

**T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇALIŞMAEKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ ANABİLİM DALI
ÇALIŞMAEKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ BİLİM DALI**

**ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKET İÇİNDE YENİ BİR
OLUŞUM ÇABASI: ULUSLARARASI SENDİKALAR
KONFEDERASYONU VE SENDİKAL STRATEJİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ceyhun GÜLER

BURSA - 2014

**T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇALIŞMAEKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ ANABİLİM DALI
ÇALIŞMAEKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ BİLİM DALI**

**ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKET İÇİNDE YENİ BİR
OLUŞUM ÇABASI: ULUSLARARASI SENDİKALAR
KONFEDERASYONU VE SENDİKAL STRATEJİLERİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Ceyhun GÜLER

**Danışman:
Prof. Dr. Aysen TOKOL**

BURSA - 2014

T. C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bilim Dalı'nda 701113021 numaralı Ceyhun GÜLER'in hazırladığı "Uluslararası Sendikal Hareket İçinde Yeni Bir Oluşum Çabası: Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu ve Sendikal Stratejileri" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 16/07/ 2014 günü - 14-15.....saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezininBAŞARILI..... (başarılı/başarısız) olduğunaOYBİRLİĞİ..... (oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu
Başkanı)
Prof. Dr. Aysen TOKOL
Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Pir Ali KAYA
Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Aziz ÇELİK
Kocaeli Üniversitesi

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Ceyhun GÜLER
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı : Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Bilim Dalı : Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : XXIII + 219
Mezuniyet Tarihi : 16 / 07 / 2014
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Aysen TOKOL

ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKET İÇİNDE YENİ BİR OLUŞUM ÇABASI: ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONU VE SENDİKAL STRATEJİLERİ

Küreselleşmenin ve neo-liberal politikaların etkilerini arttırmasıyla birlikte emek hareketinin uluslararası örgütlülüğü her zamankinden daha önemli hale gelmiştir. Kapitalizmin uluslararasılaşması ve yeniden yapılanması küreselleşmenin önemli unsurlarından biridir.

Sermayenin küreselleşmesi, sendikaların uluslararası alanda oluşturacakları birliktelikleri çok daha önemli hale getirmiştir. Sermayenin rekabetten güç aldığı bir süreçte emek hareketinin hareket içinde birliktelikten güç alıyor olması bunu daha anlaşılır yapmaktadır. Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu ve Dünya Emek Konfederasyonu ve bağımsız sendikal merkezlerin birleşmesiyle kurulan Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu bu açıdan değerlendirildiğinde uluslararası sendikal hareket içinde önemli bir dönüm noktasını temsil etmektedir.

Uluslararası sendikal hareketi daha iyi analiz edebilmek için, Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun mevcut yapısını derinlemesine incelemek, Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu ve Dünya Emek Konfederasyonu arasında kurulan birliktelik sonucu oluşan yeni yapının eskilerle olan benzerlik ve farklılıklarını sorgulamak önemlidir. Bu nedenle uluslararası emek hareketi içinde Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun duruşunu, küreselleşmenin neden olduğu bazı sorunlara karşı bakış açısını analiz etmek gereklidir. Birleşme sonrasında Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun yapısının, sendikal hareket içindeki

görevinin doğru anlaşılması ve analiz edilmesi uluslararası sendikal harekete önemli katkılar sağlayabilir.

Anahtar Sözcükler: Sendika, Uluslararası Sendikal Hareket, Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu, Yeni Enternasyonalizm

ABSTRACT

Name and Surname : Ceyhun GÜLER
University : Uludağ University
Institution : Social Science Institution
Field : Labour Economics and Industrial Relations
Branch : Labour Economics and Industrial Relations
Degree Awarded : Master
Page Number : XXIII + 219
Degree Date : 16 / 07 / 2014
Supervisor (s) : Prof. Dr. Aysen TOKOL

A FOUNDATION EFFORT WITHIN THE INTERNATIONAL TRADE UNION MOVEMENT: INTERNATIONAL TRADE UNION CONFEDERATION AND ITS TRADE UNION STRATEGIES

The organization of the labour movement in the international area has become much more important with the effects of globalization and neo-liberal practices. It can be said that one of the basic aspects of globalization is the internationalization of capitalism and reconstruction of it.

The globalization of the economy and monopolization of the markets make it necessary an international cooperation of trade unions. Because, the capital gains power by rivalry but on the other side labour movement can only be stronger with trade union movement. Therefore, ITUC, which is founded as a result of the unity of two important organizations, ICFTU and WCL, in November in 2006, represents an important turning point in the process of carrying out the trade union contention in the international area.

To analyze the international trade union contention better, it carries a great importance to go deeply into the current constitution of ITUC and to reason out the similarities and differences of the new constitution, that is founded as a result of a certain coalition between ICFTU, WCL and other independent trade unions. Hence, it is essential to analyze ITUC's posture for the cooperation of the labor movement on the international area and its point of view against certain problems that are encountered in today's world and caused by globalization. Correct comprehension and analyzation of; the constitution of ITUC in the globalization process after the coalition, the mission it carries in the trade union movement and the trade union strategies

that it builded up to accomplish this mission, might give great contribution to the international trade union movement.

Keywords: Trade Union, International Trade Union Movement, International Trade Union Confederation, New Internationalism

ÖNSÖZ

Bu çalışma, küreselleşme sürecinin birçok sorunu beraberinde getirdiği günümüzde; işçi sınıfının bu sorunlara cevap verebilmesi için hayati öneme sahip olan sendikaların, uluslararası alanda gerekliliği ve etkinliğini sorgulamaya çalışmıştır. Bu sorgulama sürecinde uluslararası sendikal hareket tarihi; günümüze ışık tutan bir kılavuz olarak ele alınmış, 2006 yılında kurulan Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu hem geçmişe dönük deneyimler hem de günümüzde uygulanan sendikal stratejiler eşliğinde incelenmiştir.

Bu çalışma hazırlanırken; üzerinde yoğun olarak tartışılan Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun henüz 2006 yılında kurulmuş olması ve bu nedenle hakkında yapılmış olan akademik çalışmaların kısıtlılığı, Konfederasyon'un kuruluşuna öncülük eden diğer uluslararası örgütlerin faaliyetlerine son vermiş olmaları ve bu nedenle arşivlerine ulaşmada yaşanan zorluklar, özellikle ulusal anlamda 2006 yılı sonrasında uluslararası sendikal hareket üzerine yapılmış çalışmaların azlığı karşılaşılan önemli zorluklar arasında yer almıştır.

Yoğun bir emek sürecinde ortaya konulan bilimsel araştırmalar, tartışmasız tek bir kişinin alın teri ve fedakârlığı ile ortaya çıkan eserler değildir. Kuşkusuz, ortaya konulan eser yazarı haricinde birçok kişinin emeği ve fedakârlığı eşliğinde yoğurulmaktadır. Her ne kadar bu emeğin ve fedakârlığın tam karşılığı küçük bir teşekkürde saklı olmasa da aşağıda adı geçen kişilere teşekkürü bir borç biliyorum.

Öncelikle, eğitimim için yapılması gereken her şeyi ilk sırada tutan ve beni bu yaşa getiren annem Şükran GÜLER ve babam Süleyman GÜLER'e, çalışmamın başından beri hem psikolojik olarak verdiği destek hem de sunduğu yapıcı eleştirilerle bu çalışmaya katkı sunan ve henüz çok yeni olan evliliğimizin başından beri çalışmam için birçok şeyi erteleyerek büyük fedakârlık gösteren hayat yoldaşım Ayda ÖZCAN GÜLER'e ne kadar teşekkür etsem azdır.

Bu çalışmanın her aşamasında, kimi zaman benden daha özverili bir şekilde katkı sağlayarak beni sürekli dinç tutan, bütün çalışmayı bıkmadan defalarca kelime kelime okuyan ve hiç usanmadan tecrübelerini ve bilgilerini koşulsuz bir şekilde benimle paylaşan tez danışmanım ve değerli hocam Sayın Prof. Dr. Aysen TOKOL'a, çalışmaya yönelik yaptığı olumlu eleştiriler ve katkılarla zihnimde sürekli olarak yeni bir pencerenin açılmasını sağlayan değerli hocam Sayın Doç. Dr. Pir Ali Kaya'ya ve eğitim hayatım boyunca bende emeği geçen tüm değerli hocalarıma sonsuz teşekkür ederim.

Aynı alanda ve benzer konuları çalışıyor olmamız nedeniyle birbirimizden sürekli beslendiğimiz, yüksek lisans sürecinin her aşamasını adım adım birlikte ilerlediğimiz ve bu süreçte birçok konuda sürekli yardımına başvurduğum değerli arkadaşım ve meslektaşım Arş. Gör. Hüseyin SEVGİ'ye, eleştirileri ve önerileriyle çalışmaya önemli katkılar sağlayan Arş. Gör. Erdal EROĞLU'na teşekkürlerimi de özellikle belirtmeliyim. Ayrıca, tez çalışmam süresince hiç usanmadan sorularıma ve maillerime cevap veren, daha doğru bilgiye nasıl ulaşacağım konusunda beni yönlendiren ve çalışmam boyunca paylaştıkları bilgiler ve dokümanlarla çalışmanın ortaya çıkmasında katkıları olan birçok sendika yetkilisine teşekkürü bir borç bilirim.

BURSA, 2014

Ceyhun GÜLER

KISALTMALAR

ABVV: General Federation of Belgian Labour/Beliçika İşçi Federasyonu

ACV: Confederation of Christian Trade Unions/Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu

ITUC-AFRO: International Trade Union Confederation African Regional Organisation/Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Afrika Bölgesel Örgütü

ITUC-APRO: International Trade Union Confederation Asian and Pacific Regional Organisation/ Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Asya ve Pasifik Bölgesel Örgütü

AUCCTU: All Union Central Council of Trade Unions/ Tüm Birlik Sendikalar Merkez Konseyi

AFL: American Federation of Labor/ Amerikan Emek Federasyonu

BATU: Brotherhood of Asian Trade Unions/Asya Sendikaları Kardeşliği

BWI: Building and Wood Workers' International/ İnşaat ve Ağaç İşçileri Enternasyonalı

CCL: Catholic Confederation of Labor/Katolik İşçi Konfederasyonu

CFTD: French Democratic Confederation of Labour/Fransız Demokratik İşçi Konfederasyonu

CGIL: General Italian Confederation of Labour/İtalya Emek Konfederasyonu

CGT: General Confederation of Labour/Genel Emek Konfederasyonu

CIO: Congress of Industrial Organisations/Sanayi Örgütleri Kongresi

CLAT: Confederación Latinamericana de Trabajadores/İşçilerin Latin Amerika Konfederasyonu

CNTU: Confederation of National Trade Unions/Ülusal Sendikalar Konfederasyonu

CNG: Swiss Confederation of Christian Trade Unions/İsviçre Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu

CNV: National Federation of Christian Trade Unions/Ülusal Hristiyan Sendikalar Federasyonu

CSC: Confédération des Syndicats Chrétiens/ Belçika Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu

CSIL: Italian Confederation of Trade Unions/İtalyan Sendikalar Konfederasyonu

CSN: Confederation of National Trade Unions/Kanada Ulusal Sendikalar Konfederasyonu

CTA: Argentine Workers' Central Union/Arjantin İşçi Sendikaları Merkezi

CUT: Unified Workers' Central/Birleşik İşçi Merkezi

DGB: German Trade Union Federation/Alman Sendikalar Federasyonu

GCAP: Global Call to Action Against Poverty/ Yoksulluğa Karşı Küresel Eylem Çağrısı

ECFTU: European Confederation of Free Trade Unions/Avrupa Hür Sendikalar Konfederasyonu

ECOSOC: Economic Social and Social Council/ Ekonomik ve Sosyal Konsey

EI: Education International/Eğitim Enternasyonalı

ELA-STV: Euskal Langileen Alkartasuna – Basque Workers Solidarity/Bask İşçi Dayanışması

EO: European Organisation/Avrupa Örgütü

ERO: European Regional Organization/Avrupa Bölgesel Örgütü

ETF: European Transport Workers Federation/ Avrupa Taşıma İşçileri Federasyonu

ETUC: European Trade Union Confederation/Avrupa Sendikalar Konfederasyonu

EU: European Union/Avrupa Birliği

EUROFEDOP : European Federation of Public Service Employees/ Avrupa Kamu Çalışanları Federasyonu

FCCW: French Confederation of Christian Workers / Fransız Hristiyan İşçi Snedikaları Konfederasyonu

FIOST: International Federation of Trade Union of Trasport Workers/Uluslararası Taşıma İşçileri Sendikası Federasyonu

FNV: Dutch Labour Movement/Hollanda Emek Hareketi Federasyonu

FO: General Confederation of Labour – Workers’ Strength/Genel Emek Konfederasyonu

GEFONT: General Federation of Nepalese Trade Unions/Nepal Genel Sendikalar Federasyonu

GUFs: Global Union Federations/Küresel Sendika Federasyonları

IAEA: International Arts and Entertainment Alliance/ Uluslararası Sanat ve Eğlence İttifakı

ICEM: International Federation of Chemical, Energy, Mine and General Workers' Unions/ Uluslararası Kimya, Enerji, Maden ve Genel İşçi Sendikaları Federasyonu

ICFTU: International Confederation of Free Trade Union/Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu

IFBWW: International Federation of Building and Wood Workers/ Uluslararası İnşaat ve Ağaç İşçileri Federasyonu

IFCTU: International Federation Christian Trade Union/ Uluslararası Hristiyan Sendikalar Federasyonu

IFIs: International Finance Institutes/Uluslararası Finans Kuruluşları

IFJ: International Federation of Journalists/ Uluslararası Gazeteciler Federasyonu

IFTC: International Federation of Textile and Clothing Workers/Uluslararası Tekstil ve Giyim İşçileri Federasyonu

IFTU: International Federation of Trade Unions/Uluslararası Sendikalar Federasyonu

ILO: International Labour Organization/Uluslararası Çalışma Örgütü

IMF: International Monetary Fund/Uluslararası Para Fonu

IMF: International Metalworkers' Federation/ Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu

IndustriALL: Global Industrial Workers' Federation/Küresel Sanayi İşçileri Federasyonu

INFEDOP: International Federation of Employees in Public Services/Uluslararası Kamu Çalışanları Federasyonu

IOE: International Organization of Employers/ Uluslararası İşverenler Örgütü

IPEC: International Programme on the Elimination of Child Labour/ Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı

ISNTUC: International Secretariat of National Trade Union Confederation/ Ulusal Sendika Merkezleri Uluslararası Sekreterliği

ITA: Information Technology Agreement/ Bilgi Teknolojileri Anlaşması

ITF: International Transport Workers' Federation/ Uluslararası Taşıma İşçileri Federasyonu

ITFs: International Trade Federations/Uluslararası Meslek Federasyonları

ITFF: International Transport Workers' Federation/ Uluslararası Taşıma İşçileri Federasyonu

ITGLWF: International Textiles, Garment and Leather Workers' Federation/ Uluslararası Tekstil, Giyim ve Deri İşçileri Federasyonu

ITS: International Trade Secretariat/ Uluslararası Meslek Sekreterliği

ITUC: International Trade Union Confederation/Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu

ITUC-AF: African Regional Organization of the International Trade Union Confederation/Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Afrika Bölgesel Örgütü

ITUC-AP: Regional Organization of the International Trade Union Confederation for Asia Pacific/Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Asya Pasifik Bölgesel Örgütü

ITUC/PERC: International Trade Union Confederation Pan European Regional Council/Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Pan-Avrupa Bölgesel Konseyi

IUF: International Union of Food, Agricultural, Hotel, Restaurant, Catering, Tobacco and Allied Workers' Association/ Uluslararası Gıda, Tarım, Otel, Restaurant, Catering, Tütün ve Benzeri İşkolları Sendika Federasyonu

L20: Labour 20/Emek 20

LCS: London Corresponding Society/Londra Yazışma Derneği

NAMA Agreement: Non-agricultural market Access Agreement/Tarım Dışı Piyasalara Giriş Anlaşması

NKV: Catholic Trade Union Federation/Katolik Sendikalar Federasyonu

NVV: Dutch Association of Trade Unions/Hollanda Sendikalar Birliği

OATUU: Organisation of African Trade Union Unity/Afrika İşçi Sendikaları Birliği Örgütü

OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development/ İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Örgütü

OPZZ: All-Poland Alliance of Trade Unions/Polonya İşçi Sendikaları İttifakı

ORIT: American Regional Organization of Workers/İşçilerin Amerika Bölgesel Örgütü

PSI: Public Services International/ Kamu Hizmetleri Enternasyonalı

RILU: Red Trade Union International/Kızıl Sendikalar Enternasyonalı

Solidarnosc: Independent Self-governing Trade Union Solidarity/ Bağımsız Özyönetimli Dayanışma Sendikası

Sustainlabour: The International Labour Foundation for Sustainable Development/ Sürdürülebilir Kalkınma İçin Uluslararası Emek Vakfı

SVEA: Swiss Association of Protestant Workers/İsviçre Protestan İşçi Birliği

TUAC: Trade Union Advisory Comitte/Sendika Danışma Komitesi

TUC: Trade Union Congress/ Sendika Kongresi

TUCA: Trade Union Confederation of Americas/Amerika Sendikalar Konfederasyonu

TUDCN: Trade Union Development Cooperation Network/ Sendika Kalkınma İşbirliği Ağı

TUIs: Trade Union Internationals/Sendika Enternasyonalleri

UIL: Italian Labour Union/İtalyan İşçi Sendikası

UNEP: United Nations Environment Programme/Birleşmiş Milletler Çevre Programı

UNFCCC: United Nations Framework Convention on Climate Change/ Birleşmiş Milletler İklim Değişikleri Hakkında Çerçeve Sözleşme

UNI: Union Network International/ Uluslararası Sendika Ağı

UNICEF: United Nations International Children's Emergency Fund/ Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

UNICORN: United Against Corruption Network/ Yolsuzlukla Mücadele Ağı

WB: World Bank/Dünya Bankası

WCL: World Labour Confederation/Dünya Emek Konfederasyonu

WFBW: World Federation of Building and Wood Workers/ Dünya İnşaat ve Ağaç İşçileri Federasyonu

WFCW: World Federation of Clerical Workers/Büro İşçileri Dünya Federasyonu

WFIW: World Federation of Industrial Workers/Dünya Sanayi İşçileri Federasyonu

WFTU: World Federation of Trade Unions/Dünya Sendikalar Federasyonu

WOW: World Organization of Workers/ Dünya İşçi Örgütü

WTO: World Trade Organization/Dünya Ticaret Örgütü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	vi
KISALTMALAR.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	xvii
ŞEKİLLER.....	xxii
TABLolar.....	xxiii
GİRİŞ.....	1

I. BÖLÜM

ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKETİN DOĞUŞU VE TARİHSEL GELİŞİMİ

I.1. GENEL OLARAK SENDİKA KAVRAMI, ULUSAL SENDİKAL HAREKETİN DOĞUŞU VE SENDİKALARI ETKİLEYEN FİKİR AKIMLARI	4
I.1.1. Sendika Kavramı	4
I.1.2. Ulusal Sendikal Hareketin Doğuşu	6
I.1.2.1. İşçi Sınıfının Doğuşu ve İlk Sendikal Örgütlenmeler	6
I.1.3. Sendikaları Etkileyen Emek Hareketleri Ve Fikir Akımları.....	8
I.1.3.1. Luddist Hareket	8
I.1.3.2. Chartist Hareket	9
I.1.3.3. Owenizm	10
I.1.3.4. Fabianizm	12
I.1.3.5. Gomperizm (Amerikan Sendikacılığı)	13
I.1.3.6. Marksist Sendikacılık.....	14
I.1.3.7. Anarko Sendikalizm.....	16
I.2 ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKETİN DOĞUŞU VE TARİHSEL GELİŞİMİ	17
I.2.1. Uluslararası Sendikal Hareketin Doğuşu.....	17
I.2.2. Uluslararası Sendikacılığın Tarihsel Gelişimi	19
I.2.2.1.I. Dünya Savaşı'na Kadar Uluslararası Sendikal Hareket	19

I.2.2.1.1. Uluslararası Emekçiler Birliği (I. Enternasyonal)	20
I.2.2.1.2. II. Enternasyonal.....	22
I.2.2.1.3. Uluslararası Meslek Sekreterlikleri	24
I.2.2.1.4. Ulusal Sendika Merkezleri Uluslararası Sekreterliği	25
I.2.2.1.5. Uluslararası Sendikalar Federasyonu'nun Kuruluşu	27
I.2.2.1.6. I. Dünya Savaşı'nın Uluslararası Sendikal Harekete Etkisi.....	28
I.2.2.2. İki Savaş Arasında Uluslararası Sendikal Hareket	30
I.2.2.2.1. Uluslararası Sendikal Örgütlerin Savaş Sonrası Durumu	31
I.2.2.2.2. III. Enternasyonal	35
I.2.2.2.3. Kızıl Sendikalar Enternasyonalî'nin Kuruluşu	35
I.2.2.2.4. Uluslararası Hristiyan Sendikalar Federasyonu'nun Kuruluşu ve Uluslararası Hristiyan Sendikacılığı.....	36
I.2.2.3. II. Dünya Savaşı Sonrasında Uluslararası Sendikal Hareket	39
I.2.2.3.1. Uluslararası Sendikal Örgütlerin II. Dünya Savaşı Sonrasında Durumu....	39
I.2.2.3.2. Dünya Sendikalar Federasyonu'nun Kuruluşu	41
I.2.2.3.3. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Kuruluşu	43
I.2.2.3.4. Uluslararası Hristiyan Sendikalar Federasyonu'ndan Dünya Emek Konfederasyonu'na Hristiyan Sendikal Anlayışta Keskin Değişim	45
I.2.2.4. Küresel Kapitalist Dönemde Uluslararası Sendikal Hareket	48
I.2.2.4.1. Uluslararası Sendikal Örgütlerde Yeni Yönelimler	49
I.2.2.4.2. Küreselleşme Karşıtı Hareketler ve Uluslararası Sendikalar	53

II. BÖLÜM

ULUSARARASI SENDİKAL HAREKETTE YENİ BİR DENEYİM: ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONU KURULUŞ SÜRECİ VE ÖRGÜTSEL YAPISI

II.1. ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKET İÇİNDE YENİ BİR OLUŞUM ÇABASI	56
II.1.1. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Kuruluşuna Kadar Geçen Dönemde Uluslararası Sendikal Hareketin Değerlendirilmesi	58
II.1.1.1. Uluslararası Örgütlerde Yaşanan İdeolojik Değişmelerin Uluslararası Dayanışma Üzerindeki Etkisi	59
II.1.1.2. Ulusal Sendikal Merkezlerin Uluslararası Sendikal Örgütlerin İlişkileri Üzerinde Etkileri.....	61
II.1.1.3. Latin Amerika'da Bölgesel Örgütler Arasındaki İlişkilerin Uluslararası Sendikal Hareket Üzerindeki Etkisi.....	64
II.1.1.4. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun Birleşme Üzerindeki Etkisi	66
II.1.1.5. 2004-2006 Yılları Arasında Uluslararası Emek Konfederasyonu ve Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu Arasındaki İlişkiler ve İş Birliği Çabaları	70
II.1.1.5.1 Temel Sendikal Konularda ve Uluslararası Kurumlarla Olan İlişkilerde Uluslararası Sendikal İş Birliği	71
II.1.1.5.2. Birleşme Süreci Doğrultusunda Bölgesel Örgütler Arasındaki İlişkiler ...	73
II.1.1.5.3. Birleşme Süreci Doğrultusunda Küresel Sendika Federasyonları ile Uluslararası Emek Konfederasyonu'na Bağlı Uluslararası Meslek Federasyonları Arasındaki İlişkiler	75
II.1.2. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu: Gereklik mi, Yoksa Gereksinim mi? .	78
II.1.2.1. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Kurulmasını Gerekli Kılan Faktörler	79
II.1.2.2. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Kurulmasını Bir İhtiyaç Haline Getiren Faktörler.....	80
II.2. ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONU'NUN KURULUŞU VE ÖRGÜTSEL YAPISI.....	81

II.2.1. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Kuruluşu	83
II.2.1.1 Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Programı ve Genel Prensipleri	85
II.2.1.1.1. Adil Bir Gelecek için Mücadele.....	85
II.2.1.1.2. Yeni Bir Küreselleşme ve Yeni Bir Enternasyonalizm	87
II.2.1.1.3. Uluslararası Ticaret Politikalarında Emek İstismarına Karşı Mücadele ...	88
II.2.1.1.4. Sendikal Hakların Savunulması ve Geliştirilmesi.....	89
II.2.1.1.5. Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitliğin Sağlanması.....	89
II.2.1.1.6. Barış ve Güvenliğin Sağlanması	90
II.2.1.2. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Uluslararası Sendikal Hareketteki Yeri.....	91
II.2.2. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Örgütsel Yapısı	93
II.2.2.1. Üyelik Sistemi	93
II.2.2.2 Mali Yapı	95
II.2.2.3. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Yönetim Organları.....	97
II.2.2.3.1. Kongre	98
II.2.2.3.1. 1. Kongre'de Üyelerin Temsili	99
II.2.2.3.1.2. Kongre'nin Gündemi, İşleyişi ve Oylama Usulü	101
II.2.2.3.2. Genel Kurul.....	102
II.2.2.3.2.1. Yürütme Bürosu.....	104
II.2.2.3.2.2. Komiteler	104
II.2.2.3.2.2.1. Kadın Komitesi	105
II.2.2.3.2.2.2. Gençlik Komitesi.....	105
II.2.2.3.3. Genel Sekreter ve Genel Sekreter Vekili.....	106
II.2.2.3.4. Başkan, Başkan Vekilleri ve Başkan Yardımcıları	106
II.2.3. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Bölgesel Örgütleri.....	107
II.2.3.1. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Asya Pasifik Bölgesel Örgütü	108
II.2.3.2. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Afrika Bölgesel Örgütü	110
II.2.3.3. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Amerika Bölgesel Örgütü	112

II.2.3.4. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Avrupa Bölgesel Örgütü	114
---	-----

III. BÖLÜM

ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONUNUN DİĞER ULUSLARARASI ÖRGÜTLER VE KURULUŞLARLA İLİŞKİLERİ VE KÜRESEL SORUNLARLA MÜCADELE STRATEJİLERİ

III.1. ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONU'NUN İLİŞKİ İÇİNDE OLDUĞU EMEK ÖRGÜTLERİ	117
III.1.1. Küresel Sendika Federasyonları	117
III.1.2 Küresel Sendikalar Konseyi	120
III.1.3 Sendika Kalkınma İş Birliği Ağı	123
III.1.4. Sürdürülebilir Kalkınma İçin Uluslararası Emek Vakfı	125
III.1.5. Yoksulluğa Karşı Küresel Eylem Çağrısı	127
III.2 ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONU'NUN ULUSLARARASI KURUM VE KURULUŞLARLA İLİŞKİLERİ	129
III.2.1 Uluslararası Finans Kuruluşları (Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası) ile İlişkileri.....	129
III.2.2. Dünya Ticaret Örgütü ile İlişkileri	134
III.2.3. Birleşmiş Milletler ile İlişkileri	139
III.2.4. Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü ve Sendika Danışma Komitesi ile İlişkiler.....	144
III.2.5. Uluslararası Çalışma Örgütü ile İlişkiler.....	147
III.3. ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONU'NUN İLGİLENDİĞİ KONULAR VE UYGULADIĞI SENDİKAL STRATEJİLERİ	151
III.3.1. İnsan Onuruna Yakışır İş	152
III.3.2. İklim Değişiklikleri ve Doğaya Saygılı İş.....	161
III.3.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği.....	167
III.3.4. Göç ve Göçmen İşçiler.....	171
III.3.5. Zorla Çalıştırma.....	174
III.3.6. Çocuk İşçiliği.....	179
SONUÇ	186
Kaynaklar	191
ÖZGEÇMİŞ	218

ŞEKİLLER

Şekil 1:Uluslararası Sendikal Hareketin İdeolojik Yapısı.....	92
---	----

TABLÖLAR

Tablo 1: ITUC Yönetim Hiyerarşisi Piramidi	97
Tablo 2: Üye Örgütlerin Kongreye Gönderdiği Temsilci Sayıları.....	99

GİRİŞ

Sanayi Devrimi'nin ortaya çıkmasının ardından tarihsel süreçte sürekli olarak sömürü altında olan işçi sınıfı, sermaye karşısında hak ve çıkarlarını koruyabilmek için dayanışma içinde hareket etmenin gerekliliğini yoğun bir şekilde hissetmiştir. İşçi sınıfının benimsediği dayanışma kültürü ulusal ve uluslararası alanda verilen mücadelelerle günümüze değin evrimleşerek şekillenmiştir. İşçi sınıfının örgütlenme mücadelesi kimi zaman yeni haklar elde edilmesine, kimi zaman da yeni örgütlenme modellerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. İşçi sınıfı, emeğin örgütlülük mücadelesini Sanayi Devrimi'nin ilk yıllarında ortaya koyduğu bilinçle sürdürmüştür. İşçi sınıfının vermiş olduğu onurlu örgütlenme mücadelesinde değişik ideolojik yapılanmalar etrafında kümelenmeler söz konusu olmuştur. Bütün ideolojik farklılaşmalara rağmen emeğin örgütlülük mücadelesi uluslararası düzeye taşınarak, uluslararası emek örgütlerinin ortaya çıkması sağlanmıştır. Kabul etmek gerekir ki işçi sınıfının uluslararası düzeyde vermiş olduğu mücadelenin başarısında, yerel düzeyde belli bir örgütlülük kültürü kazanmış işçi sendikalarının ve üst örgütlerin de önemli etkileri olmuştur.

Uluslararası düzeyde 1864 yılında kurulan “Uluslararası Emekçiler Birliği (I. Enternasyonal)” ve sonrasında toplanan diğer enternasyonaller, 1889 yılından sonra sayıları hızla artmaya başlayan “Uluslararası Meslek Sekreterlikleri”, 1909 yılında temelleri atılan “Uluslararası Sendikalar Federasyonu”, büyük bir umutla 1945 yılında kurulan ve birçok farklı duruşa sahip sendikal merkezi çatısı altında toplayan “Dünya Sendikalar Federasyonu”, günümüzde faaliyet göstermekte olan ve dünyada en çok üyeyi temsil eden “Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu” ve diğer birçok uluslararası emek örgütü dikkate alındığında; emek örgütlenmesinin, siyasal örgütlenmelerde olduğu gibi alt yapı, üst yapı ilişkisinin ortaya çıkardığı sosyo-ekonomik sorunlar çerçevesinde bir örgütlülük ve mücadele yöntemi ortaya koydukları görülmektedir. Örneğin, uluslararası sendikal hareketin eylemleri ve örgütlülüğü, kapitalizmin uyguladığı politikaların ağırlaştığı dönemlerde daha sert iken liberal ekonomi ve sosyal piyasa ekonomisinin uygulandığı dönemlerde mücadele araçları nispeten daha sistem içinde ve daha telafi edici olmuştur. Kuşkusuz I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı başta olmak üzere bütün dünyayı topyekûn etkileyen savaşlar ve sayısını zihnimizde

tutamayacağımız kadar çok olan ekonomik buhranlar emek mücadelesinde etkili olmuşlardır. Bu olumsuzlukların yanında demokrasi ve hukuk devleti anlayışındaki gelişmeler, sendikaların taraf olarak kabul edilmeleri ve sistem içinde yasallaşmaları kimi hakların kazanımında çok belirleyici rol oynamıştır. İşçi sınıfının uluslararası düzeyde örgütlenmesi, kuruluşundan günümüze kadar analiz edildiğinde; bu örgütlerin, bütün dünyadaki işçilerin ortak sorunlarına çözüm bulunmaya ve emeğin uluslararası dayanışmasıyla, özellikle siyasal demokrasilerle yönetilen sistemlerde devletlerin işçilere yönelik politikalarında etkili olmaya çalıştıklarını söylemek mümkündür.

Uluslararası emek örgütlenmesi Sanayi Devrimi'nden günümüze değin değişik adlar altında yapılanmalara gitmiştir. Tez çalışmasının konusu olan Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu, uluslararası emek hareketinin en son örgütlülük modellerindedir. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu; "Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu" ve "Dünya Emek Konfederasyonu" nun uluslararası düzeyde koydukları örgütlülük arayışını 2006 yılında kabul ettiği yeni bir manifestoyla daha etkili bir şekilde sürdürme niyetiyle ve yeni bir söylemle ortaya çıkmıştır. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu, bu yeni örgütlülük anlayışında uluslararası düzeyde yeni dayanışma alanları ve emeğin üretim biçimlerine bağlı olarak yeniden nasıl pozisyon alması gerektiği konusunda yeni bir mücadele içine girmiştir. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu, özellikle dünyadaki bütün işçileri kapsayan ve farklı ideolojilerdeki sendikal yapıların bir araya gelmelerini amaçlayan bir örgüt modeli ortaya koymaya çalışmaktadır. Dolayısıyla işçi sınıfının uluslararası düzeydeki bu yeni örgütlülük söyleminin araştırılmaya ve incelenmeye değer olduğu düşünülmüştür. Kuşkusuz bu konunun, birçok farklı boyutta tartışılması mümkündür. Ancak bu çalışmada, konuya; örgütlülük eğilimi ve örgütlülük eğiliminin tarih içindeki değişimi boyutuyla yaklaşmıştır. Bu çerçevede son dönemdeki örgütlenme arayışları dikkate alınarak günümüzde uygulanmakta olan sendikal stratejiler, Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu üzerinden değerlendirilecektir. Ayrıca tez çalışmasında; emek hareketi gerçekten yeni bir değişim ortaya koydu mu, yoksa eskisinin devamı mıydı, gibi sorulara da cevap bulunulmaya çalışılacaktır.

Bu amaçla; çalışmanın birinci bölümünde, günümüzdeki uluslararası sendikal hareketin ve Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun oluşmasına neden olan tarihsel

faktörlerin daha iyi anlaşılabilmesi için; sendikal harekete ilişkin kavramlar incelenecek, uluslararası sendikal hareketin doğuşuna neden olan faktörler sorgulanacaktır. Ayrıca uluslararası sendikal hareket, I. Dünya Savaşı'na kadar olan dönem, iki dünya savaşı arasındaki dönem, II. Dünya Savaşı sonrasındaki dönem ve küresel kapitalist dönem olmak üzere dört ayrı dönemde tartışılacaktır. Bu tartışmalar sonucunda uluslararası sendikal hareketin temel özellikleri ve günümüz uluslararası sendikal hareketinin şekillenmesindeki etkisi belirlenmeye çalışılacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, uluslararası sendikal hareket içinde yeni bir oluşum çabası olarak Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun kuruluşunda etkili olan faktörler detaylı bir şekilde ele alınacaktır. Sonrasında bu faktörlerle uluslararası sendikal hareket tarihi ilişkilendirilerek Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun kuruluş süreci ve nedenleri sorgulanacaktır. Ayrıca Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun işleyişinin daha iyi anlaşılabilmesi ve bu doğrultuda uluslararası sendikal hareketin daha rahat değerlendirilebilmesi için Konfederasyon'un örgütsel yapısı ve bölgesel örgütleriyle ilgili bilgilere yer verilecektir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, uluslararası sendikal hareketin son dönem faaliyetlerinin anlaşılabilmesi ve son dönem uluslararası sendikal hareketin değerlendirilebilmesi için Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun diğer uluslararası kurum ve kuruluşlarla ve sendikal yapılarla olan ilişkilerine değinilecek, Konfederasyon'un önem verdiği konular ve sorunlar paralelinde uyguladığı sendikal stratejiler değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Çalışmanın gerçekleştirilmesinde nitel araştırma tekniklerinden literatür taraması ve gözlem metotlarına yer verilmiştir. Literatür taraması, makaleler, dergiler, kitaplar, internet kaynakları ve birinci el kaynakların kullanılması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Gözlem tekniği ise ulusal ve uluslararası sendikaların yetkilileriyle yapılan görüşmeler, uluslararası sendikal yapıların gerçekleştirdikleri faaliyetlerin gerek direkt katılım yoluyla gerekse medya aracılığıyla takip edilmesi yoluyla kullanılmıştır.

I. BÖLÜM

ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKETİN DOĞUŞU VE TARİHSEL GELİŞİMİ

I.1. GENEL OLARAK SENDİKA KAVRAMI, ULUSAL SENDİKAL HAREKETİN DOĞUŞU VE SENDİKALARI ETKİLEYEN FİKİR AKIMLARI

I.1.1. Sendika Kavramı

Sendika kavramı dilimize, Fransızca'da ortak bir çıkarı korumak amacıyla kurulan birlikleri ve meslek örgütlerini anlatan “*syndicat*” kelimesinden geçmiştir. Kelime, Geç Latince'de "kayyum, alacaklıların haklarını temsil etmek için mahkeme tarafından tayin edilen kimse" anlamına gelen “*syndicus*”’tan evrilerek günümüze kadar ulaşmıştır (Nişanyan, 2007: 424-425). Kavram, genellikle işçi hak ve çıkarlarını korumak ve işçileri diğer taraflar (işveren, devlet) karşısında temsil etmek için kurulan örgütleri tanımlamak üzere kullanılmıştır. Türkçede, Fransızcaya benzer şekilde kullanılan kavram; İngilizcede emek birliği anlamına gelen “Trade Union”, Almancada “*gewerkschaft*”, İspanyolcada “*sindicato*”, Felemenkçede “*vakbond*” şeklinde ifade edilmiştir.

Farklı anlayışlara sahip teorisyen ve düşünürler sendika kavramına kendi bakış açılarına yakın çeşitli anlamlar yüklemişlerdir. İngiliz sosyal politikacılar “Sidney ve Beatrice Webb’ler” sendikaları, “işçilerin çalışma koşullarını iyileştirmek veya daha fazla kötüleşmesini önlemek için kurdukları süreklilik arz eden örgütler” olarak tanımlamışlardır (Webb,1894:1). Bu tanıma benzer şekilde İngiliz teorisyen “Georges Douglas Howard Cole” ise sendikalardan; bir veya daha fazla meslek grubundan işçilerin, ekonomik çıkarlarını korumak amacıyla oluşturdukları birlikler olarak bahsetmiştir. Konuya daha çok sınıf perpektifinden “Karl Marx” ve “Fredrich Engels” sendikaları; işçilerin kölelikten kurtularak daha iyi koşullarda sözleşme yapabilmeleri adına veya bazı durumlarda maruz kaldıkları kötü uygulamaları en azından denetim altına alabilmek için oluşturdukları örgütler olarak

tanımlamışlardır (Marx ve Engels, 1977: 98; Troçki, 2009: 8). Yukarıdaki tanımlar dikkate alınarak bir değerlendirme yapılacak olursa sendikaları; işçilerin, ortak ekonomik ve sosyal menfaatlerini korumak ve geliştirmek ve çalışma koşullarını iyileştirmek için kurdukları dernekler olarak tanımlamak yerinde olacaktır (Talas, 1997: 227).

18. yüzyılda, Sanayi Devrimi'nin ortaya çıkmasıyla birlikte; çalışma koşullarının zorlaşması, çalışma sürelerinin artması ve düşük ücretler, işçilerin birlikte hareket etmesini ve ortak kuruluşlar etrafında birleşmesini gerekli hale getirmiştir. (Talas, 1995: 75). Bu doğrultuda, sanayi devrimi sonrasında ortaya çıkan sendikalar; düşük ücretler, uzun çalışma süreleri, kötü çalışma koşullarına karşı, sürekli yığılan ve sayıları hızla artan işçi sınıfının gerçekleştirdikleri protestoların, “*bir grup davranışı olarak yansıması*” sonucunda oluşmuştur (Talas, 1997: 228; Akçaylı, 1983: 10-11).

Sendika tanımının oluşmasında tarihte ortaya çıkan olaylar, sendikaların üstlendiği görevler ve sendikalara yüklenen anlamların önemli etkileri olmuştur. Sendikal mücadelenin şekillendiği ilk dönemler yoğun yasak ve kısıtlamalara sahne olmuş; sendikal hakların kullanılması yasalarla engellenmiş ve bu yasaların ihlalleri ağır cezalara bağlanmıştır. Kısacası sendikal hakların elde edilmesi, birçok savaşımın ardından uzun bir süreç içinde gerçekleşmiştir (Talas,1995: 75; Talas, 1997: 227-228). Bu süreç doğrultusunda, verilen mücadeleler ve ödenen bedeller sendika hakkının, ulusal ve uluslararası yasalar tarafından tanınmasını sağlamıştır. Belirtildiği gibi birçok savaşım sonucunda elde edilen sendikal haklar, ülkemiz mevzuatında da tanınmış ve tanımlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 51. maddesinde “İşçiler ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahiptirler.” İfadesine yer verilerek sendikal haklar Anayasal güvenceye alınmıştır. Ayrıca sendikalara ilişkin çıkarılan müstakil yasalarla sendika kavramı yasal zeminde de tanımlanmıştır. Örneğin, “2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nda” sendika; “İşçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için meydana getirdikleri tüzelkişiliğe sahip kuruluşlar...” (2821 SK. md.2) şeklinde ifade edilmiştir. 18 Ekim 2012 tarihli “6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Yasası'nda” ise; “sendikalar, işçi ve işverenlerin ortak sosyal ve ekonomik çıkarlarını korumak ve geliştirmek adına oluşturdukları kuruluşlar” olarak

tanımlanmıştır (6356 SK. md.2). Yasalarda geçen tanımlardan da anlaşıldığı gibi sendika kavramı Türk mevzuatında hem işçi hem de işveren örgütlerini ifade edecek şekilde yer almıştır. Kavram, temsil ettiği kitlenin genişliği ve faaliyet alanlarının yoğunluğu nedeniyle ilk olarak işçi örgütlerini akla getirirse de geçerli olan diğer tanımlar dikkate alındığında, işçi ve işveren örgütlerini birlikte ifade ettiği görülmektedir. (Tokol, 2013a: .20).

Sendikalar farklı çıkar grupları arasındaki uyuşmazlıklar sonucunda ortaya çıkan örgütlerdir. İşçilerin sendika kurmaları için; çeşitli çıkarların varlığı, bu çıkarların belirli bir düzeye ulaşması, işçi ve işverenler arasında çıkar uyuşmazlıklarının belirli bir gerginlik oluşturması ve işçilerin bir örgüt çatısı altında birleşmesini engelleyecek hukuki düzenlemelerin bulunmaması gerekmektedir (Akçaylı,1983: 18). Konuya bu açıdan yaklaşıldığında sendikaların, çıkar çatışması içinde temsil ettiği kesim tarafında saf tutan ve temsil ettiği kesimin hak ve çıkarlarının korunmasında katkılar sağlayan önemli araçlar olduğunu dile getirmek yanlış olmayacaktır.

I.1.2. Ulusal Sendikal Hareketin Doğuşu

I.1.2.1. İşçi Sınıfının Doğuşu ve İlk Sendikal Örgütlenmeler

İşçi sınıfının doğuşu Sanayi Devrimi tarafından gerçekleştirilmiştir. 18. Yüzyılın sonlarına doğru kapitalizm, liberalizm ve makine ile doğup büyüyen Sanayi Devrimi; insan emeği ile ilgili derin değişimlerin yaşanmasına ve işçi sınıfının doğmasına neden olmuştur. Sanayi Devrimi ile ortaya çıkan değişimler lonca düzenine son verirken, işçi sınıfı doğmaya başlamıştır. Hızla kalabalıklaşan şehirler, birçok işçinin fabrikalarda çalışma yaşamına katılmasına ev sahipliği yapmıştır. Makineleşme sonucunda topraksızlaşan ve yoksullaşan insanlar kentlere göç ederek işçi sınıfının kalabalıklaşmasına neden olmuştur. Bu durum tarımdan sanayiye geçişi de hızlandırmıştır. Bu doğrultuda fabrikalarda ağır çalışma koşullarına göğüs geren, kötü şartlar altında yaşamak zorunda kalan, koşullarının ağırlaşmasıyla paralel bir şekilde bilinçlenen ve güçlenen bir işçi sınıfı doğmuştur (Talas, 1995: 50-51). 19. yüzyılın başlarında sanayideki gelişmeler hız kazanmış, üretimin de

artmasıyla işçi istihdamına olan gereksinim önemli ölçüde artış göstermiştir. Bu ve diğer gelişmeler sonucunda kendi adına çalışanların sayısı hızla azalırken, aktif nüfus içinde ücret ve maaş karşılığında çalışanların sayısı önemli ölçüde artmıştır (Işıklı, 1995a: 104). Sanayinin makineleşmesi ve üretimin artması, işçi sınıfının yaşam ve çalışma şartlarının daha da kötüleşmesine neden olmuştur. Bu dönemde açlık ve yoksulluk artmış, çalışma saatleri yükselmiş, iş kazaları ve meslek hastalıklarında artış yaşanmıştır. Kadın ve çocukların toplam istihdam içindeki oranları büyük bir artış göstermiştir (Kota,1977: 12). Çalışma ilişkilerinde meydana gelen bu olumsuz gelişmeler işçi sınıfının sermayeye karşı mücadele vermesini gerekli kılmış, işçiler kötü yaşam ve çalışma koşullarının ancak örgütlü hareketle aşılabileceğini görmüşlerdir. İşçilerin toplum içinde sayılarının hızla artması aynı zamanda siyasal güçlerinin de artmasını sağlamış, bu durum sendikal mücadelelerin şekillenmesinde önemli rol oynamıştır (Talas, 1995: 294-295; Işıklı, 1995a: 106).

İşçi sınıfı ilk olarak işçi dernekleri, yardımlaşma ve dayanışma sandıkları, sendikal odalar ve emek borsaları gibi örgütler aracılığıyla sermayeye karşı mücadele vermeye başlamıştır (Kota,1977: 13). 1792 yılında İngiltere’de kurulan “Londra Yazışma Derneği (London Corresponding Society- LCS)” bağımsız işçi örgütlenmelerinin ilk örneklerinden olmuştur. LCS’nin kurulmasında Fransız Devrimi ve özellikle “Jakobenler”in fikirleri etkili olmuştur. LCS; örgütlenme üzerinde önemli kısıtlamalar getiren 1799 tarihli “Birleşme Yasası” faaliyetlerine son verilmesi için yoğun bir şekilde mücadele vermiştir. LCS’nin faaliyet gösterdiği dönemde oluşturduğu anlayış ve izlediği politikalar, 1830’lu yıllarda kurulmaya başlayan sendikalar üzerinde oldukça etkili olmuştur (Ekin, 1976: 77; Yaraşır, 2004: 27-28). İlk dönemlerde sendikal mücadele; sermaye için bir tehdit unsuru olarak algılanmış, örgütlenme girişiminde bulunan işçiler çok ağır şekillerde cezalandırılmış veya katledilmişlerdir. Örgütlenme faaliyetleri çok uzun süre yasalar tarafından yasaklanmıştır. Sendikaların kurulmasına olanak tanıyan yasalar ise İngiltere’de 1824, ABD’de 1842, Almanya’da 1869 ve Fransa’da 1884 yıllarında ancak kabul edilmiştir (Tokol, 2013a: 21).

I.1.3. Sendikaları Etkileyen Emek Hareketleri Ve Fikir Akımları

Sendikal mücadelenin, tarihsel süreç içinde gelişimi incelendiğinde; birçok emek hareketi ve fikir akımının bu süreçte etkili olduğu görülmektedir. Gerek ulusal gerekse uluslararası ölçekteki sendikal mücadeleyi daha iyi anlayabilmek, tarihsel süreçte gelişen olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurabilmek ve sendikal örgütlerin çalışmalarını daha iyi analiz edebilmek amacıyla bu hareket ve akımların incelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, aşağıda ulusal ve uluslararası sendikal mücadeleyi etkileyen bazı emek hareketleri ve fikir akımlarına değinilecektir.

I.1.3.1. Luddist Hareket

Luddizm veya “*Makine Kırıcılığı*” işçi sınıfının kapitalist sisteme karşı verdiği ilk tepkilerden oluşur. 1800’lü yılların başlarında etkinliğini arttıran bu hareketin en önemli öncülerinden biri “John Ludd”dur. Hareket; dönemin çalışma ve yaşam koşullarına karşı bir isyan olarak makinelerin işçiler tarafından parçalanması şeklinde kendisini göstermiştir. 1811 yılında Milland’da makineler işçiler tarafından tahrip edilmiş ve bu isyanın önderliğini John Ludd üstlenmiştir (Lefranc ve Sülker, 1966: 9). Thompson’a göre; Luddizm, tam anlamıyla bilinçli bir devrimci hareket olmamakla birlikte içinde gizli devrimci öğeleri barındıran yarı isyan hareketidir (Thompson, 1963: 553). Thompson, 1811 öncesi 20 yılı; sendikal hareketin gelişimi, yeni deneyimler, siyasi bilinçteki artış yönünden oldukça zengin bir dönem olarak belirtmiş, Luddizmin bu kültürü kaçınılmaz bir şekilde geliştirdiğini vurgulamıştır (Thompson,1963: 601). Makine kırıcılığının kökeni 1620’li yıllara kadar uzanmaktadır. Ancak hareketin tam anlamıyla kitleselleşmesi 1810’lu yıllarda gerçekleşmiştir. Hareket önüne geçilemez bir hal aldıkça ve makine kırma eylemleri arttıkça; burjuvazi yasaklamalar yoluyla isyanları engellemeye çalışmış, 1813 yılında ise hareketin öncülüğünü yapan işçiler idam edilmişlerdir. İsyancılar üzerindeki yoğun baskı ve dönemin ekonomik ve siyasal gelişmeleri Luddist Hareket’in dönemsel yükselmelere rağmen zaman içinde etkisini

yitirmesine neden olmuştur (Beer, 1941: 477; Yaraşır, 2004: 28-29). Ludizm kısaca değerlendirilecek olursa; Hareket, içeriği her ne kadar tam tersini çağırırsa da gerikliği değil artan bir olgunluğu temsil etmiştir. Luddizm, özellikle sendikal harekette yeni deneyimlerin, artan tecrübelerin, yüksek siyasal bilincin yaygınlaştığı bir gelenekten doğmuştur. Sendikal hareketin önünü kesen yasal kısıtlamaların aşılması adına verilen mücadelede bir geçiş aşması olmuştur (Thompson, 2012: 719-720).

I.1.3.2. Chartist Hareket

Chartist hareketin önemli liderlerinden biri “William Lovett” olarak bilinmektedir. Lovett, 1838’de “Londra Genel Emekçiler Birliği” çatısı altında chartist hareketin ortaya çıkmasında önemli bir rol oynayan “Halk Fermanı (People’s Charter)”nın oluşmasına öncülük etmiştir (Engels, 1997;304). Hareketin önemli liderlerinden bir diğeri ise toprak reformunun gerçekleştirilmesinden yana olan Feargus O’Connor olmuştur. Hitabet yeteneği oldukça yüksek olan O’Connor işçi yığınlarının büyük sevgisini kazanmış ve Chartist Hareketin teorik açıdan geliştirilmesi için çaba harcamıştır (Beer, 1941: 501). Chartizm, kitlesel bir siyasi hareket olarak taleplerini; parlamentonun radikal reformlar gerçekleştirmesi, basın özgürlüğü, sendikal haklar, seçim hakkı ve günde on saatlik çalışma süresi gibi konularda yoğunlaştırmış, özellikle seçimler ve parlamento sisteminin halk lehine düzenlenmesi üzerinde durmuştur. Hareketin karakteristik özelliğini, dilekçeler aracılığı ile parlamentoya ulaştırılan talepler oluşturmuştur. Bu nedenle hareketin adı literatürde “Dilekçeciler” olarak da bilinmektedir. Halk Fermanı adı verilen dilekçelerden ilki 8 Mayıs 1838 tarihinde parlamentoya gönderilmiştir. Bu ilk dilekçe toplam altı maddeden oluşmuştur. Bu maddelerde; genel seçim hakkı, gizli oyla seçim, parlamentonun yılda bir defa toplanması, seçim bölgeleri arasında eşitlik sağlanması, milletvekillerine maaş ödenmesi, parlamento üyeleri için mülkiyet zorunluluğunun kaldırılması gibi taleplere yer verilmiştir (Engels, 1997: 304; Beer, 1941: 500; European Communities, 1983: 3). Chartist Hareketin parlamentoya sunduğu üç dilekçe, aynı zamanda hareketin yükselme dönemlerini oluşturmaktadır. 1838 yılında parlamentoya sunulan ilk dilekçeye 1 milyon 200 bin kişi, 1842 yılındaki dilekçeye 3 milyon 500 bin kişi, 1848

yılındaki son dilekçeye 2 milyona yakın kişi imza atmıştır. Katılımın bu denli yüksek olmasına karşılık bütün talepler parlamento tarafından reddedilmiştir (Engels; 1997: 305-308; Işıklı, 2000: 118-119; Yaraşır, 2004: 31-32). İngiliz dış ticaretindeki gelişmeler, ücret seviyelerinin artması ve yaşam standartlarının iyileşmesi hareketin zayıflamasına neden unsurlar arasında yer almıştır (Yücekök,1987: 82). Ayrıca Chartizmin 1937 yılından başlayarak iktidarın ele geçirilmesi için bir kitle hareketine dönüşmesine rağmen, ortaya çıkan fikir ayrılıkları hareketin hedefinin gerçekleştirilmesini engellemiştir. Hareket içinde bir grup silahlı ayaklanmanın hazırlanmasını öngörürken diğer bir grup politika ve sendikacılık çalışmaları ile eğitimden yana olmuşlardır. Aradaki bu ayrılık hareketin başarıya ulaşmasında önemli engellerden olmuştur (Beer, 1941: 501). Hareketin içinde sanayi işçileri ağırlıklı olarak yer almakla birlikte Owencılar, enternasyonalizm etkisinde olan sosyalistler, Babeufçular ve diğer birçok farklı grup yer almıştır. Yapının bu denli geniş olmasının da etkisiyle derinleşen görüş ayrılıkları hareketin bölünmesine ve zayıflamasına neden olmuştur (Yaraşır,2004: 32).

I.1.3.3. Owenizm

Owenizm'in liderliğini "Robert Owen" yapmıştır. Robert Owen, endüstrileşmenin neden olduğu olumsuz çalışma koşullarına karşı farklı çözüm yolları üreten ve bu çözüm yollarını kendi fabrikasında uygulayan bir sanayicidir. İşçilerin çok ağır şartlarda çalışmakta olduklarını ve koşulları değiştirmenin mümkün olduğuna inanan Owen, hükümetin işçilerin mevcut durumlarını nasıl düzenlemesi gerektiğini kendi fabrikalarında kurduğu çalışma düzenleriyle anlatmaya çalışmıştır. Owen endüstrileşmenin sadece kötü çalışma koşullarının değil işsizliğin ve yoksulluğun da nedeni olduğunu dile getirmiş, bu konuda çeşitli düzenlemeler önermiştir. Owen, özellikle çocuk çocukların sağlığı açısından yasal düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu dile getirmiş, bu konuda yazdığı dilekçelerle hükümetin dikkatini çekmiştir. Bu önerileri nedeniyle de sosyalizmin kurucuları arasında sayılmıştır (Engels, 1997: 236-237; Talas, 1995: 119; Koray, 2000: 30). . Owen'in öncülüğünü yaptığı akım; İngiltere'de sosyalizmin ilk örneğini oluşturmuş, ancak hayalci bir yaklaşıma sahip olduğu gerekçesiyle bilimsel sosyalizmden uzak tutulmuştur (Işıklı, 1995a: 115-116; Yaraşır,

2004: 30). Kooperatifçi kişiliğiyle ön plana çıkan Owen, ütopyik sosyalistler içinde sendikacılık ile en ilgili olanıdır. Owenizm; barışçı bir şekilde uygulanan genel grevle kapitalist düzene karşı yeni bir toplum oluşturmayı hedeflemiştir. Bu hayali gerçekleştirme aşamasında Owen, işçi sınıfı dışında diğer sosyal sınıfların desteğini almayı da gerekli görmüştür. Owen hayal ettiği düzeni gerçekleştirme aşamasında kilit rolü işçi sınıfına vermemiştir. Owen'ın düşüncesinde, işçiler açısından siyasal eylem reddedilmiş, iktisadi sonuçların elde edilmesinde siyasal yöntemlere şüpheci yaklaşımıştır. Ancak Owen malların değerinin, onların üretimi için sarf edilen emeğe bağlı olarak belirlendiğini savunarak yine de işçi sınıfının yoğun desteğini almayı başarmıştır (Işıklı, 1995a: 116-117; Çelik, 2013: 98-99; Yaraşır, 2004:30-31;). Owen tarafından ortaya atılan ütopyik düşünceler; işçiler tarafından, kendi hayallerine ulaşma adına kolay bir yol olarak görülmüştür (Işıklı, 1995a, 116-117). Bu duruma İngiltere'nin o dönemdeki sosyal ve ekonomik yapısı da eklenince Owenizm bir kitle hareketine dönüşmüştür (Yaraşır,2004: 30).

Bazı kaynaklara göre 1833 yılında, bazılarında göre ise 1834 yılında Robert Owen öncülüğünde kurulan “Büyük Milli Birleşmiş Sendikalar (Grand National Consolidated Trade Unions)” , tüm işçileri kapsayan bir yapı sergilemiş ve bir hafta içinde 500 bin üyeye ulaşmıştır. Örgüt üyelerinin çoğunu ise kadın ve tarım işçileri oluşturmuştur. Örgütün çok hızlı bir şekilde büyümesi dayanıklılık ve güç mekanizmasının zayıf kalmasına neden olmuştur. Ayrıca hükümetin “Tolpudle Yargılaması” ile 6 gündelikçi tarım işçisini kovuşturmaya tabi tutması ve bunun yarattığı kargaşa örgütün zayıflamasına ve zamanla çöküşüne yol açmıştır (Lefranc ve Sülker, 1966: 10; Yücekök,1987: 82). Owenizm Hareketi sendika karşıtı uygulamalar ve düzenlemeler nedeniyle aldığı darbeler ve ütopyik¹ yapısı nedeniyle etkinliğini zamanla yitirmiştir. Ancak hareketin, özellikle İngiliz sendikal mücadelesinin şekillenmesinde yoğun etkisinin olduğu kabul edilmektedir (Işıklı, 1995a:116).

¹ Ütopyik; “Olmayacak tasarı ve düşünce” anlamında kullanılmaktadır (Altay, 1983: 473).

I.1.3.4. Fabianizm

Fabianizm Hareketinin kökleri 1883 yılında kurulan “Fabian Derneği (Fabian Society)” dayanmaktadır. Derneğe 1884 yılında üye olan “Sidney ve Beatrice Webb”ler aynı zamanda hareketin öncülüğünü de üstlenmişlerdir (Işıklı, 1995a: 138-139; Güriz, 1998: 124). Bu doğrultuda “Sidney ve Beatrice Webb’lerin” savundukları bazı görüşler Fabianizm hareketine yol göstermiş, temel ilkelerinin şekillenmesinde belirleyici olmuştur. Bu temel ilkeler;

- “En fazla sayıda insanın en fazla sayıda mutluluğu” prensibini savunmak,
- Yukarıdaki prensibin gerçekleşebilmesi için özel kazanç sağlayan sermayenin kamulaştırılması, devlet veya yerel yönetimler veya kooperatifler tarafından yönetilmesi ve işletilmesi,
- İktisadi kuruluşların demokratik ve aynı zamanda etkin bir şekilde yönetilmesi,
- Gelir, sağlık, konut gibi temel gereksinimlerin karşılanması noktasında asgari standartların belirlenmesi,
- Fabianizmin temel hedefinin eşitliğe veya tam olarak bir eşitlik sağlanamasa dahi ona yakın bir duruma ulaşmak olduğu (Güriz, 1998: 125) şeklinde belirtilebilir.

Fabianizm, “sınıf farklılıkları” üzerinde durmak yerine temel ölçüsünü “fayda” olarak belirlemiştir. Fabianlar kapitalist sistemin olumsuz yanlarının törpülenmesi ile daha adaetli ve daha demokratik bir toplumun şekilleneceğini savunmuşlardır (Işıklı, 1995a: 139).

Fabian sosyalizmi; ihtilalci bir duruş yerine reformist bir duruş sergilemiş, sınıf çatışması yerine uzlaşmacı bir tutumun gerekliliğini savunmuştur. Fabianlar sosyalizme evrim yoluyla ulaşılacağını savunmuşlardır. Webb’ler sınıf mücadelesini kabuletmekle birlikte, bu mücadelenin sınıfların birinin ortadan kaldırılması yoluyla çözülmesi noktasında Marks’tan ayrılmıştır (Çelik, 2013: 104). Bu doğrultuda değerlendirildiğinde; hareketin Marksizm’in karşısında bir duruş sergilediği görülmüştür (Yaraşır, 2004:36-37). Webb’ler Marks’ın aksine sendikaları salt ekonomik kuruluşlar olarak ele almışlardır. Ücretlerin, yaşam

ve çalışma koşullarının iyileştirilmesini sendikaların temel görevleri olarak belirtmişlerdir (Çelik, 2013: 104). Talas'ın yaklaşımıyla demokrasici sosyalist öğretisi içinde yer alan fabiancılar; sendikaları parlamenter temsili demokrasinin, çalışma yaşamına aktarılmasının bir aracı olarak görmüşlerdir. Edüstriyel demokrasinin sağlanmasıyla, aynı siyasal alanda olduğu gibi çalışma yaşamında da işçilere eşitlik ve özgürlük sağlanmasını amaçlamışlardır. Kısacası Fabiancılar, sendikalara siyasal ve ekonomik olmak üzere iki önemli görev yüklemişlerdir (Talas, 1997: 225)

1900 yılında kurulan “İşçi Temsilcileri Komitesi (Labour Representation Committee)” İngiliz sendikal hareketinin ideolojik temelini önemli ölçüde etkileyen Fabianizm etkisinde oluşturulmuştur. Bu Komite daha sonra “İngiliz İşçi Partisi”ne dönüşmüştür (Yaraşır,2004 :37). Bu nedenle İngiliz İşçi Partisi kuruluşundan itibaren Fabianizm etkisinde kalmış, parti liderlerinin çoğu ve birçok milletvekili Fabian Derneği üyelerinden oluşmuştur (Işıklı,1995a: 142; Güriz,1998: 126).

Tarihi süreç içinde Fabianizm hareketinden etkilenecek kurulan sendikalar reformist bir çizgide faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Sınıf çatışmasının beslediği sınıf mücadelesi yerine, kapitalist sistemin aksaklıklarının giderilmesi yoluyla amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Reformcu sendikal yaklaşım ise özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra Batı sendikaları içinde ana akım haline gelmiştir (Tokol,2013a: 23; Çelik, 2013: 105).

I.1.3.5. Gomperizm (Amerikan Sendikacılığı)

Gomperizm, adını öncüsü “Samuel Gompers”ten almıştır. Samuel Gompers, Amerikan sendikal hareketinin şekillenmesinde gerek teorik gerekse pratik anlamda önemli katkılar sağlamıştır. Gomperizm Hareketi, sendikal mücadelede işçi ve işverenlerin birlikte hareketini önemli görmüş, çalışma ilişkilerinde yoğun devlet müdahalesini gereksiz bulmuştur. Örneğin; ücretler ve çalışma saatlerinin yasalarla belirlenmesini kabul etmemiştir (Işıklı, 1995a: 243-245). Gomperizm etkisindeki sendikalar, üyelerinin hak ve çıkarlarının korunmasını ön planda tutmuş, toplumsal mücadele yerine üyelerinin çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmek için mücadele etmeyi tercih etmişlerdir. İşçilerin, kapitalist sistemde uygulanacak reformlarla,

refah içinde yaşayabileceklerini savunan hareket yoğun olarak işyeri düzeyinde örgütlenmiştir (Tokol,2013a, 23-24; Işıklı,1995a: 243-246). Gomerizm, belirtilen özellikleri doğrultusunda değerlendirildiğinde bu hareketin de sınıf mücadelesinden uzak reformist çizgiye daha yakın olduğu görülmektedir.

I.1.3.6. Marksist Sendikacılık

İşçi sınıfı mücadelesinin önemli birlikteliklerinden olan I. Enternayonal'in önderliğini de üstlenmiş olan Marx, sınıf kavramına kendisinden önceki düşünürlerden farklı bir şekilde sınıf işçi sınıfına önemli bir rol yüklemiştir. Marx, tarihin sınıf mücadeleleri tarihi olduğunu ve kapitalist üretim tarzındaki esas çatışmanın üretim araçlarına sahip olanlarla olmayanlar arasında gerçekleştiğini vurgulamıştır. Marx'ın kapitalist sistemde sadece iki sınıftan söz etmesinin nedeni, sistemin; üretim araçlarına sahip olanlar ve başka bir alternatifleri kalmadığı için emek güçlerini satmak zorunda kalanlar olmak üzere iki sınıftan oluşmasıdır (Çelik, 2013: 100-101). Marx bu durumu "Sendikalar, geçmişleri, bugünleri ve gelecekleri" isimli yazısında *"Sermaye, yoğunlaşmış toplumsal güçtür; oysa işçi satmak için yalnızca kendi iş gücüne sahiptir. Sermaye ile emek arasındaki sözleşme, bu yüzden, hiçbir zaman.....eşit koşullarda yapılamaz."* Diyerek bu ayrımı daha net bir şekilde ifade etmiştir (Marx, ve Engels, 1977: 98).

Bilimsel sosyalizmin önemli düşünürlerinden olan Marx ve Engels, görüşleri ve teorileri doğrultusunda sendikal mücadelenin şekillenmesine de önemli katkılar sağlamışlardır. Marx ve Engels'in düşünceleri sınıf sendikacılığının oluşmasında önemli rol oynamış, Marxist teori çerçevesinde sendikal hareket, sınıf mücadelesine dayalı bir çizgide şekillenmiştir. Marxizm doğrultusunda şekillenen sendikal anlayış günümüzde de sınıf mücadelesine dayalı mücadele veren sendikal yapılar üzerinde oldukça önemli bir yere sahiptir.

Marxist anlayış; işçilerin tek toplumsal gücü olarak sayılarını görmüştür. Bu sayısal gücün ise kendi aralarındaki rekabetten doğan bölünmüşlüklerinden dolayı kırıldığı dile getirilmiştir. Bu paralelde sınıf mücadelesinde en önemli rolü örgütlü hareket edebilen işçi sınıfına vermiştir. Temel amaca ulaşmak için işçi sınıfının siyasi örgütüne yani partisine

gereksinim olduğunu vurgulayan Marx, sendikaların bu süreçteki etkinliği ve gerekliliğini de göz ardı etmemiştir (Marx ve Engels, 1977: 98-99; Işıklı, 1995b: 70-71). Marx, işçilerin sayısal olarak fazla olmasının ancak sınıf bilincine eriştikleri ve örgütlü bir şekilde hareket ettikleri sürece bir anlam ifade edeceğini savunmuştur. Bu paralelde Marx, sendikaları işçilerin birlikteliğinin ve örgütlülüğünün temellerinden saymıştır (Losovsky, 1993: 21; Çağlı, 2005: 27-28).

Marxist anlayışa göre sendikalar; işçi sınıfının ekonomik çıkarları ve kapitalist sistemden kurtuluşu adına mücadelelerinde onlara yol gösteren ve sınıf mücadelesi içindeki diğer hareketleri besleyen örgütlerdir. Marx, bu anlayış beraberinde sendikaların, ekonomik mücadeleyi göz ardı etmeden siyasal mücadeleye de gereken önemi vermeleri gerektiğini vurgulamıştır (Marx ve Engels, 1977: 99; Kota,1977: 27-28; Işıklı, 1995b: 34-35). Bu nedenle Marx, sendikaların mücadelelerini salt ekonomik zeminde şekillendirmemeleri, aynı zamanda politik olarak da mücadele vermeleri gerektiğini belirtmiştir (Losovsky, 1993: 23-24). Marx, siyasi mücadelenin önemini; sisteme karşı savaşımayan sendikaların zaman içinde sistemin bir piyonu olacağını ileri sürerek vurgulamıştır (Marx ve Engels, 1977: 99-100; Losovsky, 1993: 235). Marxist anlayış; sendikaları, işçi sınıfının mücadelesini daha başarılı bir şekilde verebileceği, işçilere edindirecekleri sendikal tecrübeler aracılığıyla sınıf bilincini daha fazla geliştirebilecekleri atölyeler ve okullar olarak görmüştür (Işıklı,1995b: 36). Marx, işçi sınıfının sendikalar aracılığıyla elde edecekleri kazanımları yukarıda belirtilenler doğrultusunda kabul etmiş ve gerekli görmüştür. Ancak bunla birlikte bu kazanımların sınırlılığına da dikkat çekerek nihai amacın kapitalizmi değiştirmek olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda Marx, adil bir ücretin elde edilmesinin değil ücret sisteminin tamamen kaldırılmasının iş sınıfının en önemli aracı olduğunu vurgulamıştır. Teori, Marx ve Engels'ten sonrada tartışılmaya devam etmiş, Marx'ın öngörülerinin nasıl hayata geçirileceği Marx'tan sonraki tartışmalarla da önemli bir yer tutmuştur (Çelik, 2013: 101-102).

I.1.3.7. Anarko Sendikalizm

Anarko Sendikalizm; temelleri anarşizme dayanan bir akımdır. Anarko Sendikalizm'in gelişmesinde önemli katkıları olan isimlerin başında anarşizmin teorisyenlerinden olan "Pierre Joseph Proudhon", "Mihail Bakunin" ve "George Sorel" gelmektedir. Anarko Sendikalizm, Fransa başta olmak üzere İtalya, İspanya gibi birçok ülkede etkili olmuştur. Ancak akımın Fransa'da yoğun olarak gelişmesi ve oluşumunu gerçekleştirmesi Fransa'yı "Anarko Sendikalizm'in vatanı" haline getirmiştir. Ayrıca "Amiens Şartı" olarak bilinen 1906 yılında hazırlanan ve Fransız sendikalarının(Fransız Emek Konfederasyonu bu şartı kabul etmiştir) ortak hedef ve ilkelerini belirleyen metin Anarko Sendikalizm'in çizgilerini ve etkilerini taşımaktadır (Kota,1977: 20, Işıklı,1995(b): 32). Amiens Şartı'nda alınan kararların çoğunu sendikaların politikadan yalıtılması oluşturmuştur. "Amiens Şartı" ile birlikte siyasi partilerin sendikalardan yararlanma ve ilişki kurmaları engellenmeye çalışılmıştır. Amiens Şartı'nda kapitalist sistemin yıkılmasını sağlayacak düzenlemelerin yanında, işçi sınıfının mücadelesinin "doğrudan eylem" yoluyla verilmesi için gerekli düzenlemeler de yapılmıştır (Lefranc, 1966: 26-27; Mahiroğulları, 2003: 364)

Anarko Sendikalistler, Marxist sendikacılık anlayışında öne çıkan işçi sınıfının siyasi örgütlülüğünü ve proletarya diktatörlüğünü kabul etmemişlerdir. Anarko Sendikalistler en önemli mücadele aracı olarak "genel grevi" savunmaktadırlar. Kapitalist sistemin sonunun ancak genel grevle getirilebileceğini öne sürmekle birlikte sendikaları işçi sınıfının tek örgütlenme yolu olarak görmekte ve her türlü devlet müdahalesine ve hiyerarşisine karşı çıkmaktadırlar (Kota,1977: 20 -21). Anarko Sendikalistlere göre sendikalar siyasal partilerden bağımsız ve siyasal sistemin dışında olması gereken kurumlardır. Bu doğrultuda sendika bürokrasisinin önlenmesi Anarko Sendikalistlerin en önemli hedeflerinden biri olmuştur. Bu nedenle de Anarko Sendikalistler, sendikaların hedeflerine ulaşabilmeleri için boykot, sabotaj ve grev gibi doğrudan mücadele araçlarını kullanmaları gerektiğini savunmuşlardır (Çelik, 2013: 105)

I.2 ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKETİN DOĞUŞU VE TARİHSEL GELİŞİMİ

I.2.1. Uluslararası Sendikal Hareketin Doğuşu

I. Dünya Savaşı öncesinde, grev olan ülkelere diğer ülkelerden grevleri durdurmak ve engellemek amacıyla “*grev kırıcıların*²” götürülmesi sermayenin sıkça başvurduğu bir yöntem olmuştur. Bu nedenle emek mücadelesinin başarılı olması ve sınıf birliğinin sağlanması için işçilerin farklı ülkelerdeki işçilerle iletişimi ve dayanışması büyük önem taşımıştır. Bu nedenle uluslararası grev kırıcılar, uluslararası dayanışmanın önemini işçi sınıfına hissettiren ilk örnekler olmuşlardır (Sükun, 1999: 5).

1800’lü yılların ortalarına doğru çalışan kitlelerin ekonomik ve sosyal anlamda durumlarının kötüleşmesi beraberinde emek mücadelesini daha sert bir zemine oturtmuştur. 1848 yılında devrimci ve sistem karşıtı bir akım bütün Avrupa’yı etkilemiştir. Birçok kaynakta “Uluslararası Emekçiler Birliği (I. Enternasyonal)”, uluslararası sendikal hareketin en önemli aşamalarından biri olarak vurgulanmakta, uluslararası sendikal hareket açısından en önemli oluşumların başında gelmektedir. Gerek işçi sınıfı mücadelesinin hangi doğrultuda yürütüleceğinin belirlenmesi açısından gerekse Enternasyonal içinde ortaya konulan görüşler açısından, bu oluşum sadece varlığını sürdürdüğü dönemde değil günümüze kadar etkinliğini ve önemini koruyan bir yapıya sahiptir. Ancak I. Enternasyonal’in öncesinde Marx ve Engels 1848 yılında kaleme aldıkları “Komünist Manifesto” içinde “Bütün ülkelerin işçileri birleşin” sloganı ile öne çıkmış, işçi sınıfının uluslarüstü birlikteliğinin önemini o tarihlerde belirtmişlerdir. İşçi sınıfının kurtuluşunun ilk koşullarından biri olarak en azından uygar ülkelerde sağlanacak eylem birliğini ve uluslararası sınıf birlikteliğinin önemini vurgulamışlardır (Marx, 2012: 66). Uluslararası sendikal hareketin ilk dönemleri böyle bir

² Grev kırıcılığı; “Yapılmasına karar verilen veya yapılmakta olan bir grevin etkisinin azaltılması veya engellenmesi için girişilen eylem” olarak tanımlanmaktadır (Önsal, 2011: 82).

zeminde gelişmiş ve doğal olarak kurulan ilk uluslararası örgütlere sosyalist doktrinler hâkim olmuştur (Ünal, 1999: 10).

Uluslararası sendikal hareketin doğuşunu hazırlayan önemli nedenlerden biri de Sanayi Devrimi sonrasında yaşanan gelişmeler sonucunda, dünya genelinde çalışma koşullarının kötüleşmesi ve işçi sınıfının ekonomik anlamda zayıflaması olmuştur. Farklı ülkelerdeki işçilerin yaşadıkları ortak sorunlar ve bu doğrultuda gerçekleşen ortak talepler işçileri karşılıklı olarak yardımlaşmaya ve birlikteliğe yönlendirmiştir. Yukarıda da belirtildiği gibi grev kırılcılığının önlenmesi uluslararası işçi birlikteliğini gerekli kılan önemli nedenler arasında yer almıştır. Ayrıca sermayenin uluslararasılaşması beraberinde kendi hak ve çıkarları için işçi sınıfının da uluslararası düzeyde mücadele etme gerekliliğini beraberinde getirmiştir (Munck, 2003: 165; Turan, 1999: 14-15; Uçkan, 2004: 201-202). Böylelikle işçi sınıfının sorunlarına, taleplerine yönelik tüm dünyada ortak bir mücadele aracı oluşturma fikri ön plana çıkmıştır. İşçilerin ve işçi sendikalarının bu amacı gerçekleştirmek için aralarında geliştirdikleri iş birliği ve dayanışma uluslararası sendikal hareketin gelişmesine önemli katkılarda bulunmuştur³ (Işıklı, 2003: 213).

Turan, uluslararası sendikal hareketin önceden belirlenen doktrinler ışığında “planlı olarak” değil “deneme yanılma” yöntemine göre geliştiğini ileri sürmüştür (Turan, 1999: 12-15). İşçi sınıfı ve sendikalar arasındaki uluslararası boyuttaki ilişkiler ve birliktelik, bulunulan dönemin mevcut gereksinimleri üzerinden şekillenmiştir. Uluslararası sendikal hareketin ilk dönemlerinde ulusal kaygılar uluslararası yaklaşımların şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Uluslararası hareket ulusal çıkarları koruma aracı olarak kullanılmıştır (Hyman,2002: 2). Uluslararası sendikal girişimlerde de ilk aşamada ulusal sendikal girişimlerde olduğu gibi meslek esasına göre bir yapılanma gerçekleşmiştir (Işıklı, 2000: 215). Dönemin koşulları ve etkili olan siyasi akımlar nedeniyle kurulan ilk uluslararası örgütlenmeler siyasi yönleri ile ön plana çıkmışlardır. Uluslararası sendikal hareketin ilk dönemlerinde henüz tam olarak bir birliktelik sağlanmadan yaşanan birçok ayrışma; siyasi

³ Lyonlu işçilerin İngiliz işçilerine ithafen 27 Mayıs 1832 tarihinde “Fabrikanın Sesi” isimli yayında ilettikleri dayanışma çağrısı uluslararası dayanışma girişimlerinin ilk örneklerinden biri olarak gösterilebilir (Işıklı, 2003: 213).

anlaşmazlıklar nedeniyle gündeme gelmiştir. Bu ayrışmalar ilerleyen başlıklarda “I. Enternasyonal”, “II. Enternasyonal”, “Uluslararası Sendikalar Federasyonu ” ve birçok farklı örgütün ayrıntılı bir şekilde incelenmesiyle daha anlaşılır hale gelecektir.

I.2.2. Uluslararası Sendikacılığın Tarihsel Gelişimi

Uluslararası sendikal hareketin tarihsel gelişimini incelemek; işçi sınıfının tarih boyunca verdiği mücadeleleri ve bu mücadeleler sonucunda elde ettiği kazanımları anlamak açısından oldukça önem taşımaktadır. Bu başlık çerçevesinde, uluslararası sendikal hareketin tarihsel süreç içindeki gelişimi; I. Dünya Savaşına kadar olan dönem, I. Dünya Savaşı ile II. Dünya Savaşı arasındaki dönem, II. Dünya Savaşı sonrası dönem ve Küresel Kapitalizmin etkisini arttırdığı 1970 sonrası dönem olmak üzere dört ayrı dönem altında değerlendirilmeye çalışılmıştır. Uluslararası sendikal hareketin bu dönemlerde ortaya koyduğu yapılanmalar, yaşadığı gelişmeler ve sorunlar, dünyada yaşanan farklı olayların uluslararası sendikal mücadelelere etkileri değerlendirilirken, bu değerlendirmelerin günümüzdeki uluslararası sendikal mücadeleyi anlaşılır kılması hedeflenmiştir.

I.2.2.1.I. Dünya Savaşı’na Kadar Uluslararası Sendikal Hareket

I. Dünya Savaşı öncesinde uluslararası emek mücadelesi birçok yönüyle günümüz uluslararası sendikal hareketini şekillendirmiştir. Bu dönemde gerçekleştirilen örgütlenme modelleri günümüz örgütlerine ışık tutmuş, uluslararası sendikal birliktelikte yaşanan sorunlar günümüze de kronikleşmiş bir şekilde yansımıştır. Uluslararası sendikal mücadelenin temellerinin atıldığı I. Dünya Savaşı öncesi dönem, günümüz uluslararası emek mücadelesini anlamak ve uluslararası sendikal hareketi değerlendirmek açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. I. Dünya Savaşı öncesinde uluslararası emek mücadelesini, Savaş öncesinde kurulan örgütler üzerinden değerlendirmek hem kurulan ilk uluslararası emek örgütlerini tanımak hem de uluslararası sendikal hareketin ilk dönem özellikleri hakkında fikir edinmek açısından

faydalı olacaktır. Bu doğrultuda I. Dünya Savaşı öncesinde kurulan; Uluslararası Emekçiler Birliği (I. Enternasyonal), II. Enternasyonal, Uluslararası Meslek Sekreterlikleri, Ulusal Sendika Merkezleri Uluslararası Sekreterliği ve Uluslararası Sendikalar Federasyonu gibi örgütlerin kuruldukları dönem paralelinde değerlendirilmeleri konumuz açısından önemlidir.

I.2.2.1.1. Uluslararası Emekçiler Birliği (I. Enternasyonal)

1858-1861 yılları arasında, İngiliz sendikacılar, inşaat işkolunda yaşanan yoğun grevler, bu grevleri kırmaları için işverenler tarafından farklı ülkelerden getirilen grev kırıcıları, ayrıca Kıta Avrupası'nda ücretlerin yüksekliği ve çalışma şartlarının oluşturduğu rekabet nedeniyle; ilk aşamada yoğun olarak Fransız Sendikacılarla iletişim kurarak, uluslararası dayanışmayı etkin hale getirmeye çalışmışlardır (Erdoğan, 2006: 164). Birçok görüşme ve girişimin ardından İngiliz ve Fransız sendikacıların yoğun destekleriyle 28 Eylül 1864 tarihinde Londra Saint Martin Hall'de yapılan bir toplantı sonucunda "Uluslararası Emekçiler Birliği", bilinen adıyla "I. Enternasyonal" kurulmuştur (Ünal, 1999: 11, Sükun, 1999: 6, Dünya Sendikalar Federasyonu, 1988: 11). Toplantıya, Londra Meslekler Konseyi, Fransız İşçi Temsilcileri, İtalya'dan "Giuseppe Mazzini" ve "French Blanquist" taraftarları ve Almanya'dan aralarında Karl Marx'ın da bulunduğu eski Komünist Lig üyeleri de katılmışlardır (Lorwin, 1977: 9). Toplantıda Enternasyonal'in merkezinin Londra'da olması ve Avrupa'nın diğer ülkelerinde şubeler açılması kararlaştırılmıştır. Enternasyonal tarafından oluşturulan Genel Konseye, bütün ülkelerin çalışma şartlarını tespit etmesi, bültenler hazırlaması, üyelerine yabancı ülkelerde iş bulmaları konusunda yardımcı olması, işçi örgütlerinin güçlendirilmesini sağlaması ve benzeri görevler verilmiştir. 8 Kasım 1864 tarihinde de diğer öneriler de dikkate alındıktan sonra Karl Marx tarafından hazırlanan taslak program kabul edilmiştir (Lorwin, 1977: 9-10).

Enternasyonal'in temel fikirlerinin oluşmasında Karl Marx'ın düşünceleri etkili olmuştur. Hatta Enternasyonal'in temellerini; 1848 yılında Karl Marx ve Fredrich Engels tarafından kaleme alınan "*Komünist Manifesto*" ve "*Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin!*"

çağrısına dayandırmak mümkündür (Işıklı, 2000: 214; Duclos, 1969: 15). Karl Marx programın hazırlanmasında kendisinin görevlendirilmesi nedeniyle bir açılış çağrısı hazırlamış; bu çağrı metninde, on saatlik çalışma yasasının çıkartılmasında mücadeleleriyle öne çıkan İngiliz İşçi Sınıfı'ndan övgüyle bahsetmiştir. Marx çağrısında makinelerin gelişmesinin, ulaşımdaki ilerlemelerin, yeni pazarların açılmasının ve serbest dolaşımın işçi sınıfının sefaletini engellemediğini belirtmiştir. Marx, işçi sınıfının ortak çıkarlarını geliştirebilmeleri için devlet kurumlarından faydalanmaları gerektiğini vurgulamış, bunun ise ancak politik güce sahip olarak başarılabileceğini işaret etmiştir. İşçilerin sadece ekonomik çıkarları için değil birbirlerinin ülkelerindeki diplomatik tutumları takip edebilmek için de aralarındaki iletişimi güçlendirmeleri gerekliliği üzerinde durmuştur (Lorwin, 1977: 10). Marx, işçilerin ekonomik çıkarlarının geliştirilmesi için verilen mücadelenin yanında yeni bir toplumun oluşturulması için de mücadele verilmesi gerektiğini savunmuştur (Duclos, 1969: 11). Enternasyonal içinde yaşanan ilk ayrışmalar bu tarihlerde kendisini göstermeye başlamış, Proudhoncular tarafından kaleme alınan çağrının Paris tercümesinde, politik mücadelenin gerekliliği hakkındaki söylemlere daraltılarak yer verilmiştir (Duclos 1969:31).

Enternasyonal'in ilk toplantısı 1866 yılında Cenova'da yapılmıştır. Bu toplantının; Proudhon taraftarları, İngiliz sendikacıları ve Alman temsilcileri arasındaki anlaşmazlıklara tanıklık etmesine rağmen, toplantıda sekiz saatlik çalışma, kadın ve çocukların uluslararası mevzuatlarla korumaya alınması ve gece çalışmanın yasaklanması üzerinde ortak bir görüş belirlenmiştir (Lorwin, 1977: 11-12). 1868 yılındaki endüstriyel gelişmeler ve sonucunda yaygınlaşan grev dalgalarına bağlı olarak birçok yeni sendika kurulmuş, bu süreç I. Enternasyonal'i olumlu şekilde etkilemiştir. Londra, Paris, Belçika, İsviçre'de gerçekleşen grevler için fonlar oluşturulmuş, grev kırıcılarla mücadele edilmiştir. Bu süreçteki mücadelesi ve etkinliği I. Enternasyonal'in birçok ülkedeki etkisini ve üye sayısını arttırmıştır (Lorwin, 1977: 12). 1871 yılında kurulan Paris Komünü'nün çöküşüyle birlikte işçi sınıfının mücadelesi üzerindeki baskılar artmış, Enternasyonal içinde de bu konuda çeşitli anlaşmazlıklar ortaya çıkmıştır. Dış etkilerin örgütü olumsuz etkilemesinin yanında özellikle Karl Marx ve Bakunin arasında tırmanan gerilim olumsuz bir süreci beraberinde getirmiştir (Duclos, 1969: 319-321).

Karl Marx, işçi sınıfının politik gücü eline geçirerek oluşturacağı toplumsal devrim fikrini savunurken; Bakunin, özgürlük ve eşitliğin sadece özel mülkiyetin değil aynı zamanda devletlerin de ortadan kaldırılacağı bir devrimle mümkün olduğunu ileri sürmüştür (Lorwin, 1977: 13-14). Ortaya çıkan siyasi uzlaşmalıklarla birlikte örgütün ekonomik anlamdaki zayıflığı ve dış baskıların etkisiyle I. Enternasyonal gücünü ve etkisini kaybetmeye başlamıştır (Erdoğan, 2006: 167). Marx ve Bakunin arasında yukarıda belirtilen anlaşmazlık 1872 yılında gerçekleştirilen La Haye Kongresi'nde tırmanış göstermiş ve kongrede alınan kararlarla Bakunin ve arkadaşları I. Enternasyonal'den ihraç edilmişlerdir (Duclos, 1969: 262-276). Gelişmelerin ardından örgütün merkezi Newyork'a taşınmıştır. Faaliyetlerini bir süre de burada yürütmeye çalışan örgüt, eski etkinliğini ve gücünü yeniden kazanamamış, 1876 yılında Filedelphiya Kongresi'nde alınan kararlarla faaliyetlerine son vermiştir (Lorwin, 1977: 13-14).

Bütün olumsuzluklara rağmen, I. Enternasyonal işçi sınıfının uluslararası dayanışmasının şekillenmesi anlamında belirleyici bir etkiye sahip olmuştur. Örgüt içinde oluşturulan kültür, tartışılan konular ve ulaşılmaya çalışılan hedef birçok mücadeleyi şekillendirmiş; birçok işçi örgütünün gündemine koyduğu hedefler ve çalışma prensipleri I. Enternasyonal'den izler taşımıştır ve hâlâ da taşımaktadır. Örgütün zayıflamasına ve faaliyetlerini durdurmasına neden olan anlaşmazlıklar ve sorunlar, daha sonra oluşturulan birçok örgütte de kendisini göstermiştir. Uluslararası birlikteliği sağlamak amacıyla geniş bir katılıma önem veren birçok örgütün kendi içlerinde yaşadıkları uyuşmazlıklar aynı zamanda sonlarını da hazırlamıştır.

I.2.2.1.2. II. Enternasyonal

1880'li yıllarda Almanya, Fransa, Avusturya ve ABD gibi ülkelerde birçok işçi partisi ve sosyalist parti kurulmuştur. Kurulan partilerin işçi sınıfı mücadelesi ve sendikalar üzerinde önemli etkileri olmuştur. Bu gelişmeler neticesinde şekillenen siyasi zemin aynı zamanda II. Enternasyonal'in kurulması fikrini gündeme getirmiştir (Lorwin, 1977: 19-20). II. Enternasyonal Avrupa'da ve ABD'de kurulan siyasi partilerin ve sendika merkezlerinin bir araya gelmesini sağlamıştır (Işıklı, 1995b: 88). Örgüt, kuruluş kongresini 14-21 Temmuz 1889

tarihleri arasında Paris’te gerçekleştirirken; kongreye Fransız Marxistler’in yoğun katılımı olmuştur. İşçi sınıfının temel amacının sosyalizm olduğu, sekiz saatlik iş günü, ücretlerin arttırılması, 14 yaş altında çocukların çalıştırılmasının ve kadınların gece çalıştırılmasının yasaklanması gibi taleplerin yanında Kongre’de 1 Mayıs’ın uluslararası işçi bayramı olması da kararlaştırılmıştır (Erdoğan, 2006: 171; Lorwin, 1977: 21). I. Enternasyonal’e benzer şekilde II. Enternasyonal’de de Anarşistler ve Marxistler arasındaki uyuşmazlık ve tartışmalar devam etmiştir. II. Enternasyonal’in Brüksel’de yapılan İkinci Kongresi’nde Anarşistler genel grevin gerekliliğini gündeme getirmişlerdir. Konu, örgüt içinde yoğun tartışmalara neden olmuş, Anarşistlerin bu tutumu Marxistleri rahatsız etmiştir. 1893 Zürich Kongresinde II. Enternasyonale üyelik şartı olarak; siyasi eylemin işçi sınıfının mücadele aracı olarak görülmesi şartı önerilmiştir. Öneri kabul edilmesine rağmen konu hakkındaki tartışmalar ve anlaşmazlıklar bitmemiş ve 1896 yılında gerçekleşen Londra Kongresi’nde II. Enternasyonal üyelerinde aranacak şartların karara bağlanması önerilmiştir. Bu karar doğrultusunda Anarşistlerin örgüt içinde etkinliği zayıflatılmış ve zamanla örgütle olan bağları ortadan kaldırılmıştır (Erdoğan, 2006: 171-172; Işıklı,1995(b): 89-91).

Alman Sosyal Demokrat Partisi tarafından oluşturulan “Erfurt Programı”, II. Enternasyonal içinde önemli yeri olan sosyal devrim ve sosyal reform tartışmaları üzerinde belirleyici olmuştur. Programda; sosyalist sisteme geçiş aşamasında, kapitalist sistem içinde acil olarak elde edilmesi gereken yüksek ücret, kısa çalışma, sosyal sigortalar gibi temel taleplerden bahsedilmiştir. Sosyalist sisteme geçilebilmesi için bu temel taleplerin sosyal ve ekonomik reformlar ve parlamenter mücadele aracılığıyla elde edilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Ancak sosyal reformlar, temel amacın da önünde tutulmuştur (Erdoğan,2006: 172-173). Engels, bu tutumu “*oportünist*⁴” bir yaklaşım olarak değerlendirmiş, II. Enternasyonal’in daha devrimci bir çizgide yer alması gerektiği üzerinde durmuştur. Bu dönemde Engels’in vefat etmesi, alanı reform yanlılarına bırakmış, Erfurt Programı’nın II. Enternasyonal içindeki etkinliği artmıştır (Duclos, 1969: 333).

⁴ Firstaçılık olarak da kullanılan oportünist kelimesi; güç durumlarda kökten tedbir yerine, geçici ve üstünkörü tedbirlerle yetinen” anlamına gelmektedir (Altay, 1983: 346).

Sosyalist hareket ve sendikalar arasındaki ilişki, II. Enternasyonal içinde tartışılan önemli konulardan bir diğerini oluşturmuştur. Sosyalistler, işçi sınıfının şartlarının iyileştirilmesi açısından sendikaların önemini kabul etmekle birlikte, politik mücadelenin sendikal faaliyetlerin önünde tutulması gerektiğini savunmuşlardır. Bu görüşe paralel olarak, Almanya, Avusturya, Belçika, Hollanda, İsviçre gibi ülkelerde sendikalar ve sosyalist partiler arasında iş birliği sağlanmış; sendikalar, ücret ve toplu pazarlık stratejilerinin geliştirilmesi gibi konulara yönelirken, emeğin politik ve sosyal haklar noktasındaki mücadelesini sosyalist partiler üstlenmiştir (Lorwin, 1977: 24). Ayrıca II. Enternasyonal'in 1907 yılındaki genel kurulunda yaklaşan dünya savaşına karşı genel grev önerisi getirilmiş ancak özellikle Alman Sosyalistler bu öneriye karşı çıkmışlardır. Bunun sonucunda savaş en uygun yöntemlerle önleme konusunda mücadele görevi; ilgili ülkelerdeki işçilere ve parlamento temsilcilerine verilmiştir (Işıklı, 1977: 94).

II. Enternasyonal'in ilk dönemlerinde Marxistler ve Anarşistler arasında yaşanan tartışmalar sonraki dönemlerde yerini Marxistler ve Revizyonistler arasında yaşanan tartışmalara bırakmıştır. Bu tartışmalar, savaş döneminde ortaya çıkan olumsuzluklar ve milliyetçi akımlar nedeniyle II. Enternasyonal 1914 yılında I. Dünya Savaşı'nın çıktığı dönemde dağılmıştır.

I.2.2.1.3. Uluslararası Meslek Sekreterlikleri

Tekellerin hızla yayılışı, beraberinde sendikaların; işkolu ve meslek düzeyinde etkinleşmesini ve işkolu federasyonları şeklinde örgütlenmelerini gerekli kılmıştır. Ayrıca sermayenin uluslararası anlamda iletişimini güçlendirmesi, sendikaları da bu doğrultuda bir yapılanmaya itmiş, "Uluslararası Meslek Sekreterlikleri (International Trade Secretariats-ITSs)' nin kurulması için zemin hazırlamıştır (Dünya Sendikalar Federasyonu, 1988: 15). Bu gelişmelerle birlikte 1889 yılından itibaren çeşitli iş kollarında birleşmeler görülmeye başlanmıştır. (Ünal, 1999: 13). 1889 yılında matbaa işçilerinin gerçekleştirdikleri uluslararası bir konferansa; Fransa, İspanya, Almanya, İngiltere, Belçika, Amerika ve 6 farklı ülkeden 17 delege katılmıştır. 1890 yılında da İngiltere, Fransa, Almanya ve Avusturya'dan gelen

temsilcilerin katılımıyla Londra’da “Uluslararası Madenciler Federasyonu” kurulmuştur (Lorwin, 1977: 31). Bu birleşmeleri, 1893 yılında giyim işçileri, 1894 yılında tekstil işçileri, 1896 yılında taşıma işçilerinin oluşturdukları federasyonlar takip etmiştir (Windmuller, Pursey ve Baker, 2007: 70). 1900 yılında 17 olan ITS’lerin sayısı 1914 yılında 27’ye ulaşmıştır.(Lorwin, 1977: 31). ITS’ler kuruluşlarının ilk dönemlerinde meslek esasına göre örgütlenmiş olmalarına rağmen, işkolu sendikacılığına geçilmesiyle birlikte yoğun olarak işkolu esasına göre örgütlenmeye başlamışlardır. Birçoğunun merkezinin Almanya’da olması nedeniyle Alman sendikacılığının ITS’ler üzerinde önemli etkisi olmuştur. Alman sendikacılığının etkisiyle sosyalist bir eğilim sergileyen ITS’ler buna rağmen gündem maddelerini üyelerinin çıkar ve haklarını korumak ve iyileştirmek üzerine oluşturmuşlardır (Erdoğan, 2006: 169). ITS’ler çabalarının çoğunu üyelerini; gerçekleşen grevler ve faaliyet gösterilen endüstriler hakkında bilgilendirmek, grevlere finansal destek sağlamak, farklı ülkelerden getirilen grev kırıcılarını engellemek, sendikaların güçsüz olduğu ülkelerde sendikal hareketi desteklemek ve vasıflı işçilerin dolaşımını kolaylaştırmak gibi konularda yoğunlaştırmışlardır (Lorwin, 1977: 31-32; Windmuller, Pursey ve Baker, 2007: 70). Günümüzde de varlıklarını sürdüren federasyonlar isimlerini 2002 yılında “Küresel Sendikalar Federasyonları (Global Union Federations -GUFs)” olarak değiştirmiş olup, uluslararası sendikal hareket içindeki etkinliklerini hala korumaktadırlar. Uluslararası sendikal hareket tarihinde önemli yerleri olan ITS’ler birçok uluslararası sendikal örgütle de yakın ilişki içinde olmuş ve bu örgütlerin izledikleri politikaların şekillenmesinde önemli roller üstlenmişlerdir. Bu nedenle ilerleyen konularda ITS’ler hakkındaki gelişmeler üzerinde daha detaylı bir şekilde durulacaktır.

I.2.2.1.4. Ulusal Sendika Merkezleri Uluslararası Sekreterliği

1901 yılında Kuzey ülkeleri, Almanya, Belçika ve İngiltere’nin katılımıyla Kopenhag’da bir konferans düzenlenmiş, bu konferansta “Ulusal Sendika Merkezleri Uluslararası Sekreterliği (International Secretariat of National Trade Union Confederation- ISNTUC)” kurulması yönünde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. 1902 yılında Stuttgart’ta

gerçekleştirilen konferansta ulusal sendikal merkezler arasında iletişimi sağlayacak bir sekreterliğin kurulması kararlaştırılmıştır. Sekreterliğin merkezinin Berlin’de olmasına ve uluslararası sekreterlik görevini “Karl Liegen’in” yürütmesine karar verilmiştir. Ayrıca sekreterliğe her ülkeden bir ulusal sendikanın üye olmasının uygun olacağı kabul edilmiştir. 1903 yılında Dublin’de gerçekleştirilen üçüncü konferansla üye merkezlerin Sekreterliğe düzenli olarak çalışma raporları göndermesi ve bu raporlarda; sendikal gelişmeleri, ülkelerinde gerçekleşen sorunlarla ilgili ekonomik, sosyal ve siyasal görüşlerini raporlamaları istenmiştir (Erdoğan,2006: 175; Türk-İş, 1968: 14-16). Önceden her yıl düzenlenmesi planlanan konferansların Dublin’de iki yılda bir yapılması kararlaştırılmıştır (Tabakow ve Pellar, 2006: 153).

ISNTUC ile II. Enternasyonal arasında güçlü bir iletişim olmasına rağmen örgüt siyasi konuları gündemine almaktan uzak durmuş; sendikal istatistikler, grevlerde dayanışma, üyelerinin bulunduğu ülkelerde işçi hareketleri ve çalışma yasaları hakkında bilgi alışverişi gibi konularda faaliyetler yürütmeye öncelik vermiştir. Ayrıca örgüt, konferanslarında göçmen işçilerin sınırlandırılması, hatta grev ve kriz dönemlerinde göçün yasaklanması yönünde öneriler gündeme getirmiştir. ISNTUC ve II. Enternasyonal arasındaki iletişim ilerleyen dönemlerde II. Enternasyonal ile bağı olmayan üyelerin etkisiyle bozulmuştur. Bu durumla birlikte önceleri Avrupa sendika merkezlerinin yoğun katılım sağladığı Örgütle “Amerikan Emek Federasyonu da (American Federation of Labor-AFL)” iletişim kurmaya başlamıştır (Erdoğan, 2006: 176-179). ISNTUC’nin 1909 yılı Ağustos ayında yapılan 6. Konferansı’na Amerikan’dan “Samuel Gompers” katılım sağlamıştır (Tabakow ve Pellar, 2006: 153). Bunun sonucunda 1910 yılında AFL resmi olarak ISNTUC üyesi haline gelmiştir (Erdoğan, 2006: 179).

Örgüt içinde üç farklı duruş sergilenmiştir. İlk grupta; faydacı bir duruş sergileyen, barışçıl toplu pazarlık stratejilerini savunan ve sosyalist partiler ile iyi ilişkileri olan ekonomik anlamda güçlü ve reformist bakış açısına sahip Alman ve Avusturya sendikaları yer almıştır. İkinci grupta; çoğunluğunu İngiliz ve Amerikan sendikaların temsilcilerinin oluşturduğu çoğunlukla meslek esasına göre örgütlenen ve kendi üyelerinin çıkarlarını ön planda tutan sendikalar bulunmuştur. Üçüncü grubu ise Fransız Sendikalizminin etkisinde olan sendikalar oluşturmuştur (Lorwin, 1977: 32-33). Bütün bu farklılıklar beraberinde örgüt içinde bir görüş

ayrılığının yaşanmasına neden olmuştur. Özellikle Fransız “Genel Emek Konfederasyonu (General Confederation of Labour-CGT)” ile Amerikan AFL arasında anlaşmazlıklar gündeme gelmiştir. CGT’nin anti-militarizm ve genel grev hakkında getirdiği önerilere AFL karşı çıkmıştır (Lorwin,1977: 33). Gerek bu karışıklıklar gerekse örgütün faaliyetlerinin önemli bir etkinlik gösterememesi nedeniyle ilk uluslararası dayanışma girişimlerinden olan ISNTUC birçok kesim tarafından “uluslararası posta kutusu” şeklinde anılmıştır (Işıklı, 2003: 118)

I.2.2.1.5. Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun Kuruluşu

1909 yılında Paris’te gerçekleştirilen konferansta ABD’li temsilcilerin başlattığı tartışma uluslararası sendikal hareketin şekillenmesinde ve kendisinden sonraki uluslararası örgütlerin doğmasında etkin olan “Uluslararası Sendikalar Federasyonu’nun (International Federation of Trade Unions-IFTU)” ortaya çıkışını hazırlamıştır (Lorwin, 1977: 34). Konferansta Samuel Gompers örgüt içinde Amerikan sendikalarının yer almalarıyla ilgili çekincelerini dile getirmiştir. Gompers, ayrıca örgütün bir sekreterlik olarak faaliyetlerini sürdürmesinin Amerikan sendikaları üzerinde olumsuz etkileri olduğunu ve sekreterliğin kurumsallaşarak gerçek bir örgüt niteliğini kazanması gerektiğini belirtmiştir. Bunun paralelinde, sekreterliğin isminin örgütsel olarak yapılandırılması koşuluyla Uluslararası Sendikalar Federasyonu olarak değiştirilmesi yönünde öneri sunmuştur (Türk-İş, 1968: 20-21). Gompers tarafından sunulan öneri, 1911 yılında Budapeşte’de yapılan Konferans’ta da yoğun bir şekilde tartışılmıştır. Ayrıca Fransız sendikaları tarafından dile getirilen ve ülkelerin çoğunu içine alacak bir kongre oluşturulması fikri de bu tartışmalar sırasında gündeme gelmiştir. Ancak bu önerinin çoğunluk tarafından kabul görmemesi Fransızların geri adım atmalarına neden olmuştur (Lorwin, 1977: 33-34). 16-19 Eylül 1913 tarihleri arasında Zürih’te gerçekleştirilen konferans, uluslararası sendikal hareket tarihinde önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu konferansa içlerinde İngiltere, Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda, Danimarka, Finlandiya, Almanya, Avusturya, Sırbistan, Bosna-Hersek, İtalya, İspanya ve Amerika’nın bulunduğu 19 ülke temsilcileri katılmıştır (Lefranc ve Sülker, 1966: 37). Örgütün isminin IFTU olarak

değiştirilmesine karar verilen bu konferansta 8 milyon işçinin temsil edildiği belirtilmiştir (Dünya Sendikalar Federasyonu, 1988: 16-17). Federasyonun başkanlığına Karl Liegen getirilmiş, ayrıca konferansta savaş nedeniyle Balkan ülkelerinde sendikaların zayıflaması ve yeniden güçlendirme çalışmaları, işsizlik sigortası ve ulusal sendika merkezlerinin aralarındaki iş birliğinin arttırılması tartışılmıştır (Türk-İş, 1968: 23). Federasyon yeni yapısı ve ismiyle 1914 yılında San-Francisco’da bir konferans düzenlemeyi kararlaştırmış ancak I. Dünya Savaşı’nın patlak vermesi üzerine bu konferans gerçekleştirilememiştir (Lefranc ve Sülker, 1966: 37, Türk-İş, 1968: 23). Bu gelişme üzerine IFTU faaliyetlerini bir süre askıya almak durumunda kalmış ve fiili varlığını devam ettirmesine rağmen herhangi bir etkinlik gösterememiştir (Işıklı, 2003: 118).

I.2.2.1.6. I. Dünya Savaşı’nın Uluslararası Sendikal Harekete Etkisi

I. Dünya Savaşı uluslararası sendikal mücadelenin önemli ölçüde güç kaybetmesine neden olmuş, savaş sonrasında Avrupa’daki işçi liderlerinin ulusal çıkarları doğrultusunda hareket etmeye başladıkları görülmüştür. Ronaldo Munck, “Emeğin Yeni Dünyası” isimli çalışmasında; I. Dünya Savaşı’yla birlikte, 1914 yılında enternasyonalist söylemlerle gerçek arasındaki çelişkinin ortaya çıktığını ve işçi sınıfının ulusallaştığını belirtmektedir (Munck, 2003: 167-168). Bu gelişme doğrultusunda birçok sendika ve sosyalist parti savaş sırasında devletlerin iç ve dış politikalarını destekleyen noktalarda araç olarak kullanılmışlardır (Erdoğan, 2006: 182-183).

Savaş döneminde merkez güçler ve müttefik güçlerin temsilcileri her ne kadar kendi ülkelerinin çıkarlarını gözetiyor olsalar da düzenledikleri belirli konferanslarla, savaş sonrasında oluşacak duruma ve taleplerine yönelik görüşmeler gerçekleştirmişlerdir (Erdoğan, 2006: 181). 1914 yılında Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu’nun Brüksel’de düzenlediği konferansta bir araya gelen işçi liderleri savaşı durdurabilmek adına nasıl bir mücadele verilmesi gerektiği üzerine tartışmışlardır. Tartışmalar sonucunda, işçiler tarafından gerçekleştirilecek eylemlerin fayda sağlayabileceği ve II. Enternasyonal’in mücadeleye destek verebileceği konusunda öneriler sunmuşlardır. Bu öneriler paralelinde 1914 yılı Temmuz ve

Ağustos aylarında, Almanya’da 130 eylem yapılmıştır. Benzer şekilde Fransa’da da çeşitli gösteri yürüyüşleri gerçekleştirilmiştir. Savaş yıllarında dağılmaktan kurtulamayan II. Enternasyonal’in savaşı engelleme yönünde etkinliği olmamıştır (Türk-İş, 1968: 28-29).

Savaşın etkisini arttırdığı dönemlerde Karl Liegen, işçilerin aralarındaki iletişimi sağlayabilmelerini kolaylaştırmak amacıyla Amsterdam’da bir büro kurulmasını sağlamış ve bu ofisin yönetimine Jan Oudegeest getirilmiştir. Bu duruma İngiltere ve Fransa tarafından karşı çıkılmıştır. Ayrıca IFTU’nun genel merkezinin Almanya’dan tarafsız bir ülkeye taşınması konusunda talepler dile getirilmiş ancak bu talebe Karl Liegen tarafından sıcak bakılmamıştır. Buna rağmen 1915 yılında Fransız işçi lideri Léon Jouhaux öncülüğünde Paris’te “Uluslararası Yazışma Bürosu” kurulmuştur. Paris’te kurulan bu büro ile birlikte IFTU; Berlin, Amsterdam ve Paris olmak üzere üç ayrı merkez üzerinden yönetilmeye başlanmış ve örgüt içinde üçe bölünme söz konusu olmuştur (Lorwin, 1977: 54).

“Uluslararası Yazışma Bürosu”nun çağrısıyla 1916 yılında Leeds’te İngiliz, Fransız, Belçika ve İtalyan temsilcilerini birleştiren bir konferans düzenlenmiştir (Işıkli, 2003: 120). Bu konferansta yapılacak barış anlaşmasında işçilerin hakları ile ilgili hükümlerin yer alması, çalışma sürelerinin kısaltılması, sosyal sigortalar ve diğer koruyucu hükümler üzerinde tartışılmıştır (Lorwin, 1977: 55). Karl Liegen, yaptığı bir açıklamayla Paris’teki büroyu tanımadığını belirtmiş, Leeds kararlarını tekrar tartışmak üzere Stockholm’de bir konferans düzenlenmesini sağlamıştır. Bu toplantıya sadece merkez ülke temsilcileri ve tarafsız ülke temsilcileri katılmışlardır (Türk-İş, 1968: 31-32). Bu konferans sonrasında 1917 yılı Ekim ayında Berlin’de başka bir konferans düzenlenmiştir. Bu konferansa da merkez ülke ve tarafsız ülke temsilcileri katılmışlardır. Berlin Konferansı sonrasında Leeds Konferansı’nda tartışılan birçok talep üzerinde anlaşma sağlanmıştır. Ayrıca farklı talepler de gündeme getirilmiştir. Bu taleplerden önemli olanlar arasında barış anlaşmalarında hükümetlerin ekonomik ve sosyal konuların çözümünde işçi temsilcilerini bir taraf olarak tanımaları ve çalışma mevzuatlarının hazırlanmasında IFTU’nun işçi sınıfının sözcüsü olarak kabul edilmesi yer almıştır (Lorwin, 1977: 56). 1918 yılı sonlarına doğru Amsterdam Bürosu, Barış Konferansı ile aynı zamana denk gelecek bir konferans çağrısı gerçekleştirmiş, çağrı birçok işçi lideri tarafından olumlu karşılanmıştır. Barış Konferansı’nın ertelenmesi üzerine konferans “sosyalist partiler” tarafından düzenlenen toplantıyla aynı zamana denk getirilerek

1919 Şubat ayında Berlin’de gerçekleştirilmiştir (Türk-İş, 1968: 38). Konferansa, AFL dışında müttefik ülke, merkez ülke ve tarafsız ülke temsilcileri katılmışlardır. Konferans’ta örgütlenme özgürlüğü, parasız eğitim, sekiz saatlik iş günü, sosyal sigortalar, uluslararası çalışma mevzuatı ve birçok konuda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca IFTU’nun yeniden kurulması eski ve yeni bütün üyelerle iletişimin sağlanması kararlaştırılmıştır (Erdoğan, 2006: 183). Böylece I. Dünya Savaşı nedeniyle uluslararası sendikal hareketin kaybettiği güç yeniden toparlanmaya çalışılmış, sendikal merkezler arasındaki birliktelik ve koordinasyon tazelenmek istenmiştir.

I.2.2.2. İki Savaş Arasında Uluslararası Sendikal Hareket

1914-1918 yılları arasında gerçekleşen I. Dünya Savaşı milyonlarca insanın yaşamını yitirmesine, ekonomik ve sosyal açıdan yıkımlara ve toplumsal birçok değişim ve dönüşümün yaşanmasına neden olmuştur. Dünyada ilk defa sosyalist sistemin 1917 yılında Rusya’da uygulanmaya başlaması, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’nun yıkılması, Almanya’da cumhuriyetin ilan edilmesi dünya genelindeki ekonomik ve siyasi anlayışın değişmesini beraberinde getirmiştir. Bu dönemdeki gelişmeler sendikal hareket üzerinde de önemli etkilere neden olmuş; işçi sınıfının bir bölümü Rusya’da gerçekleşen devrimle birlikte sınıf sendikacılığının gerekliliğini daha çok savunur hale gelirken, bir bölümü de işçi sınıfının mücadelesinin, sendikaların müzakere gücüyle yürütülmesi gerektiğine inanan reformist anlayışı savunmuşlardır (Erdoğan, 2006: 184; Dünya Sendikalar Federasyonu, 1988: ,20-23). İki dünya savaşı arasındaki yıllar emperyalist anlayışın hâkimiyeti ve bunun beraberinde işçi sınıfının sayıca artışına neden olmuştur. Savaş öncesinde üye sayıları oldukça az olan sendikalar, savaş sonrasında hızlı bir şekilde üye artışı sağlamıştır. Fransa’da CGT’ye üye işçi sayısı 600 binden 2 milyona, İngiltere’de 1915 yılında 4 milyon olan sendikal işçi sayısı 1920’de 8 milyona ve 1914 yılında 2 milyon üyeye sahip olan AFL’nin üye sayısı 1920 yılında 4 milyona yükselmiştir. I. Dünya Savaşı’nın hemen öncesinde 1913 yılında 15 milyon olan sendikal işçi sayısı 1920 yılında 45 milyona yükselmiştir (Lorwin, 1977: 62-63; Lefranc, Sülker, 1966: 43) . Ayrıca bu dönemde reformist ve sınıf sendikacılığını savunan iki çizgi

arasındaki rekabet derinleşmiş, savaş sonrasında kurulan örgütlerin yapıları da bu doğrultuda şekillenmiştir. IFTU savaş sonrasında daha reformist bir anlayışı benimserken, Uluslararası Hristiyan Sendikaları Konfederasyonu Hristiyan sendikacılığının dünyada yayılması için çaba harcamış, Kızıl Sendikalar Enternasyonalisi ise Sovyet Devrimi etkisinde kalmış sınıf sendikacılığının savunuculuğunu yapmıştır (Kota,1966: 35).

I.2.2.2.1. Uluslararası Sendikal Örgütlerin Savaş Sonrası Durumu

I.Dünya Savaşı sonrasında uluslararası sendikal hareketin faaliyetleri yeniden canlanmış birçok yeni örgüt faaliyete geçmekle birlikte savaş öncesinde var olan örgütler de faaliyet alanları ve duruşları noktasında yeniden yapılandırılmışlardır. 1919 yılı Şubat ayında tarihinde Sosyalist Enternasyonal ikinci kez Berlin’de kurulmuştur. 1919 yılı Temmuz ayında IFTU Amsterdam’da düzenlediği bir konferansla yeniden kuruluşunu gerçekleştirmiştir. Moskova’da 1919 yılı Mart ayında gerçekleştirilen bir konferansla ise III. Enternasyonal kurulmuştur. Bu örgütler kuruldukları şehirlerin adıyla; “Berlin Enternasyonalisi”, “Amsterdam Enternasyonalisi” ve “Moskova Enternasyonalisi” şeklinde anılmışlardır (Lorwin, 1977: 63)

Berlin Enternasyonalisi kuruluşu itibariyle kurumsal bir yapı kazanma arayışına girmiştir. Avrupa’da kısmen Sosyalist yönetimle idare edilen hükümetler, sosyalist gruplar ve sosyalist partilerden yoğun destek almıştır. 1920 Temmuz ayında Cenevre’de bir konferans düzenleyen Berlin Enternasyonalisi; üretim araçlarının sosyalizasyonunun adım adım gerçekleşmesi gerektiği üzerinde durmuş ve burjuva hükümetlerinin işçi sınıfı üzerinde kurduğu baskıyı eleştirmiştir. Berlin Enternasyonalisi’nin bu girişimleri geniş bir etkinlik sağlayamamıştır (Lorwin, 1977: 64,65).

1919 yılı Temmuz ayında Amsterdam’da gerçekleşen konferans ile savaş döneminde faaliyetlerini askıya alan IFTU kuruluşunu yeniden gerçekleştirmiştir. Konferans 17.milyon 740 bin işçiyi temsilen Avrupa dışından sadece AFL’nin katılımıyla gerçekleştirilmiştir (Erdoğan, 2006: 184-185). Amsterdam’daki bu konferansta IFTU’nun ana tüzüğü üzerinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler sonucunda IFTU’nun bağımsız milli merkezlerden olması, her ülkeden sadece bir merkezin IFTU üyeliğine kabul edilmesi ve

genel merkezin Amsterdam'da olması kararlaştırılmıştır. Ayrıca üretim araçlarının sosyalizasyonu ve bu amacın gerçekleştirilebilmesinin ancak tüm işçilerin uluslararası birlikteliği ile mümkün olacağı görüşü konferansta öne çıkan diğer konulardan biri olmuştur (Türk-İş, 1968: 39-34). Bu konuların dışında uluslararası çalışma mevzuatı, işçi eğitimi, savaş karşıtı çalışmalar ve gericilikle mücadele gibi konular IFTU'nun temel faaliyet alanları içine alınmıştır (Işıklı, 2003: 120). 1920 Kasım ayında Londra'da olağanüstü bir konferans düzenleyen IFTU; üretim araçlarının sosyalizasyonu, militarizme karşı genel grev gibi konularda görüşmeler gerçekleştirmiştir. Kendi içinde görüştüğü konulardan da anlaşıldığı gibi IFTU'nun savaş sonrasındaki çizgisi sola yakın bir noktada oluşmuştur. Dünyadaki devrim dalgasının da etkisiyle IFTU sadece ekonomik konularla sınırlı bir sendikacılık anlayışı benimsememiş toplumsal sorunlar ve siyasi konular ile de yakından ilgilenmiştir. IFTU'nun yapısal olarak yaşadığı bu durum özellikle AFL tarafından olumsuz karşılanmıştır. AFL; Federasyon'un politikleşmemesi ve üyelerinin çıkarları doğrultusunda mücadelesini sürdürmesi gerektiğini ve IFTU'nun sergilediği politik tavırdan duyduğu rahatsızlığı dile getirmiştir. IFTU 'nun asıl amacından uzaklaştığı ve siyaseti gereğinden fazla gündemine aldığını düşünen AFL; federasyona üyeliği ile ilgili süreci gözden geçirme kararı almıştır. AFL'nin 1921 Mart ayında yapılan İcra Kurulu Toplantısı'nda bir açıklama yapılmamakla birlikte IFTU'dan ayrılma noktasında fikir birliğine varılmıştır (Türk-İş, 1968: 49).

1922 yılında Avrupa'da meydana gelen ekonomik kriz, işsizlik oranlarının önemli ölçüde artmasına neden olmuştur. Bu gelişme üzerine Londra'da IFTU tarafından gerçekleştirilen konferansta işsizlik sorunu, gıda sorunu, hammadde sıkıntısı gibi konulara çözüm yolu aranmıştır (Türk-İş, 1968: 46). IFTU takip eden dönemlerde Avrupa'nın yeniden inşasını hedefleri arasına almıştır. Ayrıca Milletler Cemiyeti ile kurmuş olduğu ilişkilerde savaş borçlarının iptal edilmesi, döviz kurlarının istikrarının sağlanması, gümrük vergilerinin kaldırılması, ulusal sendikaların uluslararası kuruluşlarda temsil edilmesi gibi konularda faaliyetler yürütmüştür (Erdoğan, 2006: 188). Bütün gelişmelere rağmen IFTU sosyal demokrat bir çizginin ötesine geçmemiş ve ilerleyen zamanlarda örgütün içinde sosyal demokratların ve sağ kanadın hâkimiyeti her geçen gün artmıştır. Örgüt Rus sendikalarıyla kurduğu ilişkilerde sergilediği tavır ile de bu duruşunu yansıtmıştır. İngiliz "Sendikalar Kongresi (Trade Union Congress-TUC)", IFTU ile Rus sendikalar arasında bir iletişim

kurulması noktasında yoğun çaba harcamıştır. Ancak IFTU, Rus sendikalarıyla toplantı yapmanın ön koşulu olarak Rus sendikalarının, IFTU'nun ana tüzüğünü kabul etmesini istemiştir. Bu ön koşul olmaksızın bir toplantı teklifi 5.02.1925 tarihindeki Genel Konsey'de gündeme getirilmiş ancak reddedilmiştir (Türk-İş, 1968: 60-64).

1926 yılında İngiliz madencileri uluslararası alanda ses getiren bir grev gerçekleştirmişlerdir. Ancak bu grev başarısızlıkla sonuçlanınca; IFTU içerisinde sol kanadı temsil eden TUC önemli bir güç kaybına uğramış gerek üye sayısı anlamında gerekse finansal olarak yıpranmıştır. Bunun üzerine 1927 yılında gerçekleşen Paris Konferansı'nda IFTU yönetimi sağ eğilimli sendikalara geçmiştir. Bu konferansta ayrıca IFTU'nun sömürge ülkelerinde de faaliyette bulunması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Uluslararası Sekreterlik tarafından hazırlanan raporda IFTU'nun 1924 yılından beri sadece Avrupa'da değil Hindistan, Çin, Arjantin, Brezilya, Meksika ve Güney Afrika da faaliyetlerde bulunduğu açıklanmıştır (Tabakow ve Pellar, 2006: 168). Ancak IFTU'nun gerçekleştirmiş olduğu bu faaliyetler, işçilerin çalışma koşullarının düzeltilmesi ve Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization- ILO) sözleşmelerinin uygulanmasının sağlanması yönünde olmuş, sömürgeciliğin ortadan kaldırılmasına yönelik bir faaliyet gerçekleştirilmemiştir (Erdoğdu, 2006: 190-191).

Savaş sonrasında ILO ile geliştirdiği ilişkiler doğrultusunda; uluslararası çalışma standartlarının geliştirilmesi, işçilerin birbirleriyle rekabetinin engellenmesi, yaşam standartlarının yükseltilmesi gibi konulara yönelen ITS'ler, bağımsızlıklarını korumakla birlikte IFTU ile olan ilişkilerini de yoğunlaştırmışlardır (Erdoğdu, 2006: 197-198). ITS'ler ve IFTU arasındaki önemli gelişmelerden biri 1924 yılındaki Viyana Konferansı'nda gerçekleşmiştir. Bu konferansta ITS'ler, IFTU'nun İcra Kurulu'nda temsilci bulundurma ve oy kullanma hakkına sahip olmuşlardır (Türk-İş, 1968: 66). 1927 yılındaki Paris Konferansı'nda ise ITS'lere genel kurulda temsil edilme hakkı verilmiştir (Tabakow ve Pellar, 2006: 168). ITS'ler bu tür çabalarla birlikte IFTU içine alınmaya çalışılsalar da bağımsız yapılarını korumakta ve bu durumdan taviz vermeme noktasında hassas davranmışlardır.

1926 yılında İngiltere'de başarısızlıkla sonuçlanan genel grev, 1929 yılında özellikle ABD'de derinleşen ekonomik kriz ve 1932 yılında tırmanışa geçen Nazizm uluslararası sendikal hareketin derin yaralar almasına neden olmuştur (Işıklı, 2003: 121). 1930'lu yıllar

IFTU'nun sosyal ve ekonomik amaçlarının şekillendiği bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. IFTU bu dönemde işsizlik sigortası, hastalık ve yaşlılık sigortası, genç işçiler ve kadınların korunması, teknik meslek ve çıraklık eğitimlerinin geliştirilmesi, ücretli izinlerin arttırılması gibi konularda faaliyetler gerçekleştirmiştir (Türk-İş, 1968: 75). Bu dönemde IFTU'nun önemli sorunlarından birini de yayılan faşizm oluşturmuştur. 1933 yılında 8.5 milyona düşen üye sayısı nedeniyle IFTU önemli güç kaybı yaşamış ve hedeflediği faaliyetleri gerçekleştirme aşamasında güçlük çekmiştir. IFTU içinde faşizme karşı tepkiler gösterilmiş ancak bu tepkilerin doğurduğu sonuçlar ve etkinliği eleştiri konusu olmuştur. ITS'ler içinde muhalif bir çizgide yer alan Uluslararası Taşımacılık İşçileri Federasyonu (International Transport Workers' Federation- ITF), IFTU'nun faşizmle mücadele etme stratejilerini sert bir şekilde eleştirmiştir.

IFTU, özellikle Almanya'daki Nazizm karşısında genel grev ve Alman mallarına karşı boykot önerileri getirmiş ancak istediği etki gerçekleşmemiştir. Bunun üzerine Amerikan AFL ve "Amerikan Sanayi Örgütleri Kongresi (Congress of Industrial Organisations- CIO)" finansal olarak desteklenen yer altı örgütlenmeleri oluşturmaya çalışmış ancak gerek alt yapının sağlam oluşturulamaması gerekse IFTU içindeki iç çatışmalar bu girişimi de başarısız kılmıştır (Erdoğan, 2006: 194-195). I. Dünya Savaşı sonrasında Alman Sendikacılığında yaşanan canlanmanın da etkisiyle 1930 yılında Amsterdam'dan Berlin'e taşınan genel merkez 1933 yılında Hitler'in uyguladığı politikalar nedeniyle Paris'e taşınmıştır.. Gelişmeler sonrasında IFTU yoğun bir şekilde üye kaybı yaşamış 1920 yılında 22 milyon olan örgütün üye sayısı 1936 yılında 7 milyon 495 bine gerilemiştir (Işıklı,2003: 122). IFTU'nun 1929-1934 yılları arasındaki faaliyetlerini ekonomik sorunlar ve yayılan faşizme karşı Batı Avrupa sendikalarını korumak oluşturmuştur. 1935-1938 yılları arasında ise örgüt faşizm ve savaşın önlenmesine karşı Sovyet Sendikalarıyla birleşme girişimlerine yoğunlaşmıştır (Lorwin, 1977: 165-166). 5-8. Eylül 1939 tarihleri arasında gerçekleştirilen IFTU'nun 8. Konferansı'nın ana konularını savaşın önlenmesi ve faşizmle mücadele oluşturmuş ancak bu konferanstan iki ay sonra II. Dünya Savaşı başlamıştır (Türk-İş, 1968: 76).

I.2.2.2.2. III. Enternasyonal

III. Enternasyonal 1919 Mart ayında Moskova’da kurulmuştur. Enternasyonal’in kuruluş kongresinde üye olan ülkelerin komünist programı kabul etmeleri şartı getirilmiştir (Lorwin, 1977: 67). Enternasyonal’in öncülüğünü Lenin yapmış, III. Enternasyonal içinde “Proleter Enternasyonalizm” ilkesinin kabul edilmesi ile birlikte uluslararası merkeze bağlı ulusal kollar oluşturulmuştur (Munck, 2003: 168). Enternasyonal’in temel amacını dünyada işçi sınıfının kurtuluşu oluşturmuştur. Rusya’da gerçekleştirilen Bolşevik Devrimi’nin etkilerini tüm dünyaya yayma amacı güden III. Enternasyonal; aynı zamanda işçi sınıfının içine düştüğü revizyonist çizgiden kurtulması ve sınıf mücadelesine yönelmesini hedef olarak belirlemiştir (Duclos, 1969: 338-339; Işıklı, 1995b: 114-115). Sınıf sendikacılığının gelişmesinde ve bu amaçla kurulan sendikalar üzerinde III. Enternasyonal’in önemli etkileri olmuştur (Kota,1977: 36). Çeşitli ülkelerde sendikal hareketin Marksist bir politikaya dönüşmesi bu etkiler arasında yer almıştır (Işıklı,1995b: 117). Diğer enternasyonallerde olduğu gibi III. Enternasyonal de çeşitli iç çatışmalara sahne olmuştur. Sendikaların işçi sınıfı mücadelesindeki rolü tartışılırken; Enternasyonal içindeki bir kesim sendikaları mücadele için yıpratılmış ve kirlenmiş örgütler olarak değerlendirirken, diğer kesim sınıf mücadelesinde sendikaların gerekliliği üzerinde durmuştur. III. Enternasyonal’in ikinci konferansında sendikaların yönetim kademelerinin düzletilmesi, sendikaların içlerinde komünist partilere bağlı ekiplerin oluşturulması ve IFTU’nun reformist anlayışı ile mücadele edilmesi konuları görüşülmüştür (Işıklı,1995b: 114-116). Enternasyonal’in üçüncü toplantısında ise Kıızıl Sendikalar Enternasyonal’i’nin kuruluşuna karar verilmiştir.

I.2.2.2.3. Kıızıl Sendikalar Enternasyonal’i’nin Kuruluşu

1920 yılında komünist sendikaların, sosyal demokrat sendikaların içinde yer alan komünist azınlıkların ve bağımsız sendikalist sendikaların birlikteliğini sağlamak amacıyla “Uluslararası Sendikalar Konseyi (International Trade Union Council)” oluşturulmuştur.

Konsey, III. Enternasyonal'in 1921 yılında gerçekleştirilen üçüncü kongresinin ardından Dünya Sendikalar Kongresi'nde, Kızıl Sendikalar Enternasyonaline (Red Trade Union International-RILU)" dönüşmüştür (Lorwin, 1977: 70-71, Tabakow ve Pellar, 2006: 165). III. Enternasyonal ile arasında organik bir bağ bulunan RILU esas itibariyle reformist çizgide hareket eden IFTU ile mücadele amacı taşımıştır (Işıklı, 2003: 126). Sınıf sendikacılığının gelişmesi ve etkisini arttırması için çaba harcayan RILU, bu amacı gerçekleştirmek amacıyla reformist sendikal hareketle mücadeleyi prensip edinmiş ve ekonomik mücadelelerini siyasi mücadeleye bağlayan sendikalara üyelik örgüte üyelik şansı tanımıştır. RILU bu çerçevede dünya genelinde sınıf sendikacılığı temeline oturmuş uluslararası sendikal bir anlayış oluşturarak; kapitalist sistemin yıkılmasını, sosyalizmin kurulmasını bu doğrultuda sınıf mücadelesinin devrimci bir çizgide gerçekleştirilmesini hedeflemiştir (Kota, 1977: 36). IFTU'nun Avrupa'ya yönelmesinin aksine RILU, faaliyetlerini kötü şartların hâkim olduğu koloni ülkelerinde yoğunlaştırmıştır. Latin Amerika, Çin, Japonya, Hindistan ve Kore gibi ülkelerle iletişim içinde olmuş ve 1927 yılında üye sayısı 24 milyona ulaşmıştır. Üyelerinin çoğunluğu Rusya'dan olan örgüt, Çin, Fransa ve Çek Cumhuriyeti gibi ülkelerde de etkinlik sağlayabilmiştir (Tabakow ve Pellar, 2006: 165). Üye sayısı anlamında Sovyet Rejiminin etkisiyle sıkıntı yaşamayan RILU ilerleyen dönemlerde çok büyük oranda Rus Sendikacıların hâkimiyeti altına girmiştir. Bu nedenle tam bir işçi tabanına sahip olamamıştır. III. Enternasyonal'in 1935 yılında gerçekleştirilen kongresinde kabul edilen kararla RILU faaliyetlerine son vermiştir. Ancak örgütün resmi olarak kapatılması 1943 yılında Stalin tarafından gerçekleştirilmiştir (Windmuller, Pursey ve Baker, 2007: 75; Hava-iş, 2002: 11).

I.2.2.2.4. Uluslararası Hristiyan Sendikalar Federasyonu'nun Kuruluşu ve Uluslararası Hristiyan Sendikacılığı

Hristiyan sendikacılığının gelişmesinde özellikle 19. yüzyılın son çeyreğinde sosyalist ve anarşist akımlara karşı geliştirilen tepki etkili olmuştur (Cordova, 1968: 71). 1891 yılında "Papa Leon XIII" tarafından yayınlanan "Rerum Novarum" işçilerin hak ve çıkarlarına yönelik mesajlar içermiştir. Rerum Novarum, Hristiyan sendikacılığının gelişmesinde ve

sonrasında kurulan sendikal örgütler üzerinde önemli etkilere sahip olmuştur (Işıklı, 2003: 122-123). Hristiyan sendikalar faaliyetlerini din olgusu üzerinde yoğunlaştırmış, toplantılarının açılış ve kapanışlarını dualar eşliğinde gerçekleştirmişlerdir (Lorwin, 1977: 159). Hristiyan sendikacılığı, sınıf savaşına değil bütün sınıfların barış ve adalet içinde yaşamalarını sürdürmeleri temeline dayalı bir anlayışı savunmuştur. Bu anlayış güçsüzlerin korunması ve toplumsal refahın adaletli bir şekilde sağlanması üzerine kurulmuştur (Lorwin, 1977: 156).

Almanya, Avusturya, Belçika, Hollanda, Rusya, İtalya, İsveç ve İsviçre Hristiyan sendikacılığının etkin olduğu ülkelerdir. Ancak bu etkinlik çoğu zaman istenilen düzeyde ve yoğunlukta olmamıştır (Işıklı, 2003: 123). Bunun önemli nedenlerinden birini işçi sınıfının işkolu düzeyinde örgütlenmelere yöneldiği bir dönemde, Hristiyan sendikaların meslek esasına göre örgütlenmeleri oluşturmuştur. Diğer bir önemli neden ise kiliselerin varlıklı ve mülk sahibi sınıfların sözcülüğünü yapmakla suçlandığı bir dönemde işçi sınıfını etkilemeye çalışmaları olmuştur (Cordova, 1968: 72). 15-19 Haziran 1920 tarihleri arasında La Haye’de gerçekleştirilen kongreyle “Uluslararası Hristiyan Sendikalar Federasyonu (International Federation Christian Trade Union- IFCTU)” kurulmuştur. Federasyon’un genel merkezi Hollanda Utrecht olarak belirlenirken genel sekreterliğine Hollandalı “*Petrus Josephus Servatius Serrarens*” getirilmiştir (Cordova, 1968: 73). IFCTU’nun kuruluş kongresine Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda, Avusturya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti ve İsviçre gibi ülkelerden katılım sağlanmış ve kongrede üç milyonun üzerinde işçi temsil edilmiştir (Işıklı, 2003: 123, Tabakow ve Pellar, 2006: 169). IFCTU’nun kuruluşu Hristiyan sendikal hareketi için önemli bir adım olmakla birlikte, hareket içindeki zayıf ve çelişkili durumu ortadan kaldıramamıştır (Cordova, 1968: 73).

IFCTU özel mülkiyete ve rekabete karşı bir tutum sergilemiştir. Bu tutumuyla sosyalist sendikalara bir alternatif olma çabası içine girmiştir. İlk dönemlerde yoğun olarak Avrupa’da örgütlenme şansı bulmuş, daha sonra Güney Amerika ve Meksika’da da ilişkiler kurmuştur. Kuruluşu ile I. Dünya Savaşı sonrasında IFTU içinde hâkim olan sosyalist akımlarla ve sonrasında da RILU ile mücadele etme eğiliminde olmuştur (Işıklı, 2003: 124-125). İtalyan sendikaların faşizmin darbesiyle etkisiz hale getirilmesi, IFCTU’nun 1925 yılında Lucerne’de

gerçekleştirilen kongresiyle aynı döneme denk gelmiştir. Avrupa’da yaşanan faşizm ve totaliter uygulamalar IFCTU’yu olumsuz etkilemiş ve üye kayıpları yaşamasına neden olmuştur. Yine bu dönemde IFCTU, tüm dünyada etkin bir örgütlenmeyi sağlama hedefiyle Kanada, Arjantin, Şili ve Meksika da kurulan örgütlerle iletişim içine girmiştir (Tabakow ve Pellar, 2006: 171).

Federasyonun 1928 yılında Münih’te gerçekleştirilen Kongresi’nde yüksek işsizlik oranları en önemli gündem maddesini oluşturmuştur. Daha sonrasında 1932 yılında Antwerp’te gerçekleştirilen Kongre’nin temel konusunu politik kültürün radikalleşmesi ve bunun sendikal harekete etkileri oluşturmuştur. 1934 yılında Montreux’de gerçekleştirilen Kongre’de, Alman ve Avusturya sendikalarının bağımsızlıklarının ihlâli konusu tartışılmıştır (Tabakow ve Pellar, 2006: 171). IFCTU, ILO’nun gerçekleştirdiği faaliyetlerle yakından ilgilenmiş ve bu faaliyetleri desteklemiştir. ILO tarafından düzenlenen yıllık konferanslarda temsil şansı bulmuş ayrıca “Ekonomik Danışma Komisyonu”nda yer almıştır (Lorwin, 1977: 161). 1920’li yıllarda Hristiyan işçiler çeşitli mesleklerde uluslararası federasyonlar kurmuşlardır. 1921 yılında Salzburg’da maden işçileri bir birliktelik oluştururken, Lucerne’de Uluslararası Hristiyan Demiryolu İşçileri Federasyonu kurulmuştur. Hristiyan metal işçileri ilk uluslararası kongrelerini yine bu dönemde gerçekleştirmişlerdir. IFCTU’nun 1928 yılında Münih’te yaptığı kongrede kurulu bulunan uluslararası meslek federasyonları ile birlikte hareket etme kararı alınmıştır (Tabakow ve Pellar, 2006: 171). 1929 yılına gelindiğinde IFCTU içinde Protestan işçilerin sayısı azalmış ve büyük çoğunluğu Katolik işçiler temsil eder hale gelmiştir (Lorwin, 1977: 154-155). IFCTU, uluslararası sendikal hareket içinde çok önemli bir etkinliğe sahip olmamakla birlikte ilerleyen dönemlerde değiştirdiği anlayışı çerçevesinde sendikal hareket içinde önemli bir rol üstlenmiştir. Zamanla IFTU içinde sağ görüşlü temsilcilerin hâkim hale gelmesi ve IFTU’nun reformist yapısının ön plana çıkmasıyla birlikte IFCTU ile ilişkileri gelişmiştir.

I.2.2.3. II. Dünya Savaşı Sonrasında Uluslararası Sendikal Hareket

II. Dünya Savaşı berberinde birçok yıkımı ve ölümü getirmiştir. Gerçek rakamların çok daha fazla olduğu tahmin edilmekle birlikte Savaş sonrasında açıklanan istatistiklere göre; elli milyon insan ölmüş, yirmi sekiz milyonu sakat kalan, toplam doksan milyon insan yaralanmış ve yirmi bir milyon ev yok olmuştur (Dünya Sendikalar Federasyonu, 1988: 27). Savaş sonrasında Batı ve Komünist Doğu arasında soğuk savaş etkisini arttırmıştır. Aynı şekilde batılı sendikalar ve komünizm etkisinde kalan sendikalar arasındaki mücadele de yoğunlaşmıştır (Munck,2003: 169). Savaş sonrasında, Batı Avrupa faşizm karşıtı hareketlerin öncülüğünü yapar duruma gelirken, Doğu Avrupa'daki sendikalar faaliyetlerini komünist rejimin etkisiyle şekillendirmişlerdir (World Labor, 1952: 7). II. Dünya Savaşı, uluslararası sendikacılığın sadece işlevsel anlamda yaşadığı olumsuzluğu değil aynı zamanda yapısal olarak yeniden gözden geçirilmesi gerekliliğini de ortaya çıkartmıştır (Windmuller, Pursey ve Baker, 2007: 71). Savaş sonrasında parçalanmış işçi sınıfı, işsizlik, yüksek enflasyon ve sermayenin yoğun sömürsüyle karşı karşıya kalmış ve uluslararası örgütlenmede dünya çapında bir birliklik sağlama arayışına girmiştir (Uygun, 1993: 71). Ancak gerek soğuk savaşın neden olduğu bölünmüşlük gerekse gruplar arasındaki derin görüş ayrılıkları nedeniyle birleşme çabaları başarılı olmamıştır. Savaş sonrasında varlığını koruyan veya yeni kurulan örgütlerin hemen hepsi bu sorunla karşı karşıya kalmışlardır.

I.2.2.3.1. Uluslararası Sendikal Örgütlerin II. Dünya Savaşı Sonrasında Durumu

Savaş süresince IFTU tarafından oluşturulan “Olağanüstü Durum Komitesi” olaylara çok fazla taraf olmadan durum analizi yapmıştır. Savaş süresince faşizme karşı mücadele doğrultusunda IFTU ve ITS'ler ülkelerin istihbarat servisleriyle çeşitli iş birlikleri yapmışlardır. II. Dünya Savaşı döneminde faşizm uluslararası sendikal hareketi olumsuz olarak etkilemiş ve uluslararası sendikal örgütler içinde güç kaybına neden olmuştur. Bu durum beraberinde uluslararası sendikal hareket içinde dünya çapında bir örgüt kurma

düşüncesinin daha güçlü hale gelmesine neden olmuştur. Gerek İngiliz Sendikaları gerekse Fransız sendikaları ile Sovyet sendikaları arasında komiteler kurulmuş ve bu komiteler aracılığıyla uluslararası sendikal harekette birlik sağlanması yönünde çağrılar yapılmıştır. Amerikan AFL ise bu dönemde de siyasetin sendikal harekete dâhil edilmemesi gerektiğini savunmuş güç ve etkinliğini kaybeden IFTU'nun varlığını koruyabilmesi için mücadele etmiştir. Amerikan CIO, sendikacılığı AFL'den farklı yorumlamış ve İngiliz sendikalarla bir birliktelik kurulması yönünde etkili olmuş ve uluslararası sendikal hareketin dünya çapında bir birliktelik oluşturması doğrultusundaki yönelişine destek vermiştir (Erdoğan, 2006: 198-199; Dünya Sendikalar Federasyonu, 1988: 31). II. Dünya Savaşı sonrasında uluslararası sendikal hareketi tek bir çatı altında toplama fikriyle birçok faaliyet gerçekleştirilmiştir. 6-17 Şubat 1945 tarihinde Londra'da "Dünya Sendika Konferansı" toplanmıştır. Bu konferansa 60 milyon işçiyi temsilen 53 ulusal ve uluslararası örgüt katılmıştır. Bu konferansta dünyada sendikal birliğin oluşturulması noktasında iki görüş öne çıkmıştır. Birinci görüş; var olma mücadelesi içindeki IFTU'yu canlandırarak örgütün uluslararası sendikal harekette tek çatı haline getirilmesi şeklinde ortaya çıkarken, diğer görüş ise uluslararası sendikal hareketin kurulacak yeni bir örgüt aracılığıyla tek çatı altında toplanmasını sağlamayı önermiştir. Yapılan görüşmeler neticesinde ikinci görüşün uygulanması noktasında daha geniş bir talep gerçekleşmiştir. Ancak bu fikre AFL karşı çıkmış ve IFTU'nun varlığını sürdürebilmesi için çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Ayrıca bu dönemde IFCTU içinde önemli güç kayıpları yaşanmıştır. IFCTU savaş öncesindeki üye yoğunluğunu koruyamamış özellikle Almanya ve İtalya'dan önemli ölçüde üye kaybı yaşamıştır. IFCTU da bu birleşme görüşmelerini yakından takip etmiş ve Londra'daki konferansa temsilci göndermiş, oluşturulan komitelerde yer almıştır. Aynı şekilde birlikteliğin oluşturulması görüşmelerine ITS'ler de katılım sağlamış ancak özellikle IFCTU ve ITS'lerin kendi varlıklarını ve bağımsızlıklarını koruma noktasındaki duruşları dikkat çekmiştir (Windmuller,Pursesey ve Baker, 2007: 71, Dünya Sendikalar Federasyonu, 1988: 33-34).

I.2.2.3.2. Dünya Sendikalar Federasyonu'nun Kuruluşu

II. Dünya Savaşı sonrasında uluslararası sendikal harekette bütünlük oluşturma çabaları TUC, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği “Tüm Birlik Sendikalar Merkez Konseyi (All Union Central Council of Trade Unions- AUCCTU)” ve ABD’den CIO’nun öncülüğüyle hız kazanmıştır (Windmuller, Pursey ve Baker, 2007: 71). 25 Eylül- 8 Ekim 1945 tarihleri arasında Paris’te toplanan “Dünya Sendika Konferansı’na (World Trade Union Conference)” 56 ulusal ve 20 uluslararası örgüt katılmıştır. IFTU, IFCTU ve 17 ITS konferansa katılım sağlayan uluslararası örgütler arasında yer almıştır. “Dünya Sendikalar Federasyonu’nun (World Federation of Trade Unions-WFTU)” kuruluşu bu konferans sonucunda gerçekleşmiş ve WFTU tüzüğü kabul edilmiştir. Faşizmle mücadele WFTU’nun temel görevleri arasında belirtilirken; Konferans’ta, sömürge ülkeleri ve ülkelerin kendi kaderlerini tayin hakkı üzerinde de görüşmeler gerçekleştirilmiştir (Dünya Sendikalar Federasyonu, 1988: 35; Kota, 1977: 40).

WFTU’nun başkanlığına “Sir Walter Citrine” getirilirken Örgüt’ün merkezinin Paris’te olması kararlaştırılmıştır (Dünya Sendikalar Federasyonu, 1988: 38, Işıklı, 2003: 131). Her ülkeden en çok temsil gücüne sahip tek sendikanın üyeliğine olanak tanıyan ilke aynı IFTU’da olduğu gibi WFTU tarafından da benimsenmiştir. Bu durum IFCTU’nun WFTU içindeki temsilini olumsuz etkilemiş ve bunun üzerine IFCTU kendi varlığını koruma anlamında ısrarcı olmuştur. Ayrıca özellikle AFL tarafından gerçekleştirilen birçok karşı çıkışa rağmen IFTU, 1945 Aralık ayında son genel kurulunu gerçekleştirmiş ve örgüt feshedilmiştir (Işıklı, 2003: 131). WFTU’nun kurulmasıyla birlikte uluslararası sendikal hareketi tek bir çatı altında toplamaya yönelik girişimlerde ilk defa ilerleme kaydedilmiştir (Dünya Sendikalar Federasyonu, 1988: 39).

I. Dünya Savaşı sonrası bölünmüş bir yapı sergileyen uluslararası sendikacılık hareketi WFTU ile birlikte önemli bir temsil gücüne sahip olmuştur. WFTU içinde farklı ülkelerden farklı yapılarda sendikalar temsil şansı bulmuştur. Bu, beraberinde örgüt içindeki çok sesliliği sağlarken aynı zamanda anlaşmazlıkların yaşanması için de zemin oluşturmuştur. Gerek dünyadaki siyasi durum nedeniyle gerekse örgüt içindeki farklılıklar nedeniyle örgütte

bütünlüğü sağlamak uzun süre mümkün olmamıştır. SSCB ve ABD arasında gerçekleşen soğuk savaş uluslararası sendikal hareketi olumsuz etkilemiş ve WFTU içindeki bölünme tartışmalarının başlaması açısından etkili olmuştur. Örgüt içinde Rus sendikaların sayıca fazlalaşması, Batı ülkelerine yönelik eleştirilerin artması, ITS'lerin WFTU içinde bağımlı hale getirilme tartışmaları bu bölünme atmosferini etkilemiştir. Ancak 1947 yılında ABD'nin Avrupa ülkelerine yönelik uyguladığı “Marshall Yardımı” bu bölünmeyi açığa çıkartmıştır (Işıklı, 2003: 132; Erdoğan, 2006: 204). 1947 Kasım ayında gerçekleştirilen yürütme toplantısında CIO tarafından “Marshall Yardımı”nın gündeme alınması talep edilmiştir. Bunun üzerine İngiltere, Hollanda ve ABD'nin içinde olduğu sendika liderleri Marshall Planı'nı tartışmak üzere bir toplantı talebinde bulunmuşlardır. Bu talep o dönemdeki WFTU Genel Sekreteri “Louis Saillant” tarafından reddedilmiştir. Ancak İngiliz TUC; İngiltere, İskandinavya, Hollanda, Belçika, Lüksemburg, İtalya, Fransa ve ABD'den AFL ve CIO'nun temsilcilerini kapsayan bir konferansa öncülük etmiştir.

1948 yılı Mart ayında Londra'da gerçekleştirilen bu konferansta “Sendika Danışma Komitesi (Trade Union Advisory Comitte -TUAC)” oluşturulmuş ve bu konferans WFTU'nun bölünme aşamasında önemli bir kırılma noktası olmuştur (Alexander, 1952: 14; Kota, 1977: 42). WFTU'nun 1949 Ocak ayında gerçekleştirilen Yürütme Bürosu toplantısında TUC tarafından WFTU'nun faaliyetlerini durdurması talebi gündeme getirilmiştir. Ancak bu talep Yürütme Bürosu tarafından reddedilmiştir. Bu olaydan sonra Amerikan, İngiliz ve Hollanda temsilcileri hem toplantıyı hem de WFTU'yu terk etmişlerdir (Kota, 1977: 42-43). Örgüt içindeki ayrılıklar 1949 Mart ayında ITS'lerin örgüt'ten bağlarını koparmalarına neden olmuş, bu olay sonrasında WFTU “Sendika Enternasyonalleri (Trade Union Internationals-TUIs)” kurmuştur (Işıklı, 2003: 133). WFTU'nun 1949 Haziran ayında Milano'da gerçekleştirilen İkinci Genel Kurulu'nda Batı Avrupa sendikalarının çoğu örgütle bağlarını koparmıştır (Erdoğan, 2006: 211).

I.2.2.3.3. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Kuruluşu

WFTU içinde yaşanan ayrılıklar beraberinde farklı bir uluslararası örgüt kurma girişimlerini getirmiştir. Ancak öncesinde AFL ve CIO'nun birlikte temsil edilebileceği bir örgüt yapısını olanaklı kılmak için iki örgüt arasındaki sorunların çözülmesi, Batı Avrupa'daki küçük çaplı örgütlerin yeni yapı içinde temsil edilme isteklerinin karşılanması, ITS ve Hristiyan sendikalarla yeni örgüt arasında kurulacak olan diyalogun ne şekilde olacağı gibi konular soru işaretlerini oluşturmuştur (Lorwin, 1977: 262). Özellikle AFL ve CIO arasındaki sorunların giderilerek yeni kurulacak örgütte birlikte temsil edilmeleri noktasında TUC'den "Sir Vincent Tewson" ve Fransız "Force Ouvriere'den" "Leon Jouhaux" yoğun çaba harcamıştır (Lorwin, 1977: 263). "Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (International Confederation of Free Trade Union- ICFTU)" kurulmadan önce 1949 Haziran ayında Cenevre'de bir hazırlık toplantısı yapılmıştır. Bu toplantıya 42 milyon işçiyi temsilen 35 farklı ülkeden 38 örgüt katılmıştır. Bu toplantıdan sonra 1949 Aralık ayında Londra'da gerçekleştirilen konferansla ICFTU resmen kurulmuştur. ICFTU'nun kuruluş konferansına 53 farklı ülkeden 48 milyon işçiyi temsilen 261 delege katılmıştır (Işıklı: 232-233).

Kuruluş konferansında; ITS'lerle olan ilişkiler, Latin Amerika'daki diktatörlük rejimi, Orta ve Doğu Avrupa'da komünistlerle bağlantılı örgütler, Yunan çocukların komünistler tarafından kaçırılmasının önlenmesi gibi konular hakkında görüşmeler gerçekleştirilmiştir (50 Years of Struggle, 1999: 5). Ayrıca ilan edilen manifesto ile; "Ekonomik güvenlik ve sosyal adalet için EKMEK, ekonomik ve siyasal demokrasi vasıtasıyla ÖZGÜRLÜK, herkes için adil ve haysiyetli BARIŞ" çağrısı yapılmış, "EKMEK, ÖZGÜRLÜK, BARIŞ" örgütün sloganı haline gelmiştir. Sosyal güvenlik, geri kalmış ülkelerin kalkındırılması, tüm diktatörlükler ve totaliter rejimlerle mücadele, düşünce, toplanma, sendikalaşma, toplu pazarlık ve grev hakkı manifestoda yer verilen diğer konular arasında yer almıştır (Türk-İş, 1968: 122). ICFTU içinde kapsayıcılığın genişletilmesi hedeflenmiş, bu doğrultuda ITS'lerin bağımsızlıklarını koruyarak örgüt içinde var olmalarına olanak tanınmış, Hristiyan sendikalar ise örgüte davet edilmiş, ancak bu daveti kabul edecek olan sendikaların bir yıl içinde IFCTU ile ilişkilerini

kesmeleri istenmiştir (Erdoğdu, 2006: 217). Bu doğrultuda ICFTU ve ITS'ler arasındaki ilişki kurumsal bir birlikteliğe dđnüşmemiř, ancak ITS'ler bağımsızlıklarını koruyarak ICFTU tarafından belirlenen genel politikalara ve eylemlere katılım sağlamışlardır. ICFTU üyesi birçok sendikanın işkolu düzeyinde ITS'lere de üye olması bu durumu kolaylaştırmıştır (Erdoğdu, 2006: 218). Bu doğrultuda ICFTU, kuruluşu sonrasında ITS'lerin desteğini de almış, gelişimini hızlı bir şekilde gerçekleştirmiştir. ICFTU, kurulduktan kısa bir süre sonra Avrupa ve Amerika'da iki bölgesel örgüt kurmuştur. Ayrıca Örgüt, Uzak ve Yakın Doğu ve Afrika'da çalışmalar yapmak için bu bölgelere temsilciler göndermiştir (Alexander, 1952: 5-6).

ICFTU, bölgesel anlamda örgütlenmeye önem vermiş; Avrupa'da ICFTU ilk olarak Avrupa'daki faaliyetlerini daha rahat gerçekleştirebilmek için "Avrupa Bölgesel Organizasyonu (European Regional Organization-ERO)'nu kurmuştur. Bu Örgüt 1973 yılında "Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (European Trade Union Confederation-ETUC)"nun kurulması nedeniyle feshedilmiştir. ICFTU Amerika'daki bölgesel faaliyetlerini "İşçilerin Amerika Bölgesel Örgütü (American Regional Organization of Workers- ORIT)", Asya ve Pasifik'teki bölgesel faaliyetlerini "Asya ve Pasifik Bölgesel Örgütü (Asian and Pacific Regional Organisation-APRO)" ve Afrika'daki bölgesel faaliyetlerini "Afrika Bölgesel Örgütü (African Regional Organization-AFRO)" aracılığıyla yürütmüştür (Ünal, 1999: 109-116, Türk-İş 1968: 134).

1951 yılında ICFTU, 60 farklı ülkede, 76 ulusal merkezden 53 milyon işçiyi temsil etmiştir. Ayrıca 1951 yılı Temmuz ayında ICFTU'nun Milan'da gerçekleştirilen ikinci kongresine, 66 farklı ülkeden 55 milyon işçiyi temsilen 300 delege katılmıştır. Bu kongrede; az gelişmiş ülkeler, sendikaların bağımsızlığı, sosyal güvenlik sistemi, kadınların çalışma hayatında eşitliği, toplu sözleşme ve grev hakkı gibi konular tartışılmıştır. Aynı zamanda ICFTU'nun komünizme karşı mücadelesi devam etmiştir (50 Years of Struggle, 1999: 7). Milano Konferansı'nda, uluslararası krizlerde alınacak önlemler, ITS'lerle olan ilişkiler ve ülkelerin kendi bağımsızlıklarını ilan etmeleri gibi konular da ele alınmıştır. Bir yıl sonra Berlin'de gerçekleştirilen Genel Konsey'in gündemini ise bağımlı ülkelerdeki sendikalara destek verilmesi, ekonomik ve sosyal konularda üçlü temsil mekanizmasının gerekliliği ve

silahsızlanma gibi konular oluşturmuştur (Ünal, 1999: 66). Zamanla AFL, Avrupa sendikalarının komünizmle mücadele anlamında yetersiz olduklarını ileri sürmüş ve bu süreçte özellikle AFL ve TUC arasında zıtlasmalar yaşanmıştır. 1953 yılında Stockholm’de yapılan kongre’de TUC öncülüğündeki Avrupa sendikaları ve AFL öncülüğündeki Amerikan ve 3. Dünya Ülkeleri sendikaları arasında bölünme gerçekleşmiştir. Ayrıca 1955 yılında AFL ile CIO’nun birleşmesi ile oluşan “Amerikan Emek Federasyonu ve Sanayi Örgütleri Kongresi (Amerikan Federation of Labor and Congress of Industrial Organizations- AFL-CIO)” 1956 yılında ICFTU’ya sunduğu raporda açık olarak belirtmese de TUC’un kolonizasyonu destekler politikalar benimsediğini ve bunun karşısında olduğunu hissettirmiştir (Erdoğan, 2006: 221-222).

I.2.2.3.4. Uluslararası Hristiyan Sendikalar Federasyonu’ndan Dünya Emek Konfederasyonu’na Hristiyan Sendikal Anlayışta Keskin Değişim

II. Dünya Savaşı sonrasında önemli ölçüde güç kaybına uğrayan IFCTU bu tahribatın etkilerini hafifletmek ve yaşanan olumsuzlukları gidermek amacıyla mücadele içine girmiştir. Örgütün Brüksel’de gerçekleştirilen 8. Kongresi’nde yeniden yapılandırılması kararlaştırılmış ve Kongre’ye; Fransa, Belçika, Hollanda ve İsviçre’den katılım sağlayan delegeler Hristiyan sendikacılığının uluslararası boyutta genişlemesi için mücadele sözü vermişlerdir (Cordova, 1968: 75). IFCTU’nun 1946 Temmuz ayında Amsterdam’da gerçekleştirilen 9. Olağan Kongresi’nde ise örgüt yönetim ve ilkeler açısından yeniden yapılandırılmış ve “Uluslararası Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu (International Confederation of Christian Trade Unions- ICCTU) adını almıştır (Tabakow ve Pellar, 2006: 199; Işıklı, 2003: 147). Bu dönüşümle birlikte faşizm ve nazizmin olumsuz etkilediği Hristiyan işçi hareketi toparlanmaya çalışılmıştır. Almanya, İtalya ve Avusturya’daki Hristiyan sendikacılığının toparlanması adına mücadele verilmiştir (Cordova, 1968: 75).

Örgütün aşmaya çalıştığı en önemli sorunlardan birini, Avrupa ile sınırlı kalmış üye tabanı oluşturmuştur. Bu doğrultuda 1949 yılında Lyon’da gerçekleştirilen Kongrede bütün

lkeler tarafından gerçekleştirilecek ortak bir eylemin gerekliliği fikri gündeme gelmiştir. Bu farkındalık beraberinde Hristiyan sendikacılık tarihinde yeni bir sürecin de başlangıcını hazırlamıştır. Bu dönem itibariyle Hristiyan sendikacılık hareketi uluslararası bir özellik taşıma sürecine girmiştir (WCL, 1977: 5-6). Ayrıca bu konferansta üç milyon işçi temsil edilirken, delegelerin neredeyse yarısını “Fransız Hristiyan İşçi Snedikaları Konfederasyonu (French Confederation of Christian Workers –FCCW)” ve “Belçika Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu (Confdration des Syndicats Chretiens- CSC)” temsilcileri oluşturmuştur. Konfederasyon içinde önemli güç haline gelen bu iki ülkenin de etkisiyle 1952 yılında örgütün merkezi Brüksel’e taşınmış, örgütün başkan ve genel sekreterleri bu ülkelerden seçilmiştir (Cordova, 1968: 77).

Örgüt içinde yaşanan değişimler Hristiyan sendikacılığının özündeki değişimi de şekillendirmiştir. II. Dünya Savaşı’ndan sonra Hristiyan sendikacılığı, sosyal adalet ve işçi refahı gibi konulara verdiği önemi korumuş, komünizm ve kilise karşıtı görüşlerle mücadelesine devam etmiştir. Ayrıca diğer dönemlerden farklı olarak bazı devletleştirme politikalarını desteklemiş ve Marshall Planı’nı kabul etmiştir (Işıklı, 2003: 148). Örgüt tüm dünyada etkinlik sağlamak için uyguladığı Avrupa dışına yayılma ve örgütlenme politikaları yanında 1960’lı yıllarla birlikte laikleşme yönünde bir gelişim sağlamıştır (Işıklı, 2003: 149). Örgüt; amaçladığı hedeflerin mezhep ve mezhepler arası bir çizgide elde edilmeyeceğini düşünmüş bu nedenle mücadelenin dine dayalı bir anlayışla verilmesi noktasında sona geldiğini ancak daha laik ve sekler⁵ bir anlayışın benimsenmesiyle uluslararası anlamda bir temsil gücüne ulaşılabileceğini savunmaya başlamıştır (Tabakow ve Pellar, 2006: 199).

Konfederasyon’un 1964 yılında gerçekleştirdiği, 15. Kongresi’nde kabul edilen yeni ilkelerle birlikte, sendikal anlayışta yaşanan değişimlerin kurumsal yansımaları da açığa çıkmıştır. Geçmiş dönemlere oranla; Hristiyanlığa ve dini motiflere daha az yer verilmiş, alman kararlarla birlikte Hristiyan sendikacılığındaki modernleşme hızlanmıştır. Ayrıca örgütün ismi içindeki Hristiyan kelimesinin oluşturduğu algının dağıtılması amacıyla; örgütün mezhepsel bir organizasyon olmadığı vurgulanmıştır. Bu değişim sadece Konfederasyon

⁵ Seküler terimi “dünyevilik, laiklik” anlamında kullanılmıştır (nsal, 2011: 218).

içinde değil birçok ulusal merkez içinde de gerçekleşmiştir. Hareketin; Katolik ve Protestan Kiliseleri ile var olan organik bağları ortadan kalkmaya başlamıştır. Hollanda'da işçilerin dini, kültürel, ahlaki çıkarlarını gözeten Piskopos sendikalar 1964 yılında dağılmıştır. Belçika'da geçmişte din adamlarının iç işlerine müdahale ettiği CSC'nin sosyo ekonomik bir örgüt olduğu ve rahiplerin dışında bağımsız olarak yönetilmesi gerektiği kabul edilmiştir. Kanada'da "Katolik İşçi Konfederasyonu (Catholic Confederation of Labor-CCL)" 1960 yılında ismini "Ulusal Sendikalar Konfederasyonu (Confederation of National Trade Unions-CNTU)" olarak değiştirmiştir (Cordova, 1968: 86-87). Bu süreçle birlikte ICFTU 1968 yılında Luxemburg'ta gerçekleştirdiği kongrede daha laik bir program benimsediğini belirterek "Dünya Emek Konfederasyonu (World Labour Confederation-WCL)" adını almıştır. Örgütün WCL'ye dönüşme sürecinde birçok neden rol oynamıştır. Örgütün sadece Hristiyan sendikalarla sınırlı kalmayarak bütün kesimlere hitap eden ve dünya genelinde kabul gören bir örgüt olma amacı bu süreci hızlandıran nedenlerin başında gelmiştir. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan yoğun üye kayıpları ve Hristiyan eğilimli sendikalardan dahi kayıplar verilmesi, dine dayalı sendikal anlayışın geçerliliğini yitirmesi; örgütün daha seküler bir yapıya dönüşmesinde etkili olmuştur (Ünal, 1999: 166-167). WCL yeni isime ve yapıya kavuşmasıyla birlikte, Hristiyanlığa yakın kimliğinden tamamen sıyrılmış, mücadelesini daha evrensel amaçlar doğrultusunda şekillendirmiştir. Örgüt, insan onurunu, işçilerin örgütlenme, ifade ve eylem özgürlüklerini, emeğin ve işçilerin diğer üretim faktörlerinden daha önemli olduğunu, sosyal adalet ve barışı faaliyetlerinin temel dayanağı olarak belirlemiştir (WCL, 1977: 3-4). İnsan onurunun korunmasına önem veren örgüt; tüm insanların eşit olduğunu, ait olduğu sınıf, mal varlıkları, cinsiyetleri, milliyetleri veya dini kökenleri nedeniyle hiçbir insanın ayrıma maruz bırakılmayacağını savunmuştur. Her türlü baskıyı reddetmiş ve insanların onurlu ve gelişime açık bir şekilde yaşamaları gerektiğini vurgulamıştır. Sömürüyü, kapitalizmi ve aynı zamanda Marxist sosyalizmi de kınamıştır (Tabakow ve Pellar, 2006: 200). WCL, faaliyetlerinde üçüncü dünya ülkelerine yönelmiştir. Gelişmiş ülkelerle üçüncü dünya ülkeleri arasındaki iletişimin kuvvetlendirilmesi, üçüncü dünya ülkelerinin sosyoekonomik açıdan desteklenmesi ve bu ülkelerdeki sendikaların güçlendirilmesine önem vermiştir (Ünal, 1999: 169). Bunun sonucunda 1952 yılında Lahey'de gerçekleştirilen Kongreye, Avrupa dışından sadece üç ülke katılırken, 1977 yılında De-Haan'da

gerçekleştirilen Kongreye katılan 82 ülkenin büyük çoğunluğunu üçüncü dünya ülkeleri oluşturmuştur (WCL, 1977: 6).

I.2.2.4. Küresel Kapitalist Dönemde Uluslararası Sendikal Hareket

20. yüzyılda dünya üzerinde çok önemli olaylar ve dönüşümler yaşanmıştır. Bu yüzyılda iki dünya savaşı ve birçok ekonomik kriz gerçekleşmiş, savaşların ve krizlerin meydana getirdiği yıkımları aşmak için birçok yol denenmiştir. “1929 Dünya Ekonomik Bunalımı” ile uygulanmaya başlanan “Keynezyen politikalar” 1970’li yılların ortalarına kadar kabul görmüştür. Ancak 1970’li yıllarda gerçekleşen “Petrol Krizi” ve “Bretton Woods Sistemi’nin” çöküşünün ardından dalgalı dolar kuruna geçişle birlikte Keynezyen politikalar terk edilirken; Neo-liberal politikalar belirleyici hale gelmiştir.(Mahiroğulları, 2002: 4; Aytemiz Seymen ve Bolat, 2005: 19-20). 1980’li yıllarla birlikte uluslararası kuruluşlar ekonomik ve toplumsal değişimi teşvik etmişlerdir. Bütün bu gelişmeler doğrultusunda korumacı politikalar terk edilirken dış ticaret teşvik edilmiş, para piyasaları serbestleştirilmiş ve dış pazarlara yönelik politikalar uygulanmaya başlanmıştır (Koray,2013: 56).

1980 sonrasında küresel kapitalizm etkisini arttırmış, uluslararası sermaye akışı hızlanırken mal ve hizmetlerin sınır ötesi dolaşımı söz konusu olmuştur. Bilgi teknolojilerinde önemli gelişmeler, iletişim, taşımacılık ve ulaşım gibi alanlarda gerçekleştirilen ilerlemeler küresel kapitalist sistemin gelişmesine katkı sağlarken; birçok toplumsal ve ekonomik dönüşümü de beraberinde getirmiştir. Neo-liberal politikaların benimsenmeye başlamasıyla birlikte ulus devletler önemini yitirirken, özelleştirmeler artmış ve Çok Uluslu Şirketler (ÇUŞ’lar) yayılmaya başlamıştır. Ulus devletlerin ekonomi ve refah politikaları üzerindeki etkileri azalmış, dünya üzerinde yoğun bir liberalleşme dönemi yaşanmıştır (Şenkal, 2005: 500). Bütün bu gelişmeler doğrultusunda üretimin ve dolayısıyla iş gücünün yapısında köklü değişimler yaşanırken, iş gücü piyasaları liberalleşmiş, çalışma yaşamında esnekleşme gerçekleşmiş ve işsizlik oranlarında önemli artışlar meydana gelmiştir. Yaşanan sürecin doğal bir sonucu olarak sendikalar da bu durumdan önemli ölçüde etkilenmişlerdir. İş gücünün

değişen yapısıyla birlikte mavi yakalı işçilerin oranında azalma yaşanmış bu durum geleneksel sendikal hareketin örgütlenme gücünü olumsuz yönde etkilemiştir. Gerçekleşen değişimler sendikaların üye sayılarında düşüşler yaşanmasına neden olurken, aynı zamanda sendikaların temsil ve etki alanlarının daralmasını da beraberinde getirmiştir. İş gücünün değişen yapısı paralelinde kadın işçiler, genç işçiler, a-tipik çalışanların örgütlenmesi için yeni stratejilerin geliştirilmesi gerekliliği ön plana çıkmıştır (Savaş, 2003: 246-248).

Küresel kapitalizmin etkisiyle birlikte gerek ulusal gerekse uluslararası sendikal harekette komünizm karşıtı duruşların, geleneksel reformizm savunuculuğunun ve salt ekonomik mücadele anlayışının modası geçmiştir (Şensever, 2003: 190-191). Uluslararası düzeyde hareket eden sermayenin küresel duruşuna karşılık işçi sınıfının ve sendikal hareketin de benzer şekilde hareket etme zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Sendikal işçi sayılarında yaşanan gerilemeler, sendikal işçilerin ücret ve sosyal haklarında yaşanan kayıplar, esnekleşme, işsizlik, küreselleşmenin yol açtığı gelir dağılımındaki adaletsizlikler, eşitsizlik, çevre sorunları, iş gücünün mobilizasyonu, etnik ve cinsel ayrımcılık gibi birçok yeni konu uluslararası sendikal hareketin ilgi alanı içinde yerini almaya başlamıştır. Küreselleşen kapitalizm ve onun ortaya çıkardığı birçok yeni olgu beraberinde uluslararası sendikal hareketin de yeniden şekillenmesine ve farklı stratejiler takip etmesine neden olmuştur.

1.2.2.4.1. Uluslararası Sendikal Örgütlerde Yeni Yönelimler

Küreselleşme süreciyle birlikte ortaya çıkan yeni sorunlar uluslararası sendikal örgütlerin faaliyetlerinin bu sorunlar doğrultusunda şekillenmesine neden olmuştur. Bu dönemde uluslararası sendikal anlayış küresel kapitalizme karşı küresel bir sendikal hareketin geliştirilmesi gerektiğini savunmuştur. ÇUŞ'lar, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeleri çıkmaza sokan dış borçlar, artan sosyal adaletsizlik ve ekonomik eşitsizlikler, uygulanan Neo-liberal politikalara karşı bir emek standardının sağlanması uluslararası sendikal örgütlerin bu dönemde öncelik verdikleri konular arasında yer almıştır. Küreselleşmeye sosyal bir boyut kazandırmayı hedefleyen uluslararası sendikalar bu hedeflerini gerçekleştirebilmek için ILO

faaliyetlerini yakından desteklemiş ve takip etmiş, “Uluslararası Para Fonu(International Monetary Fund-IMF)”, “Dünya Bankası(Wold Bank- WB)”, Dünya Ticaret Örgütü(World Trade Organization- WTO)” ve “İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development- OECD)” gibi uluslararası kuruluşlarla ilişkiler kurmuş, ÇUŞ’lara sosyal sorumluluk kazandırmak için çeşitli faaliyetler gerçekleştirmişlerdir (Erdoğan, 2003: 260). Kürselleşme sürecinde en yoğun etkinliğe sahip uluslararası sendikal örgütler ICFTU, ITS’ler ve ETUC başta olmak üzere çeşitli bölgesel örgütler olmuştur. WFTU ise bu dönemde Sovyet sisteminin çökmesiyle üyelerinin çoğunu yitirerek etkinliğini kaybetmiştir (Erdoğan, 2003: 259).

1970’li yıllarda gerçekleşen petrol krizleri, küresel ekonomi politikalarının değişmesine neden olmuştur. Ekonominin küresel boyutta yaşadığı krizlerle birlikte, uluslararası sendikal hareket küresel ekonomi politikalarıyla ilgili konulara önem vermiş bu doğrultuda; ICFTU, 1977 yılından itibaren dünyadaki ekonomik durumu değerlendirdiği yıllık bir bülten yayınlamaya başlamıştır (ILO,2001: 7-8). Uluslararası sendikal örgütlerin 1970’li yıllardaki önemli faaliyet alanlarından bir diğeri ise küresel kapitalizmin gelişmesiyle birlikte yayılan ve güçlenen ÇUŞ’lar olmuştur. ICFTU’nun 1972 yılında Londra’da gerçekleşen ve ITS’lerin de yoğun bir şekilde katılım sağladığı 10. Kongresi’ne ÇUŞ’lar hakkındaki görüşmeler damgasını vurmuştur (Gumbrell-McCormick, 2000: 35). ICFTU ve ITS’ler bu dönemde ÇUŞ’ların faaliyetleri üzerinde çeşitli düzenlemeler yapılabilmesi için OECD ile ilişkilerini geliştirmiş, Avrupa’nın yeniden yapılandırılması amacıyla kurulmuş olan TUAC ve “Avrupa Verimlilik Ajansı’nın” bir kolu niteliğinde olan iş gücüne yönelik sosyal işler birimi ile ortak faaliyetler yürütmeyi denemiştir. 1976 yılında OECD tarafından ÇUŞ’lara ilişkin düzenlemeleri içeren “Uluslararası Yatırım ve Çok Uluslu İşletmeler Bildirgesi” ve “Çok Uluslu İşletmeler İçin Rehber” kabul edilmiştir. Çok Uluslu Şirketler’le ilgili ilk uluslararası düzenleme olan bu bildirme ICFTU tarafından da olumlu karşılanmıştır (Gumbrell-McCormick, 2000: 37). İstihdam ve endüstri ilişkileri ile ilgili konular bildiri içinde ayrı bir başlık altında incelenmiştir. İstihdam ve endüstri ilişkileri başlığı altında, ÇUŞ’ların faaliyet gösterdikleri ülkelerdeki iş ilişkilerine, istihdam uygulamalarına ve temel yasalara uyum sağlamaları gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca işçilerin örgütlenme özgürlüklerine saygı gösterilmesi, toplu sözleşmelerin olanaklı kılınması ve emek istismarının önlenmesi gibi

konulara da ÇUŞ'ların dikkat etmesi gereken unsurlar içinde yer verilmiştir (OECD, 1976: 17). Karar bölümünde ise bildirinin düzenli olarak devam ettirilmesi için bir komisyon oluşturulmasına ve bu komisyonda TUAC'ın da düzenli olarak temsil edilmesine karar verilmiştir (OECD, 1976: 19). Ayrıca 1980 yılında yayınlanan "Brandt Raporu" gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomik anlamdaki bağımlılıklarına değinmekle birlikte ÇUŞ'ların faaliyetlerine yönelik eleştirel bir tutum sergilemesi nedeniyle de uluslararası sendikal hareket tarafından desteklenmiştir (ILO, 2001: 9, Munck, 2003: 181).

Küresel kapitalizmin gelişmesiyle birlikte uygulanan Neo-liberal politikalar doğrultusunda mali piyasalardaki serbestleşme ve uluslararası sermayenin egemenliği altında olan mali denetim, gelişmekte olan ülkelerin borç batağı içine girmesine neden olmuştur. Bu dönemde önemli bir sorun haline gelen dış borçlar uluslararası sendikal hareket içinde de önemli bir gündem haline gelmiştir (Erdoğan, 2003: 254). ICFTU'nun 24-26 Eylül 1986 tarihleri arasında bölgesel örgütü ORIT ile birlikte düzenlediği Buenos Aires'te gerçekleştirilen Konferans'ta kalkınma ve dış borç sorunları üzerinde görüşülmüştür. ICFTU, bu noktada sosyal adaletin ve sendikal özgürlüklerin önemini vurgularken; ortak görüş olarak "önce halk, sonra borç" sloganını dile getirmiş, dış borçlara uygulanan yüksek faizlerin olumsuz sonuçlarının halka yansımaları eleştirmiştir. 14-18 Mart 1988 tarihleri arasında Melburn'de gerçekleştirilen Konferans'ın konusunu da dış borçlar oluşturmuş, borçların ertelenmesi veya silinmesi yönünde görüşler ön plana çıkmıştır (Işıklı, 2000: 235-236).

Yaşanan gelişmeler, dönem içinde ortaya çıkan gelişmeler ve uygulamaların ortak sorunlar üretmesi ve bu sorunların genel olarak her kesimi ilgilendirmesi AFL-CIO ile ICFTU arasındaki gerilimi dindirmiş ve AFL-CIO 1 Ocak 1982 tarihinde yeniden ICFTU üyesi olmuştur. Ayrıca 1986 yılına kadar Küba, Kuzey Kore, Vietnam, Çin Halk Cumhuriyeti gibi ülkelerde üyesi bulunmayan ICFTU, 1986 yılında "Polonya Dayanışma Sendikası (Solidarność)" nı üyeliğe kabul etmiş, Sovyetler Birliği'nin dağılması ile Çek Cumhuriyeti, Romanya, Bulgaristan konfederasyonları üye olmuşlardır. Bu doğrultuda örgütün üye sayısında artış ciddi bir yaşanmıştır (Tokol,2013b: 190). ICFTU, 1999 yılında 145 farklı ülkede örgütlenerek, kendisine üye 215 sendika ile 125 milyon işçiyi temsil eder hale gelmiştir (Gumbrell-McCormick, 2000: 30).

1980'li yılların sonu 1990'lı yılların başı itibariyle uluslararası sendikal hareketin ilgi alanı sosyal düzenlemeler ve küresel kalkınma üzerinde yoğunlaşmaya başlamış, küreselleşme karşısında yeni stratejiler geliştirilmeye çalışılmıştır. ICFTU, küreselleşmeden öncelikli olarak etkilenen ülkelerde sendika liderleri ile diyalogu geliştirmek amacıyla bölgesel faaliyetlere ağırlık vermiş, kötü çalışma koşulları ve haksız rekabetin önlenmesine yönelik kampanyalar düzenlemiştir. Ayrıca IMF, WB, WTO toplantılarına gözlemciler gönderilmeye başlanmıştır (Gumbrell-McCormick, 2000: 38; ILO, 2001: 12). 1990'lı yılların başlarında Romanya, Bulgaristan, Polonya gibi Doğu Avrupa Ülkelerinde ICFTU tarafından ulusal konferanslar düzenlenmiş, ulusal sendika liderleri ile WB ve IMF temsilcilerinin arasındaki ilişkiler geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu toplantılar sendikaların ilgili kuruluşlara görüşlerini iletmesi ve üretilen politikalara katkı sağlanması için gerçekleştirilmiş ancak bu doğrultuda bir başarı elde edilememiştir. Küresel kalkınma, sosyal diyalog ve diğer konularla ilgili uluslararası finansal kuruluşlarla iletişimin güçlendirilmesi doğrultusunda sadece ICFTU'nun değil WCL'nin de çeşitli çabaları olmuştur (ILO, 2001: 12).

1980'li yılların sonları itibariyle WCL'in IMF ve WB ile daha yakın ilişkiler kurma çabaları olmuştur. Bu çabalarının nedenini; üyesi olan sendikaları, buldukları ülkelerde uygulanan IMF ve WB politikalarının etkileri hakkında bilinçlendirmek ve gerek IMF gerekse WB tarafından oluşturulan yapısal uyum politikalarında yoksulluk ve işçi haklarına dikkat çekmek oluşturmuştur. WCL bu doğrultudaki faaliyetlerini daha etkin kılabilmek amacıyla 1998 yılında Washington'da yarı zamanlı çalışan bir büro oluşturmuştur. Bu büro aracılığıyla IMF ve WB faaliyetlerini daha yakından takip etmeye çalışmıştır (ILO, 2001: 15).

Uluslararası sendikal örgütlerin IMF, WB, WTO gibi uluslararası kuruluşlarla yoğun ilişkileri 1990 yılının ortalarında da devam etmiş; ICFTU, WCL'nin desteğini alarak 1996 yılında Singapur'da gerçekleştirilen Birinci WTO Bakanlar Toplantısında, ticaret ve emeğe yönelik standartların geliştirilmesi yönünde öneriler getirmiş ancak bu öneriler reddedilmiştir (Munck, 2003: 196-197).

ITS'ler tarafından da küresel kapitalizme karşı önemli faaliyetler gerçekleştirilmiş, bu amaçla çeşitli araçlar kullanılmıştır. Bu araçlardan birini de ÇUŞ'larla yapılan "Küresel Çerçeve Anlaşmaları" oluşturmuştur. Bu anlaşmalar ITS'ler öncülüğünde ÇUŞ'lara yönelik

olarak geliştirilmiştir. 1997 yılında ICFTU ve ITS'ler tarafından oluşturulan “Temel Çalışma İlişkileri Metni” çerçeve sözleşmelerin kapsam ve içeriği noktasında belirleyici olmuştur (Erdoğan, 2003: 273). Küresel Çerçeve Anlaşmalar “Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi”, “Birleşmiş Milletler Küresel Sözleşmesi”, ILO “Sosyal Politika ve Çok Uluslu Şirketler İle İlgili İlkeler Üçlü Bildirgesi”, OECD “Çok Uluslu Şirketler Rehberi”ni temel almaktadırlar. Anlaşmalar ILO'nun 8 temel sözleşmesi yanında diğer sözleşmelere de atıfta bulunmaktadır (Tokol, 2013b: 203-204) Küresel Çerçeve Anlaşmaların bazılarında ücretler ve iş sağlığı iş güvenliği ile ilgili düzenlemelere de yer verilmiş ancak özellikle ücret konusundaki düzenlemeler yetersiz kalmıştır (Gürkan, 2012: 243). Anlaşmalar, ÇUŞ'ların faaliyet gösterdikleri ülkelerdeki emek sömürsünün önüne geçme, eşit ve adaletli bir çalışma standardı oluşturma adına önemli katkılar sağlamış olmakla birlikte herhangi bir yaptırım gücüne sahip olmaması nedeniyle sınırlı bir işleve sahip olmuştur (Gürkan, 2012: 246).

Küreselleşme sonucunda gelişen teknoloji ve iletişim ağları neden olduğu birçok sorunun yanında emeğin uluslararası dayanışmasına katkı da sağlamıştır. Uluslararası sendikal hareket bu süreç içinde bilgi teknolojilerinden yararlanarak uluslararası birlikteliği geliştirmek istemiştir. Bilgi teknolojileri sayesinde birçok haberin ve kararın hızlı bir şekilde üyelere ulaştırılması örgütler için demokratik ve avantajlı bir hale gelmiştir. Uluslararası sendikal örgütler üyeleri ile internet aracılığı ile iletişim kurmaya başlamış, on-line işçi konferansları düzenlemişlerdir. Bunun önemli örneklerinden birini ICFTU'nun 2000 yılında gerçekleştirdiği on-line uluslararası işçi konferansı oluşturmaktadır (Munck, 2003: 188).

I.2.2.4.2. Küreselleşme Karşıtı Hareketler ve Uluslararası Sendikalar

Küreselleşme süreciyle birlikte sermayenin uluslararası mobilizasyonu, uygulanan Neo-liberal politikalar ve para politikaları, ÇUŞ'ların hızla büyümesi ve birçok farklı etken beraberinde yeni sorunların ortaya çıkmasına, var olan sorunların da büyümesine neden olmuştur. Küreselleşme ile birlikte dünya nüfusunun çoğunluğu hızla fakirleşmiş, ülkeler ve bireyler arasındaki eşitsizlik artmış, finansal dalgalanmalar süreklileşmiş, halkların kendi

kaderini belirleme güçleri azalmış ve her anlamda tüketimin artması sonucunda çevresel tahribatlar hızlanmıştır (Brecher, Castello ve Smith, 2002: 26-29). Yaşanan gelişmeler ve ortaya çıkan sorunlar beraberinde bu sorunlardan etkilenen kitlelerin bir araya gelmesine ve küreselleşme karşıtı bir mücadelenin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Küreselleşmenin yol açtığı sorunlar, birçok farklı grubun ortak bir zeminde birleşmesini kolaylaştırmıştır. Jeremy Brecher ve arkadaşları kitlelerin yaşanan olumsuzluklara tepkilerini dile getirdikleri ve tabandan gelen bir birlikteliği “aşağıdan küreselleşme” olarak tanımlamışlardır (Brecher, Castello ve Smith, 2002: 30). STK’lar, sendikalar, çevreciler, eş cinseller, kadınlar ve daha birçok farklı grup aşağıdan küreselleşmenin aktörleri olarak mücadele içinde farklı aşamalarda birlikte hareket etme zemini yaratmışlardır. Aşağıdan küreselleşme hareketinin en önemli örneklerinden birini 1999 yılında Seattle’da WTO zirvesine karşı gerçekleştirilen protestolar oluşturmuştur. Dünyanın farklı yerlerinden 80 bin kişinin katılımıyla gerçekleştirilen protestolar; WTO’nun toplantısının başarısızlıkla sonuçlanmasına neden olurken, aynı zamanda birçok farklı grubun ortak bir amaç doğrultusunda hareket edebildiği küreselleşme karşıtı hareketleri hızlandırıcı bir rol de oynamıştır (Şensever, 2003: 18-19).

1999 yılında Seattle’da gerçekleştirilen protestoların başarılı sonuç vermesinin en önemli nedenlerinden birini işçi hareketinin, çevrecilerin, insan hakları savunucularının, hayvan- severlerin ve kadınların birlikte hareket edebilmeleri oluşturmuştur. Bu protestolar aynı zamanda sendikaların birçok Sivil Toplum Örgütü ve küreselleşme karşıtı grupla birlikte hareket edebilmesini sağlamıştır. AFL-CIO, 200’ün üzerinde araç kiralayarak protestolara katılımı desteklerken, Amerika’da 25 eyaletten 50 sendika ve 144 farklı ülkeden temsilci protestolara katılmıştır (Şensever, 2003: 20-21).

Brecher ve arkadaşları “Aşağıdan Küreselleşme” isimli eserlerinde Jonathan Swift’in “Gulliver’in Seyahatleri” masalındaki Lilliputların kendilerinden çok daha büyük olan Gulliver’i ipe bağlamalarından esinlenerek; aşağıdan küreselleşmenin aktörlerini Lilliputlara benzetmiş ve bu doğrultuda “Lilliput Stratejisi”ni geliştirmişlerdir. Seattle protestolarında tepkinin ortaya çıkışını hazırlayan gruplar (kadınlar, çevreciler, insan hakları savunucuları, sendikalar vb.) ve tepkinin yöneldiği hedef olan WTO dikkate alındığında tespitinin yerinde olduğu görülmektedir (Brecher, Castello ve Smith, 2002: 49). Seattle olaylarından üç yıl

sonra, 2001 yılında Lilliputlar bu defa Genova’da G8 Zirvesi’ni protesto etmek için sahneye çıkmışlardır. Bu protestonun engellenmesi adına “Schengen Anlaşması” hükümleri hiçe sayılmış, protestolara yoğun polis müdahalesi gerçekleştirilmiştir. Ancak buna rağmen 21 Temmuz 2001 tarihinde 300 bin kişinin katılımıyla o güne kadar gerçekleştirilen en büyük kapitalizm karşıtı eylem gerçekleştirilmiştir. Genova’da gerçekleştirilen bu protestonun hazırlıkları “Genova Sosyal Formu” ve farklı Avrupa ülkelerinden katılımcıların bir senelik çalışmaları ve paylaşımları sonucunda gerçekleştirilmiştir. ICFTU ve ETUC’un 19 Temmuz 2001 tarihinde düzenlediği küreselleşme konulu toplantıya Genova Sosyal Formu sözcülerinden “Vittorio Angeletto’yu” konuşmacı olarak çağrılmaları uluslararası sendikaların küreselleşme karşıtı gruplarla ilişkileri açısından önemli bir göstergedir (Şensever, 2003: 21-23).

Seattle ve Genova’da gerçekleştirilen protestolar; WB, IMF, G7, “Avrupa Birliği (European Union- EU)” gibi yukarıdan küreselleşme aktörlerinin düzenlediği zirvelerin sokaklarda protesto edilmesini gelenekselleştirirken, bu zirvelere alternatif toplantıların yaygınlaşmasını da sağlamıştır (IV. Enternasyonal, 2005: 12). Bu oluşumlardan en önemlisini ilk olarak 2001 yılında toplanan “Dünya Sosyal Formu” oluşturmaktadır. Forum; 2001 yılında “Dünya Ekonomik Forumu’nun” Davos’ta gerçekleştirdiği toplantılara alternatif olarak Porto Algre’de bir araya gelmiştir (<http://www.globalresearch.ca/the-anti-globalization-movement-and-the-world-social-forum-another-world-is-possible/5335181>). AFL-CIO, ETUC, ICFTU gibi sendikal örgütler Dünya Sosyal Forumu’nun uluslararası konseyinde yer alırken, ICFTU Dünya Sosyal Forumu’nun Porto Algre’de gerçekleştirilen üçüncü kongresine genel sekreter düzeyinde katılmıştır (Şensever, 2003: 193). Ayrıca Dünya Sosyal Forumu bünyesinde küreselleşme karşıtı görüşlerin dile getirildiği, eylem planlarının yapıldığı birçok forumun gerçekleşmesine olanak tanınmıştır Bu forumlardan birini de “Dünya Sendikalar Forumu” oluşturmuştur. ICFTU, WCL, ETUC tarafından 2002 yılında düzenlenmeye başlanan forum dünyanın birçok yerinden sendikaların bir araya gelmesini sağlamıştır (Şensever, 2003: 84-85).

II. BÖLÜM

ULUSARARASI SENDİKAL HAREKETTE YENİ BİR DENEYİM:

ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONU KURULUŞ SÜRECİ VE ÖRGÜTSEL YAPISI

II.1. ULUSLARARASI SENDİKAL HAREKET İÇİNDE YENİ BİR OLUŞUM ÇABASI

Uluslararası sendikal hareket tarihinde, dünya genelinde faaliyet gösteren sendikaların çoğunluğunu kapsayacak nitelikte bir örgüt oluşturulması en önemli hedefler arasında yer almıştır. Bu amaçla, dünyadaki bütün işçiler için mücadele eden bir örgüt kurulması adına büyük çabalar harcanmıştır. Kimi zaman bu amaca kısmen yaklaşmış, farklı yapıda ve anlayışta olan gruplar aynı örgüt çatısı altında bir araya getirilmiştir. Ancak zor şartlar altında oluşturulan bu tür örgütlerin devamlılığını sağlayabilmek, örgütler içindeki farklılık ve çoğulculuğu bir kültür haline getirebilmek çoğu zaman mümkün olamamıştır.

Bu konuyla ilgili en önemli örneklerden biri olan WFTU, I. Bölümde de detaylı olarak incelendiği gibi 1945 yılında kurulmuş, 1945-1949 yılları arasında dünya genelinde faaliyet gösteren en kapsayıcı uluslararası sendikal örgüt olma özelliği taşımıştır. Sonrasında ise bu kapsayıcılık, yoğun rekabetin ve ayrışmaların da zeminini hazırlamış, örgütün komünizm taraftarı ve karşıtı gruplar olmak üzere ikiye bölünmesine neden olmuştur (Gumbrell, 2013: 247). Böylece, 1949 yılında AFL ve CIO, TUC ve “İtalyan Sendikalar Konfederasyonu (Italian Confederation of Trade Unions- CSIL)” gibi birçok örgütün, komünist ve komünist olmayan sendikaları tek bir çatı altında toplamaya çalışan WFTU’dan ayrılmasıyla ICFTU kurulmuştur. Her ne kadar Fransız CGT (CGT desonradan WFTU’dan istifa etmiştir.) gibi bazı sendikalar WFTU’ya olan üyeliklerini sürdürmüş olsalar da uluslararası sendikal hareket içinde önemli bir bölünme yaşanmıştır (Mustill, 2013: 68-69). Bu doğrultuda, ICFTU’nun kurulmasını takip eden kırk yıl boyunca uluslararası sendikal hareket, doğu ve batı ekseninde bölünmüş bir yapı sergilemiştir (Hodkinson,2005; 40). Bölünmüş bu yapı, küreselleşmenin

sendikal hareket ve emek üzerindeki olumsuz etkilerinin yoğun olarak hissedildiği 1990'lı yılların sonu 2000'li yılların başına kadar devam etmiştir.

Küresel kapitalizmin etkisini hızla arttırmasıyla birlikte birçok unsur; ulusal, bölgesel ve dünya düzeyinde birleşmeleri gerekli kılmıştır. Bu unsurların başında küreselleşmenin olumsuz etkilerine cevap verebilme arayışı gelmiştir. Küreselleşmenin her alanda olduğu gibi sendikal hareket üzerinde de olumsuz etkileri olmuştur. Geleneksel sendikal sektörlerde yaşanan küçülme, enformel sektörlerin yaygınlaşması, sendikaların güç kaybı birleşmeyi tetikleyen unsurlar arasında yer almıştır (Gumbrell, 2013: 251). Emek hareketi; karşılaşılan sorunlara tepki göstermek ve çıkarlarını savunmak için uluslararası sendikal harekete önem vermiş, etkin bir uluslararası sendikal hareketin oluşturulması adına birçok faaliyette bulunmuştur. Bu dönemde küresel dayanışma, sendikalar için önem taşıyan kalıcı bir çözüm olarak görülmüştür (ICFTU, 2004a: 5).

Özellikle 2000'li yıllardan sonra uluslararası sendikal örgütler küresel dayanışmaya önem vermiş, küreselleşmenin oluşturduğu sorunlara karşı; farklılıklara ve çoğulculuğa açık, ortak bir mücadele platformu çabası içerisine girmişlerdir. Bu süreçte, özellikle ICFTU ve WCL başta olmak üzere gerek ulusal gerek uluslararası sendikal örgütlerin çoğu birliktelik ihtiyacına yönelik çözüm üretebilmek adına çeşitli stratejilerle faaliyetler gerçekleştirmişlerdir.

Küresel sorunlar, uluslararası sendikal örgütleri birçok ortak gündem maddesi üzerinden bir araya getirmiş, geçmişte yapılan hatalarla hesaplaşmaya ve birbirleriyle yapıcı ilişkiler kurmaya yöneltmiştir. ICFTU ve WCL arasında bu doğrultuda gerçekleştirilen ortak faaliyetler beraberinde tüm dünyayı kapsayacak yeni bir uluslararası sendikal yapı oluşturulması düşüncesinin şekillenmesini sağlamıştır. Bu gelişmeler sonunda; ICFTU ve WCL'nin öncülüğünde ve iki örgüte de üye olmayan bağımsız sendikal merkezlerin katılımıyla "Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (International Trade Union Confederation- ITUC)"nın kuruluşu için gereken şartlar oluşmuştur.

2006 yılında kuruluşu gerçekleşen ITUC, içinde bulunduğumuz dönemde faaliyet gösteren temsil ettiği üye sayısı bakımında en büyük uluslararası sendikal yapı olmakla birlikte, günümüz uluslararası sendikal hareketinin analizi açısından da oldukça önemli bir

role sahiptir. ITUC'nin kurumsal yapısını, hedeflerini, emeğin yaşadığı sorunlara yönelik uluslararası çözümler üretebilmek adına izlediği stratejileri anlayabilmek ancak örgütün kuruluşu öncesindeki dinamiklerin ve örgütün kurulmasına neden olan faktörlerin detaylı olarak incelenmesiyle mümkün olacaktır.

II.1.1. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Kuruluşuna Kadar Geçen Dönemde Uluslararası Sendikal Hareketin Değerlendirilmesi

ICFTU, WCL ve WFTU; ITUC'nin kuruluşu öncesinde uluslararası sendikal hareketin en önemli aktörleri arasında yer almışlardır. Bahsi geçen bu üç örgüt üzerinden bir değerlendirme yapılacak olunursa, uluslararası sendikal hareketin uzun bir zaman boyunca komünist (WFTU), Hristiyan (WCL) ve reformist (ICFTU) ideolojiler ekseninde bölünmüş bir yapı sergilediğini söylemek yanlış olmayacaktır (Bourgue, 2011, 2). Özellikle ICFTU ve WFTU'nun örgüt yapıları içinde hâkim olan düşünceler, bu iki örgütün sendikal faaliyetlerini ve diğer örgütlerle ilişkilerini yoğun bir şekilde etkilemiştir. ICFTU ve WFTU arasındaki rekabet doğrultusunda, uluslararası sendikal hareket içindeki bölünme soğuk savaşla birlikte daha da artmıştır. Uzunca bir süre bu bölünmüş yapının etkisiyle faaliyetlerini gerçekleştiren uluslararası sendikal hareket; 1990'larda Berlin Duvarı'nın yıkılması ve Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla birlikte farklı bir döneme girmiştir. Bu dönemde, belirli uluslararası sendikal örgütler arasındaki farklılıklar azalmaya başlamış ve örgütlerin birbirleriyle olan ilişkilerinde gelişmeler yaşanmıştır. Bu açıdan değerlendirecek olunursa dünya genelini etkileyen önemli olaylar, ulusal, bölgesel ve uluslararası gelişmeler, sendikal örgütler arasındaki ilişkilerin seyrinde ve örgütlerin yapısal özelliklerinin belirlenmesinde oldukça etkili olmuştur.

II.1.1.1. Uluslararası Örgütlerde Yaşanan İdeolojik Değişmelerin Uluslararası Dayanışma Üzerindeki Etkisi

ICFTU, kurulduğu tarihten itibaren 1968 yılına kadar IFCTU sonrasında ise WCL olarak faaliyet gösteren Hristiyan sendikal hareketin uluslararası temsilcisini kendi içine dâhil etme çabasında olmuştur. Konfederasyon, uluslararası düzeyde iş birliğinin sağlanması ve örgütler arasında birleşme gerçekleştirilmesi için yoğun bir çaba harcamıştır⁶. Oluşturulması hedeflenen birleşik yapının; ICFTU'nun kuruluşunda temel alınan hür ve bağımsız sendikal anlayışla sağlanabileceğini savunmuştur. Bu anlayış beraberinde, ICFTU ve o dönemki IFCTU'nun birleşmesine ilişkin ilk tartışmalar, Hristiyan sendikaların ICFTU'nun kuruluş kongresine davet edilmesiyle başlamıştır. Bu girişim IFCTU tarafından olumlu karşılanmamış ancak bunun ardından, 1950 yılında IFCTU, ICFTU ile birleşme düşüncesinde olmadığını ancak çeşitli konularda iş birliği yapabileceklerini belirtmiştir. Bu durum iki örgüt arasındaki ilişkilerin gelişime açık olduğu göstermiştir (ICFTU, 2004a: 34).

IFCTU içinde ideolojik anlamda yaşanan değişimler, ICFTU ve IFCTU arasındaki ilişkilerin seyrinde belirleyici olan diğer önemli unsurlardan biri olmuştur. Sadece Avrupa'da örgütlü olan IFCTU'nun II. Dünya Savaşı sonrasında Avrupa dışında da örgütlenme çabası içerisine girmesi, örgüt içinde ideolojik anlamda değişimleri gerekli hale getirmiştir. Örgütlenmek istediği; Amerika, Asya ve bağımsızlığını yeni kazanmış Afrika ülkelerinin çoğunun Hristiyan nüfusa sahip olmaması, IFCTU'nun Avrupa dışında örgütlenme faaliyetleri, örgüt yapısında belirleyici olan dini motifleri terk etmesini gerektirmiştir (Gumbrell, 2013: 250). Bu durum IFCTU'nun dışa açık hale gelmesinde etkili olmuştur. Beraberinde 1958 yılında bu eğilimi destekleyen bir şekilde; Vietnamlı bir Budist olan Tran Quoc Buu⁷, IFCTU'nun yönetim kuruluna girmiş, ardından 1959 yılı Ocak ayında Vietnam'ın

⁶ Burada ICFTU'nun birleşme çabasının IFCTU ile kurulacak ilişkiler için yoğunlaştığına dikkat etmek gerekmektedir. Çünkü benzer çabaları, komünizme daha yakın olan WFTU ile kurulan ilişkilerde göstermemiş, aksine ICFTU'nun var oluşu; uluslararası sendikal bir birlikteliğin bölünmesi üzerine gerçekleşmiştir.

⁷ Vietnam Emek Konfederasyonu (Vietnamese Confederation of Labour- VCL) Başkanlığı yapmış olan Quoc Buu, bir dönem Uluslararası Çalışma Bürosu yönetim kurulunda yedek üye olarak da görev almıştır.(ILO, 1965;

Saigon şehrinde düzenlenen uluslararası bir toplantıda, dünyadaki belli başlı dinlerin temel etik değerlerde benzeştiği ve ortaklaştığı duyurulmuştur (Pasture, 1994:86-87). Sonrasında 1964 yılında yapılan bir toplantıda, IFCTU; örgüte üye olma şansının, sadece Hristiyanlığın toplumsal ilkelerini benimseyen merkezlere değil, bir ayırım yapılmaksızın tüm işçilere verildiğini duyurarak dünya genelinde faaliyet gösteren daha kapsayıcı bir örgüt olma hedefinde olduğunu bir kez daha göstermiştir (Gumbrell, 2013: 250). Aynı zamanda IFCTU, Avrupa’da da önemli bir sekülerleşme ile karşı karşıya kalmıştır. Özellikle Fransa ve Belçika’da bulunan sendikalar içinde artış gösteren seküler eğilimler bu durumu güçlendirmiştir. Dönüşümün öncülerinden FCCW, 1964 yılında aldığı bir kararla “Fransız Demokratik İşçi Konfederasyonu’na (French Democratic Confederation of Labour- CFTD)” dönüşmüştür (Gumbrell, 2013: 250).

I. Bölümde daha detaylı bir şekilde değinildiği gibi IFCTU içinde yaşanan bu ideolojik dönüşümler bir kimlik dönüşümünü de beraberinde getirmiş, 1968 yılında IFCTU ismini WCL olarak değiştirerek uluslararası sendikal hareket içinde yeni kimliğiyle yer almaya devam etmiştir (Gumbrell, 2013: 251). Bu dönüşümle birlikte, diğer uluslararası sendikal örgütlerle ilişkiler kurulması ve iş birliği yapılması WCL’nin gündeminde yer almaya başlamıştır. 1970 yılı Kasım ayında, WCL’in Milano’da gerçekleştirilen Kongresi’nde Örgüt’ün diğer uluslararası örgütlerle ilişkileri gündem konusunu oluşturmuştur. O dönem WCL Genel Sekreteri olarak görev yapan “Jan Kulakowski” hazırladığı raporda diğer uluslararası örgütlerle iletişim ve iş birliğinin artırılması gerektiği üzerinde durmuştur (Pasture, 1994: 92)

ICFTU ve WCL arasındaki yakınlaşma bahsi geçen ideolojik değişimlerle birlikte daha mümkün hale gelmiştir. WCL’nin yaşadığı önemli değişim örgüt yapısı içindeki katı olguları ortadan kaldırmış, diğer örgütlerle iletişim ve iş birliği şansını yükseltmiştir. WCL’de yaşanan düzeyde değişime benzer bir değişim ICFTU içinde yaşamamıştır. Ancak ICFTU üyesi örgütler içinde de yaşanan değişimler, ICFTU üzerinde de etkili olmuştur. Örneğin ICFTU üyesi ve Amerika’da iki rakip örgüt konumunda olan AFL ile CIO arasındaki buzlar erimiş ve

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:50002:0::NO::P50002_COMPLAINT_TEXT_ID:2898864, 21.12.2013

sonrasında iki örgüt 1955 yılında birleşerek faaliyetlerine AFL-CIO olarak devam etmişlerdir (ICTUR, 2005: 377). Ayrıca ICFTU içindeki sert komünizm düşmanlığı zamanla eski katı halinden uzaklaşmıştır (Gumbrell, 2013; 252). Yukarıda bahsedilen değişim ve dönüşümler ITUC'nin kurulması için gereken zeminin hazırlanmasında etkili olan faktörler arasında yer almıştır. Her ne sebeple olursa olsun ICFTU ve WCL arasındaki farklılıkların azalması, bu örgütlerin aynı çatı altında faaliyet gösterebileceklerini kabullenmelerini sağlamıştır.

II.1.1.2. Ulusal Sendikal Merkezlerin Uluslararası Sendikal Örgütlerin İlişkileri Üzerinde Etkileri

ICFTU ve WCL, 1970'li yıllarda diktatörlükle yönetilen İspanya, Portekiz gibi ülkelerdeki uygulamalara karşı; insan hakları ve sendikal hak ihlalleri doğrultusunda iş birliği içinde çalışmışlardır. Bu faaliyetler sonucunda iki örgütün temel haklar anlamında yaşanan sorunlar karşısında birlikte hareket edebildikleri görülmüştür. İspanya ve Polonya'da iki uluslararası konfederasyon ortak üyelere sahip olmuştur. ICFTU ve WCL'ye aynı anda üye olan "Bask İşçi Dayanışması (Euskal Langileen Alkartasuna – Basque Workers Solidarity-ELA-STV)"⁸, iki örgütün ilişkilerinin gelişmesinde etkili olmuştur. Her iki uluslararası konfederasyona da üye olan ELA-STV; ICFTU ve WCL'nin uluslararası sendikal hareket içinde dayanışması adına sürekli olarak çağrılar yapmıştır. ELA-STV, benzer dileklerini ICFTU'nun 2004 yılında gerçekleştirilen 18. Kongresi'nde de dile getirmiştir. Kongre'ye ELA-STV adına katılan "Laura Gonzalez De Txabarri", yaptığı konuşmada ICFTU ve WCL'nin iş birliği içinde hareket etmesi dileklerini vurgularken; uluslararası emek hareketinin tek bir örgüt çatısı altında yürütülmesinin destekçisi olduklarını belirtmiştir. İki örgüte de üye olduklarının altını çizen Txabarri, iki örgüt çatısı altında da kendilerini evlerinde gibi hissettiklerini dile getirmiştir. Ayrıca ICFTU ve WCL arasındaki benzerliklerin farklı yönlerinden daha ağır bastığını vurgulamıştır (ICFTU, 2004b: 241-242).

⁸ İspanya'nın Bask Bölgesinde önemli bir sendika olan örgüt, Franco döneminde baskı altına alınmış ve faaliyetlerini yer altı örgütlenmesi şeklinde sürdürmüştür (ICTUR, 2005; 319).

ICFTU ve WCL arasında iş birliği kültürünün gelişmesine katkı sağlayan bir diğer örgüt, 1980 yılında Polonya'nın Gdask şehrinde kurulan "Bağımsız Özyönetimli Dayanışma Sendikası (Independent Self-governing Trade Union Solidarity –Solidarnosc)"⁹ olmuştur. Sovyet Rejimi'nin uygulamalarına karşı tepki sonucu ortaya çıkan bu yapı, ülkedeki iktidar için bir tehdit oluşturmaya başlayınca Polonya hükümeti 1981 yılında sıkıyönetim ilan etmiştir. Bu dönemde birçok sendikal hak ihlâli gerçekleşmiş, birçok sendikacı öldürülmüş veya şiddete maruz kalmış, birçoğu da tutuklanmıştır. Bu süreçte uluslararası anlamda sürdürülen destek kampanyalarında, ILO'ya iletilen şikâyetlerde ve konuyla ilgili oluşturulan raporlarda ICFTU ve WCL birlikte hareket etme şansı bulmuşlardır. Sorunlarla ilgili gerçekleştirilen ortak faaliyetler Solidarnosc'un hem ICFTU hem de WCL ile yakınlık kurmasına neden olmuş, bunun üzerine Solidarnosc 1986 yılında her iki konfederasyona da üye olmuştur. (Windmuller, Pursey ve Baker, 2007; 89-90, ICTUR, 2005: 271-272). WCL ve ICFTU'nun birlikte hareket etmesi taraftarı olan Solidarnosc, bu tutumunu ELA-STV'ye benzer şekilde ICFTU'nun 18. Kongresi'nde de devam ettirmiştir. Solidarnosc adına söz alan "Andrzej Adamczyk" konuşmasında, Solidarnosc'un 1998 yılında gerçekleşen kongresinde, ICFTU ve WCL'nin birleşmesi üzerinde tartışmalar yapıldığını ve bu durumun aksamasından ötürü duyulan rahatsızlıkların dile getirildiğini belirtmiş, iki örgütün birleşmesini gönülden desteklediklerini vurgulamıştır (ICFTU, 2004b: 258-259).

ICFTU ve WCL arasında 1970'li yıllarda gerçekleştirilen belirli konulardaki iş birliği, ICFTU ve WCL'in yapısal bir birleşme için toplantılar düzenlemesine neden olmuştur. Ancak bu toplantılarla net bir sonuca varılmamış, sadece yakın bir iş birliği için daha düzenli toplantılar yapılmasına karar verilmiştir (Gumbrell, 2013: 253). 1970'li yıllarda gerçekleştirilen bu girişimlerin önemli olan bazılarında CFDT lideri "Edmond Maire" öncülük etmiştir. Maire'nin getirdiği önerilerden biri de WCL'e bağlı işkolu federasyonlarının dağıtılarak ICFTU ile yakın ilişki içinde olan ITS'lere bağlanması olmuştur. Ancak bu girişim WCL'in 1977 yılındaki kongresinde reddedilmiştir. Bu gelişmeler sonucunda CFDT, 1978

⁹ Solidarnosc'un kurulmasında katkısı olan en önemli liderlerden biri, 1983 yılında Nobel Barış Ödülü alan Lech Wałęsa olmuştur. Walesa, Solidarnosc'un kurulmasına zemin hazırlayan 14 Ağustos 1980'de Lenin Tersanelerinde başlayan gösterilerde, 17 bin işçiye grev çağrısında bulunmuş ve grev komitesi başkanlığını yürütmüştür (http://tr.wikipedia.org/wiki/Lech_Wa%C5%82%C4%99sa, 21.12.2013).

yılında WCL üyeliğinden ayrılmış; 1979 yılında ICFTU’ya üye olmuştur (Gumbrell, 2013: 253; ICTUR, 2005: 116-117).

ICFTU ve WCL’in birleşmesi adına gerçekleştirilen diğer bir girişimin öncülüğünü Hollanda’nın önde gelen iki federasyonu sosyal demokrat eğilimli “Hollanda Sendikalar Birliği (Dutch Association of Trade Unions- NVV)” ve “Katolik Sendikalar Federasyonu (Catholic Trade Union Federation- NKV)” üstlenmiştir. İki federasyon uluslararası sendikal örgütlerin birliği ile gerçekleştirilecek yeni bir uluslararası sendikal mücadele için çağrısında bulunmuşlardır. Oluşturulan bu çağrı metnini, ICFTU kabul ederken WCL reddetmiştir. Bu durum NKV’nin WCL ile olan ilişkilerine olumsuz yansımıştır. Takip eden süreçte, ICFTU üyesi NVV ve WCL üyesi NKV¹⁰ 1982 yılında birleşerek “Hollanda Emek Hareketi Federasyonu’nu (Dutch Labour Movement- FNV)” oluşturmuşlardır. Aslında FNV’nin oluşum kararı 1976 yılında verilmiştir. Ancak iki federasyona üye merkezlerin tam katılımı FNV’nin resmi kuruluşunun ilan edildiği 1982 yılında gerçekleşmiştir. FNV kuruluşundan itibaren ICFTU üyesi olarak faaliyet göstermiştir (Gumbrell, 2013: 253; ICTUR, 2005: 237). Farklı ideolojik eğilimleri olan iki örgütün birleşmesiyle oluşan FNV, oluşturduğu çoğulcu yapı ile uzun vadede ICFTU ve WCL birleşmesi adına da örnek oluşturmuştur.

ICFTU ve WCL’nin birleşmeleri için üyeleri tarafından oluşturulan baskı, iki konfederasyonun ortak üyelere sahip olması, dünyayı olumsuz etkileyen baskı rejimleri ve diktatörlüklere karşı ortak irade gösterbilmeleri uluslararası sendikal hareket içinde oluşturulacak yeni bir birlikteliğin temellerini oluşturmaya başlamıştır. ICFTU ve WCL arasında gerçekleştirilen benzer ilişkiler sonraki dönemde ITUC’nin kurulmasında son derece etkili olmuştur.

¹⁰ NKV, 1981 yılında WCL üyeliğinden istifa etmiştir (ICTUR, 2005: 237)

II.1.1.3. Latin Amerika’da Bölgesel Örgütler Arasındaki İlişkilerin Uluslararası Sendikal Hareket Üzerindeki Etkisi

Latin Amerika’da 1980’li yıllarla hız kazanan diktatörlük karşıtı mücadele ve bu konu etrafında sendikaların iş birliği; ICFTU ve WCL arasındaki birleşme fikrini destekleyici bir özellik sergilemiş, ancak bu tek başına yeterli olmamıştır. ICFTU’nun ABD’de faaliyet gösteren bölgesel örgütü ORIT ve WCL’in Latin Amerika’da faaliyet gösteren bölgesel örgütü CLAT arasındaki mücadele, iki örgütün birleşme süreci önündeki en önemli sorunlardan biri olmuştur. 1990’lı yıllarda ulusal sendikal merkezler ve uluslararası bölgesel örgütler arasında olumlu gelişmeler yaşanmış WCL’den “Kanada Ulusal Sendikalar Konfederasyonu (Confederation of National Trade Unions- CSN)”¹¹ ve bağımsız bir merkez olan Brezilya’dan “Birleşik İşçi Merkezi (Unified Workers' Central- CUT)” ORIT’e katılmışlardır. Ancak bu gelişmeler de bölgede ORIT ve CLAT arasında yaşanan rekabetin önüne geçememiştir (Collombat, 2007: 47; Waterman, 2006).

ORIT, ABD’nin en önemli ulusal sendika merkezini bünyesinde barındırmakla beraber ABD politikalarından da önemli ölçüde etkilenmiştir. ABD’nin en önemli ulusal sendika merkezi AFL-CIO, ICFTU’dan çekildiği dönemde bile ORIT ile ilişkilerini devam ettirmiştir. Bu durum ABD’nin özellikle Latin Amerika’ya yönelik politikalarında ORIT’in ne kadar önemli bir rol oynadığının göstergesi olmuştur (Collombat, 2007: 45) . CLAT ise örgütlülüğünü Latin Amerika ile sınırlı tutmuş ve daha sert bir duruş sergileyerek öz yönetim ve çalışma özgürlüğü gibi konular hakkında radikal söylemlerde bulunmuştur. ORIT ve CLAT arasındaki bu duruş ayrılığı sonraki dönemlerde benzer şekilde devam etmemiş; ORIT sosyal sorunlar hakkında duyarlı hale gelmiş, hatta kimi zaman ICFTU’dan daha iddialı olmuştur (Waterman, 2006). Ancak bu değişim de iki bölgesel örgüt arasındaki buzların tamamen erimesi için yeterli olmamıştır.

¹¹ 1946-1986 yılları arasında WCL üyesi olan CSN, sonrasında ICFTU’ya üye olmuştur (ICTUR, 2005: 61)

“Demir Perde¹²”nin 1989 yılından sonra zayıflamasıyla birlikte; ICFTU ve WCL arasında özellikle temel konularda sağlanan iş birliği artmıştır. Bunu takiben bölgesel örgütler arasında da ilişkiler kurulmaya çalışılmıştır. O dönemdeki ICFTU Genel Sekreteri “John Vanderveken” ve WCL Başkanı “Willy Peires”, bölgelerdeki bölünmeleri önlemek için bir arayış içine girmişlerdir. Bu doğrultuda örgütlerin bölgelerdeki faaliyetleri hakkında birbirlerini bilgilendirmeyi gerekli görmüşlerdir. Belirli konularda iş birliğinin artırılması için 1990 yılı Kasım ayında düzenlenen toplantıda; iki örgütün bölgesel örgütleri arasındaki iletişimin güçlendirilmesi ve geliştirilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur. Bunun sonucunda bölgesel örgütler arasında düzenli toplantılar düzenlemesi kararlaştırılmıştır. Ancak 1991 yılı Ocak ayında ORIT ile CLAT arasında düzenlenmesi planlanan toplantı CLAT tarafından reddedilmiştir. ICFTU’nun John Vanderveken’den sonraki genel sekreteri “Enzo Friso”, 1992 yılında ORIT ve CLAT birleşmesi için başka bir girişimde bulunmuş ancak bu girişim de CLAT tarafından kabul görmemiştir (Gumbrell, 2013: 254).

ORIT ve CLAT arasında geliştirilmeye çalışılan ilişkiler, kimi zaman olumlu bir seyir içine girmiş olsa da genel olarak yoğun rekabete sahne olmuştur. Rekabetin en önemli nedenlerinden birini iki bölgesel örgüt arasındaki ideolojik farklılıklar oluşturmuştur. Bu ideolojik farklılıkların ekseninde ise Latin Amerika’nın bölgesel olarak derin toplumsal sorunlara sahip olması ve ABD ile ilişkilerde ortaya konulan duruş belirleyici olmuştur.

¹² Demir perde kavramı; Bir bölgenin sembolik olarak, kalıcı, keyfi ve yapay bir şekilde komşularından ayrıştırılmasını temsil etmektedir. Eski İngiltere Başbakanı Winston Churchill 1946 yılında yaptığı bir konuşmada “Szczećin’den Baltık’a; Trieste’den Adriatik’e kadar tüm kıtayı bir demir perde kaplamıştır.” diyerek (Brager, 2004: 1-3); Yugoslavya, Bulgaristan, Arnavutluk, Romanya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Doğu Almanya, Polonya ve Sovyetler Birliği’ni içine alan “Demir Perde” ülkelerini kastetmiştir.

II.1.1.4. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun Birleşme Üzerindeki Etkisi

Avrupa, ICFTU ve WCL'nin en etkin olduğu bölge olması nedeniyle iki örgütün faaliyet ve karar aşamalarında oldukça önemli bir yere sahip olmuştur. Özellikle 1960'lı yılların sonu ve 1970'li yılların başında Avrupa, iki örgütün bölgesel düzeyde birliktelik tartışmalarına ve bu doğrultuda gerçekleştirilen çeşitli faaliyetlere sahne olmuştur. Bölgede, WCL'nin "Avrupa Örgütü (European Organisation- EO)" ve ICFTU'nun Avrupa bölgesel örgütü ERO arasındaki iş birliği veya birleşme düşünceleri uzun süre tartışılmış ancak her seferinde başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

ICFTU üyesi Avrupa sendikaları; 23-25 Nisan 1969 tarihinde Den Haag'da gerçekleştirilen Kongre ile otonom bir yapıya sahip olan "Avrupa Hür Sendikalar Konfederasyonu (European Confederation of Free Trade Unions-ECFTU)'nu oluşturmuşlardır. ECFTU'nun kurulmasının ardından 1970 yılı Nisan ayında gerçekleştirilen ve EO'nun da katılım sağladığı bir toplantıda ECFTU, EO ile ortak bir sekreteryaya oluşturulmasını talep etmiştir. Bu süreç beraberinde ECFTU ve EO; birlikteliğe yönelik daha yoğun bir ilişki içine girmişlerdir. 5 Şubat 1972 tarihinde Den Haag'ta iki örgüt bir araya gelmiş ve bu toplantı sonucunda yeni bir konfederasyon kurulması fikri oluşmuştur. Ancak bu süreçten sonra EO, WCL'ye bağlı bölgesel bir örgüt olarak varlığını sürdürme yönünde ısrarcı olmuştur. EO'nun sergilediği bu tutum sadece bölgesel düzeyde birleşme fikrinin olumsuz sonuçlanmasına neden olmamış, aynı zamanda dünya genelinde ICFTU ve WCL ilişkilerine de olumsuz yansımıştır. Bu durum üzerine ICFTU'lu sendikalar, kendi içlerinde gerçekleştirdikleri görüşmeler sonucunda, bağımsız bir bölgesel örgüt kurma kararı almış ve 8-9 Şubat 1973 tarihleri arasında ETUC'nin kuruluşunu gerçekleştirmişlerdir. İlk etapta Hristiyan sendikalar örgüt dışında kalmış; ancak sonrasında EO'nun bölgede güçsüz kalması ETUC ile ilişkiler kurmasını zorunlu kılmıştır. Yoğun tartışmalar sonucunda EO'ya bağlı üyelerin de ETUC'e üye olmasına olanak tanınması konusunda fikir birliğine varılmıştır. ETUC'nin 23-25 Mayıs 1974 tarihleri arasında gerçekleştirilen Olağanüstü Kongresi'nde; Belçika'dan "Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu (Confederation of Christian Trade Unions- ACV)", İspanya'dan ELA-STV, Hollanda'dan NKV ve "Ulusal Hristiyan Sendikalar

Federasyonu (National Federation of Christian Trade Unions- CNV)”, İsviçre’den “İsviçre Hristiyan Sendikalar Konfederasyonu (Swiss Confederation of Christian Trade Unions- CNG)” ve “İsviçre Protestan İşçi Birliği (Swiss Association of Protestant Workers- SVEA)”nin içinde bulunduğu bir grup örgüt ETUC üyeliğine kabul edilmiştir. Ardından 9 Temmuz 1974 tarihinde Yürütme Komitesi; 21 olumlu ve 7 red oyla komünist eğilimli “İtalya Emek Konfederasyonu (General Italian Confederation of Labour- CGIL)”nu üyeliğe kabul etmiştir. Bu gelişmeyi TUC, CFDT, “İtalyan İşçi Sendikası (Italian Labour Union- UIL)”, “Belçika İşçi Federasyonu (General Federation of Belgian Labour- ABVV)” gibi sendikal merkezler desteklerken, CNV, “Almanya Sendikalar Federasyonu (German Trade Union Federation- DGB)”, “Genel Emek Konfederasyonu (General Confederation of Labour – Workers’ Strength- FO)” gibi sendikal merkezler karşı çıkmıştır (Pasture;1994: 98-108). Görüldüğü gibi ETUC; ICFTU, WCL ve bunlar dışında iki örgüte de üye olmayan birçok sendikayı aynı örgüt çatısı altında toplayabilmiştir. Bölgesel düzeyde oluşturulan bu çoğulcu yapı, dünya genelinde oluşturulacak benzer bir yapıya yönelik olarak bir umut ve örnek oluşturmuştur (Gumbrell, 2013; 252). Bu örnek, ICFTU ve WCL birleşme sürecinde birçok anlamda önemli roller üstlenmiştir.

2004 yılında ETUC yürütme kurulu tarafından yayınlanan bir belgede, ICFTU ve WCL arasındaki birleşme sürecinde ETUC örneğinin model olarak alındığı belirtilmiştir. Bu belgede ETUC’nin birleşmenin direkt tarafı olmadığı ancak süreci desteklediği dile getirilmiştir (ETUC, 2004: 2). ETUC’nin mevcut uluslararası örgütlerle kurumsal bir bağı olmaması, hem komünist hem de Katolik eğilimli birçok sendikayı bir arada örgütlemesi, birleşme için bir model oluşturmuştur (Waterman, 2006).

Yukarıda anlatılanlara benzer şekilde, ETUC ile EU arasındaki ilişkilerin, ITUC’nin TUAC ve ILO ile kuracağı ilişkilere model olacağı da savunulan görüşler arasında yer almıştır. ETUC ile EU arasındaki ilişkiler, ETUC’nin EU’ya bağlı bir örgüt gibi görülmesine neden olmuştur. Bu durum bir taraftan olumlu sonuçların oluşmasına da neden olmuş, ETUC’nin sendikal mücadelede izlediği stratejilerin üst düzeyde bir özellik sergilemesine yol açarak, emek tarafının EU içinde kabul edilmesini sağlamıştır (Waterman, 2006). Hatta ETUC’nin gelirlerinin %60 ile %80’nin EU Komisyonu proje gelirlerinden oluşması (Traub-

Merz ve Eckl, 2007: 4) bu düşünceyi destekleyen bir örnek olmuştur. Ancak ETUC'nin gerek EU kaynaklarından yararlanması gerekse kurumla kurduğu ilişkiler dikkate alındığında; örgüte, bürokratik ve hiyerarşik bir ilişkinin hâkim olduğu görülmektedir. ETUC'nin EU kaynaklarından yoğun bir şekilde yararlanması aynı zamanda örgütün bağımlı bir karar mekanizması ve sendikal strateji izlemesine neden olabilmektedir. Benzer bir modelin yeni kurulacak olan örgütte de TUAC ve özellikle ILO ile ilişkilerde ortaya çıkabileceği düşünülmüştür (Waterman, 2006).

ETUC'nin 2003 yılında Prag'da düzenlediği kongre ICFTU ve WCL üyelerini bir araya getirmiştir. "Guy Ryder'ın" Kongre'de yaptığı konuşma uluslararası sendikal hareketin birleşmesi adına yoğun bir talep içermiştir. Konuşmasında çoğulculuk üzerine yoğunlaşan Ryder, birlikteliğin sadece ICFTU ile WCL arasında sınırlı olmayıp iki konfederasyona üye olmayan örgütleri de kapsamı gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca ETUC'nin otuz yıllık deneyiminin çoğulculuk ve demokrasinin hâkim olduğu bir örgütün var olabileceğine örnek oluşturduğunu belirten Ryder; çoğulculuğun ve farklılıkların sendikal hareketi güçlendirdiği ve dayanışmayı arttırdığını söylemiştir. Guy Ryder konuşmasında, küreselleşme ile birlikte çalışma şartlarında ve ekonomik konularda ortaya çıkan sorunları da gündeme getirmiş, bu doğrultuda bütün dünya işçilerinin hakları için küresel bir dayanışma oluşturulması gerektiğini belirtmiştir. 2003 yılı Ekim ayında WCL yıllık toplantısını Jakarta'da gerçekleştirmiştir. Toplantının gündemini ETUC'nin Prag Konferansı'nda öne çıkan konular oluşturmuştur. Bu doğrultuda ICFTU ile bir birliktelik oluşturulması ve bu yönde faaliyetlere devam edilmesi gerektiği görüşülmüştür. Ayrıca WCL Genel Sekreteri'nin ICFTU ile görüşmelere devam etmesi yönünde kararlar alınmıştır (ETUC, 2003: 1-3). ETUC'nin 2003 Prag Kongresi'nde ortaya konulan iradeler ICFTU ve WCL'nin birleşmesi yönündeki tartışmalarda bir dönüm noktası olmuştur. Prag Kongresi'nden sonra iki örgüt arasında, yeni bir uluslararası örgüt kurulması yönünde gerçekleştirilen görüşmeler daha somut bir hal almıştır.

Prag Kongresi'nin ardından Guy Ryder, eski ETUC Genel Sekreteri "Emilio Gabaglio"nın iki örgüt arasındaki müzakerelerde aktif olarak rol almasını talep etmiştir. Bunun nedeni Gabaglio'nun ICFTU üyesi Hristiyan bir sendikadan gelmesi ve ETUC içinde benzer deneyimleri yaşamış olmasından kaynaklanmıştır. ICFTU Genel Sekreteri Guy Ryder,

WCL Genel Sekreteri Willy Thys ve Emilio Gabaglio arasında gerek yazılı olarak veya direkt katılım yoluyla gerekse diğer meslektaşlarının da katılımıyla birçok görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu toplantılarda yeni kurulacak örgütün yapısı ve prensipleri konusunda tartışmalar ve görüş alışverişi yapılmıştır. Bu görüşmeler 2004 yılı Mart ayında ilk sonuçlarını vermiş, Emilio Gabaglio tarafından hazırlanan bir raporla ITUC tüzüğüne temel oluşturulmuştur. Raporla, hedeflenenin sadece ICFTU ve WCL arasında bir birleşme olmadığı, iki örgüte üye olmayan diğer sendikal merkezlerin de ITUC içinde temsil şansı bulacağı belirtilmiştir (Gumbrell, 2013: 255). Bu süreç boyunca ICFTU ve WCL arasındaki gizli görüşmelerin başkanlığını Emilio Gabaglio'nun yapması birçok kişi tarafından olumlu ve olumsuz eleştiriler almıştır. Dan Gallin bu duruma yönelik olarak bir yazısında, yeni kurulacak örgütün, ETUC'nin dünya genelinde faaliyet gösteren bir benzeri olacağını vurgulamıştır. Yazısında, ITUC'nin, ETUC'den hiçbir farkı olmayacağını, dolayısıyla kurulacak olan örgütün gerçek anlamda bir yenilik olarak algılanmaması gerektiğini belirtmiştir. Bu durumun önemli nedenlerinden biri olarak ise Emilio Gabaglio'nun görüşme sürecindeki aktif rolü üzerinde durmuştur (Gallin, 2004).

Kısacası, Avrupa'nın ve ETUC'nin yeni bir uluslararası sendikal yapı kurulması sürecinde belirleyici etkileri olmuştur. ETUC'nin bahsedilen süreçte bu denli belirleyici olmasının nedenleri arasında; ICFTU ve WCL'e üye sendikal merkezlerin aynı anda ETUC içinde faaliyet göstermeleri, 1970'li yıllarda iki örgütün Avrupa'da ortak bir bölgesel örgüt oluşturma çabaları, EU Komisyonu projelerinin sağladığı mali desteklerin cazibesi, ETUC'nin çoğulcu yapısı ve eski ETUC Genel Sekreteri Emilio Gabaglio'nun farklı ideolojilere sahip grupları aynı yapı içinde buluşturabilme yönündeki tecrübelerini görüşme sürecine aktarması gibi faktörler yer almıştır.

II.1.1.5. 2004-2006 Yılları Arasında Uluslararası Emek Konfederasyonu ve Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu Arasındaki İlişkiler ve İş Birliği Çabaları

Yaşanan gelişmelerden sonra 2004 yılı itibariyle ICFTU ve WCL arasındaki iletişim ve iş birliği artmıştır. ICFTU ve WCL birçok alanda ortak hareket etmiş, çeşitli faaliyetler gerçekleştirmişlerdir. Sadece ortak gerçekleştirilen faaliyetler ile değil uluslararası platformda dile getirilen birleşme talepleri ile de uluslararası dayanışma fikrinin geniş alanlara yayılmasını amaçlamışlardır. 2004 yılında Mumbai’de gerçekleştirilen Dünya Sosyal Formu’nda, küresel adalet için sendikaların birlikte hareket etmeleri gerektiğine vurgu yapan ICFTU Genel Sekreteri Guy Ryder’in konuşması belirtilen duruma yönelik önemli bir örnek oluşturmuştur (Waterman and Timms,2004: 196).

ICFTU’nun 5-10 Aralık 2004 tarihleri arasında Miyazaki’de gerçekleştirdiği 18. Dünya Kongresi, ITUC’nin kurulması adına atılan önemli adımlardan biri olmuştur. Ana teması “*Küresel dayanışma ve gelecek için küresel sendikal hareketin inşası*” olan Kongre’de, yeni bir uluslararası sendikal örgütün kurulması üzerine önemli tartışmalar gerçekleştirilmiştir.

ICFTU Genel Başkanı “Fackson Shamenda”, Miyazaki’de yaptığı açılış konuşmasında, küreselleşmenin sosyal boyutu, artan eşitsizlik ve güvencesizlik gibi konular üzerinde durmuş; sürdürülebilir gelişme, İnsana Onuruna Yakışır İş, WB, IMF ve WTO politikaları gibi konuları vurgulamıştır. Küreselleşmenin yol açtığı sorunların sendikaları uluslararası birlikteliğe yönelttiğini belirten Shamenda, sendikal alanda dünya genelinde bir birleşme ihtiyacının varlığı üzerinde durmuştur (ICFTU, 2004b: 2-3). Benzer şekilde uluslararası sendikal mücadelenin diğer küresel ortaklarla birlikte hareket ederek aktifleştirilmesi gerektiğini gündeme getiren Guy Ryder (ICFTU, 2004b: 18-20), eski ICFTU Genel Sekreteri Enzo Friso’nun mesajını da katılımcılara iletmiştir. Frizo, göndermiş olduğu mesajda; küreselleşme ile birlikte sendikaların güç kaybettiği, toplu sözleşme etkinliği ve sosyal korumanın zayıfladığı, dünyadaki zengin ve fakir ayrımının derinleştiği üzerinde durmuş, bu sorunlarla mücadelenin tek yolu olarak uluslararası dayanışmayı işaret etmiştir (ICFTU, 2004b: 26).

Kongrede öne çıkan konular; uluslararası sendikal değişim ihtiyacı, küresel sendikalar arasındaki birlikteliğin güçlendirilmesi, uluslararası sendikal hareket içinde geniş bir daha geniş bir kesimi kapsayacak yeni bir uluslararası sendikal örgütün kurulması, bu paralelde ICFTU ve WCL arasındaki iletişimin güçlendirilmesi gerekliliği olmuştur (ICFTU, 2004b: 27-32). Kongreye katılım sağlayan WCL Genel Sekreteri Willy Thys, yaptığı konuşmada; bağımsız, çoğulcu ve demokratik yeni bir uluslararası sendikal yapının kurulması için çalışıldığı ve bunun hayal olmadığını belirtmiştir. Ayrıca 2004 yılı Ekim ayında Kasablanka'da gerçekleştirilen WCL Konfederasyon Kurulu'nda yeni bir örgütün kurulması için resmi görüşmelere başlanması kararı alındığını vurgulamıştır. Planlanan birleşmeden WCL'nin beklentilerini de ortaya koymaya çalışan Thys, yeni örgütün; dayanışma, adalet, erkek ve kadın işçilerin onurlu bir şekilde temsiline önem veren gerçek bir alternatif olmasını umduklarını dile getirmiştir. Yeni kurulacak örgütün, eşitsizliklerin azaltılmasında, sosyal adaletin geliştirilmesinde, ayrımcılığın ve çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasında, insani gelişim ve dünya barışının sağlanmasında, ırkçılığa ve şiddete karşı mücadelede aktif bir rol üstlenmesi beklentilerini iletmiştir (Thys, 2004).

ICFTU'nun Miyazaki'de gerçekleştirilen 18. Dünya Kongresi tartışılan konular, alınan kararlar ve konfederasyon üyelerinin yaptığı konuşmalar; birleşme sürecinin resmiyete dökülmesini ve üst düzeyde daha yoğun bir şekilde gerçekleşen yeni bir uluslararası sendikal örgüt oluşturulması tartışmalarının tabana da yansıtılmasını sağlamıştır. Kongre genel anlamda değerlendirildiğinde; ICFTU, WCL ve her iki örgüte de üye olmayan sendikal merkezleri kapsayacak yeni bir uluslararası sendikal örgüt kurulması fikrine olumlu bakıldığı görülmektedir.

II.1.1.5.1 Temel Sendikal Konularda ve Uluslararası Kurumlarla Olan İlişkilerde Uluslararası Sendikal İş Birliği

Temel sendikal konularda ICFTU ve WCL arasında geçmişte de var olan iş birliği bu dönemde daha yoğun ve anlamlı bir şekilde sürdürülmüştür. İki örgüt tarafından, dünyada

gerçekleşen sendikal sorunlara ilişkin ortak genelgeler yayınlanmış, sendikal hakların kullanılmasında sorun yaşanan Libya, Belarus, Haiti, Irak, Kolombiya gibi ülkelere ortak ziyaretler gerçekleştirilmiş ve iş birliği içinde çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmiştir (ICFTU, 2006a: 48-52). Bu dönemde özellikle Kolombiya’da önemli insan hakları ve sendikal hak ihlalleri olmuştur. Kolombiya’da yayınlanan ve ulusal verileri içeren bir rapora göre 1 Ocak-30 Nisan 2004 tarihleri arasında; 20 sendikacı suikast sonucu öldürülmüş, bir sendikacıya suikast düzenlenerek öldürülmeye çalışılmış, iki sendikacı kaçırılmış, 143 sendikacı ölüm tehdidi almıştır (FIDH-OMCT, 2005: 118). Kolombiya’da gerçekleşen yoğun insan hakları ve sendikal hak ihlalleri ICFTU ve WCL’i ortak bir çalışma yapmaya teşvik etmiş, bu doğrultuda 2004 yılı Eylül ayında iki örgütün ortak çabasıyla “*Kolombiya’da Sendikal Hareketin Yok Edilmesine Karşı Uluslararası Sendikacılığın Acil Yardım Konferansı*” düzenlenmiştir (FIDH-OMCT, 2005: 118). Bu konferans süresince de Kolombiya’da gerçekleştirilen hak ihlalleri ortaya konulmuş, 2004 yılı Ocak ile Eylül ayları arasında 48 sendikacının öldürüldüğü, 30 Ekim ve 1 Kasım 2004 tarihlerinde ise 4 uluslararası sendika temsilcisinin Kolombiya Hükümeti tarafından sınır dışı edildiği belirtilmiştir. Konferans sonunda Kolombiya’da insan hakları ve sendikal hakların savunulması ve geliştirilmesi için bir program oluşturulması kararlaştırılmıştır (FIDH-OMCT, 2005: 118- 124).

Bu dönem içinde ICFTU, ILO Uzmanlar Komitesi’nin sözleşme ve tavsiyelerin uygulanmasıyla ilgili oluşturduğu raporları inceleyen “ILO Standartların Uygulanması Komitesi’nde aktif olarak rol oynamıştır. ICFTU ve WCL Standartların Uygulanması Komitesi’nde ele alınacak bireysel vakaların listelerin hazırlanmasında iş birliği içinde çalışmışlardır (ICFTU, 2006a: 51). İki örgüt iş birliği içinde uluslararası finans kurumları ile de benzer faaliyetler gerçekleştirmişlerdir. 2004 yılı içinde ICFTU ve WCL’nin ortak katılımıyla uluslararası finans kurumları ve küresel sendikalar arasında toplantılar düzenlemiş; asgari çalışma şartları, yüksek borcu olan ülkelerin borçlarının silinmesi, özelleştirme politikaları gibi konular bu toplantıların gündemini oluşturmuştur (ICFTU, 2006a: 77). ILO, UN ve uluslararası finans kurumlarıyla olan ilişkiler doğrultusunda ICFTU ve WCL arasında gerçekleştirilen ortak faaliyetler bunlarla sınırlı kalmamış, küreselleşmenin neden olduğu sorunlar doğrultusunda; uluslararası göç, kalkınma sorunları, İnsana Onuruna Yakışır İş, kadın

ve genç istihdamı, çocuk işçiliğin önlenmesi gibi konularda da ortak faaliyetler gerçekleştirilmiş, raporlar hazırlanmıştır (ICFTU, 2006a: 84-126).

II.1.1.5.2. Birleşme Süreci Doğrultusunda Bölgesel Örgütler Arasındaki İlişkiler

2004-2006 yılları arasında WCL, ICFTU ve iki örgüte de üye olmayan sendikal merkezler arasında gerek bölgesel örgütler aracılığıyla gerekse Genel Sekreterlik düzeyinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler ICFTU'nun 18. Miyazaki Dünya Kongresi'nde alınan kararlar doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Yeni örgütün kurulması için gerekli uzlaşma ortamının sağlanmasına yönelik gerçekleştirilen bu toplantılar örgütlerin kendi içlerinde gerçekleştirdikleri toplantılarla da pekiştirilmiştir (ICFTU, 2006a: 136). Özellikle 2006 yılında WCL ve ICFTU arasında bölgesel düzeyde birleşmelere yönelik toplantılar devam etmiştir. Bu toplantılarda yeni örgütün kurulmasının ardından 12 ay içinde bölgesel örgütler için de gerekli birleşmenin sağlanması kararlaştırılmıştır (ICFTU, 2006a: 137). Ancak bölgesel örgütler arasındaki görüşmeler ve iş birliği içinde gerçekleştirilen faaliyetler daha öncesinde de yoğun bir şekilde tartışılmıştır. Örneğin Afrika'da yeni bir bölgesel örgüt kurulması yönünde tartışmalar ICFTU'nun Miyazaki Kongresi ve WCL'nin Kasablanka Konfederasyon Komitesi'nde tartışılmıştır. Ayrıca bu süreç AFRO'nun 2005 yılı Eylül ayında Tunus'ta düzenlenen kongresiyle daha da güçlendirilmiştir. Sonrasında iki örgütün kararı doğrultusunda 28-29 Ekim 2005 tarihinde Gana'nın başkenti Acra'da ortak bir yönetim kurulu toplantısı düzenlenmiş, bu toplantının sonunda "*Acra Deklarasyonu*" yayınlanmıştır. Bu deklarasyon Afrika'da yeni bir bölgesel örgütün kurulmasına yönelik tartışmaları başlatmıştır (ITUC, 2007a: 1).

Benzer gelişmeler ORIT ve CLAT arasında da yaşanmıştır. Bu dönemde ORIT ve CLAT tarafından bağımsız bir bölgesel örgütün kurulması yönünde ortak adımlar atılmıştır. ORIT, CLAT ve bağımsız temsilciler tarafından bölgesel ve daha üst düzeyde görüşmelerin gerçekleşmesini koordine etmek, bölgesel birliği güçlendirmek amacıyla ortak bir sekreterlik oluşturulmuştur. Oluşturulan sekreterlik tarafından 2005-2006 yılları arasında çeşitli

toplantılar düzenlenmiştir. Ayrıca bölgede, “Dünya Sosyal Formu”, “Amerika Sendika Formu”, “Amerika Sosyal Formu” gibi platformlarda iş birliği içinde hareket edilmiştir (ICFTU, 2006a: 165).

ORIT ve CLAT arasında gerçekleştirilen iş birliği sadece bu faaliyetlerle sınırlı kalmamıştır. Latin Amerika ve Avrupa arasında ilişkilerin kurulması ve geliştirilmesi adına iki bölgesel örgütün ortak hareket ettiği faaliyetler gerçekleştirilmiştir. 2004-2006 yılları EU ve Latin Amerika arasındaki ilişkilerin de geliştirilmeye çalışıldığı bir dönem olmuştur. Bu doğrultuda ICFTU, ORIT, CLAT ve ETUC iş birliği içinde çalışmışlardır. Bu paralelde gerçekleştirilen önemli faaliyetlerden birini WCL, ICFTU, ETUC, CLAT ve ORIT tarafından 2004 Nisan ayında Meksika’da gerçekleştirilen “2. Avrupa Birliği- Latin Amerika ve Karayip Sendikaları Zirvesi” oluşturmuştur. Zirvede, ICFTU ve WCL’ye bağlı Latin Amerika’daki bölgesel ve ulusal örgütlerin sorunları ve bu sorunların çözümü üzerinde durulmuştur. Özellikle Latin Amerika’da gerçekleştirilen hak ihlalleri önemli gündem konularından birini oluştururken, birçok toplumsal soruna da değinilmiş, bunlara yönelik son yıllarda birçok ülkede eylem birliği için atılan önemli adımların desteklendiği belirtilmiştir. Bununla birlikte zirvenin asıl amaçlarından birini Latin Amerika ve Avrupa sendikacılığı arasındaki koordinasyonun sağlanması oluşturmuştur (ETUC-ICFTU-WCL-ORIT-CLAT, 2004: 1-4). Benzer şekilde EU ve Latin Amerika arasındaki ilişkileri güçlendirmek için ETUC, CLAT ve ORIT tarafından bir çalışma planı oluşturulmuştur. Bu planda WCL ve ICFTU tarafından yürütülen ve ORIT ile CLAT’ı da kapsayan yeni bir uluslararası sendikal örgüt oluşturma çalışmalarının EU ile Latin Amerika arasındaki sendikal faaliyetleri teşvik edeceği vurgulanmıştır (ORIT-CLAT-ETUC, 2005: 2-3). Söz konusu gelişmeler sadece Latin Amerika ve Avrupa arasında kurulan ilişki zeminini kuvvetlendirmekle kalmamış, tarihte önemli ayrışmalar yaşamış bölgesel örgütler olan ORIT ve CLAT arasındaki iletişimin güçlenmesi ve iş birliğinin sağlanmasına da yardımcı olmuştur.

Bölgesel anlamda birleşmeye yönelik görüşmeler Asya ve Pasifik Bölgesinde faaliyet gösteren ICFTU-APRO ve WCL-“Asya Sendikalar Kardeşliği (Brotherhood of Asian Trade Unions-BATU)” bölgesel örgütleri arasında da gerçekleştirilmiştir. APRO ve BATU yöneticilerinden oluşan ekipler 2005 ve 2006 yıllarında bu konu üzerine çeşitli toplantılar

düzenlemişlerdir. Gerçekleştirilen toplantılarda iki örgüt arasındaki farklılıklar, iki örgütün mali ve yapısal özellikleri, uluslararası sektörel federasyonlarla olan ilişkileri tartışılmıştır. 2005 Ekim ayında yeni kurulacak örgütün tüzük ve kurallarına dair bir taslak ile APRO'nun detay üye listesi, APRO tarafından WCL-BATU'ya gönderilmiştir (ICFTU, 2006a: 181). Ayrıca ICFTU ve WCL'nin iş birliği ile bölgesel bir program oluşturulmuş, iki bölgesel örgütün ortak hareket edebilmeleri adına gerekli zemin hazırlanmaya çalışılmıştır (ICFTU, 2006a:197). Bu şekilde uluslararası anlamda faaliyet gösterecek yeni bir örgüt kurma çalışmaları devam ederken bölgesel örgütlerin bu doğrultuda yapılandırılması için gerekli zeminin ve şartların hazırlanması adına da 2004-2006 yılları arasında yoğun bir çaba harcanmıştır. Bölgesel örgütlerin birleşme sürecinin tartışılması ve güçlendirilmesi için gerçekleştirilen çalışmalar aynı zamanda ICFTU ve WCL arasındaki ilişkilere de yansımış ve ITUC'nin kurulma sürecinde belirleyici bir öneme sahip olmuştur.

II.1.1.5.3. Birleşme Süreci Doğrultusunda Küresel Sendika Federasyonları ile Uluslararası Emek Konfederasyonu'na Bağlı Uluslararası Meslek Federasyonları Arasındaki İlişkiler

ITUC'nin kuruluşu öncesinde “Küresel Sendika Federasyonları (Global Union Federations-GUF)” ve WCL'ye bağlı “Uluslararası Meslek Federasyonları (International Trade Federations-ITF)” arasında gerçekleştirilmiş olan ilişkiler de oldukça önemli bir konudur. Kendi bağımsız yapısını sürdürmekle birlikte ICFTU ile yakın ilişki içinde olan GUF'lar ve WCL'e bağlı bir şekilde faaliyetlerini sürdüren ITF'lerin ITUC'nin kurulmasıyla birlikte nasıl bir yapı kazanacakları ve birleşme sürecinin bu alanda nasıl işleyeceği önemli sorunlar arasında yer almıştır. Bağımsız işleyişlerini koruma taraftarı olan GUF'lar ve ITF'ler arasındaki bu sorun ITUC'nin kurulmasının ardından da tam anlamıyla çözülememiştir. Ancak ITUC'nin kuruluşu öncesinde konuyla ilgili birçok gelişme yaşanmış, bazı federasyonlar birleşmeye yönelik yapıcı adımlar atarken belirli federasyonlar da birleşmeyi onaylamadıklarını açık bir şekilde belirtmişlerdir.

GUF'lar ve ITF'ler arasındaki ilişkiler kimi zaman olumsuz geri bildirimlerle karşılaşmıştır. WCL içinden ITF'lere üye bir grup uluslararası federasyon ITUC'nin kuruluş sürecine sıcak bakmamış, GUF'larla birleşmek yerine kendi yapılarını sürdürme taleplerini gündeme getirmişlerdir. Özellikle "Uluslararası Kamu Çalışanları Federasyonu (International Federation of Employees in Public Services- INFEDOP)"'nin 2005 yılında Lüksemburg'da gerçekleştirdikleri yürütme kurulu toplantısında bu konu detaylı olarak tartışılmıştır. Sonrasında ITF'lere bağlı dört federasyonun imzasıyla bir açık mektup yayınlanmıştır. Bu açık mektupta imzası olan "Uluslararası Taşıma İşçileri Sendikası Federasyonu (International Federation of Trade Union of Transport Workers- FIOST)", "Büro İşçileri Dünya Federasyonu (World Federation of Clerical Workers-WFCW)", "Uluslararası Tekstil ve Giyim İşçileri Federasyonu (International Federation of Textile and Clothing Workers-IFTC) ve INFEDOP uluslararası sendikal hareketin tek bir örgüt çatısı altında birleşmesini desteklemediklerini belirtmişlerdir (INFEDOP, 2005a). Yukarıda belirtilen 4 federasyon yayınladıkları açık mektupta, her işkolunda sadece bir uluslararası federasyonun bulunması fikrinin ICFTU'nun ortaya attığı bir fikir olduğunu, ayrıca birleşme sürecinde ve sonunda yaşanan gelişmelerden duydukları kaygıyı belirtmiş ve bu süreç sonunda WCL üyesi milyonlarca işçinin sahipsiz kalacağını vurgulamışlardır (INFEDOP, 2005b).

Bu süreci takiben, WCL'nin 21-23 Kasım 2005 tarihleri arasında Belçika'da gerçekleştirdiği 26. Dünya Kongresi'nde, ITF'ler ve GUF'lar arasındaki iletişimin boyutları detaylı bir şekilde tartışılmış, konuyla ilgili bir bildirge yayınlanmıştır. Bu bildirgeyle birlikte, birçok işkolunda ITF'ler ve GUF'lar arasındaki görüşmelerin başladığı ve sürdürüldüğü, yapılan bu görüşmelerin özerklik temelinde gerçekleştirildiği ve görüşmelerin kurumsal yapılara karşılıklı saygıya dayalı bir şekilde yürütülmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Gerçekleştirilen görüşmelerin küresel bir birleşmeye yol açabileceği belirtilirken, ITF'ler ve GUF'lar arasında birbirlerinin siyasi eylemlerine, ilkelerine ve değerlerine saygı temelinde bir diyalogun başlatılması çağrısında bulunulmuştur. İlgili bildirge kongrede üyelerin onayına sunulmuş; 169 kabul, 18 ret ve 10 kararsız oyla kabul edilmiştir (INFEDOP, 2005c).

Konuyla ilgili olarak yapılan görüşmeler sadece konfederasyon düzeyinde kalmamış, uluslararası işkolu federasyonları kendi aralarında da belirli görüşmeler gerçekleştirmişlerdir.

Örneğin, “Dünya Sanayi İşçileri Federasyonu (World Federation of Industrial Workers-WFIW)” ve “Uluslararası Kimya, Enerji, Maden ve Genel İşçi Sendikaları Federasyonu (International Federation of Chemical, Energy, Mine and General Workers' Unions- ICEM)” arasında 2004 yılında Sofya’da başlayan görüşmeler, WFIW’nun 2005 yılında Dakar’da gerçekleştirilen kongresinde daha güçlü bir zemine oturtulmuştur. Bu Kongre’de WFIW yönetim kuruluna, ICEM bünyesine bütünleşme süreciyle ilgili çalışmalara devam edilmesi görevi verilmiştir. Bu çalışmalar WFIW’nın 14 Haziran 2007 tarihinde kendisini feshettiği kongreye kadar devam etmiş, sonrasında ise örgütün ICEM bünyesine bütünleşmesi gerçekleşmiştir (ICEM 2007).

WCL’nin 26. Dünya Kongresi’ni takip eden süreç doğrultusunda GUF’lar ve ITF’ler arasındaki görüşmeler daha da hızlanmış, “Uluslararası İnşaat ve Ağaç İşçileri Federasyonu (International Federation of Building and Wood Workers- IFBWW)” ve WCL’e bağlı “Dünya İnşaat ve Ağaç İşçileri Federasyonu (World Federation of Building and Wood Workers-WFBW)” arasında gelişen ilişkiler birleşmeyle sonuçlanmıştır. Daha öncesinde de çerçeve anlaşmalar ve ILO ve UN bünyesinde ortak faaliyetler yürütmüş olan iki örgüt, IFBWW’nun 9 Aralık 2005 tarihinde Buenos Aires Kongresinde birleşme kararı almış, iki örgütün birleşmesiyle “İnşaat ve Ağaç İşçileri Enternasyonalı kurulmuştur (Building and Wood Workers’ International- BWI)” (BWI, 2006).

2005 yılında yayınlanan birleşme karşıtı açık mektupta imzası olan FIOST buna karşılık “Uluslararası Taşıma İşçileri Federasyonu (International Transport Workers’ Federation-ITF)” ile ilişkilerini güçlendirmiştir. ITF’nin bu süreç içindeki tutumu FIOST’nin ITF’ye katılımı yönünde olmuştur. ITF’nin 2-9 Ağustos 2006 tarihleri arasında Durban’da gerçekleştirilen 41. Kongresi’nde, ITUC’nin kurulmasını destekledikleri belirtilmiştir. Ayrıca 2006 yılı Nisan ayında ITF ve FIOST, gerçekleştirilen ortak görüşmeleri de olumlu karşıladıklarını dile getirmişlerdir. Bu doğrultuda alınan Kongre kararlarında, FIOST üyelerine ITF çatısı altında birleşme çağrısı yapılmış, yeni ITF yapısı içinde FIOST’nin örgüt geleneklerine saygı duyulacağı vurgulanmıştır (ITF, 2006). Sonrasında gerçekleştirilen FIOST Kongresi’nde de bu şekilde bir birleşme çağrısına sıcak bakılmıştır. FIOST üyesi bazı sendikaların ITF’nin Avrupa kanadı olan “Avrupa Taşıma İşçileri Federasyonu (European Transport Workers

Federation- ETF)’nuna 1999 yılından beri üye olmaları sürecin kolaylaşmasını sağlamıştır (ITF, 2007).

Birleşme karşında sergilediği tutumunu koruyan INFEDOP, ITUC’nin kuruluşundan sonra da ayrı bir organizasyon olarak varlığını sürdürmüştür. Ancak Latin Amerika başta olmak üzere, Asya ve Afrika’dan birçok organizasyon politik ve mali baskılar sonucunda “Kamu Hizmetleri Enternasyonal (Public Services International- PSI)” çatısı altına girmiştir. INFEDOP’un Avrupa kanadı olarak faaliyet gösteren “Avrupa Kamu Çalışanları Federasyonu (European Federation of Public Service Employees, EUROFEDOP)” bu süreçten daha da güçlü bir şekilde çıkararak varlığını devam ettirmiştir.

Birleşme karşısında tutumunu koruyan federasyonlardan biri de WFCW olmuştur. ITUC’nin kurulmasının ardından bağımsız yapısını sürdürme kararı alan örgüt faaliyetlerine “Dünya İşçi Örgütü (World Organization of Workers-WOW) olarak devam etmektedir (WOW, 2013).

II.1.2. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu: Gereklilik mi, Yoksa Gereksinim mi?

Yukarıda detaylı bir şekilde incelenmeye çalışılan birçok faktör, ITUC’nin kurulmasında etkili olmuştur. Bu faktörler doğrultusunda bir değerlendirme yapılacak olursa; bunlardan bazıları yeni bir uluslararası sendikal örgüt kurulmasını gereksinim haline getirirken bazıları da böyle bir örgütün kurulmasını gerekli kılmıştır. ITUC’nin kurulmasının gereksinim mi yoksa gereklilik mi olduğunu anlayabilmek için örgütün kuruluşuna zemin hazırlayan faktörleri bu iki olgu altında gruplandırmak faydalı olacaktır.

II.1.2.1. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Kurulmasını Gerekli Kılan Faktörler

Uluslararası sendikal hareket; tarihsel süreç içinde, dünyanın bütün işçilerinin tek bir ses olabilmesini ve küresel anlamda yaşanan sorunlara ortak bir duruş sergileyebilmeyi amaçlamıştır. Uluslararası sendikal örgütler arasındaki ayrışmalar çoğu zaman bu bütünlüğün önünde engel oluşturmuştur. Ancak bazı durumlarda uluslararası sendikal hareketin içinden geçmekte olduğu süreç veya uluslararası sendikal örgütlerin yapısal özellikleri ve birbirleriyle olan ilişkileri, örgütler arasındaki birleşmeleri gereklilik haline getirmiştir. Bu doğrultuda düşünüldüğünde ITUC'nin kurulmasını kaçınılmaz hale getiren faktörler arasında;

- 1968 sonrasında WCL'de yaşanan ideolojik dönüşüm ve ICFTU ile arasındaki farklılıkların azalması,
- 1980 ve 1990'lı yıllarda soğuk savaşın etkisinin azalması ve uluslararası sendikal örgütler arasındaki ideolojik mücadelelerin sona ermesi,
- ETUC'un kuruluş sürecinde yaşanan gelişmeler ve ETUC'nin çoğulcu bir yapı sergileyerek bütün uluslararası sendikal örgütlerden üyelikleri kabul etmesi,
- ICFTU üyesi bazı örgütlerde yaşanan yapısal ve ideolojik değişimler,
- ICFTU ve WCL arasında 1970'li yıllarda diktatörlükle yönetilen ülkelerde, insan hakları ve sendikal haklar konusunda gerçekleştirilen iş birliği,
- ICFTU ve WCL'nin ILO ve UN içinde gerçekleştirdikleri iş birliği,
- ICFTU ve WCL üyesi ulusal sendikal merkezler arasında gerçekleşen birleşmeler ve bu sendikal merkezlerin ICFTU ve WCL'yi birleşmeye çağrıları,
- ICFTU ve WCL'ye üye ortak ulusal sendika merkezlerinin bulunması,
- ICFTU ve WCL yöneticilerinin birleşme adına ortaya koydukları yoğun çabalar (Tokol, 2013b:195- 196) gösterilebilir.

II.1.2.2. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Kurulmasını Bir İhtiyaç Haline Getiren Faktörler

Daha önce de değindiğimiz gibi özellikle 1980 sonrasında yoğun bir şekilde uygulanan neo-liberal politikalar, sendikal hareketi birçok sorunla karşı karşıya getirmiştir. Küreselleşmenin hız kazanmasıyla birlikte sermayenin ayakta kalabilmesinin koşulu rekabet gücü olurken, işçi sınıfı bu durum nedeniyle ortaya çıkan sorunlara ancak dayanışma ile cevap verilebileceğini düşünmüştür. Böylece her düzeyde birliktelik oluşturulması önemli hale gelirken, bu durum ulusal ve uluslararası düzeyde birleşmeler için de zemin hazırlamıştır. ITUC'nin kurulmasında da benzer faktörler etkili olmuş, yeni ve daha kapsayıcı bir uluslararası sendikal örgüt kurulması bir gereksinim haline gelmiştir. ITUC'nin kurulmasını bir ihtiyaca dönüştüren faktörler arasında;

- Ulusal ve uluslararası sendikal örgütlerin üye sayısı ve mali anlamda güç kaybetmeleri,
- Uluslararası finans kuruluşlarının artan etkinliği ve bu kuruluşların yapısal anlamda dönüştürülme ihtiyacı,
- Küreselleşme ve neo-liberal politikaların uygulanmasıyla birlikte ortaya çıkan sorunlara karşı uluslararası dayanışma hedefi (Tokol, 2013b: 195) sayılabilir.

Görüldüğü gibi ITUC'nun konjonktürel birçok faktörün etkisiyle kaçınılmaz bir sonuç olarak kurulmasının yanında; küreselleşme ve neo-liberal politikaların neden olduğu sorunların çözümü için gereksinim duyulan bir araç görevi de üstlenmiştir. Buna rağmen yukarıda belirtilen bilgiler doğrultusunda bir değerlendirme yapılacak olursa; ITUC'nin kuruluşunda ulusal ve uluslararası sendikal örgütler arasında gerçekleşen karşılıklı ilişkilerin, değişen örgüt yapılarının, ideolojik anlamda yakınlaşmaların etkisi daha yoğun olmuştur. ITUC, uluslararası sendikal hareket tarihi göz önüne alındığında gereksinim olmasının ötesinde bir "*ahde vefa*"¹³ gerekliliği olarak kurulmuştur.

¹³ Ahde vefa; TDK'de devletlerin, katıldıkları uluslararası antlaşmalara devletler hukukuna göre uyma zorunluluğunda olduklarını belirten kural olarak tanımlanmıştır. Genel olarak; verilen sözde durmak, yapılan anlaşmaya sadık kalmak anlamında kullanılmaktadır.

II.2. ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONU'NUN KURULUŞU VE ÖRGÜTSEL YAPISI

ICFTU, WCL ve yeni bir uluslararası örgüt kurulması taraftarı olan bağımsız sendikalar arasında gerçekleştirilen görüşmeler 2006 yılında olgunlaşmış ve ITUC'nin kuruluş süreci resmi olarak başlamıştır. ITUC'nun kuruluşunun hemen öncesinde ICFTU ve WCL arasında politik bir anlaşma metni imzalanmıştır. İmzalanan bu anlaşmayla; kurulacak olan yeni konfederasyonun bölünmez ve çoğulcu bir yapı sergilemesi için gerekli zeminin hazırlanması ve tarihte farklı eğilimler sergilemiş iki örgüt arasında mümkün olan en iyi uyumun sağlanması hedeflenmiştir. Ayrıca bu anlaşmada belirtilenlerle; geçmişte iki örgüt arasında uyuşmazlıklara neden olmuş faktörlerin ortadan kaldırılması ve ITUC'nin kuruluş sürecini olumsuz etkileyecek durumların önüne geçilmesi gerektiği vurgulanmıştır. ITUC'nin kuruluşundan sonra bölücü politikalarından ve rekabetçi bir yapıdan uzak durulması ve yeni örgüte uyum sürecinde eşitlikçi bir tutumun sergilenmesi gerektiğine dikkat çekilmiştir (ICFTU/WCL, 2006: 1-2). Bu metin içinde yer verilen konuların birçoğu değiştirilmeden ITUC'nin Programı ve Genel İlkeleri içinde de yer almıştır.

İmzalanan bu anlaşmanın ardından 31 Ekim 2006 tarihinde, Viyana'da, ICFTU 19. Kongresi'ni, WCL 27. Kongresi'ni gerçekleştirmiştir. Bu kongrelerde her iki örgüt de ITUC'nin kuruluşunu gerçekleştirmek için dağılma kararı almıştır.

ICFTU'nun 19. Kongresi'nde bağımsız ve demokratik sendikacılık değerlerine bağlılık öne çıkan konulardan biri olmuştur. Ancak ITUC'e dâhil olma süreci ve ITUC Anayasa Taslağı'nın tartışılması Kongre gündeminin ana çerçevesini oluşturmuştur. Dönemin ICFTU Genel Sekreteri Guy Ryder yaptığı konuşmada 2004 yılında Miyazaki'de dile getirilen taahhütlerin 2006 yılında ITUC'nin kurulmasıyla amacına ulaştığını belirterek mevcut durumdan duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir (ITUC, 2006d: 5). Kongre'de ICFTU tüm üyeleriyle ITUC'e dâhil olma kararı alarak 57 yıllık bir örgütün kendi iradesiyle dağılmasını sağlamıştır. Dünya genelinde çalışanların hak ve çıkarlarının daha etkin temsili için ITUC'nin

kurulması, ITUC'nin Anayasa, İç Tüzük ve Program taslağının kabul edilmesi, Pan- Avrupa Bölgesel Örgütü'nün kurulması, ICFTU'nun 19. Kongresi'nde alınan kararlar arasında yer almıştır. Ayrıca bütün demokratik ve bağımsız örgütler ITUC çatısı altında birleşmeye çağrılırken, ICFTU'nun dağıldığı alkışlar eşliğinde duyurulmuştur (ICFTU, 2006b: 71-72; Gumbrell-McCormick, 2006). Kongrede bulunan bütün katılımcıların hep beraber "Enternasyonal Marşı'nı" söylemesiyle Kongre sona ermiştir (ICFTU, 2006b: 48).

WCL'nin 27. Kongresi'nde de ITUC'nin Anayasa Taslağı, Programı ve bölgesel birleşmeler gibi benzer konular tartışılmıştır. Bu tartışmalar sonucunda Anayasa Taslağı ve Eylem Programı'nın WCL tarafından desteklendiği açıklanmıştır. Ayrıca WCL üyelerinin ITUC'a dâhil olması ve WCL'nin dağılmasıyla ilgili bir oylama yapılmıştır. Bu oylama sonucunda %95 çoğunluk WCL'nin dağılarak ITUC'e dâhil olması yönünde oy kullanırken, %2 oranında bir çoğunluk bu duruma karşı çıkmış ve %3 oranında bir çoğunluk ise kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Oylama sonucunda çoğunluk kararıyla WCL'nin dağılması ve WCL üyesi 90 sendikal merkezin ITUC'ye dâhil olmasına karar verilmiştir (ITUC, 2006d: 3). Ancak anlaşılacağı gibi WCL'nin son kongresi ICFTU'da olduğu gibi sorunsuz gerçekleşmemiştir. WCL içinde 14 üye birleşme karşısında oy kullanmış, mevcut yapının korunması gerektiğini savunmuşlardır. Alman CGB bu yeni yapının dışında kalan örgütlerden biri olmuştur (Gumbrell-McCormick, 2006). Ayrıca belirtmek gerekir ki; ITUC'nin kuruluşunun salt olarak ICFTU ve WCL birleşmesi şekilde değerlendirilmemesi gerekmektedir. ITUC'nin kuruluşu, iki konfederasyonun güçlerini birleştirmesinin yanında, her iki konfederasyona da üye olmayan; Fransa'dan CGT, Kolombiya'dan CUT , Arjantin'den "Arjantin İşçi Sendikaları Merkezi (Argentine Workers' Central Union-CTA)", Polonya'dan "Polonya İşçi Sendikaları İttifakı (All-Poland Alliance of Trade Unions OPZZ)" ve Nepal'den "Nepal Genel Sendikalar Federasyonu (General Federation of Nepalese Trade Unions – GEFONT)" gibi sendikal merkezlerin katılımıyla da gerçekleşmiştir. Bu sendikal merkezler hem Konfederasyon'un kuruluş sürecindeki tartışmalara katkı sağlamış hem de Konfederasyon'a üye olarak katılım sağlamışlardır (Traub-Merz ve Eckl, 2007: 3).

II.2.1. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Kuruluşu

ICFTU ve WCL'nin dağılma kararı almasının ardından ITUC'nin Kuruluş Kongresi 1-3 Kasım 2006 tarihleri arasında Viyana'da gerçekleştirilmiştir. Bu Kongre ile birlikte 154 ülkeden 306 ulusal sendikal merkeze bağlı 168 milyon işçiyi temsil eden ITUC'nin kuruluşu gerçekleştirilmiştir (Tokol, 2013b: 195). Şu anda 161 ülkeden, 325 ulusal sendikal merkeze bağlı, toplam 176 milyon işçiyi temsil eden ITUC, kuruluşu itibariyle temsil ettiği üye sayısı açısından dünyanın en büyük uluslararası sendikal örgütü haline gelmiştir (ITUC, 2014a: 4). Kongre, örgütün kuruluş sürecinde emeği geçen önemli sendika liderlerinin konuşmalarıyla başlamıştır. Kuşkusuz bu süreçte en önemli rollerden birini üstlenen kişi Emilio Gabaglio olmuştur. Gabaglio, yaptığı konuşmada; uluslararası sendikal hareket için birleşme özleminin uluslararası sendikal hareketin tarihi kadar eski olduğunu ancak bu isteğin bir türlü hayata geçirilemediği üzerinde durmuştur. Bu nedenle Viyana'da tarihi bir gün yaşandığını belirtirken, bütün bölünmelerin geçmişte kaldığını ve birleşik bir uluslararası sendikal hareket oluşturulduğunu vurgulamıştır. ITUC'nin mimarlarından Willy Thys ise yaptığı konuşmada; uluslararası sendikal hareket açısından yeni bir tarih yazıldığını belirtmiştir. Yeni kurulan örgütle farklılıkların birleşmeye dönüştüğüne dikkat çeken Thys, yeni örgütün; geçmişten gelen farklı deneyimlerden, değer ve kültürlerin zenginliğinden faydalanacağına dikkat çekmiştir (ITUC, 2006d: 2-4).

ITUC'nin Kuruluş Kongresi'nde küreselleşmenin neden olduğu sorunlar çok boyutlu olarak tartışılmış, bu sorunlara çözüm yollarının aranması ve ITUC'nin bu çözüm yollarının hayata geçirilmesindeki rolü üzerinde durulmuştur. Kongre'de alınan kararların ana hatlarını daha öncesinde Taslak Program olarak hazırlanan ve Kuruluş Kongresi'nde resmi olarak kabul edilen ITUC Programı oluşturmuştur. Ayrıca Örgüt'ün Anayasası ve İç Tüzüğü de Kongre'de detaylı olarak tartışılmış ve kabul edilmiştir.

ITUC'nin Kuruluş Kongresi'nde örgütün genel merkezinin Brüksel'de olmasına karar verilirken, yönetim kadrosu da seçilmiştir. Genel Sekreterlik için tek aday Guy Ryder¹⁴ olurken, Sharan Burrow Başkan seçilmiştir. WCL'den "Luc Cortebec" ve ICFTU'dan "Michael Somme"r Başkan Vekili, WCL'den "Jaap Wienen" ve ICFTU'dan "Mamounata Cisse" Genel Sekreter vekili olmuşlardır. Ayrıca bağımsız sendikal ulusal merkezlerden de başkan yardımcıları seçilmiştir (ITUC, 2006a: 2; Gumbrell-McCormick, 2006). Bu seçimler üzerinde bir değerlendirme yapıldığında ICFTU'nun baskınlığı dikkat çekmektedir. Genel sekreter ve başkanların eski örgütlerindeki unvanlarını koruyarak yeni örgütte görev almaları bu doğrultuda değerlendirilmiştir (Bourgue, 2011: 5-6).

ITUC'nin kuruluşu sonrasında 29 Kasım 2006 tarihinde Genel Sekreter Guy Ryder, Konfederasyonu'nun kuruluşuyla ilgili bir bildirge yayınlamıştır. Bildirgede ITUC'nin, uluslararası dayanışmanın sağlanması, işçi sınıfının daha etkin temsil edilmesi ve toplumun dönüştürülmesi adına bir araç olarak kullanılacağı belirtilmiştir. ITUC'nin programının dikkatli bir şekilde değerlendirilmesi ve programa yönelik önerilerin iletilmesi bildirgede bir talep olarak dile getirilmiştir. Ayrıca Genel Konsey'in ITUC Programı'nın tam olarak uygulanmasını dikkate alacağı ve sonraki dönemlerde ITUC politikaları ve faaliyetleri ile ilgili kararlar vereceği duyurulmuştur. Bildirgede, Konfederasyon'un kuruluşunun kamuoyuna duyurulması ve örgütün eylem planını teşvik etmek, faaliyetlerine en yüksek katılımı sağlamak amacıyla etkileşim içinde çalışmak hedeflenmiştir (ITUC, 2006a: 1). Guy Ryder tarafından yayınlanan bu belge Konfederasyon'un Kuruluş Kongresi'nde kabul edilen amaçlardan esinlenilerek hazırlanmıştır. Örgüt Anayasası'nda kabul edilen amaçlar da bu bildirgeyi destekleyen bir tablo çizmiş, Konfederasyon'un esin kaynağını; tüm işçilerin ve onların ailelerinin refahı, toplumsal ilerleme ve sürdürülebilir bir kalkınma için demokratik ve bağımsız sendikalar halinde örgütlenme ve toplu pazarlık olduğu vurgulanmıştır. Bu doğrultuda çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi için insan hakları, sosyal adalet, cinsiyetler arası eşitlik, barış, özgürlük ve demokrasi için mücadele temel görevler arasında

¹⁴ Guy Ryder; 2006-2010 yılları arasında ITUC Genel Sekreterlik görevini üstlenmiş, 2010 yılında ILO yönetiminde görev almaya başlamış ve 1 Ekim 2012 tarihinde ILO Genel Direktörlüğü görevine getirilmiştir. Ryder ILO'da yürüttüğü bu görevine hala devam etmektedir (http://en.wikipedia.org/wiki/Guy_Ryder).

sayılmıştır. ITUC, dünyadaki bütün işçileri kendi saflarında birleşmeye çağırmış, Örgütü tüm işçilere ve tüm insanlığa daha iyi bir gelecek sağlamaya yarayacak bir araç olarak tanımlamıştır (ITUC, 2006c: 6).

II.2.1.1 Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Programı ve Genel Prensipleri

ITUC'nin Kuruluş Kongresi'nde kabul edilen Programı'nda ve Anayasa'nın giriş bölümünde yer alan Genel Prensipler'de, örgütün amacı, görevleri ve temel ilkeleri detaylı bir şekilde belirtilmiştir. Konfederasyon varlık amacının; dünya sendikal hareketi içinde var olan tüm bağımsız ve demokratik güçleri bir araya getirmek ve bu güçlerin birlikte hareket etmelerini sağlamak olduğunu duyurmuştur (ITUC, 2006c: 5).

Örgütün Program ve Genel Prensipleri birbirini destekleyici şekilde oluşturulmuştur. Örgüt Programı'nın oluşturulmasında ICFTU'nun 2004 yılı Aralık ayında Miyazaki'de gerçekleştirilen 18. Dünya Kongresi ve WCL'nin 2005 yılı Kasım ayında Houffalize'de gerçekleştirilen 26. Dünya Kongresi'nde alınan kararlar etkili olmuştur (ITUC, 2006b: 1). Kuruluş Kongresi'nde kabul edilen Program'da; insan hakları, sendikal haklar, ekonomi, toplum, iş yeri, eşitlik ayrımcılık ve uluslararası dayanışma gibi konulara detaylı olarak değinilmiştir. Aynı konulara Konfederasyon'un Genel İlkelerinde de yer verilmiştir. Bu nedenle Örgüt Programı ve Genel İlkeleri'nin ana başlıklar altında incelenmesi ITUC'nin amaçları, ilkeleri ve görevlerinin anlaşılabilmesi açısından önemlidir.

II.2.1.1.1. Adil Bir Gelecek için Mücadele

Tüm işçilerin hak ve çıkarlarının ayırım yapılmaksızın savunulması ve geliştirilmesi, çalışma hayatında ve toplumun her alanında insanların; saygın, adaletli ve güvenli koşullarda çalışarak emeklerinin karşılığını adil bir şekilde almaları için mücadele etme ITUC'un daimi görevleri arasında yer almıştır. Benzer şekilde çocuk işçiliğinin ve zorunlu çalışmanın ortadan

kaldırılması, çalışma yaşamında ayrımcılığın önüne geçilmesi ve bütün işçilerin sendikal haklardan tam olarak yararlanması için mücadele de bu görevler arasında sayılmıştır (ITUC, 2006c: 6-7).

Kuruluş Kongresi'nde önemli gündem konularından birini de genç işçilerin sorunları oluşturmuştur. Kongre, ITUC'yi genç işçilerin sorunlarıyla yakından ilgilenmeye ve örgütlenmelerine önem vermeye çağırmıştır. ITUC bu konuda kampanyalar düzenlemeyi görev edinmiştir (ITUC, 2006b: 6-7). Belirtilen görevlere ek olarak Konfederasyon; gençlerin sendikal harekete tam katılımını sağlamak için mücadele etmeyi, gençlerin uygun eğitim, öğretim almalarını ve adil bir işe sahip olmalarını desteklediğini açıklamıştır. Ayrıca Konfederasyon kuşaklar arası dayanışmayı güçlendirmeyi ve emekliler için adil bir gelir politikasının oluşturulmasını da görevleri arasında saymıştır. Kayıt dışı çalışanların örgütlenmesi, tehlikeli ve güvencesiz çalışanların sorunları ve bu sorunların çözümüne yönelik stratejilerin belirlenmesi ve tüm engelli çalışanların haklarının korunması ITUC'nin önem verdiği konular arasında yer almıştır. ITUC, bütün bu çalışan gruplarının temsil gücünün artırılması için faaliyetler gerçekleştirilmesini görev edinmiştir. Zenginlik ve gelirin adil dağıtılması, çevrenin korunması, kamu mal ve hizmetlerinden eşit ölçüde faydalanılması, kapsamlı bir sosyal güvenlik sisteminin oluşturulması, çalışanlara adil iş fırsatları sağlanması için faaliyetler gerçekleştirilmesi ve küresel ekonomide bir güç haline gelebilmek için gereken çabanın harcanması ITUC'nin amaçları arasında yer almıştır (ITUC,2006c: 7-8). ITUC, karşı karşıya bulunulan zorlukların belirlenmesi, gerçekleştirilmesi hedeflenen faaliyetlerin hayata geçirilmesi ve geniş bir küresel mücadelenin başlatılması için kendi üyeleri, uluslararası ortakları ve aynı değerleri paylaştığı siyasi gruplar ve sivil toplum örgütleriyle iş birliğini görev edinmiştir (ITUC, 2006b: 8-9). Kendi üyesi sendikaları, daha iyi bir gelecek ve daha adaletli bir dünya için dayanışmaya ve güçlerini ortak bir amaç etrafında birleştirmeye çağırmıştır (ITUC, 2006b: 9).

Konfederasyon özellikle yoksulluk ve sömürünün en fazla görüldüğü yerler olmak üzere, dünyanın her yerindeki işçiler için adil ve kapsamlı bir sosyal gelişmeyi güvence altına almayı görevleri arasında saymıştır (ITUC, 2006c: 5). Ülkelerin dış borç yükleriyle ilgili sorunlar; tarih içinde birçok uluslararası sendikal örgütün gündeminde olduğu gibi ITUC

gündeminde de yerini almıştır. Programda, borç yükü altında olan ülkelerin borçlarının silinmesi ve adil, şeffaf bir uluslararası borç tahkim mekanizmasının oluşturulması gerektiğine değinilmiştir (ITUC, 2006b: 2).

Kuruluş Kongresi'nde ITUC'nin, çocuk emeğinin sömürsünü yok etmeyi ve her çocuğun eğitim ve okula gitme hakkını kullanmasını sağlamayı görev edindiği belirtilmiştir. Çocuk emeğinin sömürülmesinin her şeklini reddeden ITUC; çocuk emeğinin en kötü şekillerinin ortadan kaldırılmasına öncelik vermektedir. Bu konuyla ilgili mücadelesinde, sivil toplum örgütleri ile iş birliği içinde çalışmaya ve ILO'nun 138 ve 182 sayılı sözleşmelerini referans almaya önem vermektedir (ITUC, 2006b: 5-6).

İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının geliştirilmesi için ITUC'nin işveren ve hükümetlerle iş birliği yapması Konfederasyon Programı'nda yer alan konular arasında yer almıştır. Kuruluş Kongresi'nde ITUC, bu konuyla ilgili ulusal ve uluslararası girişimler oluşturmaya davet edilmiştir. ITUC, asbestin tüm dünyada yasaklanmasını ve bu nedenle zarar gören işçilerin haklarının savunulmasını görev edindiğini ve bu konuyla ilgili faaliyetler gerçekleştirmeyi hedeflemiştir. Ayrıca sadece iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak değil HIV/AIDS'le mücadele konusunda da bilinçlendirme ve önlemeye yönelik faaliyetler gerçekleştireceği de duyurulmuştur (ITUC, 2006b: 6).

II.2.1.1.2. Yeni Bir Küreselleşme ve Yeni Bir Enternasyonalizm

ITUC, küreselleşmenin yarattığı sorunların çözülmesi için mücadeleyi görev edinmiştir. Küreselleşmenin; tüm işçilerin¹⁵, işsizlerin ve yoksulların yararına olacak şekilde revize edilmesi gerektiğini Programı'nda belirtmiştir (ITUC, 2006b:1). Konfederasyon; yoksullukla, açlıkla, sömürüyle, baskıyla ve eşitsizlikle mücadele görevini; küresel

¹⁵ ITUC belgelerinde, kadın ve erkek eşitliğinin öneminin vurgulanması adına bütün işçileri belirtmek için genellikle "*kadın ve erkek işçiler*" ifadesine yer verilmiştir. Çalışmada, cinsel tercihlerinden dolayı bir kesimin tanım dışında bırakılmasının daha vahim bir ayrımcılığa neden olacağı düşüncesiyle "*kadın ve erkek işçiler*" yerine "*bütün işçiler*" ifadesine yer verilmiştir.

ekonominin gerektirdiği uluslararası eylemler ve emek çıkarlarını gözeten demokratik bir örgüt yönetimiyle yerine getirmeyi üstlenmiştir (ITUC, 2006c: 5). Bu doğrultuda küreselleşme için yeni bir model oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır.

Bu yeni modelle; toplumsal eşitsizliklerle mücadele, gelirin yeniden bölüşümünde adalet, tüm insanlar için kaliteli kamu hizmeti sağlanması, temel hizmetlere erişimde eşitlik, yaşam boyu eğitim hakkının sağlanması, uluslararası finans kuruluşlarının köklü bir reforma tabi tutulması hedeflenmiştir (ITUC, 2006b: 2). Bu hedefe ulaşma adına tüm işçilerin her zaman olduğundan daha çok örgütlenmeye gereksinimleri olduğunun belirtildiği Örgüt Programında; örgütlenmenin küresel ekonomi nedeniyle uluslararası bir boyut kazandığına değinilmiş, bu nedenle ITUC'nin uluslararası ortaklarıyla iş birliği yapması gerektiği ve üyelerinin örgütlenme kapasitelerinin geliştirilmesi için gereken desteğin verilmesinin önemli olduğ u vurgulanmıştır (ITUC, 2006b: 2).

II.2.1.1.3. Uluslararası Ticaret Politikalarında Emek İstismarına Karşı Mücadele

Uluslararası ticarete, şirketlerin yaptığı işlemlerde; toplumsal, çevresel ve insan haklarıyla ilgili olarak daha fazla sorumluluk yüklenilmesi gerekliliği ITUC'nin Kuruluş Kongresi'nde öne çıkan konular arasında yer almıştır. Bu doğrultuda ITUC, ticaretin ulusal ve uluslararası anlamda düzenlenmesi için etkin çalışmayı görev edinmiştir. Bunu da OECD'nin "Çokuluslu Şirketler için Rehber" ve ILO'nun "Çokuluslu Şirketler ve Sosyal Politikayla ilgili İlkeler Bildirgesi" ile tam uyumlu şekilde sürdürmeyi hedeflemiştir. Kuruluş Kongresi'nde oluşturulan Program kapsamında ITUC'nin küresel toplumsal diyaloga ve ÇUŞ'larla yapılacak küresel anlaşmaların etkinliği için GUF'larla iş birliğine önem verdiği belirtilmiştir (ITUC, 2006b: 4). Benzer konular ITUC Anayasası'nda yer alan Genel İlkeler kısmında da değerlendirilmiş, TUAC ve GUF'larla iş birliği içinde çalışılarak ÇUŞ'lara ilişkin politikalar geliştirilmesi ve uluslararası işveren sendikaları ile kurulacak ilişkiler ile bir sosyal diyalog mekanizmasının geliştirilmesi amaçlanmıştır (ITUC, 2006c: 7).

II.2.1.1.4. Sendikal Hakların Savunulması ve Geliştirilmesi

Küreselleşme süreciyle birlikte daha fazla önem kazanan sendikal hakların savunulması konusu, ITUC Programı'nda da önemli bir yer tutmuştur. Sendikal haklara evrensel ve tam bir saygının sağlanması ITUC'nin temel amaçlarından biri olarak belirtilmiştir. Programda, herhangi bir yerde baskıcı bir anlayışın var olmasının her yerdeki özgürlüğü tehdit ettiği belirtilirken; sendikal hakların evrensel olarak savunulması gerekliliği vurgulanmıştır. Bu nedenle ITUC'nin nerede olursa olsun sendikal hak ihlallerine karşı mücadele edeceği ve bu hakkın insan haklarının bir parçası olarak sayılması gerektiği dile getirilmiştir. ITUC, sendikal hakların geliştirilmesi için ILO ve BM ile iş birliği içinde çalışmayı prensip edinmiştir (ITUC, 2006b: 4-5). Ayrıca işçi haklarının evrensel boyutunu, sürdürülebilir ve adaletli bir kalkınma için vazgeçilmez saymıştır. İnsan haklarından herkesin yararlanabilmesi adına demokrasinin bütün dünyada geliştirilmesi için faaliyetler gerçekleştirmeyi görevleri arasına alan ITUC; düşünce, ifade ve toplanma özgürlüğünü içinde barındıran kolektif ve bireysel sendikal özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi gerekliliğine ilkeleri arasında yer vermiştir. Bu ilke ve amaçların gerçekleştirilebilmesi için örgütlenme hakkı, grev hakkı ve toplu sözleşme hakkının ihlâl edildiği durumları açığa çıkartmayı ve bu ihlallerin sona erdirilmesi için uluslararası dayanışmayı harekete geçirmeyi daimi görevleri içinde saymıştır (ITUC, 2006c: 5-7).

II.2.1.1.5. Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitliğin Sağlanması

ITUC'nin Kuruluş Kongresi'nde küreselleşmenin toplumsal ayrımcılığı arttırdığına vurgu yapılmıştır. Bu gerçeklikten hareketle ITUC, ayrımcılığın her türüsü ile mücadeleyi ve eşit değerde işe eşit ücret ilkesinin uygulanmasını görev olarak üstlenmiştir. Örgüt, cinsiyet ayrımcılığı, etnik ayrımcılık ve göçmen işçilerin haklarını korumaya yönelik faaliyetler yürütmeye önem vermiştir (ITUC, 2006b: 5). Konfederasyon, temel ilkeleri doğrultusunda her türlü ayrımcılığı kınadığını belirtirken, çalışma hayatında ve toplumun her kesiminde

farklılıklara saygı duyulmasını destekleyeceğini taahhüt etmiştir. Bu konuda ortaya koyulacak istikrarın en önemli göstergesinin, örgüt yapısı içinde var olan farklılıklara duyulacak saygı olduğu da göz ardı edilmemiştir. Bu açıdan ITUC, çoğulculuk ve demokrasi ilkelerine uygun olarak üyelerinin bağımsızlıklarına, esin kaynaklarının çeşitliliğine ve örgütsel yapılarına saygıya temel prensipleri arasında yer vermiştir. ITUC, Örgüt içi demokrasi, katılımcı yönetim anlayışı ve üyelerin etkinliğinin bu çoğulcu karakteri destekleyeceğini savunmuştur. Bütün bu sayılanların gerçekleştirilebilmesi için bağımsız ve demokratik sendikal hareketin gelişmesi ve güçlenmesi için çalışmayı görev edinmiştir. Ayrıca cinsiyet, din, renk, milliyet, etnik köken, cinsel yönelim, politik görüş gibi nedenlerle yapılan her türlü ayrımcılığa karşı mücadele edileceği belirtilmiştir (ITUC, 2006c: 5-7).

II.2.1.1.6. Barış ve Güvenliğin Sağlanması

ITUC, sendikal hedeflere ulaşmak için her alanda barışın sağlanmasını ön koşul olarak belirtmiştir. Konfederasyon Programı'nda, UN tarafından barışın sağlanması ve sorunların barışçıl yollarla çözümlenmesi için gerçekleştirilecek faaliyetlerin destekleneceği vurgulanmıştır. Konu sadece verilecek desteğin dile getirilmesiyle sınırlı kalmamış, yaşanan olumsuz olaylara karşı rahatsızlıklar da gündeme alınmıştır. Örneğin, UN'nin 2003 yılında Irak'a savaş açma kararı kınanmış, bu ülkedeki işgalin sona erdirilmesi için UN göreve çağırılmıştır. Benzer olumsuz durumların daha fazla yaşanmaması için UN ve "UN Ekonomik, Sosyal ve Çevresel Güvenlik Konseyi'nin" reforma tabi tutulması gerektiği savunulmuştur (ITUC, 2006b: 7-8). Ancak Konfederasyon'un Genel İlkeleri arasında, UN'nin bütün toplumların desteğini de alarak, barışı, güvenliği ve kalkınmayı güvence altına alma konusundaki etkinliğine tereddütsüz destek verileceği de ifade edilmiştir (ITUC, 2006c: 6). Bütün bunlara ek olarak İsrail ve Filistin arasında barışın sağlanması ITUC Programında belirtilen konulardan biri olmuştur. Barışı sağlamanın en önemli yollarından biri olarak kitle imha silahlarının ortadan kaldırılması ve askeri giderlerin azaltılmasına önem verildiği belirtilmiştir. Dünyada barışın daimi kılınmasının bir diğer yolu olarak; Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi'nin kurulması gerektiğine değinilmiştir.

Kuruluş Kongresi'nde gündeme getirilen önemli konulardan birini de terörizm olmuştur. Program'da terörizmin her şeklinin kınandığı belirtilmiştir. Çatışmaların kökeninde yoksulluk, eşitsizlik, işçi haklarının da içinde olduğu insan haklarının ihlâli, yolsuzluk ve demokratik olmayan yönetimlerin olduğu ve sendikaların bu sorunların çözümünde önemli katkılar sağlayabileceği vurgulanmıştır (ITUC, 2006b: 7-8).

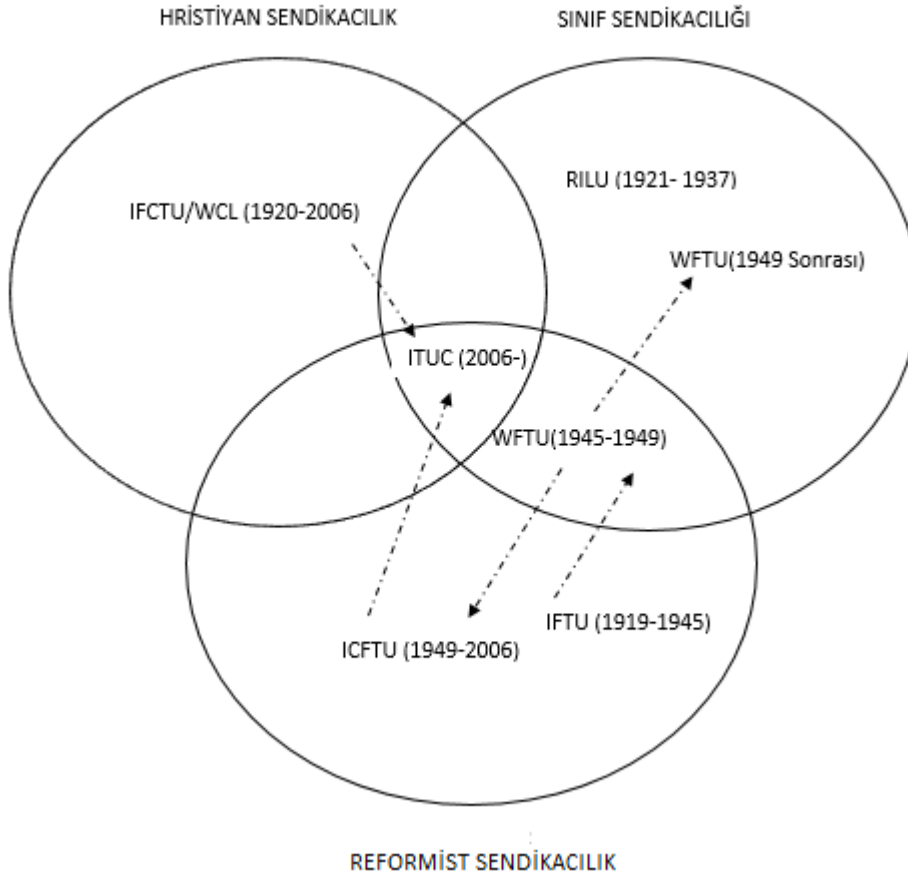
Program çerçevesi dikkate alınarak hazırlanan ITUC Temel İlkeleri arasında da konuya yer verilmiş, Konfederasyon 'un barışın korunması ve güçlendirilmesini desteklediği, silahsızlanmayı ve hakların kendi kaderini tayin haklarının olduğunu savunduğu ve totalitarizmi, terörizmi, sömürgeciliği ve militarizmi reddettiği belirtilmiştir (ITUC, 2006c: 6).

II.2.1.2. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu'nun Uluslararası Sendikal Hareketteki Yeri

ITUC'nin kuruluşu, uluslararası sendikal hareketin geçmişteki eğilim ve faaliyetleri karşılaştırıldığında; uygulanan politikalar ve hedeflerde köklü değişikliklerin olmadığı dikkat çekmektedir. Yukarıda Konfederasyon 'un Program ve İlkeleri'nde detaylı olarak değinilen konulara dikkat edildiğinde; birçok konunun uluslararası sendikacılığın her döneminde gündem oluşturduğu fark edilebilmektedir. Ancak ITUC'i kendisinden önce kurulan uluslararası sendikal örgütlerden ayıran önemli farklılıklar da bulunmaktadır. Küreselleşmenin ciddi sorunlara neden olduğu bir dönemde kurulmuş olması ve kendisinden önce kurulan örgütlere göre daha kapsayıcı bir yapı sergilemesi bu özellikler arasında yer almaktadır.

ITUC'nin kurulduğu dönemde ciddi uluslararası mali çöküşler yaşanmakta olup, dünya; gıda krizi ve hızlı iklim değişiklikleri gibi sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır (Bourgue, 2011: 6). Bu durum Konfederasyon 'un görevleri ve amaçları üzerinde de etkili olmuştur. Bu sorunların geçmiş dönemde yaşananlara oranla daha ciddi boyutlarda olması, ITUC'nin bu sorunlara yönelik daha farklı politikalar geliştirmesine neden olmuştur.

ITUC'nin kurulmasının ardından uluslararası sendikal hareket tarihinde ilk defa Hristiyan sendikacılık, sınıf sendikacılığı ve sosyal demokrat sendikacılığı temsil eden yapılar bu kadar kapsamlı bir şekilde aynı örgüt çatısı altında bir araya gelmişlerdir.

Şekil 1:Uluslararası Sendikal Hareketin İdeolojik Yapısı

Özellikle 1980'li yıllar sonrasında ICFTU'nun da sınıf sendikacılığını savunan örgütleri bünyesinde bulundurduğu söylenebilir. Ancak örgütün genel yapısı ve örgüt içindeki genel eğilim dikkate alındığında Konfederasyona reformist sendikal anlayışın hâkim olduğu açık bir şekilde görülmektedir. Benzer şekilde sınırlı sayıda Hristiyan eğilimli sendikanın ICFTU içinde olması veya sınırlı sayıda sosyal demokrat sendikanın WCL üyesi olması bu örgütlerin farklı sendikal anlayıştaki yapıların ortak merkezi sayılması için yeterli değildir. Bu anlamda

farklı sendikal eğilimlerin tek bir örgüt çatısı altında bir araya gelmesi ITUC ile kurumsallaşmıştır denebilir. Şekil 1’de de görüldüğü gibi sosyalist ve sosyal demokrat sendikaları aynı çatı altında toplamaya çalışan WFTU’nun ardından, ITUC temsil düzeyi daha geniş ve daha çoğulcu bir örgüt olarak uluslararası sendikal hareket içindeki yerini almıştır. Böylelikle ITUC, birleşik bir yapı oluşturmasının yanında çoğulculuğu temel konulardan biri olarak gündemine almıştır. Bu doğrultuda örgüt içinde yer alan sendika merkezlerinin özerkliklerine, örgüt yapılarına ve beslendikleri kaynaklara saygı geçmiş dönemlere göre daha önemli olmuştur (Ekmekçioğlu, 2007: 16). Ancak belirtmek gerekir ki ITUC içinde oluşturulan bu çoğulcu yapı Örgüt’ ün faaliyetleri, amaçları ve politikaları detaylı olarak incelendiğinde reformist bir sendikal anlayış çevresinde şekillenmektedir.

II.2.2. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu’nun Örgütsel Yapısı

ITUC’nin örgütsel yapısıyla ilgili detaylar Konfederasyon ‘un Kuruluş Kongresi’nde kabul edilen Anayasası’nda detaylı şekilde incelenmiştir. 2006 yılında kabul edilen Anayasası’ndaki birçok madde geçerliliğini korumaktadır. Ancak bazı konularda 2010 yılında yapılan Kongre’de kabul edilen Anayasa üzerinde değişiklikler yapılmıştır. Konfederasyon ‘un örgüt yapısı Anayasa Metni üzerinden detaylı bir şekilde incelendiğinde birçok konunun ICFTU Anayasası ile benzerlik gösterdiği dikkat çekmektedir. Ancak buna rağmen belirli konularda ITUC Anayasası kendi özgünlüğünü sağlamıştır. Konfederasyon yapısının daha iyi anlaşılabilmesi için örgütün üyelik sistemi, mali yapısı, faaliyetleri ve çeşitli organlarının görev ve yetkilerinin olarak incelenmesinde fayda vardır.

II.2.2.1. Üyelik Sistemi

ITUC’nin üyelik sistemi Konfederasyon Anayasası’nda ayrıntılı olarak ele alınmıştır. ITUC Anayasası’nın 1. maddesi; Konfederasyon Anayasası’nı kabul eden tüm bağımsız, demokratik ve temsili örgütlerin Konfederasyon’a üye olabileceklerini belirtmektedir (ITUC,

2006b: 8). Bu maddede yer verilen ifadelerle, ITUC'nin Program ve İlkelerinde ayrıntılı olarak üzerinde durduğu temsili ve çoğulcu bir örgüt olma hedefine uygun bir üyelik sistemi oluşturulmaya çalışılmıştır.

Eğilimleri Konfederasyon çıkarlarıyla örtüşen ve ITUC Anayasası'nı kabul eden tüm bağımsız ve demokratik örgütler Konfederasyon üyeliğine kabul edilmektedir. Üyelik başvurularında karar yetkisi ICFTU Anayasası ile farklılık gösteren önemli noktalardan biri olmuştur. ICFTU, 2000 yılında yayınladığı Anayasası'nda üyelik başvurularında karar yetkisini Yürütme Kurulu'na vermiştir (ICFTU, 2000: 5-6). Ancak bu durum ITUC Anayasası'nda değişmiş; Konfederasyon, üyelik başvurularında karar yetkisini Genel Kurul'a vermiştir. Genel Kurul'un üyelik başvuruları ile ilgili kararları dörtte üç çoğunlukla alacağı ve kararın onaylanması için rapor halinde Kongreye sunulacağı belirtilmiştir (ITUC, 2006b: 8-9).

Konfederasyon Anayasası'nda üyelik sistemiyle ilgili üzerinde durulan önemli konulardan biri de Konfederasyon üyelerinin hak ve sorumlulukları olmuştur. Konfederasyona üye tüm örgütlerin eşit hak ve sorumluluklara sahip olduğu, üyelerin; Konfederasyon tarafından düzenli olarak bilgilendirilme, Konfederasyon faaliyetlerine katılma, gereksinim duyulan hallerde Konfederasyon'un desteğini alma ve dayanışma haklarının olduğu belirtilmiştir. Üye örgütlerin ulusal düzeydeki özerkliklerini korumalarının destekleneceği de ayrıca vurgulanmıştır. Konfederasyon Anayasası'nın üyelik sistemini düzenleyen bölümünde sadece üyelikten kaynaklanan haklar üzerinde durulmamış, aynı zamanda üyelerin sorumluluklarına da değinilmiştir. Üye örgütlerin; Konfederasyon Kongresi ve yönetimi tarafından alınan kararları kendi politikalarını oluştururken dikkate alma, Konfederasyonu gerçekleştirdikleri faaliyetler hakkında bilgilendirme ve Konfederasyona karşı mali yükümlülüklerini yerine getirme gibi sorumlulukları olduğu belirtilmiştir (ITUC, 2006b: 9).

Üye bir örgütün Konfederasyona üye olma hakkı bulunduğu gibi üyelikten kendi isteğiyle çekilme hakkı da bulunmaktadır. Bu gibi durumlarda üye örgüt, üç ay önceden haber vermek şartıyla Konfederasyon üyeliğinden çekilme hakkına sahiptir. Ancak bu çekilme bildirimini yapılması için üye örgütün gecikmiş üyelik aidatlarının olmaması şartı bulunmaktadır. Ayrıca üye bir örgütün, borçları nedeniyle Konfederasyon ile ilişkisinin

kesilmesi durumunda, üyelik için yeniden başvuru yapabilmesi; Genel Kurul tarafından belirlenecek miktarda bir giriş aidatının ödenmesi şartına bağlanmıştır (ITUC, 2006b: 9).

Üye örgütlerin, faaliyetleri ya da örgüt yapıları nedeniyle Konfederasyon çıkarları veya Konfederasyon Anayasası ile ters düşmeleri halinde üyelikler Genel Kurul tarafından askıya alınabilmekte veya Kongre tarafından üyelikten çıkartılabilmektedirler. Üyeliğin askıya alınması veya üyelikten çıkarılma için yetkili organların dörtte üç çoğunlukla karar vermesi gerekmektedir. Ayrıca üyeliği askıya alınan bir örgütün, Konfederasyon 'un yasal organlarındaki görevleri de sona ermektedir (ITUC, 2006b: 9). Üyeliğin askıya alınması, üyeliğe kabulde olduğu gibi ICFTU Anayasası'nda Yürütme Kurulu kararıyla uygulanmakta iken, ITUC Anayasası'nda bu yetki Genel Kurul'a verilmiştir.

II.2.2.2 Mali Yapı

ITUC'nin faaliyetlerini gerçekleştirebilmesinin önemli unsurlarından birini de mali yapısı oluşturmaktadır. Konfederasyon faaliyetleri, üyeleri tarafından ödenen yıllık üyelik aidatları ile finanse edilmektedir. Bu aidatlar belirlenirken; Konfederasyona üye ulusal merkezlerin, her bin üyesi için veya bir bölümü için üyelik aidatı hesaplanmaktadır. Konfederasyon üyelik aidatlarının dört yıllık periyodlar esas alınarak belirleneceği 2006 yılında hazırlanan Kuruluş Anayasası'nda belirtilmiştir (ITUC, 2006b: 21). Ancak Konfederasyon, bu hükmü 2010 yılında hazırlanan Anayasası'nda değiştirmiş ve üyelik aidat oranlarının her yıl Genel Kurul tarafından belirleneceğini hükme bağlamıştır (ITUC, 2010a: 21).

Konfederasyon, üyelik aidatlarının ödenmesini yıl içinde dönemlere ayırmıştır. Bu dönemleri ocak, nisan, temmuz ve ekim ayları olarak belirlemiştir. Üyelikle ilgili hakların kullanılması, Kongre'de temsil ve oy hakkı gibi konularda bu dönemlerdeki ödemelerin düzenliliği etkin bir faktör olarak değerlendirilmiştir. Örneğin, iki ve üç dönem ödemesini aksatan bir üyenin Kongre'de temsili mümkün olurken, oy kullanması engellenmiştir. Benzer şekilde üyelik aidatlarını, dört dönem ve dört dönemden fazla ancak sekiz dönemden az

olacak şekilde aksatan üyelerin Kongre’de temsil edilmeleri engellenmiştir. Üyelik aidatlarının sekiz dönem ve sekiz dönemden fazla sürelerle aksatılması halinde ise ilgili örgütlerin üyelikten çekilmiş sayılacakları belirtilmiştir. Üyelik aidatlarının ödeme dönemlerine uyulması konusunda ortaya konulan bu hassasiyet belirli durumlarda istisnalara bağlanmıştır. Genel ekonomik, sosyal ve politik nedenlerle üyelik aidatlarını tam olarak ödemeleri mümkün olmayan üyelerin temsil ve oy haklarına zarar gelmeyecek şekilde ilgili üyeler için Genel Kurul tarafından farklı aidatlar belirlenebilmesi sağlanmıştır. Hatta Genel Kurul’a; olağan dışı durumlarda üye örgütü, üyelik aidatlarından muaf tutma yetkisi de verilmiştir. Bu şekilde bir kararın uygulanması aşamasında, konuyla ilgili bir faaliyet raporunun onaylanmak üzere Kongre’ye sunulması gerektiği belirtilmiştir (ITUC, 2006b: 21).

ITUC’nin mali yapısı içinde, uluslararası sendikal dayanışmayı daha etkin hale getirmek, yardıma gereksinim duyan sendikalar ve sendikacılara destek sağlayabilmek amacıyla bir “dayanışma fonu” oluşturulmuştur. Bu dayanışma fonu ile baskı altında olan sendikalara ve bireylere kısa dönemlerle sınırlı kalmak ve zor bir durumun aşılmasına katkı sağlamak koşuluyla yardımcı olunmaya çalışılmaktadır. Ayrıca bu fon, sendikal yapının güçlendirilmesi, örgütlülüğün artırılması gibi amaçlarla gerçekleştirilecek faaliyetlerin desteklenmesinde de kullanılmaktadır (ITUC, 2010b). Üye örgütlerin katkılarıyla finanse edilen fonun idare yetkisi Genel Kurul tarafından seçilmiş bir yönetim kurulundadır (ITUC, 2006b: 22).

Konfederasyon ’un gelirlerinin sadece üyelik aidatı ve dayanışma fonundan ibaret olmadığı, Konfederasyon ’un amaçları doğrultusunda gönüllü katılıma dayalı çeşitli fon toplama kampanyaları da düzenlenebileceği, Konfederasyon Anayasası’nda belirtilmiştir. Bu kampanyaların düzenlenmesi için Genel Sekreter’in, Genel Kurul’a konuyla ilgili bir rapor sunması gerekmektedir. Benzer bir şekilde Genel Sekreter’in, Genel Kurul’a rapor sunması koşuluyla, örgüt bağımsızlığını ve özgürlüğünü tehlikeye düşürmeyecek şekilde amaçların gerçekleştirilebilmesi için özel ve kamu kaynaklarından mali destek alınabileceği de Konfederasyon Anayasası’nda düzenlenmiştir (ITUC, 2010a: 22).

Konfederasyon’un hesaplarının denetlenmesi için Kongre’nin, en az biri kadın olmak koşuluyla üç denetçi seçmesi öngörülmüştür. Denetçiler Konfederasyon hesaplarının yıllık

olarak denetlenmesiyle görevlidirler. Anayasaya göre; denetimler sonucunda denetçiler tarafından bir rapor hazırlanacak. Bu rapor Genel Kurul ve Kongre'ye sunulacaktır. Raporun bu kurullardan biri tarafından onaylanması halinde raporun nüshaları tüm üyelere dağıtılacaktır. Genel Kurul üyelerinin denetçi olmasına izin verilmeyecek. İki kongre arasında herhangi bir denetçinin görevinden ayrılması halinde yeni denetçinin belirlenmesi yetkisine Genel Kurul sahip olacaktır (ITUC, 2006b: 22). ITUC Anayasası birçok konuda olduğu gibi denetçiler konusunda da ICFTU Anayasası ile büyük benzerlikler taşımaktadır. Ancak ITUC Anayasası'nın ICFTU Anayasası'ndan en önemli farkı üç üyeden en az birinin kadın olmasıdır (ICFTU, 2000: 17).

II.2.2.3. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Yönetim Organları

ITUC yasal yönetim organları, Konfederasyon Anayasası'nda ayrıntılı bir şekilde tanımlanmıştır. Örgütün işleyişi, Kongre, Genel Kurul ve Genel Kurul tarafından oluşturulan komiteler aracılığıyla sağlanmaktadır. Bu organların faaliyetlerini gerektiği gibi gerçekleştirebilmesi için organların yönetimi, Başkan, Başkan Vekili, Başkan Yardımcısı, Genel Sekreter, Genel Sekreter Vekili ve Genel Sekreter Yardımcıları tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu yapı doğrultusunda Konfederasyon organlarının hiyerarşik düzenini tablo 1'de görüldüğü gibi özetlemek mümkündür.

Tablo 1. ITUC Yönetim Hiyerarşi Piramidi

ITUC'nin yönetim hiyerarşisi yukarıdaki şekil doğrultusunda değelendirilecek olursa görüldüğü gibi piramidin başında Kongre bulunmaktadır. Kongre'den sonra yönetim hiyerarşisinde en önemli birimi Genel Kurul oluşturmaktadır. Konfederasyon tarafından oluşturulmuş olan komiteler ise piramidin üstündeki birimlerle iletişim ve koordinasyon halinde faaliyetlerini yürütmektedirler.

II.2.2.3.1. Kongre

ITUC program ve politikalarının belirlenmesinde ve Anayasası'nın yorumlanmasında en yetkili organ Kongre'dir (ITUC, 2006b: 10). Kongre; mali raporları da kapsayan faaliyet raporları hakkında görüşmek, genel sendikal konular hakkında tartışmak, Konfederasyon faaliyetlerinin şekillenmesi adına önerilerde bulunmak, bölgesel örgütlerin faaliyetleri ve TUAC, GUF gibi örgütlerle yapılan iş birliğinin raporlanması ve Anayasa değişikliği için öneri verilmesi gibi amaçlarla en az dört yılda bir olağan şekilde toplanmaktadır. Kongre yeri ve tarihi belirlenirken üyelerin önerileri dikkate alınmaktadır. Bu öneriler doğrultusunda nihai yer ve tarih Genel Kurul tarafından tespit edilmektedir. Tespit edilen yer ve tarih bilgileri en az on iki ay öncesinde üye örgütlere bildirilmektedir (ITUC, 2006b: 10-11).

Bazı durumlarda ise Kongreler olağanüstü oturumlarla gerçekleştirilmektedir. Bu durumlarda olağanüstü oturuma çağırma yetkisi Genel Kurul'dadır. Ayrıca Konfederasyon üyelerinin en az yüzde yirmi beşini temsil edecek şekilde; üçte bir çoğunluğun kararıyla da olağanüstü oturum kararı alınabilmektedir. Böyle bir durumda eğer Anayasa'da belirtilen normal prosedürün uygulanması mümkün değilse, gündemin belirlenmesi ve üye örgütlerin önerilerinin alınması yetkisi Genel Kurul'a aittir (ITUC, 2006b: 11).

II.2.2.3.1. 1. Kongre'de Üyelerin Temsili

Kongre’de üye örgütlerin temsili belirlenirken dikkate alınan en önemli faktör önceki başlıklarda da değinildiği gibi üyelik aidatlarının düzenli olarak ödeniyor olmasıdır. Bunun dışında her örgütün üye sayısına göre Kongre’ye kaç tane temsilci göndereceği Konfederasyon Anayasası’nda ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Bu rakamlar tablo 2’de görülebilmektedir (ITUC, 2010a: 11).

Tablo 2: Üye Örgütlerin Kongreye Gönderecekleri Temsilci Sayıları

Örgütün Üye Sayısı	Kongre’ye Göndereceği Temsilci Sayısı
1 - 50.000	1
50.001 – 100.000	2
100.001 – 250.000	4
250.001 – 500.000	6
500.001 – 1.000.000	8
1.000.001 – 2.500.000	10
2.500.001 – 5.000.000	12
5.000.001 – 7.500.000	16
7.500.001 ve üzeri	20

Tablo 2 detaylı bir şekilde incelendiğinde sendikal merkezlerin Konfederasyon Kongresine gönderecekleri üye sayılarının yoğunluğu dikkat çekmektedir. Sendikal merkezlerin Kongre’ye gönderebilecekleri temsilci sayıları ile üye sayıları oranlandığında; üye sayısı fazlaştıkça temsilci yoğunluğunun azaldığı görülmektedir. Bu durum üye sayısı

fazla olan sendikal merkezlerin Konfederasyon içinde daha baskın hale gelmesini önlemek amacıyla ITUC tarafından benimsenen bir politika olarak göz çarpmaktadır.

Kongre'ye gönderilecek olan temsilciler, örgütler tarafından belirlenirken kadın temsilcilerin seçilmesi konusundaki duyarlılık ITUC tarafından Anayasa'da da önemle vurgulanmıştır. Temsilci seçimlerinin cinsiyet eşitliğini sağlayacak ve geliştirecek bir şekilde gerçekleştirilmesi için Kongre'de iki veya daha fazla temsilci bulundurma hakkı olan örgütlerin, temsilcilerinin yarısının kadınlardan oluşması gerektiği belirtilmiştir. Üye sayıları 50.000'in altında olan örgütlerde ise eğer örgüt üyelerinin yarısı veya daha fazlası kadınlardan oluşmakta ise gönderilecek üyenin kadın olması gerektiği üzerinde durulmuştur. Ancak bu noktada sendikaların birçoğunun üye yoğunluğunun erkeklerden oluştuğu düşünülecek olursa 50.000'in altında üyesi olan ve Kongre'ye bir temsilci gönderen sendikaların çok büyük çoğunluğunun erkek temsilci gönderecekleri tahmin edilebilmektedir. Ayrıca ITUC, Kongre'de gençlerin temsiline de önem vermiş, gençlerin Kongre'de en az yüzde on oranında temsil edilmelerini Konfederasyon Anayasası'nda hüküm altına almıştır (ITUC, 2010a: 11-12).

Kongre'ye katılan temsilciler, Kongre'de gündemle ilgili gerek kendileri gerekse temsil ettikleri örgütleri adına konuşma yapma ve oy kullanma hakkına sahiptirler. Ayrıca her örgütün temsilcileri bir temsilci heyetini oluşturmaktadırlar. Bu temsilci heyetleri dört kişiye kadar danışman ve iki kişiden fazla olmamak koşuluyla sekreter veya tercüman bulundurma hakkına sahiptirler. Temsilci heyeti tarafından Kongre'ye getirilen danışmanlar Başkan'ın onayını almak koşuluyla temsilciler yerine söz alma hakkına sahiptirler. Ancak oy kullanmazlar. Sekreter ve tercümanların konuşma ve oy hakkı bulunmamaktadır.

ITUC'e üye örgütler tarafından gönderilen temsilcilerin dışında, GUF ve TUAC de Kongre'ye temsilci gönderme hakkına sahiptir. GUF'nun, Kongre'ye altı temsilci gönderme hakkı bulunmaktadır. Bu temsilciler de yukarıda belirtildiği gibi dört danışman ve en fazla iki sekreter veya tercüman bulundurma hakkına sahiptirler. TUAC'ın ise Kongre'ye bir temsilci ve bir danışman gönderme hakkı bulunmaktadır. GUF ve TUAC tarafından gönderilen temsilcilerin tartışmalara katılma hakları olmasına karşılık oy kullanma hakları bulunmamaktadır. Bunlar dışında Konfederasyon' un yakın ilişkiler içinde olduğu sendikal

örgütler, kamu veya sivil toplum örgütleri temsilcileri Genel Kurul kararıyla ve Başkan'ın davetiyle Kongre'ye katılım sağlayabilirler (ITUC, 2006b: 12).

II.2.2.3.1.2. Kongre'nin Gündemi, İşleyişi ve Oylama Usulü

Kongre'nin gündemi üyelerin önerileri de dikkate alınarak Genel Kurul tarafından belirlenmektedir. Belirlenen gündem Kongre'den en az altı ay önce Genel Sekreter tarafından üye örgütlere iletilmekte ve üyelerin gündemle ilgili önerilerde bulunmaları talep edilmektedir. Üyeler tarafından iletilen bu öneriler Kongre'den en az üç ay önce Genel Sekreter'e iletilmektedir. Üyeler tarafından iletilen öneriler Kongre'ye sunulmadan önce Genel Kurul tarafından değerlendirilmektedir. Genel Kurul, gündemle ilgili bu önerileri ve değişiklikleri göz önünde bulundurarak tavsiyelerde bulunma yetkisine sahiptir. Ayrıca Genel Kurul, Kongre'den hemen önce ortaya çıkan genel sorunlar ve acil konular ile ilgili önerileri doğrudan Kongre'ye sunma yetkisine de sahip bulunmaktadır (ITUC, 2006b: 13).

Kongre'nin işleyişini kolaylaştırmak amacıyla çeşitli resmi kurullar oluşturulmaktadır. Genel Kurul, üye örgütlerin adaylığı temelinde ve cinsiyet dengesini de gözeterek yedi kişiden oluşan bir "danışma kurulu" ve on beş kişiden oluşan bir "iç tüzük kurulu" kurmaktadır. Bu iki kurul Kongre öncesinde toplanarak, üzerinde çalışmalarını gereken konularla ilgili raporları hazırlamakta ve Kongre'nin ilk oturumunda sunmaktadırlar.

Bu kurullardan danışma kurulu; Kongre'ye katılan temsilcilerin listesini hazırlar. Temsilci heyetlerinin yapıları ve oy güçleri hakkında bilgi içeren bir rapor oluşturur. Bu raporu Kongre'ye sunar. Temsilcilerin kimlik bilgilerine herhangi bir itiraz olması durumunda bunları dikkate alır. Genel Kurul için adayların uygunluğunu ve Kongre'ye sunulan raporların uygunluğunu inceler. Bölgelere Genel Kurul'da ayrılan koltukların talep edilenden az olduğu durumlarda ise bölgesel örgütlerle görüşmeler gerçekleştirerek anlaşma sağlanması için çalışır. Bu süreci Kongre'ye bildirir.

İç tüzük kurulu ise; Genel Kurul'dan gelen Kongre program ve kararları ile ilgili her türlü tavsiyeyi dikkate alarak iç tüzük taslağını ve onunla ilgili Kongre'ye sunulan raporları

değerlendirir. Kongre süresince uyulacak zamanlamayı ve iş akışını düzenler. Kongre’de oluşturulacak özel komitelerin yapılarını, gündemlerini, kurulmalarıyla ilgili süreçleri ve iş tanımlarının oluşturulmasıyla ilgili teklifler oluşturur. Anayasa değişikliklerini dikkate alır. Bu değişikliklerle ilgili Kongre’ye rapor sunar. Resmi Kongre belgeleri dışındaki evrak ve belgelerin Kongre’ye ulaştırılmasıyla ilgili talepleri dikkate alır (ITUC, 2010a: 14).

Kongre’nin yönetimi; Konfederasyon Başkanı, iki başkan vekili, başkan yardımcıları ve Genel Sekreter’den oluşur. Konfederasyon Başkanı aynı zamanda Kongre’ye de başkanlık yapar. Başkanın bir oturumda ve oturumun bir bölümünde bulunmaması halinde başkan vekillerinden biri, onların da bulunmaması halinde başkan yardımcıları Kongre Başkanlığı’na vekâlet eder. Kongre’nin Genel Sekreterliği’ni Konfederasyon Genel Sekreteri yapar. Genel Sekreter’e Genel Sekreter Vekili yardımcı olur.

Kongre’de yapılan oylamalarda Anayasa’da belirtilen durumlar dışında bir karar alınırken temsilcilerin salt çoğunluğunun kararı geçerli olmaktadır. Kongre’de Anayasa’da bir değişiklik yapılması tartışılıyorsa, konuyla ilgili yapılan oylamada Kongre’deki temsilcilerin üçte iki çoğunluğu gerekmektedir. Eğer değişiklik; Genel İlkeler, Anayasa’nın temsilci sayılarının belirlenmesi ile ilgili 10. maddesi veya oylamayla ilgili 18. madde üzerinde yapılmaya çalışılıyorsa ilgili değişikliğin yapılabilmesi için dörtte üç çoğunluk sağlanması gereklidir. Oylamalar kural olarak el kaldırma yöntemiyle yapılmaktadır. Ancak Kongre’ye katılım sağlamış temsilcilerin en az yüzde yirmi beşinin talebiyle oylama, yoklama usulüyle de yapılabilir. Bu durumda her temsilci heyeti bir birim olarak kabul edilir (ITUC, 2010a: 15).

II.2.2.3.2. Genel Kurul

ITUC Genel Kurul’u Kongre tarafından seçilmektedir. Genel Kurul içinde yer alacak üyeler belirlenirken bölgesel dağılım, kadın komitesi ve gençlik komitesi içinde bir bölüşüm yapılmaktadır (ITUC, 2006b: 15). Genel Kurul’da yer alacak üyelerin dağılımıyla ilgili önemli tartışmalardan biri ITUC kurulmadan hemen önce ICFTU ve WCL arasında imzalanan anlaşmada yer almıştır. Bu anlaşmaya göre; 50 sandalyenin ICFTU üyelerine, 15 sandalyenin

WCL üyelerine ve 5 sandalyenin de önceden bağımsız olan yeni ITUC üyelerine tahsis edilmesi noktasında anlaşılmıştır (ICFTU/WCL, 2006:1). Konfederasyon kurulduktan sonra Genel Kurul üye sayısı 78 olarak belirlenmiş ve bu sayının büyük bir çoğunluğu bölgelere tahsis edilmiştir. Bu doğrultuda, Afrika'dan 11, Amerika'dan 18, Asya Pasifik'ten 15 ve Avrupa'dan 26 olmak üzere toplam 70 sandalye bölgelere ayrılmıştır. Bunun dışında 6 üye kadın komitesinden ve 2 üye de gençlik komitesinden belirlenmiştir. Ancak kadınlara ayrılan sandalye sayısı sadece kadın komitesine tahsis edilen 6 sandalye ile sınırlı kalmamaktadır. Genel Kurul'un en az yüzde otuzunun kadınlardan oluşmasına dikkat edilmektedir. Kongre bu hedeflere ulaşılmasında kadın komitesinin katkısının yanında bölgesel katılımların kadın oranlarının yüksek olmasına dikkat etmektedir. Bu durum asil üyeler için geçerli olduğu gibi yedek üyeler için de geçerlidir. Genel Kurul üyeleri bir asil ve iki yedek üyeden oluşmaktadır. Genel Kurul üyeleri ve yedekleri bir bütün olarak Konfederasyon'u temsil etmektedirler. Üye bulunduğu örgüt dört dönem üyelik aidatı ödememiş olan veya seçim döneminde örgüt üyeliğinden ayrılmış olan hiç kimse Genel Kurul tarafından onaylanan geçerli bir sebep olmaksızın Genel Kurul'da görev alamamaktadır. Ayrıca bütün asil ve yedek üyelerin görevleri her Kongre'de sona ermektedir. Ancak aynı üyelerin yeniden seçilme hakları bulunmaktadır (ITUC, 2006b: 15-16).

Kongreler arasında Konfederasyon' un en yetkili organı olan, Konfederasyon faaliyetlerini yönlendiren, yıllık bütçe oluşturan ve Konfederasyon' un yıllık mali raporlarını kabul eden Genel Kurul, yılda en az bir kere toplanmaktadır. Genel Kurul toplantı tarihleri Genel Kurul üyelerine ve tüm Konfederasyon üyelerine bildirilmektedir. Toplantıya katılamayacak olan üyeler Genel Kurul sekretaryasını önceden bilgilendirmek durumundadırlar. Genel Kurul toplantısına gelmeyen asil üyelerin yerleri yedek üyeler tarafından doldurulmaktadır. Gelmeyen asil üyenin yerine birinci yedek üye toplantıya davet edilmektedir. Ancak birinci yedek üyenin gelmeyen asil üye ile aynı örgütten olması durumunda diğer yedek üye toplantıya davet edilmektedir. Birinci yedek üye de bir sebeple toplantıya katılamayacağını belirtirse aynı prosedür ikinci yedek üye için uygulanmaktadır (ITUC, 2010a: 17). Genel Kurul toplantılarının gündemleri Genel Sekreter tarafından hazırlanmaktadır. Hazırlanan Genel Kurul gündemi ve toplantıyla ilgili dokümanlar toplantıdan en az iki hafta önce Genel Kurul üyelerine ulaştırılmaktadır. Genel Kurul üyeleri

gündem için tartışılmasını uygun gördükleri konuları Genel Kurul'a önerme hakkına sahiptirler. Bu tür öneriler Genel Kurul toplantısından en az bir ay önce Genel Sekreter'e yazılı olarak ulaştırılmalıdır (ITUC, 2006b: 17- 18).

II.2.2.3.2.1. Yürütme Bürosu

Konfederasyon kongrelerini takip eden ilk Genel Kurul toplantısında Genel Kurul tarafından bir Yürütme Bürosu oluşturulmaktadır. Yürütme Bürosu; Başkan, Genel Sekreter, 25 asil Genel Kurul üyesi, Kadın Komisyonu Başkanı, Kadın Komisyonu Başkan Yardımcısı ve Gençlik Komisyonu Başkanı'nı kapsamaktadır. Cinsiyet eşitliğine yönelik adaletin sağlanması amacıyla Yürütme Bürosu oluşturulurken de diğer sandalye dağılımlarında olduğu gibi Büro'nun en az yüzde otuzunun kadın üyelerden oluşmasına dikkat edilmektedir (ITUC, 2010a: 18).

Yürütme Bürosu, Genel Kurul'un herhangi iki toplantısı arasında ortaya çıkan acil ve önemli sorunlarla ilgilenmektedir. Ayrıca Genel Kurul tarafından kendisine verilen konularla ilgili olarak da faaliyetler gerçekleştirmektedir. Genel Kurul'un mali ve yıllık bütçelerle ilgili raporlarının hazırlanmasında aktif olarak rol oynamaktadır. Yürütme Bürosu toplantıları bir yıl içinde en az iki kere gerçekleştirilmektedir. Yürütme Bürosu hem bu toplantıların hem de kendi işleyişinin uygun bir şekilde ilerlemesi için kendi iç tüzüğünü oluşturmakta ve bu tüzük doğrultusunda hareket etmektedir.

II.2.2.3.2.2. Komiteler

Konfederasyon içinde Genel Kurul tarafından oluşturulan önemli organlardan bazılarını da komiteler oluşturmaktadır. Genel Kurul, Konfederasyon' un faaliyetlerinde ve sendikal stratejilerinin belirlenmesinde önemli etkileri olan belirli komitelerin oluşmasını sağlamaktadır. Bu komitelerden en etkin ve önemli olanları; Kadın Komitesi, Gençlik

Komitesi'dir. Genel kurul bu komitelerin görev süreleri, yapıları ve iş tanımlarını belirlemektedir.

II.2.2.3.2.2.1. Kadın Komitesi

Kadın Komitesi, dünyanın her yerinden katılan kadın işçi temsilcilerinden oluşmaktadır. Komite'nin GUF ve TUAC ile yakın ilişkileri bulunmaktadır. Kadınların sendikalar içindeki pozisyonlarının güçlendirilmesi, konuya tüm dünya genelini kapsayacak şekilde destek verilmesi ve kadınların sendikaların yönetim kadrolarında daha çok temsil edilmesinin sağlanması komitenin önemli amaçları arasında yer almaktadır. Komite, kadın işçiler için önemli olan konuların ITUC içinde tartışılmasını sağlamayı hedeflemektedir. Ayrıca Genel Kurul ve Yürütme Bürosu toplantılarında Komite için önemli olan konuların gündeme getirilmesini sağlamaktadır. ITUC ve sendikalar içinde olduğu gibi ILO içinde de kadın temsilinin artırılması için faaliyetler gerçekleştirmek de Komitenin amaçları arasında yer almaktadır. Komite bunlar dışında kadın sorunları ve cinsiyet eşitliğinin geliştirilmesiyle ilgili birçok kampanya yürütmekte ve politikalar geliştirmektedir (ITUC, 2007b). Kadın Komitesi; 5 Afrika, 7 Amerika, 6 Asya Pasifik ve 15 Avrupa'dan olmak üzere toplam 33 temsilciden oluşmaktadır. Ayrıca Komite içinde GUF'lardan 10 temsilci, TUAC ve ETUC'den birer gözlemci bulunmaktadır (ITUC, 2012a: 9-10).

II.2.2.3.2.2.2. Gençlik Komitesi

Gençlik Komitesi, ITUC'nin faaliyet gösterdiği bütün bölgelerde 35 yaş atında sendika temsilcilerinin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır (ITUC, 2010c). Komite, gençlerin uluslararası sendikal harekete katılımlarını geliştirmek ve gençlerin sendikalar içindeki temsillerinin güçlendirilmesi için politikalar geliştirmektedir. Komite genç işçilerin sendikal hakları, sosyal diyalog ve genç istihdamına yönelik konularla yakından ilgilenmekte ve çeşitli kampanyalar düzenlemektedir (ILO, 2014). Komite, 4 Afrika, 4 Amerika, 4 Asya Pasifik ve 4

Avrupa olmak üzere toplam 16 temsilciden oluşmaktadır. Komitenin üye dağılımı incelendiğinde kadın ve erkek üyelerin eşit oranda temsil hakkına sahip oldukları dikkat çekmektedir (ITUC, 2012a: 11). Bu da Konfederasyon içinde oluşturulmaya çalışılan cinsiyet eşitliğine yönelik kültürün Gençlik Komitesi içinde hayat bulduğunu göstermektedir.

II.2.2.3.3. Genel Sekreter ve Genel Sekreter Vekili

Genel Sekreter; Kongre tarafından, Konfederasyon'a üye kuruluşlar tarafından gösterilen adaylar içinden gizli oy usulüne göre seçilmektedir. Genel Sekreter resen Genel Kurul ve Yürütme Bürosu üyesi olmaktadır. Aynı zamanda bu organlarda oy hakkı da bulunmaktadır. Konfederasyon'un temsilcisi ve sözcüsü olan Genel Sekreter; Konfederasyon'un genel yönetiminden, Kongre ve Genel Kurul kararlarının uygulanmasından sorumludur. Genel Sekreter, iki kongre arasında görevini sürdürür. Ancak bu süre içinde herhangi bir sebeple Genel Sekreterlik makamı boşalırsa, Genel Kurul tarafından bir sonraki Kongreye kadar biri görevlendirilir (ITUC, 2010a: 19-20).

Genel Kurul'un Kongre tarafından belirlenmesinin ardından, Konfederasyon'a üye örgütler tarafından gösterilen adaylar içinden Genel Sekreter başkanlığında çalışmak üzere Genel Sekreter Vekilleri seçilir. Genel Sekreter Vekillerinin Seçimi Genel Kurul tarafından gerçekleştirilir. Genel Sekreter Vekillerinin kaç kişi olacağı ve seçim prosedürleri de Genel Kurul tarafından belirlenmektedir. Genel Sekreter Vekilleri de Genel Kurul'un güvenini sağladığı sürece iki kongre arasında görevlerini sürdürmektedirler. Resen hem Genel Kurul hem de Yönetim Bürosu üyesi sayılan Genel Sekreter Vekillerinin oy kullanma hakları bulunmamaktadır.

Kural olarak, Genel Sekreter veya Genel Sekreter Vekillerinden en az biri kadın olmak durumundadır. Genel sekreter ve Genel Sekreter Vekillerinin yeniden seçilme hakları bulunmaktadır (ITUC, 2010a: 20).

II.2.2.3.4. Başkan, Başkan Vekilleri ve Başkan Yardımcıları

Konfederasyon Başkanı, Genel Kurul'un Kongre tarafından belirlenmesinin ardından Genel Kurul tarafından seçilmektedir. İlke olarak Başkan ve Genel Sekreter'in aynı bölgeden olmamasına dikkat edilmektedir. Aynı zamanda her Kongre döneminde Başkanın bölgeler arasında dönüşümüne dikkat edilerek belirlenmesi sağlanmaktadır. Konfederasyon Başkanı, Kongre ve Genel Kurul'da gerçekleştirilen toplantılarda oturumları yönetmektedir. Bunun dışında Konfederasyon' un diğer bütün oturumlarına da katılma hakkına sahiptir. Ayrıca Başkan, Konfederasyon' un yönetim organlarında oy kullanma hakkına da sahip bulunmaktadır (ITUC, 2010a: 20).

Genel Kurul, Kongre tarafından belirlenmesinin hemen sonrasında iki Başkan Vekili seçmektedir. Bu vekillerinden biri Yönetim Bürosu'na başkanlık yaparken diğer Dayanışma Fonu Yönetim Kurulu Başkanlığını üstlenmektedir. Bunun dışında Genel Kurul tarafından, Kadın Komitesi Başkanı, Gençlik Komitesi Başkanı ve bölgesel örgütlerin başkanlarını da kapsayacak şekilde en az yedi başkan yardımcısı seçilmektedir. Gerek Başkan ve Başkan Vekillerinin seçiminde gerekse Başkan Yardımcılarının seçiminde cinsiyet eşitliği prensibine uygun davranılmasına dikkat edilmektedir. Seçilen Başkan veya Başkan Vekillerinden en az birinin kadın olması sağlanmaktadır (ITUC, 2010a: 20).

II.2.3. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Bölgesel Örgütleri

ITUC'nin kuruluşu öncesinde üst yapılarda sağlanan birlikteliğin bölgesel örgütler içinde de sağlanmasının gerekliliği önemli gündem konuları arasında yer almıştır. Bölgesel örgütler arasındaki birleşme görüşmeleri önceki başlıklarda da anlatıldığı gibi çok önceden başlamıştır. Ancak ITUC'nin kuruluşundan çok kısa bir süre önce ICFTU ve WCL; Afrika, Amerika ve Asya-Pasifik'te faaliyet gösteren bölgesel örgütlerinin birbirleriyle anlaşmalarının sağlanmasını üstlenmişlerdir. Bunun için iki konfederasyon; bütünlük içinde hareket eden bir örgüt olmak amacıyla, geçiş döneminde iş birliğinin sağlanması için gerekli düzenlemelerin

yapılmasını ve yeni bölgesel örgütlerin kuruluş kongrelerinin tarihlerinin belirlenmesi için gerekli takvimin belirlenmesini taahhüt etmişlerdir. Ayrıca Avrupa’da ETUC ile gerekli anlaşmaları sağlayarak “Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Pan-Avrupa Bölgesel Konseyi (International Trade Union Confederation Pan European Regional Council, ITUC-PERC)’nin” kurulmasını kararlaştırmışlardır (ICFTU/WCL, 2006: 2). Bölgesel örgütlerin kuruluşu öncesinde geçiş dönemi boyunca, örgütlerin zor durumda kalmamaları için, 1 Kasım 2007 tarihine kadar gerekli mali desteklerin sağlanması taahhüt edilmiştir (ICFTU, 2006:2). ITUC’nin kuruluşundan sonra hedeflenen zamanlamada önemli aksaklıklar yaşanmamış, 2007 yılı içinde Amerika Bölgesel Örgütü “Amerika Sendikalar Konfederasyonu (Trade Union Confederation of Americas, TUCA)” dışında ; “Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Asya Pasifik Bölgesel Örgütü (Regional Organization of the International Trade Union Confederation for Asia Pacific, ITUC-AP)”, “Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Afrika Bölgesel Örgütü (African Regional Organization of the International Trade Union Confederation, ITUC-AF)” ve PERC’nin kuruluşları gerçekleştirilmiştir.

II.2.3.1. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Asya Pasifik Bölgesel Örgütü

ITUC’nin Asya Pasifik bölgesel örgütü ITUC-AP, 4 Eylül 2007 tarihinde Hindistan’ın Bengaluru şehrinde gerçekleştirilen Kongre ile kurulmuştur (ITUC-AP, 2014). ITUC-AP, ICFTU ve WCL’nin birleşme sağlayarak kurdukları ilk bölgesel örgüt olmuştur¹⁶ (ITUC-AP, 2011b: 45). ITUC-AP’nin Kuruluş Kongresi’ne 29 farklı ülkeden 50 üye örgütü temsilen toplam 133 temsilci katılmıştır. Kuruluş Kongresi’nde ICFTU- APRO ve WCL-BATU’nun birleşerek Asya Pasifik’te faaliyet gösterecek ITUC’e organik olarak bağlı yeni bir bölgesel örgütün kurulması için raporlar sunulmuştur. Ayrıca ICFTU-APRO ve WCL-BATU genel sekreterleri yeni kurulacak bölgesel örgütün gerekliliğine ilişkin düşünceleri dile getirmişlerdir. Sunulan raporlar ve yapılan tartışmaların ardından ITUC-AP’nin kuruluşu,

¹⁶ Belirtmek gerekir ki; ITUC Avrupa Bölgesel Konseyi (PERC), ITUC-AP’dan önce kurulmuştur. Ancak PERC, ICFTU ve WCL bölgesel örgütlerinin birleşmesi sonucu değil, ITUC tarafından kurulmuş bir örgüttür. Bu nedenle ITUC-AP, ICFTU ve WCL bölgesel örgütlerinin birleşmesi sonucu kurulan ilk örgüt olmuştur.

Kongre Başkanı tarafından duyurulmuş, örgüt anayasası ve programı kabul edilmiştir. Örgütün Genel Sekreterliğine ICFTU-APRO eski Genel Sekreteri “Noriyuki Suzuki” getirilirken Genel Sekreterliğin Singapur’da olmasına karar verilmiştir (ITUC-AP, 2011b: 1 ve 27). ITUC’e organik olarak bağlı bulunan örgüt, bunun doğal sonucu olarak örgütsel yapısı ve işleyişi açısından ITUC ile büyük benzerlik göstermektedir. Örgütün yönetsel işleyişi ITUC’de olduğu gibi en az dört yılda bir yapılan Kongreler, Genel Kurul ve Yürütme Bürosu aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. ITUC-AP’nin kuruluş kongresinde 18 milyon işçi temsil edilirken, Örgüt, halen 30 farklı ülkeden 50 ulusal sendikal merkeze bağlı 20 milyonun üzerinde işçiyi temsil etmektedir (ITUC-AP, 2014). ITUC-AP; Doğu Asya, Güneydoğu Asya, Güney Asya, Orta Asya ve Güney Pasifik olmak üzere beş alt bölgede faaliyet göstermektedir (ITUC-AP, 2011b: 8-11).

Asya Pasifik bölgesi; yoğun nüfusu, sosyal, kültürel ve tarihsel yapısı ile geniş ve farklılıklara dayalı bir bölge olma özelliği taşımaktadır. II. Dünya Savaşı’nın neden olduğu yıkım, bölgedeki yeniden yapılanma faaliyetleri, bağımsızlık ve ulusal özerklik mücadeleleri, soğuk savaş, küreselleşme ve “Asya Mali Krizi” gibi faktörler bölgenin birçok olumsuzlukla mücadele etmesini gerekli kılmıştır. Bölgede yaşanan yoksulluk, çocukların zorla çalıştırılması, cinsiyetler arası eşitsizlik, son 20 yıl içinde esnek emek piyasaları, atipik çalışma ve genç işsizlikteki artış ITUC-AP’nin bölgede gerçekleştirdiği faaliyetlerin ve amaçlarına ulaşmak için uyguladığı sendikal stratejilerin şekillenmesinde etkili olmuştur (ITUC-AP, 2009a: 1). Bölgede yoğun olarak yaşanan sorunların da etkisiyle Örgüt, İnsana Onuruna Yakışır İş ve sosyal diyalog konularına önem vermektedir. ITUC-AP Asya Pasifik bölgesindeki işçilerin; evrensel insan haklarından yararlanmaları, işçilerin etkin bir şekilde temsil edilmesi, ekonomik adalet, barış ve demokrasinin sağlanması için mücadele etmektedir. ITUC-AP bu konularla ilgili faaliyetlerini gerçekleştirirken GUF’lar ile de yakın bir iş birliği içinde hareket etmektedir (ITUC-AP, 2014). ITUC-AP ve GUF’lar arasındaki iş birliği her yıl düzenlenen resmi olmayan toplantılarla daha etkin hale getirilmeye çalışılmaktadır. Gerçekleştirilen bu toplantılarda bölgedeki ülkelerin sendikal durumları değerlendirilmekte, GUF ve ITUC-AP temsilcileri tarafından konuya ilişkin raporlar sunulmaktadır (GU, 2010: 1-8; ITUC-AP: 2009b:1).

ITUC Programı ile organik bir bağ içinde olan ITUC-AP Eylem Programı faaliyetlerini iki başlık altında gruplandırmıştır. Bu gruplardan ilkini; göçmen işçiler, iş yasalarında reform, kadın ve genç işçi sorunları, sendikaların güçlendirilmesi gibi konuları içine alan “İşçi Hakları ve Örgütsel Eylem” başlığı oluşturmaktadır. İkinci grup ise “ Emek Politikası” başlığı altında; istihdam, kurumsal reform, endüstri ilişkileri, iklim değişiklikleri, bölgesel ve bölgelerarası bütünleşme gibi konuları kapsamaktadır (ITUC-AP, 2011b:1). Örgüt, her zamankinden daha kontrolsüz bir kapitalist sistemle karşı karşıya kaldığını savunmakta, bu durumla başa çıkmanın tek yolunun daha etkin bir enternasyonalizmle mümkün olduğunu belirtmektedir. Bu doğrultuda bölgedeki işçileri hem kendileri hem de tüm insanlık için daha iyi bir gelecek adına iş birliğine davet etmektedirler. ITUC-AP bölgede amaçlarına ulaşmak amacıyla gerçekleştirdiği faaliyetlerde; bölgesel kampanyaları, dayanışma faaliyetlerini ve düzenlenen eylem günlerini araç olarak kullanmaktadır (ITUC-AP, 2011a: 2-3).

II.2.3.2. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Afrika Bölgesel Örgütü

ITUC Afrika Bölgesel Örgütü (ITUC-AF)’nün Kuruluş Kongresi 2007 Kasım ayında Gana’nın Acra şehrinde gerçekleştirilmiştir. Bütün Afrika’da faaliyet göstermekte olan örgüt; ICFTU-Afro ve WCL- DOAWTU’nun birleşmesi sonucunda kurulmuştur. ITUC-AF, 48 Afrika ülkesinden 94 sendikal merkeze bağlı 16 milyon işçiyi temsil etmektedir. Kurumsal anlamda ITUC’e bağlı olarak faaliyet gösteren ITUC-AF, ITUC’nin örgütsel yapısına benzer şekilde işleyişini Kongreler, Genel Kurul, Yürütme Bürosu, Kadın Komitesi ve Gençlik Komitesi aracılığıyla gerçekleştirmektedir (ITUC-AF, 2014a).

ITUC-AF, stratejik planlarını dört ana konu çevresinde şekillendirmektedir. Bu konular insan hakları ve sendikal hakların geliştirilmesi ve korunması; örgütlülüğün geliştirilmesi; eşitlik ve sosyal korumanın teşvik edilmesi; ekonomik ve sosyal politika girişimlerinin geliştirilmesidir. Örgüt faaliyetlerini gerçekleştirirken bu konularla ilgili

etkinliklere destek vermekte ve diğer örgütlerle dayanışma içinde çalışmaktadır (ITUC-AF, 2011: 48-49)

İstihdamın iyileştirilmesi, tam istihdamın sağlanması, ırk, cinsiyet, milliyet ve inanç ayrımcılıklarının önlenmesi ITUC-AF'nin amaçları arasında yer almaktadır. Ayrıca yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi, herkesin yararlanabileceği bir sosyal güvenlik sisteminin oluşturulması, sendikal hakların güçlendirilmesi, sendikaların etkinliğinin artırılması, zorunlu çalışmanın önlenmesi, uluslararası sendikal dayanışmanın artırılması, ITUC-AF'nin gerçekleşmesi için mücadele ettiği konular arasındadır (ITUC-AF, 2014b). Bu konular paralelinde ITUC-AF bölgesel anlamda, Afrika sendikalarının güçlendirilmesini, Afrikalı işçilerin tek bir ses olabilmeleri için gerekli kültürün oluşturulmasını, Afrika'da gerçekleşen ayrımcılık ve sömürünün önüne geçilebilmesi için faaliyetler gerçekleştirilmesini, insan onuruna yakışır bir hayat standardının sağlanabilmesi, sosyal adaletin, barışın ve demokrasinin gerçekleşebilmesi için mücadeleyi önemli görevli arasında saymıştır (ITUC-AF,2014c). ITUC-AF örgütlenme faaliyetlerine ayrıca önem vermekte ve bu doğrultuda yoğun çaba harcamaktadır. Zira Afrika dünya genelindeki örgütlülük oranının altıda bir sendikalaşma oranına sahiptir. Bu durum örgütlenme faaliyetlerini bölge için oldukça önemli hale getirmektedir. Ayrıca ITUC-AF, bölge içindeki birlikteliğin artırılması amacıyla, aynı ülkede bulunan üyelerinin uzlaşma temelinde faaliyet yürütmeleri için de kampanyalar düzenlemektedir (ITUC-AF, 2012: 9-10). ITUC-AF, bu amaç ve görevlerini yerine getirirken birçok farklı örgüt ile iş birliği içinde çalışmakta ve uluslararası birçok platformda talep ve önerilerini gündeme getirmektedir. Örgüt, Afrikalı işçileri, "ILO İşçi Grubu" ve "Afrika Birliği Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu" içinde temsil etmektedir. Ayrıca, G20 toplantıları ve BM istişare ve toplantılarına ITUC-AF tarafından temsilciler gönderilmektedir (ITUC-AF, 2011: 49).

Afrika bölgesinde ITUC-AF dışında faaliyet gösteren önemli bölgesel örgütlerden biri de "Afrika İşçi Sendikaları Birliği Örgütü (Organisation of African Trade Union Unity, OATUU)"dür. Örgüt, Afrika'da 53 farklı ülkede 20 milyon üzerinde işçiyi temsil etmektedir. ITUC-AF ve OATUU bölgede birçok ortak üyeye sahip olmaları nedeniyle dikkat çekmektedirler. İki örgüt 45 farklı ülkeden toplam 50 ortak üyeye sahiptir (ITUC-AF, 2011:

51). Ortak üye sayısının fazla olması Afrika'daki işçilerin tek bir ses olmak adına örgütlerin birleşmeleri gerektiğini gündeme getirmektedir (ITUC-AF, 2011: 54-55). ITUC-AF ve OATUU'nun birleşmesi anlamda ortaya çıkan görüşler, iki örgütün yürütme bürolarının 2012 yılının Nisan ayında gerçekleştirdikleri ortak toplantı sonucunda daha da somutlaşmıştır (ITUC-AF, 2012: 12).

II.2.3.3. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Amerika Bölgesel Örgütü

Daha önceki başlıklarda da değindiğimiz gibi ICFTU ve WCL birleşmesinde önemli sorunlardan biri Amerika'da faaliyet gösteren ICFTU'nun bölgesel örgütü ORIT ve WCL'nin bölgesel örgütü CLAT arasında yaşanmıştır. Bu durum ITUC çatısı altında bölgesel birleşmenin gerçekleşmesini de etkilemiş ve bölgesel anlamda en geç birleşme Amerika'da gerçekleşmiştir. ITUC'nin ilk kuruluş döneminde; CLAT birleşmenin gerçekleşebilmesi için gerekli yapısal ve personelle ilgili düzenlemeler adına 15 ile 18 ay arasında bir zamana gereksinim duyduğunu belirtmiştir. Buna karşılık ORIT ise 2007 Ekim ayı itibariyle birleşme kongresi için hazır olacaklarını dile getirmiştir. Ancak CLAT birleşmenin 2007 yılında gerçekleştirilemeyeceğine ilişkin ısrarını devam ettirmiştir. Bunun sonucunda birleşmenin en geç 2008 yılı Mart ayında gerçekleştirilmesi ve bu doğrultuda gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiği üzerinde durulmuştur. Devam eden süreçte, ORIT ve CLAT temsilcileri birleşmeyle ilgili ayrıntıları netleştirmek üzere AFL-CIO'nun Washington'daki merkezinde bir toplantı gerçekleştirmişlerdir. Bu toplantıda; 26 Mart 2008 tarihinde ORIT ve CLAT'ın dağılması, 27-29 Mart 2008 tarihleri arasında ITUC Amerika Bölgesel Örgütü'nün kuruluşunun gerçekleşmesi ve 29 Mart 2008 tarihinde ise örgütün ilk Genel Kurul toplantısının gerçekleştirilmesi, kadın ve gençlik komitesi liderlerinin belirlenmesi kararlaştırılmıştır (ITUC, 2007c: 1-4).

ORIT ve CLAT'nin birleşme süreciyle ilgili kararlaştırdıkları tarihlere uyulmuş, ITUC'e bağlı TUCA, 27-29 Mart 2008 tarihleri arasında Panama'da kurulmuştur. Örgütün Genel Sekreterliğine eski ORIT Genel Sekreteri "Victor Baez" , Başkanlığa AFL-CIO

yönetimin de görev almış eski ORIT Başkanı “Linda Chavez” seçilmiştir. Victor Baez, TUCA’daki Genel Sekreterlik görevine devam etmektedir. Ancak Örgüt’ün Başkanlığını, Kanada Emek Kongresi Sekreteri “Hassan Yussuff” yürütmektedir (ITUC, 2008a; TUCA, 2014b). TUCA yönetimine seçilen kişilerin sendikal geçmişleri incelendiğinde örgütün yönetsel anlamda ORIT’e dönük bir yapı sergilediği dikkat çekmektedir. 23 ülkeden, 53 sendikal merkeze bağlı 50 milyonun üzerinde işçiyi temsil eden TUCA; milliyetleri, cinsiyetleri, yaş grupları, çalışma şekilleri ne olursa olsun ayırım yapmaksızın tüm insanların insan hakları, sendikal hakları ve çalışma haklarına saygıyı örgütün temel prensibi olarak kabul etmektedir. Bu doğrultuda, cinsiyetler arası eşitlik, sendikaların güçlendirilmesi, çalışma koşullarının geliştirilmesi, dayanışma kültürünün artırılması, sosyal adalet, demokrasi ve hukukun sosyal kurallarının güçlendirilmesi TUCA’nın temel hedeflerini oluşturmaktadır (TUCA, 2014a).

ITUC’e bağlı bölgesel örgüt olarak faaliyetlerini yürütmekte olan TUCA, ITUC ile güçlü bir koordinasyon ve iş birliği içindedir. Örgüt, gerçekleştirdiği faaliyetlerle ilgili olarak ITUC’yi bilgilendirmekte, gerektiği zaman ITUC’den teknik destek talep edebilmekte, düzenlenen küresel etkinliklere destek vermektedir. TUCA’nın örgütsel yapısı, yasal organları bakımında ITUC’den kısmi farklılıklar göstermektedir. Örgütün yönetsel işleyişi, Kongreler, Yürütme Kurulu, Sekretarya ve Denetleme Kurulu aracılığıyla gerçekleştirilmektedir (ITUC, 2008a: 23-28).

Sosyal içermeyi teşvik eden bir devlet politikası çerçevesinde; insani, sürdürülebilir, dayanışmaya dayalı ve sosyal adalete önem veren bir sosyal ve ekonomik model oluşturulması TUCA’nın temsil ettiği hareketin amacıdır. TUCA Temel İlkeler Bildirgesi’nde; yoksullukla, sömürüyle, zulüm ve eşitsizlikle mücadele, evrensel insan hakları koşullarının sağlanması ve Amerika işçilerinin etkin bir şekilde temsili Örgütün görevleri arasında belirtilmiştir. Ayrıca, Küba’daki insanların kendi kaderlerini tayin haklarının olduğu ve Küba üzerindeki ekonomik ambargonun kaldırılması gerektiği TUCA Temel İlkeler Bildirgesi’nde yer almaktadır¹⁷. Borç

¹⁷ Amerika 1960’lı yıllardan beri Küba üzerinde yoğun bir ekonomik ambargo uygulamaktadır. Bu yöndeki ilk yaptırımlar 1960 yılında Amerika’nın Küba’dan şeker kamışı ithalatını durdurmasıyla başlamış, süreç içinde Küba’ya karşı bu şekilde uygulanan yaptırımların şiddeti artmıştır (Amnesty International, 2009: 7).

yükü fazla olan ülkelerin dış borçlardan kurtarılımları için gerekli düzenlemelerin yapılması, sürdürülebilir kalkınma için; küresel, bölgesel ve alt-bölgesel düzeyde uygun ticaret politikalarının oluşturulması ve devlet kurumlarında gereken dönüşümün sağlanması, İnsana Onuruna Yakışır İş Programıyla ilgili olarak etkinlikler gerçekleştirilmesi TUCA'nın önem verdiği diğer konular arasındadır (TUCA, 2008b: 18-20).

TUCA, bölgeler arasında iletişim kurulması anlamında da çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Özellikle Latin Amerika ve Avrupa arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine yönelik faaliyetler ORIT ve CLAT döneminde de gerçekleştirilmiştir. Sonrasında TUCA'nın kurulmasıyla birlikte de bu faaliyetlere devam edilmiştir. Bu anlamda Örgüt, Avrupa ve Asya Pasifik bölgeleri ile yakın ilişkiler kurmaktadır. EU, Ant ülkeleri ve Merkez Amerika ülkeleri arasında; *serbest ticaret anlaşmalarıyla* ilgili genel çerçevenin belirlenmesine ilişkin görüşmeler gerçekleştirilmektedir. TUCA, bu görüşmelerde tartışılan; neo-liberal politikalar doğrultusunda serbest ticaret kriterlerinin kararlaştırılmasına ve Çok Uluslu Şirketlerin sosyal sorumluluk anlayışı göz ardı etmelerine karşı bir duruş sergilemektedir. Bu doğrultuda ETUC ile görüşmeler gerçekleştirmektedir (TUCA, 2008b: 28). Benzer şekilde Asya ülkeleri (Japonya, Tayvan, Kore) ile Amerika Ülkeleri (Meksika, Şili, Peru, Orta Amerika Ülkeleri) arasında da çeşitli ticaret anlaşmaları gerçekleştirilmektedir. TUCA, Avrupa ile ilişkiler kapsamında serbest ticaret karşısındaki duruşunu burada da sürdürmekte ve bu anlayışın Asya Pasifik bölgesinde de kabul görmesini amaçlamaktadır. Örgüt, 1990'larda Latin Amerika, Kuzey Amerika, Avrupa ve Asya ülkeleri tarafından imzalanmış "Serbest Yatırım Anlaşmaları"nın adil ticaret anlayışı çerçevesinde yeniden düzenlenmesi gerektiğini savunmaktadır (TUCA,2008b: 28-29).

II.2.3.4. Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu Avrupa Bölgesel Örgütü

ITUC'nin kuruluşundan sonra bölgesel örgütlenme anlamında en önemli gelişmelerden biri 19 Mart 2007 tarihinde Roma'da Pan Avrupa Bölgesel Konseyi PERC'nin kuruluşu olmuştur. Böylece Vladivostok'tan Lizbon'a kadar uzanan 87 sendikal merkezden 85

milyonun üzerinde işçiyi temsil eden, ITUC'e bağlı bölgesel bir örgüt oluşturulmuştur. Bu durum bağımsız bir örgüt olarak faaliyet gösteren ETUC'e ek olarak Avrupa'da faaliyet gösteren ikinci bir bölgesel örgütün var olmasını sağlamıştır. Bölgede iki örgütün varlığı nedeniyle oluşabilecek yapısal ve politik sorunların üstesinden gelebilmek amacıyla geçiş süreci için bir çözüm yolu oluşturulmuştur. Bu paralelde ETUC Genel Sekreterinin belirli bir zamanla sınırlı tutulmaksızın geçiş süreci için PERC bünyesinde de Genel Sekreterlik görevi üstlenmesine karar verilmiştir. Böylece ETUC Genel Sekreteri John Monks, PERC Genel Sekreterliğini de üstlenmiştir (Traub-Merz ve Eckl, 2007: 4; ITUC, 2007d). Bu çözüm, PERC'nin kurulmasıyla birlikte ETUC'nin Avrupa'daki bazı sorumluluklarından kaçacağı yönündeki görüşlerin azalmasına da yardımcı olmuştur (ETUC, 2007).

PERC, ITUC strateji ve politikalarının bölgede uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla faaliyetler yürütmesi için kurulmuştur. İnsan hakları ve işçi haklarına saygı, demokrasinin geliştirilmesi ve sosyal kalkınmanın sağlanması örgüt amaçlarından bazılarıdır. PERC, Avrupa'da etkin bir yapı olabilmek amacıyla; bölge işçilerinin korunması, bölgede sendikal faaliyetlerin teşviki, örgütlenme ve toplu pazarlık hakkının sağlanması, İnsan Onuruna Yakışır İş Programı gibi konularda faaliyetler gerçekleştirmektedir. Bağımsız ve demokratik bir sendikal anlayışın teşvik edilmesini amaçlayan PERC; sosyal diyalogun artırılması, kamu ve genel hizmetlerden etkin bir şekilde yararlanılması ve insanlar arasında dayanışmanın teşvik edilmesi için mücadele etmektedir. Örgüt "Avrupa Sosyal Modeli" nin bölgede geliştirilmesi için ETUC ile iş birliği içinde çalışmaktadır (ITUC, 2007d). Kadın ve erkeler arasındaki fırsat eşitliğinin sağlanması, sendikaların temsil gücünün artırılması ve sendikal eğitime destek verilmesi örgütün önem verdiği konular arasında yer almaktadır (PERC, 2011:2).

PERC'e üyelik ITUC'ye üyeliğe dayanmaktadır. Örgüt bölgede daha etkin faaliyet yürütebilmek için uluslararası düzeyde GUF'lar, Avrupa düzeyinde ise Avrupa İşkolu Federasyonları ile yakın iş birliği içindedir. PERC'nin yönetsel işleyişi, Genel Kurul, Yürütme Kurulu ve sekretarya üzerinden gerçekleştirilmektedir. Örgütün Genel Kurulu, ITUC Kongrelerine benzer yapıda olup, 4 yılda bir toplanmaktadır. Yönetim Kurulu ise ITUC Genel Kurulu'na karşılık gelecek bir yetkiye sahiptir (PERC, 2014).

PERC, hedeflerine ulaşmak ve görevlerini yerine getirmek için bölgede faaliyet gösteren “Güney Doğru Avrupa Ticaret Birliği Formu” ve “Baltık Denizi İşçi Sendikaları Ağı” gibi çeşitli forumlar ve ağlarla iş birliği içinde çalışmaktadır (PERC, 2014). Ayrıca ETUC ile kurulan yakın iş birliği ve yukarıda belirtildiği şekilde GUF’lar ve EIF’ler ile sağlanan ortak hareket PERC’in amaçlarına ulaşmasında ve genel anlamda sendikal dayanışmanın Avrupa’da gelişmesine katkı sağlamaktadır.

III. BÖLÜM

ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONUNUN DİĞER ULUSLARARASI ÖRGÜTLER VE KURULUŞLARLA İLİŞKİLERİ VE KÜRESEL SORUNLARLA MÜCADELE STRATEJİLERİ

III.1. ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONU'NUN İLİŞKİ İÇİNDE OLDUĞU EMEK ÖRGÜTLERİ

ITUC uluslararası sendikal hareket içinde bağımsız bir şekilde faaliyetlerini yürütürken amaçlarına ulaşmak için diğer birçok emek örgütü ile iş birliği içinde hareket etmektedir. ITUC ve diğer emek örgütleri arasında kurulan iletişim kimi zaman doğal bir süreç içinde informel şekilde, kimi zaman da oluşturulan kurumsal bağlar aracılığıyla gerçekleşebilmektedir. ITUC'nin sendikal stratejilerinin şekillenmesinde, diğer emek örgütleriyle kurulan ilişkiler oldukça etkili olmaktadır. Ayrıca ITUC tarafından benimsenen anlayışın ve uygulanan sendikal stratejilerin diğer emek örgütleri üzerindeki etkisi de bu çerçevede gelişmektedir. Bu nedenle ITUC'nin ilişki içinde olduğu diğer emek örgütlerini incelemek ve tanımak, ITUC'nin sendikal stratejilerinin ve bu örgütlerle gerçekleştirdiği dayanışmanın daha anlaşılır hale gelmesi açısından oldukça önemlidir.

III.1.1. Küresel Sendika Federasyonları

Daha önceki bölümlerde ve başlıklarda GUF'lar hakkında bilgiler verilmiş, GUF'ların ITUC ile olan ilişkilerinin önemi ve düzeyi yoğun bir şekilde anlatılmıştır. Daha önce de değinildiği gibi GUF'lar her ne kadar bağımsız yapıda örgütler olarak varlıklarını sürdürüyor olsalar da ITUC ile yakın ilişki içinde oldukları dikkat çekmektedir. ITUC'nin örgütsel yapısı incelenirken de belirtildiği gibi GUF'lar oy hakkına sahip olmamalarına rağmen Konfederasyon'un Genel Konseyinde temsil edilmekte ve ITUC Konferanslarında söz hakkı

bulunmaktadır. ITUC ile iş birliği içinde gerçekleştirdikleri birçok faaliyette etkin bir rol oynamaktadırlar. Ancak bütün bunlara rağmen ITUC ile kurumsal bir bağlılık kurmayı reddederek kendi otonom yapılarını korumaktadırlar. GUF'lar tarafından ısrarla korunmaya devam edilen bu otonom yapı sadece ITUC ve TUAC gibi diğer örgütlerle olan ilişkilerinde değil aynı zamanda kendi aralarında da önemli bir yere sahiptir. GUF'lar arasında yer aralan federasyonların birbirleriyle olan ilişkileri her ne kadar çok yakın ve dayanışma temelinde kurulmuş olsa da bu ilişkiler ortak bir kurumsal yapıya sahip değildir. Kendisine GUF içinde yer bulan her federasyon kendi bağımsız yapısına sahiptir (Windmuller, Pursey ve Baker, 2006: 85). Bu doğrultuda her GUF'un kendi geliri ve kendisine ait yapısal özellikleri mevcuttur (Windmuller, Pursey ve Baker, 2006: 87). Ancak her ne kadar tüm federasyonların kendi iç işleyişleri mevcut olsa da genel olarak birçoğunun yapısal özellikleri birbirlerine benzerlik göstermektedir. GUF'ların çoğunda genel kurul, kongreler, yürütme kurulu birbirlerine benzer şekilde var olan organlardır. GUF'ların çoğunda genel sekreterlik anahtar role sahip olan bir yönetim organıdır (Tokol: 2013b: 202).

GUF'ların sayıları kendi aralarındaki birleşmeler sonucunda her geçen gün azalmakta ancak bu durum temsil ettikleri işçi sayısı açısından değerlendirildiğinde gözle görülür bir artış yaşandığı gözlenmektedir. Üretim yapısında yaşanan değişimler sonucu ortaya çıkan yeni endüstriler, GUF'ları tek bir meslek ve endüstri alanında örgütlenmekten uzaklaştırmış, yaşanan birleşmeler sonucunda çok endüstrili ve çok meslekli GUF'lar oluşmuştur (Windmuller, Pursey ve Baker, 2006: 87). GUF'lar arasında gerçekleşen birleşmeler sonucunda 2014 yılı itibariyle toplam GUF sayısı 9'dur. GUF'lar arasında son birleşme; 2012 yılında "Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu (International Metalworkers' Federation- IMF)", ICEM ve "Uluslararası Tekstil, Giyim ve Deri İşçileri Federasyonu'nun (International Textiles, Garment and Leather Workers' Federation- ITGLWF)" birleşmesi sonucu "Küresel Sanayi İşçileri Federasyonu (Global Industrial Workers' Federation- IndustriALL)"un kurulmasıyla gerçekleşmiştir (Tokol, 2013b: 201-202). GUF'lar arasında gerçekleşen birleşmelerin en önemli nedenleri arasında UN ve ILO içindeki temsil güçlerini arttırma düşüncesi yer almıştır. (Tabakow ve Pellar, 2006: 205). 2014 yılı itibariyle faaliyet göstermekte olan GUF'lar;

- İnşaat ve Ağaç İşçileri Enternasyonalı (Building and Wood Workers International- BWI),
- Eğitim Enternasyonalı (Education International- EI),
- Uluslararası Sanat ve Eğlence İttifakı (Intenational Arts and Entertainment Alliance- IAEA),
- Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (International Federation of Journalists- IFJ)
- Uluslararası Taşıma İşçileri Federasyonu (International Transport Workers' Federation- ITFF)
- Uluslararası Gıda, Tarım, Otel, Restaurant, Catering, Tütün ve Benzeri İşkolları Sendika Federasyonu (International Union of Food, Agricultural, Hotel, Restaurant, Catering, Tobacco and Allied Workers' Association- IUF)
- Kamu Hizmetleri Enternasyonalı (Public Services International- PSI)
- Uluslararası Sendika Ağı (Union Network International- UNI)
- Küresel Sanayi İşçileri Federasyonu (IndustriALL) (Tokol, 2013b: 202)'dir.

GUF'ların temel amaçları üyelerinin ortak çıkarının korunması ve geliştirilmesidir. Başta ekonomik çıkarlar olmak üzere; adil bir toplumsal düzenin oluşturulması, insan hakları ve sendikal hakların korunması, hükümetlerin demokratik yapılarının genişletilmesi, özgürlüklerin ve barışın korunması bu amaçlardan önemli olan bazılarıdır. Ancak GUF'ların geleneksel yönelimi, pratik sendikal faaliyetlerin gerçekleştirilmesi doğrultusundadır. GUF'lar yerelde sorun yaşayan üyelerine çeşitli yollarla destekler vermektedirler. Manevi destek, mali yardımlar, işverenlere karşı gerçekleştirilen uluslararası eylemlerin koordine edilmesi, sendika karşıtı eylemler nedeniyle hükümetlerin kınanması GUF'ların sağladığı desteklerden bazılarıdır. Bazı büyük GUF'lar büyük firmaların mali durumları ve istihdam koşulları hakkında (bu firmaların çoğu ÇUŞ'tur) toplu pazarlıklarda kullanılabilmesi için veriler derlemekte ve bu verilerin üyelerine ulaşmasını sağlamaktadırlar. Bazıları ise faaliyet gösterdikleri sektörlerin uzun vadeli ekonomik durumlarıyla ilgili araştırmalar yapmaya girişmişlerdir. Bu araştırmalar sonucu oluşturulan raporlarda özellikle istihdam hacmi ve yapısındaki muhtemel değişikliklere yer verilmekte, bazı GUF'lar tarafından da iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili sorunlara dikkat çekilmektedir (Windmuller, Pursey ve Baker, 2006: 88).

GUF'ların ana faaliyet alanlarından birini de ÇUŞ'larla imzalanan ana sözleşmeler oluşturmaktadır. İmzalanan sözleşmelerde bu şirketlerin dünyanın neresinde ve hangi şartlarda faaliyet gösterdiklerine bakılmaksızın, sosyal standartları uygulamalarının sağlanması amaçlanmaktadır (Tabakkow ve Pellar, 2006: 206)¹⁸. Ayrıca GUF'lar oluşturdukları “Şirket Davranış Kodları (Company Codes of Conduct)” ile de özellikle ÇUŞ'larda uygulanması gereken asgari normları belirlemekte ve bu şekilde ÇUŞ'larda çalışan tüm işçilerin yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesini hedeflemektedirler (Tokol, 2013b: 204).

Afrika, Asya, Pasifik ve Latin Amerika gibi bölgelerde sendikalaşma oranlarının artırılması GUF'ların gerçekleştirilmeye çalıştığı diğer amaçlar arasında yer almaktadır. Bu konuyla ilgili olarak gerçekleştirilen faaliyetler; dünyanın yoksul ülkelerindeki sendikalar için örgütsel programlar ve eğitim programları oluşturulması, sendikal hak ihlalleri ve insan hakları ihlallerine karşı boykotlar, protestolar yapılması, ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesine şikâyetlerde bulunulması veya ÇUŞ'lara karşı bir güç olabilmek amacıyla “iş yeri komiteleri” ve “Avrupa Çalışma Komiteleri” oluşturulması şeklindedir. Ayrıca GUF'lar ILO'a katılım sağlayarak çalışma yaşamıyla ilgili asgari düzenlemelerin oluşturulması için etkiye bulunmayı amaçlamaktadırlar (Tabakkow ve Pellar, 2006: 206).

III.1.2 Küresel Sendikalar Konseyi

Küresel Sendikalar Konseyi (Council of Global Unions- CGU) 2007 yılında ITUC, GUF'lar ve TUAC'ın bir araya gelmesiyle oluşturulmuştur. İlk toplantısını 09-10 Ocak 2007 tarihinde gerçekleştiren Konsey'in oluşumu küresel sendikalar arasında imzalanan “Uzlaşma Anlaşması” ile gerçekleşmiştir(GU, 2014). Küresel sendikalar arasındaki iş birliği ve gerçekleştirilen ortak faaliyetlerin geliştirilmesini sağlamak bu anlaşmanın amacı olarak belirtilmiştir. Anlaşmayla; dayanışma, seferberlik, ortak savunma ve gerçekleştirilecek faaliyetler için ortak bir araç oluşturulmuştur. Sendikal hareketin amaç ve ilkelerine bağlılık,

¹⁸ Örneğin IMF, 2002-2006 yılları arasında BMW ve BOSH gibi çok büyük firmaların da aralarında bulunduğu ÇUŞ'lar ile toplamda 11 adet sektörel sözleşme imzalamıştır (Tabakkow ve Pellar, 2006: 206).

insan hakları ve çalışma standartlarının geliştirilmesi, işçi haklarının korunması noktasında sendikaların etkinliklerinin artırılması anlaşmada önem verilen diğer konular arasında yer almıştır (GU, 2007a: 1). Anlaşmada CGU da detaylı olarak tanımlanmış, Konsey'in bu sözleşmenin taraflarınca oluşturulacağı belirtilmiştir. İmzalanan anlaşmada, Konsey'in ana görevlerinin; emeğin hak ve çıkarlarını ihlâl eden güçlere karşı mücadele, ekonomik ve sosyal gelişmenin sağlanması adına üyeleri arasında bilgi paylaşımının sağlanması, uluslararası sendikal hareketin genel politikalarının gelişimine katkı sağlamak olduğu belirtilmiştir (GU, 2007a:2). Sözleşmede değinilen önemli konulardan biri de GUF'ların bağımsız yapıları olmuştur. GUF'ların örgütlü buldukları sektörlerde küresel sendikal faaliyetlerde ne derece etkin bir rol üstlendikleri vurgulanmış, aynı zamanda bu mücadele içinde bağımsız yapılarını korumaya devam edecekleri belirtilmiştir. Ancak bunlara ek olarak, her federasyonun ITUC ile ilişkilerindeki yakınlaşma ve birlikteliğe dikkat çekilmiştir (GU, 2007a: 1). Konseyin kuruluşu bu açıdan değerlendirildiğinde; ITUC'nin kuruluşundan sonra GUF'lar bağımsızlıklarını korumuş ancak iki yapının birlikte hareket edebileceği bir kurumsal zeminin varlığına da gereksinim duyulmuştur. CGU, bu açıdan değerlendirildiğinde ITUC ve GUF'lar arasında gerçekleştirilen iş birliği ve ortak faaliyetlerin şekillenmesinde önemli bir rol üstlenmiştir. ITUC, TUAC ve GUF'ların tümü bu ortak yapının üyeleri haline gelmişlerdir. Yönetim merkezi Brussel'de olan Konsey'in koordinasyonundan Jim Baker sorumlu olurken başkanlığını Ambet Yuson ve genel sekreterliğini Sharan Burrow üstlenmiştir (Mustill, 2013: 76; GU, 2014)

Konsey, faaliyetlerini gerçekleştirirken uluslararası emek hareketi içindeki örgütlerin aralarındaki dayanışmayı güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek için Konsey tarafından çeşitli çalışma grupları oluşturulmuştur. Göçmen işçiler, kamu hizmetleri ve Burma/Myanmar üzerine oluşturulmuş olan özel çalışma grupları bunlara verilebilecek örneklerdir. Bunlar dışında GUF'lar tarafından yapılmakta olan küresel çerçeve anlaşmalar da Konsey tarafından takip edilmektedir. Konsey'in kurumsal web sitesinden bu anlaşmalara ve konuyla ilgili detaylara herkesin ulaşması mümkün hale getirilmiştir (Mustill, 2013: 76). Ayrıca sendikal harekette örgütlenme ve toplu pazarlık alanında gelişme sağlanması CGU'nin önemli hedefleri arasındadır (GU, 2014). Bu hedeflere ulaşmak için birçok farklı faaliyet gerçekleştirilmektedir. Uluslararası kuruluşlarla ilgili yapılan değerlendirmeler ve yayınlanan

deklarasyonlar da bu faaliyetler arasında yer almaktadır. G20, IMF, WB gibi kuruluşların politika ve faaliyetlerini değerlendirmek üzere birçok bildiri ve deklarasyon yayınlanmaktadır. Çoğunlukla ITUC ve TUAC tarafından yapılan bu yazılı değerlendirmelerin birçoğu Konsey tarafından üstlenilmekte ve “Global Unions” imzasıyla yayınlamaktadır (Mustill, 2013: 76). Konsey gerçekleştirdiği faaliyetler ve yaptığı değerlendirmelerle birçok farklı politikanın oluşmasında ve şekillenmesinde etkili olmaktadır. Bu etki, üyesi dışındaki kuruluşlar için geçerli olduğu gibi Konsey üyelerinin politikalarının şekillenmesinde de geçerlidir. Ancak Konsey’in bizzat politika üretme gibi bir fonksiyonu bulunmamaktadır. Özellikle sendikal hareketin şekillenmesi ve güçlendirilmesi için kabul edilen ve uygulanan politikalar Konsey tarafından değil üyeleri tarafından yapılmaktadır (GU, 2014).

Hükümetlerin ekonomik ve politik tutum ve faaliyetlerinin emek lehine etkilenmesi için sendikaların üstlenmesi gereken görevler ve bu doğrultuda harcanması gereken çaba, Konsey toplantılarının gündem maddelerinin başında gelmektedir. Yukarıda bahsedilen çalışma grupları, Konsey tarafından gerçekleştirilen iki toplantı arasında geçen süreçte hedeflenen faaliyetlerin organize edilmesi ve belirlenen konularda raporlamanın yapılmasında önemli bir yere sahiptir. Konsey bünyesindeki çalışma grupları, güvencesiz çalışma, sendikal haklar ve insan hakları, geçici çalışma büroları gibi konularda faaliyetler gerçekleştirmekte, çeşitli konularda ILO ile iletişim kurmaktadır. Ayrıca sosyal adalet, doğaya saygılı iş, göçmen işçi sorunları ve bu konularda geliştirilen politikalar da CGU’nun ilgi alanına girmektedir. Konsey bahsedilen konularla ilgili yayınlar hazırlamakta, küresel forumlar düzenlemekte ve ILO ile iş birliği içinde birçok faaliyet gerçekleştirmektedir.

CGU, kamu hizmetleriyle ilgili faaliyet gösteren çalışma grubu aracılığıyla; kamu hizmetlerinin sağlanması ve erişimiyle ilgili ilkeler belirlemeye çalışmakta ve sendikal hareketin bu konuyla ilgili önceliklerini vurgulamaktadır. Sendikal hareketin kamu hizmetlerinde uyulmasını talep ettiği prensip ve öncelikleri belirttiği “Geneva Şartı” bu konuda Konsey’in dikkate aldığı önemli rehberlerdendir. Özel sektörde ve kamu sektöründe faaliyet gösteren örgütlerin oluşturduğu bu çalışma grubu; kamu hizmetlerinin kalitesinin artırılması, kamu görevlilerinin çalışma şartları ve sendikal haklarının iyileştirilmesi gibi konulara önemli hedefleri arasında yer vermektedir. Konsey tarafından oluşturulan

Burma/Myanmar çalışma grubu ise Burma/Myanmar'da yaşanan insan hakları ve sendikal hak ihlallerine son verilmesi, bölgede demokrasinin geliştirilmesi için çaba harcamaktadır (GU,2014).

III.1.3 Sendika Kalkınma İş Birliği Ağı

“Sendika Kalkınma İş Birliği Ağı (Trade Union Development Cooperation Network – TUDCN)”, sendikal hareketin uluslararası kalkınma tartışmalarında temsil edilmesini sağlamak ve kalkınmayla ilgili konularda sendikalar arasındaki iş birliğini arttırmak amacıyla kurulmuş bir yapıdır. TUDCN'in kuruluşuyla ilgili tartışmalar, ITUC'nin Viyana'daki ilk kongresini takiben başlamış, 2007 yılında da hızla devam etmiştir (Ebsroeck and Simaey, 2013: 3-4). Resmi kuruluşu 2008 yılında gerçekleştirilen TUDCN, faaliyetlerini; çalışma grupları, genel kurul, konferanslar, seminerler, kapasite geliştirme faaliyetleri ve çeşitli araştırmalar aracılığıyla gerçekleştirmektedir (TUDCN, 2013: 4). TUDCN, güney ve kuzeyden ulusal sendikal örgütler, çeşitli dayanışma örgütleri, ITUC bölgesel örgütleri, GUF'lar ve TUAC üyelerinin bir araya gelmesiyle oluşturulmuştur. Ağ, kuruluşunun ardından 2008-2009 yıllarında EU tarafından finansal açıdan desteklenen faaliyetleriyle, kalkınmaya ilişkin konularda sendikaların iş birliğini koordine etmek adına kurumsal bir ağ haline gelmiştir. TUDCN, sonrasındaki farklı projeleriyle de EU tarafından desteklenmeye devam etmiş, sendikaların geniş bir yelpazede bir araya getirildiği sendikal bir platform haline gelmiştir (Ebsroeck and Simaey, 2013: 3-4).

Bilginin ve gerçekleştirilen faaliyetlerin paylaşımı ve sendikal hareket içinde dayanışma kültürünün geliştirilmesi anlamında önemli bir rol oynayan Ağ, sendikaların kalkınmayla ilgili konularda iş birliği içinde hareket etmesini sağlamayı ve kalkınmayla ilgili tartışmalarda sendikaların görüşlerini etkin bir şekilde dile getirmeyi en önemli hedefleri arasında saymaktadır (Ebsroeck and Simaey, 2013: 3). TUDCN'in, bu hedeflerine ulaşma noktasında gerçekleştirdiği faaliyetlerinde, yapısı içinde oluşturduğu çalışma grupları önemli rol oynamaktadır. Ağın diğer kurum ve kuruluşlarla ilişkilerinin şekillenmesinde ve çeşitli

platformlarda sendikal harekete ait görüşlerin dile getirilmesinde kendi bünyesindeki çalışma grupları tarafından gerçekleştirilen faaliyetler etkili olmaktadır. Bu anlamda gösterilebilecek önemli örneklerden biri “Politikalar ve Savunma Çalışma Grubu” dur. Bu çalışma grubu aracılığıyla kalkınma gündemi daha etkin bir şekilde takip edilmektedir. Grup, OECD ve UN gibi kurumlar tarafından gerçekleştirilen sendikal faaliyetleri ve bu doğrultudaki kalkınma konulu faaliyetleri takip etmektedir. Ayrıca Ağ, OECD tarafından kalkınmayla ilgili olarak düzenlenen konferans ve toplantılara katılmakta, konuyla ilgili olarak çeşitli açıklamalar ve bildirimler yayınlamaktadır. TUDCN içindeki çalışma gruplarından bir diğerini de “EU Çalışma Grubu” oluşturmaktadır.. TUDCN ile iletişim içindeki tüm örgütlere açık olan grup EU kalkınma iş birliği politikalarında ve bu doğrultuda kullanılan araçlarda sendikaların etkisini, rolünü ve önceliklerinin kabulünü güçlendirmeyi hedeflemektedir (TUDCN, 2013: 4 ve 8). Bu grup tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerle Avrupa kalkınma politikaları üzerinde aktif olarak etkili olmaya çalışan TUDCN, EU içindeki lobi faaliyetlerinin yürütülmesinde de oldukça etkilidir (TUDNC,2013: 12). Gelirlerinin büyük çoğunluğu üyeleri ve Avrupa Komisyonu tarafından sağlanan TUDCN’in bütçesi içinde EU’nin katkısı oldukça fazladır. Ağın 2010 yılına ait bütçe bilgileri incelendiğinde gelirlerinin yaklaşık %75’nin EU tarafından sağlandığı görülmektedir (TUDCN, 2010: 10; TUDCN, 2013: 4). Bu durum TUDCN’in EU ile olan ilişkilerinin finansal anlamda da belirleyici olduğunun önemli bir göstergesidir. Ayrıca TUDCN’in ITUC ile yarı bağımlı bir yapısı olduğu dikkate alınır; ITUC’nin TUDCN aracılığıyla EU fonlarından önemli bir finansal destek aldığını söylemek de yanlış olmayacaktır.

TUDCN, faaliyetlerini ITUC ile yakın bir ilişki içinde yürütmekte ve faaliyetlerinin etkinliğinde bu ilişki önemli bir rol oynamaktadır. Ağ, ITUC tesislerini etkin bir şekilde kullanmakta, özellikle Güneyde ITUC bölgesel örgütlerine üye sendikalar ve Ağ arasındaki bağlantıyı sağlamaktadır. TUDCN, ITUC’nin iki genel sekreter yardımcısından birinin sorumluluğu altındadır. Ancak belirtmek gerekir ki; finansmanının çoğu dış fonlarla sağlanan Ağ, ITUC’nin bir departmanı olarak da algılanmamak gerekmektedir. Kısacası TUDCN, ITUC içinde yarı bağımsız bir statüye sahiptir. Konuya operasyonel düzeyde yaklaşıldığında ise ITUC ve TUDCN arasında belirli derecede iş birliği olduğu görülmektedir. Gündemlere bağlı olarak birçok ITUC personeli TUDCN toplantılarına ve çalışma gruplarına davet edilmektedir.

Ayrıca TUDCN tarafından hazırlanan çeşitli faaliyetlerde ve uluslararası platformlarda gerçekleştirilen sunumlarda, ITUC'nin ilgili departmanlarına danışılmaktadır. Ancak bütün bunlara rağmen TUDCN ve ITUC arasındaki ilişkinin tamamen sorunsuz olduğunu belirtmek de doğru değildir. TUDCN, birçok ITUC çalışanı tarafından ITUC'nin yapısal bir parçası olarak değil; bir EU projesi olarak kabul edilmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri; TUDCN'nin oluşum aşamasında az sayıda ITUC personelinin katılımıyla bir proje olarak gündeme alınmış olmasıdır. Bunun dışında gerçekleştirilen faaliyetlerde, ITUC'nin TUDCN'e yeteri kadar destek vermediği de Ağ içinde tartışılan konular arasında yer almaktadır. Ancak bütün bunlara rağmen TUDCN, elde ettiği fonlar aracılığıyla ITUC bütçesine önemli bir finansal kaynak sağlamak ve ITUC, TUDCN kaynaklarını kullanmak için çaba harcamaktadır (Ebsroeck and Simaey, 2013: 34-35).

III.1.4. Sürdürülebilir Kalkınma İçin Uluslararası Emek Vakfı

ITUC'nin kurumsal olarak ilişki içinde olduğu yapılardan biri de "Sürdürülebilir Kalkınma İçin Uluslararası Emek Vakfı (The International Labour Foundation for Sustainable Development- Sustainlabour)"dur. Sustainlabour özellikle çevreyle ilgili konuları sendikaların gündemine taşımak için 2004 yılında kurulmuş, uluslararası bir kuruluştur (SAICM, 2014). Kuruluş, mevcut ve gelecek nesiller için adil ve eşitlikçi, sınırlı kaynakların sürdürülebilir ve adil bir şekilde dağıtıldığı, çevresel ve sosyal gereksinimlerin dikkate alındığı, işçi haklarını da içine alacak şekilde insan haklarına ve çevreye saygı duyulan bir dünya hayal etmektedir (Sustainlabour, 2014e). ITUC, Sustainlabour tarafından gerçekleştirilen faaliyetlere katılım sağlamasının ve destek vermesinin ötesinde, kuruluşun yönetim organlarında da aktif olarak görev almaktadır. ITUC-Africa bölgesel örgütü Genel Sekreteri Kwasi Adu-Amankwah ve ITUC Asya Pasifik Genel Sekreteri Noriyuki Suzuki Sustainlabour'un yönetim kurulunda görev alırken; ITUC Genel Sekreteri Sharan Burrow da bu Vakfın başkanlığını üstlenmiştir. ITUC'nin Sustainlabour içindeki etkinliği sadece yönetim kademelerinde alınan görevlerle sınırlı kalmamış, ITUC üyesi olan birçok ulusal sendikal merkez hem gerçekleştirilen faaliyetlerde hem de finansal anlamda Sustainlabour'a destek olmuşlardır (Sustainlabour, 2014a). Bu doğrultuda bir değerlendirme yapılacak olursa

ITUC'nin Sustainlabour içindeki yeri ve etkinliğinin oldukça önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bunların yanında Sustainlabour'a verilen destek sadece ITUC tarafından gerçekleştirilmemiş, kuruluş; ILO, "Birleşmiş Milletler Çevre Programı (United Nations Environment Programme –UNEP)" ve ETUC gibi birçok önemli örgüt ve kurumun da desteğini almıştır (Sustainlabour, 2014b).

Sustainlabour, 90 ülkeden 200'ün üzerinde sendika ile çalışmaktadır. Ayrıca dünya genelinde 2000'in üzerinde sendikacı, kuruluşun faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için yardımcı olmaktadır (UNEP, 2012). Kuruluş, sürdürülebilir ve adil bir kalkınmanın, işçi hakları ve çevrenin korunması ile mümkün olduğu doğrultusunda hareket etmektedir. Çevreye saygılı, insan onuruna yakışır işlerin yaratılmasının dünyada yaşayan milyonlarca işçinin geçiminin garanti altına alınması için tek yol olduğunu savunmaktadır. Sendikaların, ekonomik ve çevresel anlamda etkili kurumlar olmalarının yanında, sürdürülebilir kalkınmanın sosyal yönlerini de teşvik ettiklerini dile getiren Sustainlabour; aynı zaman da işçilerin de sürdürülebilir anlamda gelişmiş bir dünyanın oluşturulmasında temel rol oynadığını savunmaktadır (UNEP, 2012: 1-3). Yukarıdaki hedefler ve prensipler doğrultusunda faaliyetlerini sürdüren Vakıf, hedeflerini gerçekleştirmek için birçok faaliyet alanı tespit etmiştir. Biyo çeşitlilik, iklim değişiklikleri, doğaya saygılı ekonomi ve sosyal politikalar, doğaya saygılı iş, insan onuruna yakışır iş ve kimyasalların kontrol altına alınması Sustainlabour tarafından belirlenen başlıca faaliyet alanları arasında yer almaktadır (UNEP, 2012: 4).

Sustainlabour, yukarıda belirtilen hedeflere ulaşmak, belirlediği faaliyet alanlarında etkinlik sağlayabilmek için çeşitli araçlar kullanmaktadır. Düzenlenen konferanslar, sendikal eğitimler, yürütülen projeler, gerçekleştirilen araştırmalar, düzenlenen bilinçlendirme kampanyaları ve çeşitli uluslararası konferanslara katılım sağlanması bu araçlardan bazılarıdır (UNEP, 2012: 5). Kuruluş, Afrika, Asya Pasifik, Latin Amerika ve Karayipler ve Avrupa'da belirlediği hedeflere ulaşmak için birçok faaliyet gerçekleştirmekte, bu bölgelerde düzenlediği konferanslar ile kimyasallar, çevresel konular ve sürdürülebilir bir dünya için yeni politikaların gündeme getirilmesi ve konuyla ilgili gerekli bilinçlendirmelerin yapılmasını amaçlamaktadır. Kuruluş, düzenlediği konferansların dışında yukarıda belirtilen bölgelerde

faaliyet göstermekte olan GUF'lar ile ortak hareket edebilecekleri konularda iş birliği içinde hareket etmektedir (Sustainlabour, 2014c, 2014d).

III.1.5. Yoksulluğa Karşı Küresel Eylem Çağrısı

ITUC'nin ilişki ve iş birliği içinde olduğu önemli oluşumlardan biri de “Yoksulluğa Karşı Küresel Eylem Çağrısı (Global Call to Action Against Poverty- GCAP)”’ dir. GCAP, eşitsizliğin ve yoksulluğun azaltılması için küresel anlamda bir dayanışma sağlanması gerekliliğini savunan bir oluşumdur. Bu doğrultuda sendikaları, STK'leri, kadın ve gençlik hareketlerini, inanç ve hayır topluluklarını ve daha birçok örgütü eşitsizlik ve yoksullukla mücadele için birlikte hareket etmeye çağırılmaktadır. GCAP'ın asıl amacı yoksulluk içinde yaşayan insanların yaşam koşullarının iyileştirilmesidir. GCAP, bu amacın gerçekleştirilmesi için Küresel Güney ve Kuzey'in bir araya gelmesi ve ortak amaç doğrultusunda birliktelikler oluşturulması için çeşitli eylemler organize etmekte, gerçekleştirdiği faaliyetlerle milyonlarca insanın seslerinin dünya liderlerine duyurulmasını sağlamaktadır. GCAP, yoksulluk ve eşitsizliğin oluşmasına neden olan kurum ve süreçleri, insan haklarını, toplumsal cinsiyet eşitliğini, sosyal adaleti, barışı ve güvenliği teşvik etmeye yönlendirmeyi hedeflemektedir (GCAP, 2014a).

GCAP'ın oluşturulmasıyla ilgili olarak ilk tartışmalar 2003 yılının Eylül ayında Mozambik'in Maputo şehrinde başlatılmıştır. Kadın ve çocuk sorunlarıyla yakından ilgilenen aktivistler, birçok sivil toplum örgütü ve aktivisti bu tartışmalara katılım sağlamışlardır. Bir yıl sonra “Johannesburg Deklarasyonu (Johannesburg Declaration)”’nin açıklanmasıyla birlikte konuyla ilgili kampanyalar başlatılmıştır. Bu deklarasyon 2005 yılında G8 zirvesine, WTO bakanlar toplantısına ve UN Genel Kurulu'na damgasını vuran “Beyaz Band Hareketi (White Band)” nin temelini oluşturmuştur. Konuyla ilgili olarak yapılan eylem çağrılarının 2005 yılındaki başarısının ardından, eylem çağrıları 2006 ve 2007 yıllarına da uzatılmıştır. 2007 yılı Mayıs ayında Montevideo'da gerçekleştirilen küresel toplantıda GCAP'ın en azından 2015 yılına kadar devam ettirilmesine karar verilmiştir. Aynı yıl bir çalışma grubu

oluşturulmuş, bu süreç sonunda GCAP, 2009 yılında tüzel kişilik kazanmıştır (GCAP, 2011: 3).

Milenyum hedeflerinin ve buna ek olarak yedi hedefin gerçekleştirilmesi GCAP'ın temel amaçları arasındadır. Milenyum hedeflerine ek olarak gündeme alınan yedi hedef; Kamuda hesap verebilirlik, kadın haklarında ve toplumsal cinsiyet alanında adaletin sağlanmasının yoksullukla mücadelede temel bir mesele olarak ele alınması, kaliteli bir yardım mekanizmasının oluşturulması ve kalkınmanın sağlanması için önemli bir finansman artışı sağlanması, borçların iptali, ticarete adaletin sağlanması, çevre ve iklimle ilgili sorunlarla mücadele ve bu anlamda adaletin sağlanması, toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti, insan hakları ihlallerini, askerileşmeyi ve savaşı sona erdirerek barışın ve güvenliğin sağlanmasından oluşmaktadır (GCAP, 2011: 3-4). GCAP bu hedeflerin gerçekleştirilebilmek için hükümetleri, UN yüksek toplantılarını, G8 ve G20 zirvelerini, WB ve IMF'i ayrıca iklim değişikliği, milenyum hedefleri, finansal kriz ve işçi hakları konularında gerçekleştirilen toplantılarda amacına yönelik bir etki yaratmaya çalışmaktadır. GCAP, belirtilen toplantılara katılım sağlayarak, yoksul ve dışlanmış toplulukların hayatlarını etkileyecek kararların alınması sürecine sivil toplumun katılımını sağlamayı ve bu kararların şekillenmesinde etkili olmayı hedeflemektedir (GCAP, 2011:4).

Yoksulluğa karşı mücadelede birçok kurum ve grup GCAP ile iş birliği içinde hareket etmektedir. İşbirliği içinde olan bu kurum ve gruplar küresel düzeyde ve ulusal koalisyonlar düzeyinde olabilmektedir. GCAP ile iş birliği içinde hareket eden bu ortaklardan biri de ITUC'dir. ITUC, GCAP üyesi olmasının yanında GCAP tarafından oluşturulmuş olan Küresel Konsey'de işçi tarafı olarak bir üye bulundurmaktadır. Özellikle UN ve buna bağlı olarak da UNEP ile GCAP arasındaki ilişkilerde ve yürütülen projelerde ITUC oldukça etkili bir rol üstlenmiştir. Bunun dışında insan onuruna yakışır iş, doğaya saygılı işler gibi konularda da GCAP'ın ITUC üzerinde önemli etkileri olabilmektedir (GCAP, 2014b; GCAP, 2014c; ITUC,2010: 10). ITUC, yayınladığı bildirilerde GCAP'nin destekçisi olduğunu ve gerçekleştirilen faaliyetlere destek verdiğini belirtmektedir. Konfederasyon'un, GCAP tarafından organize edilen "Beyaz Bant" günlerine verdiği destek, yayınladığı bildirilerle

üyelerinin bu güne destek vermelerini önermesi konuyla ilgili olarak verilebilecek önemli örnekler arasında yer almaktadır (ITUC, 2007e: 1-2).

III.2 ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONU’NUN ULUSLARARASI KURUM VE KURULUŞLARLA İLİŞKİLERİ

ITUC, gerek Konfederasyon konferanslarında gerekse yayınladığı rapor ve bildirimlerde küreselleşmenin oluşturduğu ve güçlendirdiği kurum ve kuruluşların, toplumsal sorunları güçlendiren politika ve uygulamalarını her fırsatta eleştirmektedir. ITUC, eleştirilerini bu kurum ve kuruluşların faaliyetlerine tamamen son vermeleri yönünde değil; politika ve uygulamalarını çoğunlukla kendilerinin sebep olduğu sorunlara son verecek şekilde düzenlemeleri gerekliliği üzerinden gerçekleştirmektedir. ITUC, küreselleşmenin meydana getirdiği bu kurum ve kuruluşların politika ve uygulamalarının toplumsal sorunlara duyarlı bir şekilde ve emeğin hak ve çıkarlarını dikkate alarak oluşturmaları için bu kurum ve kuruluşlarla iletişim içinde hareket etmekte, politika oluşturulması aşmasında bu kurum ve kuruluşlar üzerinde etkili olmaya çalışmaktadır. ITUC’nin bu tutumu kimi sendikal çevrelerce eleştirilirken bazı kesimler tarafından da desteklenmektedir. Ancak her şeyin ötesinde ITUC’nin uluslararası sendikal hareket içindeki duruşu ve küreselleşme sürecinde oluşturulan politikalar üzerindeki etkisi, uluslararası kurum ve kuruluşlarla olan ilişkilerinin incelenmesiyle daha açık bir hal almaktadır. Bu nedenle hem ITUC’i hem de ITUC’nin toplumsal ve emek politikalarının şekillenmesindeki rolünü anlamak için Konfederasyon’un uluslararası kurum ve kuruluşlarla olan ilişkilerini incelemek faydalı olacaktır.

III.2.1 Uluslararası Finans Kuruluşları (Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası) ile İlişkileri

IMF ve WB gibi “uluslararası finans kuruluşları (International Finance Institutes- IFIs)” özellikle 1900’lü yılların son çeyreğiyle birlikte, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelere

sağladıkları kredi ve yardımlarla bu ülkelerin sosyal ve ekonomik politikalarının belirlenmesinde söz sahibi olmuşlardır. 1980 ve 1990'lı yıllarla birlikte bu kuruluşların geliştirmekte olan ülkelere sağladıkları kredilerin miktarları artmış; aşırı borç yükü altında kalan bu ülkeler IMF ve WB tarafından benimsenen ve dayatılan politikaları uygulamak zorunda kalmışlardır. IFI'lar tarafından 20 yılı aşkın bir süredir uygulanmakta olan “yapısal uyum politikaları” birçok ülkeye yarardan çok zarar getirmiştir. Özellikle geliştirmekte olan ülkelere uygulanan yapısal uyum politikaları ve bu süreçte ülkelere sağlanan krediler; birçok ülkeyi IFI'lara bağımlı hale getirmiştir. Ortaya çıkan bu durum karşısında, sendikalar ve STK'ler; dayatılan ekonomik ve sosyal politikaların uygulanmasının karşısında, hükümetler ve IFI'lar tarafından muhalefet olarak görülmüştür. Kontrolü elinde tutmak isteyen hükümetler, çoğu zaman sendikaların ve işçilerin hak ve çıkarlarını olumsuz etkileyecek yasal mevzuatlar oluşturmayı tercih etmişlerdir. Küreselleşmenin etkisini arttırmasıyla birlikte neo-liberal politikaların daha yoğun bir şekilde uygulanması; işçi haklarının daha da kötüleşmesine ve ihlâl edilmesine neden olmuştur (ITUC, 2008b: 1-2).

IFI'lar tarafından hükümete dayatılan politikalar nedeniyle, sendikalar ve STK'ler üzerindeki baskının yoğunlaşması, çalışma standartlarının her geçen gün kötüleşmesi ve en önemlisi birçok ülkede yoksulluğun ve adaletsizliğin artması; işçi örgütlerinin IFI'lar tarafından oluşturulan programlara karşı ulusal ve uluslararası dayanışma içine girmesini sağlamıştır. İşçi örgütlerinin oluşturduğu birlikteliklerle, IFI'lar ve hükümetler tarafından dayatılan politikalara karşı alternatifler üretmek ve muhalefet oluşturmak amaçlanmıştır. Bu birlikteliklerin gerçekleştirdikleri kitlesel hareketler sonucunda IFI'lar ve hükümetler, sendikaların kaygı ve sorularına cevap vermek durumunda kalmışlardır. IMF ve WB gibi kuruluşlar, sendikalar ve diğer örgütlerin baskısı sonucunda tamamen serbest piyasaya bağlı bir büyüme modelini her zaman uygulayamayacaklarını anlamış ve belirli konularda geri adım atmak durumunda kalmışlardır (ITUC, 2008b: 3-4).

Bu gelişmeler beraberinde sendikal hareket, IFI'larla kurulacak olan ilişkilerin şekli ve düzeyi anlamında bir tartışma süreci içine girmiştir. Sendikal hareket içinden bir kesim; IFI'ların iyi niyetli politikalar izlemesinin ve değişmesinin mümkün olmadığını savunurken, diğer bir kesim; sendikalar ve STK'ların IFI'larla iletişim içine girmedikleri sürece, sosyal ve

çalışma standartlarının zayıflatılmaya devam edeceğini savunmuşlardır. Ayrıca IFI'lar üzerinde oluşturulacak baskılar sonucunda çeşitli kazanımlar elde edilebileceğini dile getirmişlerdir (ITUC, 2008b: 3). ITUC de bu ikinci görüşü savunan sendikal örgütler arasında yer almıştır. Faaliyetlerini ITUC ve GU'a bağlı olarak gerçekleştiren "ITUC/Küresel Sendikalar Washington Ofisi(ITUC/Global Unions Washington Office)" bu durumun en önemli göstergelerindedir. IMF ve WB faaliyetlerini daha yakından takip edebilmek amacıyla, 1994 yılında ICFTU ve ITS'lere bağlı olarak IMF ve WB'ın merkezlerinin bulunduğu Washington'da kurulan ofis (ICFTU, 2001: 30); günümüzde ITUC/Küresel Sendikalar Washington Ofisi olarak faaliyetlerine devam etmektedir. IFI'ların politikaları ve faaliyetleri hakkında bilgilendirme yapmak, IFI'lar ve sendikal konular hakkında konferanslar düzenlemek, IFI temsilcileri ve uluslararası sendikaların temsilcileri arasında toplantılar düzenlemek, ITUC/ Küresel Sendikalar Washington Ofisi'nin önemli görevlerindedir. Bunların yanında; ITUC ve bölgesel örgütleri, GUF'lar, TUAC ve bu örgütlerin üyeleriyle IFI'lar hakkında düzenli iletişim kurulmasını ve IFI yetkilileri ile ilişkilerin devam ettirilmesini sağlamak da ITUC/ Küresel Sendikalar Washington Ofisi'nin görevleri arasında sayılmaktadır (ITUC/Global Unions Washington Office, 2014).

Üst düzey yöneticiler arasında gerçekleştirilen düzenli toplantılar, daha alt düzeyde örgüt çalışanlarının katılımıyla gerçekleştirilen toplantılar ve "cinsiyet", "istihdam", "emeklilik reformları" vb. konularda gerçekleştirilen özel toplantılar; IMF ve WB ile ITUC arasındaki iletişimin sağlanmasında kullanılan önemli araçlardandır (Rother, 2010: 3). IMF ve WB ile gerçekleştirilen bu ortak toplantıların birçoğuna katılım sağlayan ITUC/ Küresel Sendikalar Washington Ofisi de, IFI'lar ile uluslararası sendikal hareket arasında kurulan etkileşimde bu yönüyle oldukça büyük bir öneme sahiptir. ITUC, IFI'lar ile kurduğu iletişimi yukarıda belirtildiği şekliyle ITUC/ Küresel Sendikalar Washington Ofisi aracılığıyla sağladığı gibi bu kurumlarla doğrudan merkez çalışanları aracılığıyla da iletişime geçebilmektedir. ITUC tarafından hazırlanan raporlar, IMF ve WB politikalarına ilişkin oluşturulan yayınlar; bu kuruluşların politikalarının emek lehine şekillendirilmesinde etkin bir olarak kullanılmaya çalışılmaktadır.

ITUC, kendi hazırladığı raporlar ve oluşturduğu yayınlarla IMF ve WB politikalarının şekillendirilmesinde etkili olmaya çalışmakla birlikte; bu kuruluşların gerçekleştirdiği faaliyetlerde ve hazırladıkları raporlarda da aktif roller üstlenmektedir. Bu duruma gösterilebilecek önemli örneklerden biri; “WB Özel Sektör Geliştirme Bölümü” tarafından 2003 yılından beri yayınlanmakta olan “Doing Business ” projesidir. Bu proje ile ülkelerde gerçekleştirilen özel sektör yatırımlarının önündeki engellerin belirlenmesi ve bu engellerin kaldırılarak daha yüksek bir büyüme sağlanması hedeflenmiştir (ITUC/Global Unions Washington Office, 2008: 6). Proje içinde yer verilen konulardan biri de çalışma yaşamına ilişkin düzenlemeler olmuştur. Bu doğrultuda hazırlanan yayında, ülkelerin; asgari ücret, kıdem tazminatı, çalışma süreleri gibi düzenlemelerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. (ITUC, 2012b). WB tarafından “Doing Business”ın yayınlanması sürecinde, çalışma yaşamına ve işçilere ilişkin raporların hazırlanmasında 2009 yılı Eylül ayı itibariyle; uluslararası işçi ve işveren örgütleri, akademisyenler, STK’lar gibi paydaşların yer aldığı geniş bir danışma grubu oluşturulmasına karar verilmiştir. İstihdamla ilgili bilgilerin toplanması ve değerlendirilmesine ilişkin önerilerde bulunmak, ülkelerin çalışma standartlarına uygun düzenlemelere sahip olup olmadıklarının incelenmesi aşamasında tavsiyelerde bulunmak, iş gücü piyasaları, sosyal koruma ve istihdam gibi konularda fikir beyan etmek danışma grubunun görevleri arasında yer almıştır (Doingbusiness, 2011: 1-2). ITUC de bu danışma grubunun bir üyesi olarak ITUC/ Küresel Sendikalar Washington Ofisi direktörü “Peter Bakvis” tarafından temsil edilmekte ve gerçekleştirilen faaliyetlerde aktif olarak görev almaktadır. (Doingbusiness, 2014).

ITUC’nin önem verdiği ve diğer uluslararası sendikal örgütlerle de iş birliği içinde hareket ederek raporlar düzenlediği ve yayınlar hazırladığı konulardan birini de; WB’in özel sektöre sağladığı finansman desteğinde göz önünde bulundurduğu “Dünya Bankası Performans Standartları (World Bank Performance Standards)” oluşturmaktadır. WB’in sekiz farklı performans standardını içine alan bu uygulamasıyla; desteklenen projelerde çevresel ve sosyal politika standartlarının göz önünde tutulması amaçlanmaktadır. Bu performans standartlarının ikincisini ise “İşgücü ve Çalışma Koşulları” oluşturmaktadır. ITUC, bu performans standardı doğrultusunda WB’in uyguladığı yardım stratejilerinde ve bu konuyla ilgili yayınladığı belgelerde, ILO’nun 1998 yılında kabul ettiği “Çalışma Yaşamında Temel

Haklar ve İlkeler ve İzlenmesi Bildirgesi” nde yer verdiği “Temel Çalışma Standartları” nın ihlâl edilmemesine yönelik tavsiyelerde bulunmakta ve çeşitli görüşler dile getirmektedir. Bu doğrultuda WB’i düzenlemeler yapmaya ve önlemler almaya çağırılmaktadır (GU, 2007b: 1-2).

ITUC, IMF tarafından gerçekleştirilen faaliyetleri de yakından takip etmekte ve bu faaliyetlerle ilgili görüş, tavsiye ve eleştirilerini hem kendi yayınlarında hem de IMF ile gerçekleştirilen ortak toplantılarda dile getirmektedir. IMF tarafından sağlanan krediler, ITUC ve GUF’ların eleştiri yönelttikleri önemli konular arasında yer almaktadır. ITUC ve GUF’lar, IMF’in kredi sistemine yönelik uygulamalarını; ülkeleri bağımlı hale getirdiği, işsizliğin yükselmesine ve eksik istihdama neden olduğu ve kamu hizmetlerinin maliyetlerini yükselttiği için eleştirmektedirler (IMF, 2012: 1). Bu nedenle ITUC ve GUF’lar; IMF’nin istihdam sorunlarının çözümü ve işsizliğin azaltılmasına yönelik politikalar geliştirmesi için tavsiyelerde bulunmakta ve konuyla ilgili yapılan çeşitli faaliyetlerde ortak hareket etmektedirler. ITUC ve GUF’lar tarafından yöneltilen bu eleştirilerin oluşturduğu baskıya ilave olarak, 2007-2009 yılları arasında gerçekleşen “ büyük durgunluk” döneminin etkisiyle; IMF, özellikle işsizlik sorununa yönelik konulara daha fazla önem vermeye başlamıştır. Bu doğrultuda, 2010 yılı Eylül ayında Oslo’da işçi örgütleri ve IMF arasında “Büyüme, İstihdam ve Sosyal Uyum Sorunları” ortak bir konferans düzenlenmiştir. Bu konferansta işsizlik sorunu ve özellikle Avrupa’nın bu sorundan ne kadar büyük ölçüde etkilendiği tartışılmıştır (ITUC, 2013a: 1-2). Küresel kriz sürecinde, iş odaklı politikalar geliştirilmesi ve bu konuda uluslararası bir uzlaşma sağlanmasına yönelik çabalar, konferansta öne çıkan konular arasında yer almıştır. Oslo’da gerçekleştirilen konferansta ITUC etkin bir rol oynamış, konferansın iş temsilcileri başkanlığını da ITUC Genel Sekreteri Sharan Burrow üstlenmiştir. Oslo Konferansından 6 ay sonra, aralarında ITUC’un da bulunduğu uluslararası sendikalar, ILO ve IMF arasında Viyana’da yeni bir toplantı gerçekleştirmişlerdir. Benzer konuların tartışıldığı bu toplantıya ITUC’nin katılımı; IMF ve ITUC arasında daha geniş bir etkileşime neden olmuştur (IMF, 2011).

ITUC ve IMF arasındaki ilişkiler sadece gerçekleştirilen ortak toplantılarla sınırlı kalmamış; IMF personelleri ve yöneticileri de ITUC tarafından düzenlenen örgüt toplantılarına katılım sağlamışlardır. IMF, ITUC tarafından düzenli olarak gerçekleştirilmekte

olan bölgesel toplantılara misafir temsilciler göndermiştir. Ayrıca IMF ve WB politikalarına ilişkin önemli konuların gündeme getirildiği 2010 yılında gerçekleştirilen, ITUC'nin Vancouver'de düzenlenen 2. Dünya Kongresi de IMF yöneticileri tarafından yakından takip edilmiştir (IMF, 2011). Bu Kongre'nin önemli gündem konularından birini de IFI'ların uyguladıkları politikalar oluşturmuştur. Kongre'de IMF ve WB'in yapılarında önemli reformların gerçekleşmesi gerektiği ve bu kuruluşlar tarafından hükümetlere dayatılan "prime dayalı emeklilik sistemi" nin ITUC tarafından kabul edilmediği dile getirilmiştir. Ayrıca neo-liberal anlayışla şekillendirilen IMF ve WB politikalarının; işsizliği arttırdığı, kamu hizmetlerinin azalmasına neden olduğu ve gelir eşitsizliğini arttırdığı belirtilmiştir (ITUC, 2010d: 14-16).

Yukarıda verilen bilgilerden anlaşıldığı gibi; ITUC, IFI'lar ile olan ilişkilerinde, genellikle bu kuruluşlara ait politikaları eleştirmekte ve uyguladıkları politikaların emek lehine yeniden düzenlenmesi için çaba harcamaktadır. Ancak ITUC ve IFI'lar arasında gerçekleştirilen ortak faaliyetler sonucunda her ne kadar çalışma standartlarına yönelik bazı olumlu düzenlemeler sağlansa da; bu durum uzun vadede, birçok sorunu beraberinde getirecek çeşitli projelerin hayata geçirilmesini engellemeyebilecektir. Bu nedenle ITUC'nin, çalışma standartlarının yükseltilmesi için IFI'larla iletişime geçmeyi gerekli gören sendikal örgütler arasında yer almasına rağmen; IFI'ların iyi niyetli politikalar izlemesinin ve değişmesinin mümkün olmadığını savunan görüşü de dikkate alarak ilişkilerini bu doğrultuda düzenlemesi yerinde olacaktır.

III.2.2. Dünya Ticaret Örgütü ile İlişkileri

Küreselleşmenin hızla yayılması ve neo-liberal politikaların bütün dünyada geçerli hale gelmesi sonucunda ortaya çıkan önemli kurumlardan biri de WTO olmuştur. Uluslararası anlamda IMF ve WB tarafından finans piyasalarında gerçekleştirilen yapılanmalara benzer bir şekilde; kapitalist sistemin, ticaret alanında da yapılandırılma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Böylece WTO, 1995 yılında ticaretin serbestleştirilmesi için önemli bir araç olarak

kurulmuştur¹⁹. WTO, bu amacını ticaret alanında çeşitli uluslararası kurallar ve düzenlemeler oluşturarak gerçekleştirmeye çalışmaktadır (WTO E-Learning, 2012:7). Bu temel amacını gerçekleştirmenin yanında; üyelerinin ekonomik gelişimine katkıda bulunmak, hayat standartlarının yükseltilmesini sağlamak, tam istihdam, reel gelirden sürekli büyüme ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması örgüt tarafından dile getirilen diğer amaçlar olmuştur (WTO E-Learning, 2012: 20). Ancak esas olarak incelendiğinde WTO; çok uluslu şirketlerin, hükümetler, sendikalar ve diğer örgütlere karşı kullandığı bir araç haline almıştır. WTO tarafından izlenen politikalar ve gerçekleştirilen anlaşmalar ile ulusların gücü azaltılırken, çok uluslu şirketler serbest bir şekilde yayılma ve büyüme şansına sahip olmuşlardır (Moody, 2000). Bu durum beraberinde birçok sorunun ortaya çıkmasına da neden olmuştur.

WTO tarafından benimsenen politikalar ve gerçekleştirilen anlaşmalar, çevreyi korumaya yönelik yapılmış birçok düzenlemeyi olumsuz etkilemiş ve bu düzenlemelerin uygulanmasını engellemiştir. Hükümetler tarafından uygulanmakta olan gıda ve tarım politikaları, WTO tarafından gerçekleştirilen anlaşmalar nedeniyle kısıtlanmıştır; iklim değişikliği, hava kirliliği gibi birçok konuyu gündemine alan “Çok Taraflı Çevre Anlaşmaları (Multilateral Environmental Agreements- MEAs)” ile WTO tarafından oluşturulan kurallar çelişmiştir. WTO tarafından gerçekleştirilen bazı anlaşmalar, gıda güvenliği ve kamu sağlığına ilişkin düzenlemelerle de ters düşmüş, bu düzenlemeleri tehdit etmiştir (Wallach and Sforza, 2002: 34-48). Ayrıca WTO tarafından oluşturulan kurallar; az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri de olumsuz etkilemiştir. İthal ürünler üzerindeki gümrük tarifelerinin kaldırılması, az gelişmiş ülkelerdeki yerli sermayeyi olumsuz etkilemiş, hızla dışa açılan az gelişmiş ülke ekonomileri önemli ölçüde kötüleşmiş, büyük şirketlerin kar oranları yükselirken gelir dağılımının adaletsizliğinde artış yaşanmıştır (Wallach and Sforza, 2002: 64-65). Çok uluslu şirketler, dünyanın istedikleri yerinde üretim yapabilir ve piyasalara eş zamanlı olarak ürün ve hizmet sağlayabilir hale gelmişlerdir. Bu sorunlarla bağlantılı olarak işçi hakları da göz ardı edilmeye başlamış, çalışma şartları kötüleşirken işçiler çok düşük ücretlerle çalıştırılmıştır. Çok uluslu şirketler, az gelişmiş ülkelerde düşük ücretler sayesinde

¹⁹ Merkezi Geneva’da olan WTO; “Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (General Agreement on Tariffs and Trade -GATT)” kapsamında 1986-1994 yılları arasında gerçekleştirilen “Uruguay Turu Görüşmeleri” sonucunda 1 Ocak 1995 tarihinde kurulmuştur (WTO, 2014a).

ucuza mal ettikleri ürünleri, zengin ülkelere ihraç etme çabası içine girmişlerdir (Wallach and Sforza, 2002: 68).

Yukarıda değinilen sorunlar, WTO’ya karşı tepkilerin ortaya çıkmasına neden olmuş; bu tepkiler, WTO’nun gerçekleştirdiği anlaşmalara ve benimsediği politikalara karşı sendikalar ve STK’lar tarafından dile getirilmiştir. WTO’nun 1999 yılında Seattle’da gerçekleştirdiği toplantı, binlerce kişi tarafından protesto edilmiştir. WTO politikaları ve neo-liberal anlayışa karşı gerçekleştirilen bu protestolar sonucunda; WTO toplantısı hiçbir sonuç elde edilmeden bitirilmiştir (Şensever, 2003: 19). WTO tarafından gerçekleştirilen anlaşmalara ve benimsenen politikalara benzer tepkiler bu olay sonrasında da gerçekleşmeye devam etmiştir. Sendikalar ve STK’lar, WTO’nun gerçekleştirdiği birçok anlaşmayı eleştirmiş ve WTO yapısı içinde; önemli reformlar gerçekleştirilmesi gerekliliği sürekli olarak dile getirilen konular arasında yer almıştır.

ITUC de gerek örgüt programında gerekse yayınladığı belgelerde sürekli WTO yapısı içinde gerçekleştirilmesi gereken reformları vurgulamıştır. 2010 yılındaki 2. Kongresinde, dünya ticaret sisteminde işçilerin önceliklerini dikkate alan bir dönüşüm sağlamayı hedeflediğini belirten ITUC; bunun gerçekleşmesi için WTO içinde bir dönüşüm yaşanması gerektiğini vurgulamıştır. ITUC, bu dönüşümün ve serbest ticaret sisteminde sosyal adaletin sağlanabilmesi için; ürünlerin temel çalışma standartlarına uygun olarak üretilmesi ve dağıtılması şartının, WTO tüzüğüne eklenmesi gerektiğini belirtmiştir (ITUC, 2010d: 15). Bu nedenle, uluslararası ticaret sisteminde temel çalışma standartlarının uygulanabilmesi için ILO ve WTO arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi gerekliliği ITUC tarafından önemsenen konular arasında yer almıştır (ITUC, 2010a: 19). ITUC, her fırsatta WTO ve ILO’nun emeğin korunması adına ortak faaliyetler gerçekleştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Özellikle ticari anlaşmalarla ilgili görüşmelerin gerçekleştirilmesi aşamasında “İnsan Onuruna Yakışır İş Programının” WTO gündemine alınması ve bu görüşmelerde temel çalışma standartlarının göz önünde bulundurulması gerekliliği ITUC tarafından sürekli olarak dile getirilmiştir (WTO, 2010: 182). ITUC, ülkelerde benimsenen ticaret politikalarında ve WTO’nun onayladığı anlaşmalarda bu standartların uygulanmasını önemsemektedir. Bu konuda ilerleme sağlanabilmesi için ITUC tarafından çeşitli ülkelerle ilgili inceleme raporları

hazırlamaktadır²⁰. Genellikle ihracatı arttırma ve rekabet avantajı elde etme hedeflerinin işçi haklarını olumsuz etkilediğini ortaya koyan bu raporlar; WTO tarafından dikkate alınmakta ve WTO'nun çeşitli faaliyetlerinde etkili olmaktadır (WTO, 2009: 182-183). WTO tarafından uygulanmakta olan “Ticaret Politikalarını Gözden Geçirme Mekanizması (Trade Policy Review Mechanism – TPRM)” da ITUC'nin önem verdiği uygulamalar arasında yer almaktadır. Bu uygulamalar; çok taraflı ticaret anlaşmaları kapsamında verilen taahhütler ve belirlenen prensiplere, tüm üyelerin bağlılığının geliştirilmesini hedeflemektedir. Ayrıca üyelerin ticari politikaları ve anlayışlarında daha fazla şeffaflık sağlamaktadır (Zarhnt, 2009: 4-5). Bu mekanizmanın emek lehine düzenlemelere yer vermesi ve WTO üyesi ülkelerdeki sorunların ortaya çıkartılması amacıyla, ITUC tarafından temel çalışma standartlarının ihlâline yönelik raporlar hazırlanmaktadır²¹. WTO Genel Kurullarına denk gelecek zamanlarda hazırlanan bu raporlar, gerçekleştirilen ihlâlleri ve yasal eksiklikleri ortaya koymakta, WTO'nun ticari politikalarla ilgili değerlendirmelerinde bu olumsuzlukları dikkate alması gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca bu ihlâllerin giderilmesi için ilgili hükümetlere WTO ve ILO tarafından uyarılarda bulunulması raporlar içinde yer verilen konulardandır(WTO, 2011: 208).

ITUC'un, GU bünyesinde gerçekleştirdiği ve WTO Bakanlar Toplantılarına yönelik hazırlanan değerlendirme ve sendikal taleplerin yer aldığı belgeler²², WTO tarafından her yıl düzenlenen WTO Kamu Forumlarına (WTO Public Forum) ITUC temsilcilerinin katılması ve bu forumlarda ITUC tarafından çeşitli oturumlar gerçekleştirilmesi, ITUC'nin oluşturduğu yayın ve broşürlerde WTO politikalarına ve WTO tarafından gerçekleştirilen anlaşmalara ilişkin değerlendirmelerde bulunulması; ITUC ve WTO arasındaki ilişkilerin şekillenmesinde etkili olan diğer faktörler arasında yer almaktadır. ITUC, eleştirilerini ve tavsiyelerini doğrudan WTO ile paylaşmakla birlikte; benimsenen politikalara ve gerçekleştirilen anlaşmalara yönelik olarak üye ülkelerle de iletişime geçmeye çalışmaktadır. Örneğin 2013

²⁰ İlgili raporlar ve konuyla ilgili makaleler için bkz. (ITUC, 2014e)

²¹ İlgili rapor ve değerlendirmeler için bkz.(ITUC, 2014f)

²² İlgili belge ve makaleler için bkz (ITUC, 2014g)

yılında, ITUC ile birlikte birçok STK ve sendika tarafından; “Bilgi Teknolojileri Anlaşması (Information Technology Agreement- ITA)²³”nın çalışma şartlarının kötüleşmesine neden olacağına yönelik kaygıları ve eleştirileri içeren ortak bir mektup oluşturulmuştur. WTO üyesi ülkelere gönderilen mektupla; ITA’nın ülke ekonomilerine ve yerli sermayeye zarar vereceğine, işçilerin şartlarının kötüleşmesine yol açacağına yönelik eleştiriler dile getirilmiştir (Joint Letter, 2013: 1-2). Ayrıca ITUC, 2008 yılında “Tarım Dışı Piyasalara Giriş Anlaşmasına (Non-agricultural market Access Agreement- NAMA Agreement)²⁴” ilişkin WTO tarafından yapılması önerilen değişiklikleri yeterli görmemiş ve eleştirmiştir. Bu doğrultuda WTO’nun uyguladığı ve uygulanmasını önerdiği gümrük tarifelerinin adaletsiz olduğu ve önerilen tarife indirimlerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir (ITUC, 2008c). ITUC, konuyla ilgili yaptığı eleştirilere ek olarak; ortak bir metin hazırlamış ve hükümetlerine göndermeleri üzere kendi üyeleriyle paylaşmıştır. Hazırlanan metinde; NAMA Anlaşması için planlanan düzenlemelere ilişkin eleştirilere, getirilen önerilerin az gelişmiş ülkelere ve işçilere zarar getireceğine ilişkin kaygılara ve bu durumun önlenmesi için izlenmesi gereken yollara yer verilmiştir (ITUC, 2008c: 1-2).

Görüldüğü gibi; ITUC’nin WTO ile kurduğu ilişkiler de IFI’lar ile olan ilişkisine benzerlik göstermektedir. ITUC, her ne kadar WTO tarafından izlenen politikaların ve oluşturulan anlaşmaların emek lehine düzenlenmesi için çaba harcasa da; Örgüt üzerinde etkinliği yaptırımı olmayan araçlar üzerinden şekillenmektedir. ITUC, oluşturduğu rapor ve bildirimlerde, katıldığı toplantılarda ve gerçekleştirdiği faaliyetlerde; WTO’nun neden olduğu birçok sorunu ortaya koymakta ve sendikaların talep, eleştiri ve önerilerini dile getirmektedir. Bu şekilde WTO’nun birçok politikası ve anlaşması üzerinde etkili olunmasına ve emek

²³ Bilgi Teknolojileri Anlaşması, WTO’nun 1996 yılı Aralık ayında, Singapore’da gerçekleştirilen Bakanlar Toplantısında imzalanmıştır. İlk etapta 29 katılımcı ile imzalanan anlaşmanın temel amacı; anlaşma kapsamındaki tüm katılımcıların, bilişim ürünlerinde vergiden tamamen muaf tutulmasını sağlamaktır (WTO, 2014b).

²⁴ İlgili anlaşmanın kapsamını; sanayi ürünleri, üretim malları, tekstil, yakıt ve madencilik ürünleri, ayakkabı, mücevher, orman ürünleri, balık ve balıkçılık, kimyasallar; tarım dışı ürünleri oluşturmaktadır. Bu ürünler toplamda dünya ihracatının %90’ını oluşturmaktadır. Tarım Dışı Piyasalara Giriş Anlaşması kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerde; bu alanlardaki ticari faaliyetlerde vergilerin kaldırılması, yüksek vergilerin düşürülmesi ve tarım dışı alanda ticaretin daha serbest bir hale getirilmesi hedeflenmektedir (WTO, 2014c)

lehine önemli kazanımlar elde edilmesine rağmen, WTO'nun toplum ve işçiler aleyhine gerçekleştirdiği birçok anlaşma devam etmektedir.

III.2.3. Birleşmiş Milletler ile İlişkileri

Geçtiğimiz yüzyıl içinde gerçekleşen savaşlar, çok fazla can ve mal kayıplarının yaşanmasına neden olmuş, dünya barışını temellerinden sarsmıştır. I. Bölümde de detaylı bir şekilde ele alındığı gibi bu savaşların toplumsal düzen ve sendikal hareket üzerinde olumsuz etkileri çok fazla olmuştur. Dünya barışının sağlanması ve savaşların yol açtığı yıkımın etkilerinin hafifletilmesi, o dönemin en önemli amaçları arasında yer almıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında bu amacın gerçekleştirilmesi için yapılan girişimler kurumsallaşmıştır. UN de bu doğrultuda; uluslararası güven ve barışın sağlanması, yaşam standartlarının yükseltilmesi, insan haklarının geliştirilmesi ve sosyal ilerlemenin sağlanması söylemiyle 1945 yılında kurulmuştur. UN kuruluş amacını dört temel başlıkta toplamıştır. Bunlar, dünyada barışın korunması, uluslar arasında dostça ilişkiler geliştirilmesi, ülkeler arasında; yoksullukla mücadele, cehaletin yok edilmesi ve insan haklarına saygı anlamında ortaklaşmanın sağlanması ve bu hedeflere ulaşılması adına UN'nin bir merkez olarak kabul etmesi şeklinde belirtilebilir (UN, 2014a).

UN, yukarıda belirtilen amaçları doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştirirken birçok ülke, kurum, kuruluş ve örgütle iş birliği içinde çalışmaktadır. Hükümet dışı örgütler de UN'nin iletişim ve ilişki içinde olduğu yapılardır. UN, birçok hükümet dışı örgütle ortaklık ve ilişki içindedir. Bu örgütler UN konferanslarında önemli rol oynamakta ve UN'nin ülkelerde yürüttüğü faaliyetlerde UN ile önemli ortaklıklar sağlamaktadırlar. Hükümet dışı örgütlerin, UN'nin politika ve programlarının belirlenmesinde danışmanlık anlamında da önemli katkıları bulunmaktadır. Bu örgütlerle düzenli iletişim kurulması ve gerekli ortaklığın sağlanabilmesi için gerek UN'nin ev sahipliğinde gerekse ortaklaşa olarak toplantılar ve konferanslar düzenlenmektedir. Hükümetler dışı örgütler, UN tarafından gerçekleştirilen birçok proje ve programa destek, öneri veya eleştiri sunabilmektedir (UN, 2014b).

UN'nin ilişki ve iletişim içinde olduğu önemli hükümet dışı örgütler arasında ITUC de yer almaktadır. ITUC, UN tarafından gerçekleştirilen birçok faaliyete öneri, eleştiri ve desteğiyle katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte ITUC'nin, UN bünyesinde "Ekonomik ve Sosyal Konsey (Economic Social and Social Council- ECOSOC)"de genel danışmanlık statüsü²⁵ bulunmaktadır. Konfederasyon, ECOSOC tarafından gerçekleştirilen faaliyetlere bu statüsü ile katılmakta ve katkı sağlamaktadır. ITUC, UN tarafından gerçekleştirilen birçok komisyon, toplantı ve konferansa temsilci göndermekte, bu toplantı ve konferanslarda söz hakkı almakta, UN politika ve faaliyetlerine ilişkin görüş ve önerilerini dile getirmektedir²⁶. Ayrıca UN tarafından yürütülmekte olan birçok toplumsal proje ve program içinde aktif olarak yer almakta ve toplumsal sorunlarla ilgili olarak düzenlenen UN faaliyetleri ve kampanyaları hakkında kamuoyu oluşturmaktadır. ITUC, UN zirveleri ve toplantılarında birçok hükümet temsilcisiyle bir araya gelmekte, belirli konularla ilgili lobi çalışmaları yürütmektedir. İnsan hakları, çalışma standartları, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlı iş programlarının oluşturulması, AIDS hastalığıyla mücadele, kadınların toplum ve çalışma yaşamı içinde yaşadığı sorunlar vb. ITUC'nin UN ile ilişkilerinde ve gerçekleştirdikleri ortak faaliyetlerde öne çıkan başlıca konulardır.

Yukarıda belirtilen konular paralelinde "iş ve insan hakları" ile ilgili olarak UN'nin gerçekleştirmekte olduğu faaliyetler, ITUC tarafından yakından takip edilmektedir. ITUC, konuyla ilgili UN tarafından düzenlenen toplantılara ve danışma meclislerine katılım sağlamakta, UN özel temsilcileri ile iletişim kurmaktadır. ITUC diğer küresel sendikalarla birlikte konuyla ilgili danışma toplantılarına temsilciler göndermekte, UN İnsan Hakları Konseyi tarafından 2011 yılında kabul edilen "İş ve İnsan Hakları Üzerine Yol Gösterici Prensipleri" memnuniyetle karşılamıştır (ITUC, 2012c: 1-3)²⁷. Bu prensiplerin kabul

²⁵ Hükümet dışı örgütler ECOSOC'a danışmanlık statüsü altında katılma hakkına sahiptirler. Danışmanlık statüsüne sahip örgütler; uluslararası konferans ve etkinliklere katılabilir, bu etkinliklerde söz hakkı alabilir, UN binalarına giriş yapabilir, UN çatısı altında lobi faaliyetleri yürütebilirler (UN, 2011: 6-7).

²⁶ Konuyla ilgili detaylı bilgi ve ITUC tarafından katılım sağlanan toplantılar için bkz. <http://esango.un.org/civilsociety/showProfileDetail.do?method=showProfileDetails&tab=1&profileCode=3119>

²⁷ UN tarafından kabul edilen ve 31 maddeden oluşan bu prensipler; ILO'nun "Çalışma Yaşamında Temel Hak ve Prensipler Bildirgesi" referans alınarak hazırlanmıştır. ITUC tarafından yayınlanan kaynaklarda bu prensiplerin; güvencesiz çalışmayla mücadele etmek, ILO, WB, WTO gibi örgütlerin politikaları üzerinde etkili olmak,

edilmesinin ardından konuyla ilgili olarak ITUC ve diğer uluslararası örgütler tarafından ortak bir bildiri yayınlamıştır. Bu bildiri; toplu pazarlık, sendika kurma ve sendikaya katılma hakkının temel insan hakları içinde değerlendirilmesi gerektiği, bu nedenle işletmelerin bu haklar konusunda duyarlı olması gerekliliği vurgulanmıştır (ITUC, 2012d).

ITUC'nin UN ile iletişim içinde olduğu ve ortak faaliyetler gerçekleştirdiği diğer bir konu da sürdürülebilir kalkınma olmuştur. Konuyla ilgili olarak UNEP, ITUC'nin ortak faaliyet gerçekleştirdiği programlardandır. ITUC, bu program kapsamında “kapasite geliştirme faaliyetleri” adı altında; Afrika, Asya ve Latin Amerika gibi bölgelerde Sustainlabour çatısı altında faaliyetler gerçekleştirmektedir. ITUC konuyla ilgili gerçekleştirdiği faaliyetlerle; uluslararası ve bölgesel düzeyde sürdürülebilir kalkınma faaliyetlerine çevresel konuları, mesleki ve toplumsal sağlık konularını da dâhil ederek, işçilerin ve sendikaların katılımını organize etmektedir (UNDESA, 2007: 51).

2008 yılında Doha'da UN üyesi devletlerin katılımıyla gerçekleştirilen “Kalkınma için Finansman (Financing for Development)” Konferansı, sürdürülebilir kalkınmanın ve beraberinde birçok konunun tartışıldığı bir platform olması nedeniyle oldukça önemli bir yere sahiptir. IMF, WB, OECD ve birçok STK'nin de katılım sağladığı konferans öncesinde STK'ler tarafından ITUC'nin de katılım sağladığı bir forum düzenlenmiştir. 250'nin üstünde STK'nin katıldığı bu forumda bir “Sivil Toplum Bildirgesi” yayınlanmıştır. Esas olarak kalkınmakta olan ülkelere yönelik yardım politikaları tartışmalarının öne çıktığı konferansın genel kurul oturumunda; STK'ler tarafından hazırlanan bildiri ITUC temsilcisi tarafından sunulmuştur. Doha Konferansı Genel Kuruluna sunulan bildiri; insan hakları normları ve anlaşmaları üzerinde UN'nin önemli bir rol oynaması ve UN içinde uluslararası kalkınma hedeflerine uygun ve tüm paydaşları bir araya getirebilecek yeni bir mekanizma oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. Uluslararası kalkınmanın başarılması ve dışa bağımlılığın ortadan kaldırılması için gelişmekte olan ülkelerin ulusal kaynaklarının arttırılması, yoksulluk içinde

çerçeve anlaşmaların kapsamını genişletmek ve sosyal diyalog açısından sendikalar adına oldukça önemli olduğunu dile getirilmiştir (ITUC, 2012g: 1-4).

yaşayan insanların gereksinimlerinin karşılanması, bildirmede öne çıkan diğer konular olmuştur (UN-NGLS, 2008).

ITUC, kalkınmayla ilgili olarak UN içinde gerçekleştirilen farklı proje, program ve konferanslarda da katılım, öneri ve eleştirilerini yoğun bir şekilde sürdürmüştür. UN tarafından hazırlanan “Milenyum Kalkınma Hedefleri” nin 2015 yılında sona erecek olması nedeniyle 2015 sonrası için de bir kalkınma çerçevesi hazırlanmıştır (ITUC, 2012e: 3). Milenyum Kalkınma Hedefleri doğrultusunda gündeme alınan birçok sorunun süreç içinde çözülememiş olması yeni bir kalkınma planını daha da önemli hale getirmiştir. UN’nin “2015 Sonrası Kalkınma Gündemi” adı altında gerçekleştirmeye çalıştığı faaliyetlere, sendikalar da katılım sağlamış ve taleplerini dile getirmişlerdir. Çevreye duyarlı işlerin geliştirilmesi, sosyal içermenin sağlanması, insan onuruna yakışır iş, sürdürülebilir geçim, demokratik mülkiyet vb. konular bu talepler arasında yer almıştır. Ayrıca iklim değişiklikleri ile ilgili faaliyetler, göç ve adil ticaretin küresel anlaşmalarla güvenceye alınması, servetin adil dağıtımı, insan haklarına yönelik düzenlemeler; sendikaların, 2015 Sonrası Kalkınma Gündemi içinde ele alınması gerektiğini dile getirdikleri konular olmuştur (ITUC, 2012e: 9). Gündemin belirlenmesi ile ilgili tartışmalara birçok hükmet dışı örgüt gibi ITUC de katılım sağlamıştır. Konuyla ilgili gerçekleştirilen faaliyetlerde ITUC, TUDCN çatısı altında belirli konularda danışmanlık görevi üstlenmiştir. Bu doğrultuda belirli konularda gerçekleştirilen tartışmalarda konuyla ilgili temel bilgilerin ve verilerin belirlenmesini organize etmektedir. Ayrıca tartışma konularının belirlenmesi için üyelerinin önerilerini toplamakla birlikte tartışmaların içeriği ve gidişatıyla ilgili olarak üyelerine bilgi akışı sağlamaktadır (ITUC, 2012e: 10). ITUC’nin konuyla ilgili katılım sağladığı toplantılardan biri de 2013 yılında New York’ta gerçekleştirilmiştir. 2015 Sonrası Kalkınma Gündemi kapsamında istihdam ve büyümeyle ilgili başlıkların da tartışıldığı toplantıda ITUC temsilcileri de söz almışlardır. ITUC temsilcileri konuşmalarında özellikle insan onuruna yakışır iş ile kalkınmanın eş güdümlü bir şekilde sağlanması gerektiğini vurgulamışlardır (ITUC, 2013b).

Sürdürülebilir kalkınmayla ilgili olarak UN tarafından düzenlenen önemli konferanslardan biri de 2012 yılının Haziran ayında Rio de Janeiro’da gerçekleştirilmiştir. İnsan onuruna yakışır iş, çevre sorunları, yoksulluk ve Milenyum Kalkınma Hedefleri gibi konular

Konferans'ın önemli gündem konularını oluşturmuştur (UNCSD, 2012). Bütün dünyada ilgiyle takip edilen Konferans süreci ITUC tarafından da takip edilmiş, konferansla ilgili kamuoyu oluşturulmaya çalışılırken çeşitli kampanyalar düzenlenmiş ve konferansla ilgili talepler dile getirilmiştir²⁸.

ITUC ve UN arasındaki ilişki kalkınma ile ilgili konular dışında AIDS, çevre sorunları ve kadınlarla ilgili faaliyetler anlamında da yoğunlaşmıştır. UNAIDS ile birlikte AIDS hastalığına yönelik hizmetlere ulaşımın geliştirilmesi için ortak faaliyetler gerçekleştirilmiştir. ITUC ve UNAIDS arasında, hastalığı taşıyanlara yönelik ayrımcılığı önlemek, hastalığın yayılmasını önlemek, tedavi için gerekli faaliyetlerin gerçekleştirilmesini teşvik etmek, hastalıkla ilgili olarak işçilerin bilinçlendirilmesini ve hastalıktan korunmalarını sağlamak için mutabakatlar imzalanmıştır (UNAIDS, 2012). AIDS ile ilgili gerçekleştirilen faaliyetlerin dışında UN programlarıyla çevreye duyarlı işlerin geliştirilmesi için de farklı faaliyetler gerçekleştirilmiştir. ITUC, UNEP, ILO, “Uluslararası İşverenler Örgütü (International Organization of Employers- IOE)” ortak bir şekilde “Doğaya Saygılı İşler: Sürdürülebilir ve Düşük Karbonlu Bir Dünyada, İnsan Onuruna Yakışır İş” isimli bir rapor hazırlamıştır. UNEP tarafından finanse edilen bu raporda; toplumun doğaya saygılı işler hakkında bilinçlendirilmesi, iklim değişiklikleri gibi konular üzerinde durulmuştur (UNEP, ILO, IOE, ITUC, 2008). ITUC, kadın sorunlarıyla ilgili olarak da UN oluşumlarıyla birlikte ortak faaliyetler gerçekleştirmiştir. Örneğin, UNWOMEN ve ITUC güçlerini birleştirerek ortak bir bilgilendirme kitapçığı hazırlamışlardır. Bu kitapçıkta insan hakları, ev işi ve ev işçilerinin korunması üzerinde durulmuş, kadınların toplumda ve çalışma yaşamında yaşadığı sorunlar detaylı bir şekilde incelenmiştir (UNWOMEN, ITUC, 2013).

²⁸ Rio+20 Konferansı ile ilgili ITUC tarafından yürütülen faaliyetleri ve değerlendirmeleri görmek için bkz. (ITUC, 2014h). Ayrıca ITUC tarafından Konferansla ilgili detaylı bir kontrol listesi hazırlanmıştır. Bu liste aracılığıyla sendikaların ve üyelerin süreçte yapması beklenenler, Konferans sürecinde ITUC tarafından takip edilecek ve gerçekleştirilecek oturum vb. konular detaylı şekilde belirtilmiştir (ITUC, 2012h).

III.2.4. Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü ve Sendika Danışma Komitesi ile İlişkiler

OECD, sadece üyesi olan ülkelerle değil ilişki içinde olduğu işletmeler, sendikalar ve diğer STK'lerle de önemli ilişkiler kurmaktadır. Bu kurum ve örgütlerin OECD içinde önemli rolleri bulunmaktadır. TUAC, sendikaları OECD içinde temsil eden önemli bir aktördür. Komite; 31 OECD üyesi ve 4 OECD üyesi olmayan 35 ülkeden 66 milyondan fazla işçiyi temsil etmektedir. TUAC'nin kuruluşu 1948 yılı Avrupa'nın yeniden inşası için Marshall Planı çerçevesinde gerçekleşmiştir. Önceki bölümlerde özellikle Marshall Planı'nın uygulanmasında sendikalar arasında çıkan fikir ayrılıklarının, uluslararası sendikal hareketi olumsuz etkilediğini ve ICFTU'nun WFTU'dan ayrılarak kuruluşuna zemin hazırladığını bir kez daha hatırlamakta fayda bulunmaktadır. TUAC, G8 ve G20 zirvelerini sürekli olarak takip etmekte ve katılım sağlamaktadır. Ayrıca temsil ettiği örgütler değerlendirildiğinde, üyelerinin çoğunun aynı zamanda ITUC üyesi olduğu görülmektedir (OECD, 2008: 1-5; TUAC, 2014). ITUC ve TUAC gerçekleştirdikleri ortak faaliyetlerde sadece OECD üyesi ülkelerin sorunlarını değil OECD üyesi olmayan ülkelerin sorunlarını da gündemlerinde tutmuşlardır. Gerçekleştirilen ortak faaliyetlerle, bu ülkelerdeki işçilere ve sendikalara ilişkin sorunlar tespit edilmeye ve çözülmeye çalışılmaktadır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda Brezilya, Endonezya, Rusya ve Güney Afrika'daki sendikal merkezler TUAC üyesi haline gelmiştir. OECD üyesi olan ve olmayan tüm ülkelerin sendikal merkezlerinin ve dolayısıyla da işçilerinin G20 zirvelerinde temsil edilmesi, bu doğrultuda işçi sorunları ve sendikal sorunların da bu zirvelerde gündeme alınması TUAC ve ITUC'nin önem verdiği konular arasında yer almıştır. İki kuruluş bu yönde gerçekleştirdikleri faaliyetleri daha kurumsal bir çizgide "Emek20 (Labour20- L20)" çatısı altında devam ettirmektedirler (TUAC, 2013a: 11-12). G20 ülkelerinde faaliyet gösteren sendika temsilcileri G20 zirvelerinin düzenlendiği yer ve tarihlerde bir araya gelerek uluslararası sendikal hareketin talep ve görüşlerini G20 ülke liderlerine iletmektedirler. Ayrıca bu talepler sadece G20 liderleriyle değil birçok uluslararası kuruluş temsilcisiyle de paylaşılmaktadır. Bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesi aşamasında; ITUC ve TUAC tarafından oluşturulmuş olan ve G20 ülkelerinde faaliyet gösteren sendikaları

ve Küresel Sendikaları kapsayan L20 grubu araç olarak kullanılmaktadır (ITUC, L20, 2014). ITUC ve TUAC'ın yoğun çabalarıyla oluşturulan grup; ekonomik krizin patlak vermesinin ardından, 2008 yılı Ekim ayında Washington'da düzenlenen ilk G20 Zirvesinde üst düzey bir temsilci heyeti oluşturarak faaliyetlerine başlamıştır. Grup; hükümet ve uluslararası kuruluş başkanları ve temsilcileriyle lobi faaliyetleri yürütmekte, işçiler için sosyal koruma, uluslararası ekonomik iş birliği gibi konular üzerinde durmaktadır. Zaman içinde G20 içinde kurumsal bir yapı haline dönüşen L20; zirveler öncesinde detaylı açıklamalar hazırlamakta, çalışma ve istihdam bakanları konferanslarına danışma statüsünde sosyal ortak olarak, G20 çalışma grubu toplantılarında tartışma oturumlarına katılım sağlamaktadır. Zirveler öncesinde L20 temsilcileri ev sahibi ülke cumhurbaşkanları ve başbakanları ile istihdam ve diğer konular hakkında fikir alışverişlerinde bulunmaktadır (ITUC/TUAC, 2013: 1-2).

OECD ile kurumsal bağlılık içinde faaliyetlerini sürdüren TUAC, OECD üyesi ülkelerde küresel sendikal hareketi temsil etmekte ve sendikaların OECD içinde dikkate alınmasını sağlamaktadır. TUAC, OECD komiteleri, çalışma grupları ve programları ile istişareler sürdürmesinin yanında; OECD bakanlar konseyi, G20 ve G8 toplantılarına katılım sağlamakta, bu platformlarda sendikal politikaların dile getirilmesi ve geliştirilmesi adına faaliyetler gerçekleştirmektedir (ITUC, 2010a: 91).

ITUC'nin en etkin ilişki içinde olduğu kurumlardan biri TUAC olmuştur. TUAC, ITUC'nin Kuruluş Kongresi'yle başlamak üzere birçok toplantısına katılım sağlamış, yönetim organı toplantılarına davet edilmiştir. Ayrıca TUAC'ın ITUC kongre ve genel kurul toplantılarına temsilcileriyle katılım sağlayacağı ve tartışmalara katılacağı Konfederasyon'un Anayasası'nda da güvence altına alınmıştır (ITUC, 2010d, 12-16; ITUC, 2010a: 33) . ITUC'nin kuruluşunun ardından 2006 yılı Kasım ayında gerçekleştirilen ilk genel kurul toplantısında ITUC, GUF ve TUAC arasında ortaklık sağlanması amacıyla bir anlaşma imzalanmıştır. Bu anlaşma dünya genelinde sendikal çıkarların savunulması ve sendikaya üye olmayı teşvik için bir iş birliğini temsil etmiştir. Sonrasında ise GUC'un oluşumunun temellerini oluşturmuştur (ITUC, 2010d: 3).

2008 yılında patlak veren finansal kriz, ITUC ve TUAC'nin da belirli alanlarda krize ilişkin faaliyetler yürütmesine neden olmuştur. Küresel ekonomik krize ilişkin iş birliği içinde

faaliyetler gerçekleştiren iki kurum, G20 zirvelerine krizin sona erdirilebilmesi için çeşitli öneriler sunmuşlardır (ITUC,2010a: 9). ITUC, TUAC ve GUF'ların iş birliği ile 2009 yılı Eylül ayında Pittsburgh'ta gerçekleştirilen G20 zirvesine bir bildirme hazırlanmıştır. Sendikaların öncelikli olarak ilgilenmesi ve çözüm üretmesini düşündükleri konuların yer aldığı bildirmede; genç işsizliği, ekonomik kriz, iklim değişiklikleri, sendikal haklar ve diğer birçok konuya yer verilmiştir. Ayrıca bu bildirgenin üye sendikalar tarafından hükümetlerine iletilmesinin sağlanması için ortak bir çaba harcanmıştır (ITUC, 2010a: 48; ITUC, TUAC, GU, 2009).

ITUC ve TUAC, OECD içinde gerçekleştirilen faaliyetlerde de birçok anlamda iş birliği içinde olmuştur. ITUC, OECD tarafından gerçekleştirilen komite toplantılarına katılım sağlamış, ticaret ve istihdam hakkındaki gerçekleştirilen tartışmaları takip etmiştir. Ayrıca ITUC Genel Sekreteri, TUAC temsil heyeti içinde G8 Zirveleri ev sahipleri ile yapılan toplantılara katılım sağlamıştır (ITUC, 2010a: 49). Bunlara ek olarak TUAC'nin OECD'nin ÇUS'larla ilgili olarak öne sürdüğü ilkelerin revize edilmesi adına gerçekleştirdiği faaliyetler ve toplantılar ITUC tarafından takip edilmiş, tartışmalara katılım sağlanmıştır (ITUC, 2010a: 63). OECD tarafından ortaya koyulan ilkeler dışında; GUC çatısı altında sağlanmış olan birliktelik ile ITUC, GUF ve TUAC, uluslararası finans kurumlarının politikalarında ve uygulamalarında reformlar gerçekleştirmesi için ortak hareket etmişlerdir (ITUC, 2010a: 52).

TUAC ve ITUC, OECD'nin yönetim, emeklilik sistemi, ticaret ve yatırım politikaları üzerine gerçekleştirdiği faaliyetlerin şekillendirilmesi için de iş birliği içinde hareket etmektedir. TUAC ve ITUC küresel finansal krizle ilgili olarak Ekonomi politikaları hakkında çalışma grubunda GUF ve OECD ülkesi olmayan diğer ITUC üyeleriyle birlikte G20 zirvelerine ortak raporlar hazırlamaktadırlar. ITUC'nin G20 liderleriyle iletişime geçmesi ve bu doğrultuda lobi faaliyetleri gerçekleşmesinde TUAC'ın önemli katkıları olmakla birlikte ITUC, TUAC tarafından düzenlenen birçok etkinliğe katılım sağlamıştır. (ITUC, 2010a: 90-92).

ITUC ve TUAC tarafından vergi politikalarına ilişkin düzenlenen aktiviteler de bulunmaktadır. Konuyla ilgili olarak 2013 yılında bir uzmanlar toplantısı gerçekleştirilmiştir. Vergi planlamasının ÇUŞ'ların işçi istihdamı üzerindeki etkisi, vergi kaçakçılığı, vergiden

kaçınma ve vergide şeffaflık gibi konuların gündeme alındığı toplantıya; GUC, PSI, EI, EPSU ve diğer STK'ler de katılım sağlamıştır (TUAC, 2013b). Bununla beraber kamu sektöründe rüşvetin engellenmesi gibi konular da OECD ve sendikalar tarafından ortak faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Sendikaların ve OECD temsilcilerin katılımıyla konuyla ilgili toplantılar düzenlenmiş, ülkeler hakkında derinlemesine değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir. Konuyla ilgili gerçekleştirilen faaliyetlere katkı sağlamak ve yolsuzluğun önlenmesine ilişkin hassasiyetin oluşturulması amacıyla ITUC, PSI ve TUAC iş birliğiyle " Yolsuzlukla Mücadele Ağı (United Against Corruption Network- UNICORN)" içinde farklı faaliyetler de gerçekleştirilmektedir (OECD, 2008: 6-7). UNICORN Yönetim Kurulu, ağın kurucusu olan ITUC, TUAC ve PSI tarafından temsil edilmektedir. UNICORN, sendikaların birlikteliğini sağlayarak küresel düzeyde rüşvet ve yolsuzlukla mücadele etmeyi amaçlamakta ve toplumla sendikalar arasındaki bağı güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda sendikalar arasında bir iş birliği sağlayarak yolsuzlukla mücadele anlamında kampanyalar düzenlemekte ve yolsuzluğa ilişkin farkındalık yaratmaya çalışmaktadır (UNICORN, 2014).

III.2.5. Uluslararası Çalışma Örgütü ile İlişkiler

ILO, daha iyi yaşam koşullarının sağlanması amacıyla ve sürekli bir evrensel barışın ancak "sosyal adalet" ilkesinin gerçekleştirilmesi ile mümkün olacağı inancı ile 1919 yılında kurulmuştur. ILO, 1919 yılında "Milletler Cemiyeti"ne bağlı bir örgüt iken 1946 yılında UN ile özel iş birliği ilişkisi içine girmiş, UN'a bağlı bir uzmanlık örgütü haline gelmiştir (Kaya, 1999: 1). Örgüt kuruluşundan itibaren norm üretme ve normların uygulanmasını denetleme süreçlerinde "üçlülük ilkesini" temel almıştır. Örgüte üye devletlerin işçi, işveren ve devlet temsilcilerin katılımını esas alan bu yapı; ILO'nun temel özelliğidir. Üçlü yapının sosyal kanatlar açısından özelliği incelendiğinde ise sendika üyeliği ve sendikal örgütlenme temeline dayandığı görülmektedir (Gülmez, 2011: 77). ITUC de üçlü yapının ILO'a önemli bir avantaj sağladığını savunmakta ve bu üçlü yapının ILO etkinlikleri ve yapısında esas olarak kabulünün devam ettirilmesine önem vermektedir (ITUC, 2006b: 7).

Kurulduğu ilk dönemlerde ağırlıklı olarak günlük çalışma süreleri, işsizlikle mücadele, sosyal güvenlik, çocuk ve kadınların çalışma koşullarının iyileştirilmesi gibi konular üzerinde yoğunlaşan ILO; 1944 yılında “Philadelphia Bildirgesi”ni kabul etmiş ve sosyal adalet, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü, yoksulluk ve dünya barışı gibi konular üzerinde durmuştur (Kaya, 1999: 2). Küreselleşmenin giderek etkisini arttırdığı 1980’li yılların sonu ve 2000’li yıllarla birlikte Örgüt hedeflerinde de önemli genişlemeler olmuştur. Emeğin haklarını (çalışmaya bağlı insan hakları), istihdamı, sosyal korumayı ve sosyal diyalogu geliştirmek; Örgütün politikalarına yön vermesi ve uluslararası rolünü belirlemesi anlamında önemli hedefler olarak dile getirilmiştir (Gülmez, 2011: 52). ILO, belirlediği hedefleri gerçekleştirmek için başta sözleşme ve tavsiye kararları olmak üzere UN’nin çalışma hayatıyla ilgili karar, eylem ve programlarını ve diğer uluslararası ve bölgesel düzeydeki örgütlerin belge ve kararlarını araç olarak kullanmaktadır (Kaya, 1999: 10). Ayrıca örgüt, uluslararası çalışma standartlarının oluşturulması ve geliştirilmesi için yoğun çaba harcamaktadır. Bu hedefini gerçekleştirirken de yayınladığı sözleşme ve tavsiye kararlarını; çalışma standartlarının kaynağı olarak kullanmaktadır (Kaya, 1999: 12-13).ILO’nun önem verdiği bu konu ITUC tarafından da önemsenmiş, Konfederasyonun kuruluş kongresinde ve programında gündeme alınan konular arasında yer almıştır. ITUC, Konfederasyon Programı’nda uluslararası emek standartlarının oluşturulmasının ILO’nun esas görevi olduğunu belirtilirken bu görevin gerçekleştirilmesinde ITUC’nin katkı sağlaması gerektiğini vurgulamıştır (ITUC, 2006b: 7).

Program’da ITUC’nin “ILO İşçi Grubu” içinde faaliyetleri aracılığıyla ILO’nun gelişmesine katkıda bulunması ve ILO içinde kadınların oranının artırılması için faaliyetler gerçekleştirilmesi bir görev olarak belirtilmiştir. Ayrıca “İnsana Yakışır İş Programı” desteklenmiş ve ITUC’nin bu programda aktif görev alması gerektiği dile getirilmiştir. Küreselleşmenin neden olduğu sorunlara karşı sosyal adalet ve sürdürülebilir kalkınmayı hedefleri arasına alan ITUC, ILO ile ilişkilerini bu yönde geliştirerek uluslararası çalışma standartlarının tüm dünyada uygulanmasını amaçlamaktadır (Ekmekçioğlu, 2007: 17). ITUC Anayasası Genel Prensipler kısmında da ILO’nun desteklendiği belirtilmiş, uluslararası çalışma standartlarının belirlenmesi ve uygulanmasına daimi görevler içinde yer verilmiştir (ITUC, 2006c: 7).

ITUC, 2009 yılında ILO tarafından kabul edilen “Küresel İşler Paktı’nın” hazırlanması sürecinde oldukça etkili olmuştur (ITUC, 2010a: 10). Pakt’ın ekonomik toparlanmayı teşvik edecek işlerin yaratılması ve işçilere sosyal korumayı sağlayacak politikalara yön vereceği beklentisi, ITUC’nin konuya önem vermesinin nedenlerindedir (Hennebert, 2011: 155). Paktın kabul edilmesinden sonra da ITUC, bu durumu memnuniyetle karşılamış, Pakt’ın önemini ve küresel ekonomik krizin etkilerini ele aldığı bir genelge yayınlamış, Pakt’ın üyeleri, GUF’lar ve TUAC ile paylaşmıştır. ITUC, yayınladığı bu genelgede Pakt’ın önemi ve etkileri üzerinde durmakla birlikte; üyelerinden ve paydaşlarından, Küresel İşler Paktıyla ilgili bilgi alışverişinin yaygınlaştırılması ve diğer STK’lar ile konuya yönelik paylaşımlarda bulunulmasını talep etmiştir. Ayrıca üye sendikaların bulunduğu ülkelerde Paktla veya küresel krizle ilgili gerçekleştirilen faaliyetler ve gelişmeler hakkında Konfederasyon ’un bilgilendirilmesini talep etmiştir (ITUC, 2009a).

ITUC’nin faaliyetlerinin ve politikalarının şekillenmesinde de önemli etkisi olan İnsan Onuruna Yakışır İş Programı (Decent Work), ILO ile ilişkilerinin şekillenmesinde de önemli bir yere sahiptir. ITUC, konuya hem Anayasasında hem de Programı içinde yer vermiş, insan onuruna yakışır işlerin yaratılması ve adil bir küreselleşme için ILO’ya gereken desteği vereceğini bildirmiştir (ILO, 2008: 29). ITUC Kuruluş Kongresinde, ILO Genel Direktörü örgütlenme özgürlüğünün geliştirilmesi ve korunmasının, ITUC ve ILO’nun İnsan Onuruna Yakışır İş Programı ve adil bir küreselleşmenin geliştirilmesi adına gerçekleştireceği faaliyetlerde önemli bir yere sahip olduğunu dile getirmiştir (ILO, 2008: 29). İnsan onuruna yakışır iş programının geliştirilmesi ve bu anlamda çeşitli faaliyetler düzenlenmesi, ITUC tarafından önem verilen konular arasında yer almıştır.

Sendikal hak ihlalleri ve insan hakları ihlalleri de ITUC ve ILO arasındaki ilişkilerde önemli konular arasında yer almaktadır. (ITUC, 2010a: 39). ITUC konuyla ilgili olarak, Sendika Özgürlüğü Komitesine, örgütlenme özgürlüğü ihlalleriyle ilgili bilgilendirmede bulunmaktadır. Ayrıca örgütlenme özgürlüğüyle ilgili olarak düzenlenen üçlü seminerlere katılım sağlamaktadır (ITUC, 2010a: 44). 87 ve 98 sayılı sözleşmelerin ihlâl edildiği durumlarda, konuyla ilgili şikâyetlerin, ILO’nun denetim mekanizması tarafından Sendika Özgürlüğü Komitesine ulaştırılması ve ITUC üyesi birçok sendikal merkezin bu mekanizma

aracılığıyla şikâyetlerini iletmesi, konunun ITUC tarafından da yakından takip edilmesini sağlamaktadır.(ITUC, 2010a: 40).

ITUC Genel Sekreteri, ILO'nun üst düzey toplantılarına katılım sağlamakta ve burada sendikaların çeşitli konularla ilgili görüşlerini dile getirmektedir. ITUC ekonomik kriz döneminde de bu şekilde ILO toplantılarına katılmış, sendikaların konuyla ilgili görüş ve çözüm önerilerini gündeme getirmiştir (ITUC, 2010a: 48). Ayrıca ITUC'nin ILO Çalışma Grubunda işçi tarafında temsilcileri bulunmakta ve bu sayede ILO'da bir çalışma gündemi oluşturmak için çabalamaktadır (ILO, 2008: 29). ITUC; ILO Çalışma Grubu aracılığıyla, ILO'nun güçlendirilmesi, kadınların ILO içindeki katılımının artırılması ve ILO'nun faaliyetlerinin daha etkin bir hale getirilmesi için mücadele etmiştir (ITUC, 2006b: 7).

ITUC, göçmen işçi sorunlarıyla ilgili olarak ILO tarafından gerçekleştirilen faaliyetlere de destek vermekte, göçmen işçilerle ilgili çıkartılan sözleşmelerin tanıtımı ve bilinçlendirilmesi için kampanyalar düzenlemektedir. Ayrıca konuyla ilgili olarak ulusal örgütler, bölgesel örgütler ve ILO ile ortak toplantılar gerçekleştirilmektedir (ILO, 2008: 60). Düzenlenen toplantılarda göçmen işçiler, zorla çalıştırma ve ev işçiliği gibi konularda geliştirilen politikalar hakkında sendikalar arasında iletişimin sağlanması amaçlanmaktadır (ITUC, 2007f: 14). Ayrıca göçmen işçiliğin beraberinde ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile ilgili birçok sorunu da gündeme getirdiği bilinmektedir. Bu doğrultuda ITUC, ırkçılık ve yabancı düşmanlığıyla ilgili faaliyetlere de önem vermekte, konuyla ilgili olarak ILO ile ortak faaliyetler gerçekleştirmektedir (ITUC, 2007f: 18). ILO tarafından çocuk işçiliğine yönelik olarak düzenlenen eğitimler, seminerler, kapasite geliştirme çalışmaları ITUC tarafından da desteklenmektedir. (ILO, 2010a: 31). ITUC Kuruluş Kongresinde alınan kararlar doğrultusunda oluşturulan Konfederasyon Programında çocuk emeğinin en kötü biçimlerinin yok edilmesine yönelik kampanyaların düzenlenmesi gerekliliğine yapılan vurgunun yanında bu doğrultuda sağlanacak kaliteli eğitim ve aile gelirleri desteği sağlanmasına ilişkin farkındalık oluşturulması gibi konuları da gündemine almıştır. Çocuk emeğine yönelik Konfederasyon tarafından gerçekleştirilen kampanyalarla, 138 sayılı “Asgari Yaş Sözleşmesi” ve 182 sayılı “Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri Sözleşmesi” nin kabulü ve işverenler tarafından uygulanmasına yönelik kampanyalar gerçekleştirileceği vurgulanmıştır (ITUC,

2006b: 5-6). Ayrıca aynı programda, ulusal ve uluslararası anlamda ticaretin düzenlenmesi ve yapılan düzenlemelerde sosyal sorumluluğun dikkate alınması adına Konfederasyon tarafından gerçekleştirilen kampanya ve faaliyetlerde ILO tarafından kabul edilmiş olan “Çokuluslu Şirketler ve Sosyal Politikayla İlgili İlkeler Deklarasyonu” ile uyumlu hareket edileceği vurgulanmıştır (ITUC, 2006b: 4).

III.3. ULUSLARARASI SENDİKALAR KONFEDERASYONU’NUN İLGİLENDİĞİ KONULAR VE UYGULADIĞI SENDİKAL STRATEJİLERİ

Küreselleşmenin artan etkisiyle ortaya çıkan ve daha önce de var olduğu halde ciddiyeti önemli ölçüde büyüyen birçok sorun gerek uluslararası kurum ve kuruluşların gerekse uluslararası emek örgütlerinin ilgi alanları içine girmiştir. Uluslararası oluşumların çoğu bu sorunların çözümü noktasında çoğu zaman iletişim ve etkileşim içinde çalışmış, her biri kendi yapısal özellikleri paralelinde konuya farklı stratejilerle yaklaşmışlardır. ITUC de bu süreç içinde önem verilmesi ve çözümlenmesi gerektiğini düşündüğü birçok konu ve soruna geliştirdiği sendikal stratejileri doğrultusunda yaklaşmış ve bu sorunlarla mücadele etmeye çalışmıştır. ITUC, önem verdiği konularla ilgili sendikal faaliyetlerini yürütürken kimi zaman kendi yapısı içinde ve tekil olarak hareket ederken kimi zaman da diğer sendikal örgütler veya uluslararası kuruluşlarla iletişim içinde olmuştur. Kuşkusuz ki küreselleşme süreci doğrultusunda önemli hale gelen birçok yeni konu ve sorun ortaya çıkmış, önceden var olan sorunların birçoğu eskisinde çok daha ciddi boyutlara gelmiştir. Bu doğrultuda uluslararası sendikal hareketin ve ITUC’nin de bu konu ve sorunlara yaklaşımı belirledikleri stratejiler paralelinde şekillenmiştir. ITUC’nin ve son dönem uluslararası sendikal hareketin üzerinde durduğu konuların daha net anlaşılması, bu konular üzerine gerçekleştirdikleri sendikal faaliyetlerin hangi sendikal stratejiler çerçevesinde şekillendiğinin incelenmesi açısından bu konulardan bazılarının detaylı olarak ele alınma ve tartışılması faydalı olacaktır. Bu nedenle aşağıda ITUC’nin önem verdiği ve üzerinde durduğu konu ve sorunlar ile bu konu ve sorunlara yönelik uyguladığı sendikal stratejiler incelenmeye çalışılacaktır.

III.3.1. İnsan Onuruna Yakışır İş

ILO'nun 1999 yılında gerçekleştirilen 87. Uluslararası Çalışma Konferansı'nın en önemli gündemini "İnsan Onuruna Yakışır İş" oluşturmuş, bu tarihten itibaren insan onuruna yakışır işlerin geliştirilmesi ILO'nun ana amaçları ve temel ilkeleri arasında yer almıştır. ILO, Konferansta İnsan Onuruna Yakışır İş; "*özgür, eşitlik temeline dayanan, güvenilir ve insana değer verilen bir ortamda, verimli ve saygın bir işin elde edilmesi için kadın ve erkeklerin sahip oldukları fırsatlar*" olarak tanımlamıştır.(ILO, 1999: 3; Anker vd, 2003: 147). Bu tanım doğrultusunda konuya insanın zamanının büyük bir bölümünü çalışarak geçirdiği gerçeğiyle yaklaşarak; İnsan Onuruna Yakışır İşin temel boyutunun sosyal uyum ve bireysel saygı paralelinde kaliteli bir yaşamı işaret ettiği vurgulanmıştır (Anker vd., 2003: 147). Kısacası İnsan Onuruna Yakışır İş; tüm kadın ve erkeklerin özgür, adaletli, güvenli ve insan onuruna uygun şartlarda verimli ve üretken bir işe sahip olmaları şeklinde tanımlanmıştır (ILO, 2010b: 11). ILO'nun İnsan Onuruna Yakışır İşle ilgili yapmış olduğu tanım daha ayrıntılı incelenecek olursa belirtilen temel boyuta ek olarak insan onuruna yakışır işin birçok farklı boyutunun olduğu da belirtilmiştir (Anker vd., 2003: 151).

İş fırsatlarının varlığı ve yeni iş fırsatlarının yaratılması İnsan Onuruna Yakışır İşin en önemli boyutlarından. Çünkü insan onuruna yakışır bir işten söz edilebilmesi için öncelikle hali hazırda mevcut iş fırsatlarının olması gerekmektedir. Ayrıca çalışmak isteyen bütün insanların çalışma hakları vardır. Bu nedenle, belirtilen hakkın kullanılabilmesi iş fırsatlarının varlığına ve yeni iş fırsatlarının yaratılmasına bağlıdır. İnsan Onuruna Yakışır İşin bu boyutuyla yakından ilişkili bir diğer önemli boyutu ise herkesin çalışmak istediği işi kendi özgür iradesiyle seçebilmesinin sağlanmasıdır. Kısacası bu konuda vurgulanmak istenilen; kölelik, çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri ve zorla çalıştırma biçimlerinin ortadan kaldırılması olmuştur. Ayrıca bu boyut; çalışma yaşamında her türlü ayrımcılığın önlenmesi ve işçilerin sendikalara katılıma haklarının gözetilmesini de kapsamaktadır. Herkesin kendi iradesiyle seçtiği işlerde çalışabiliyor olmaları ancak bu işlerden elde edilen kazançların belirli bir yaşam seviyesini karşılayabilmesiyle anlamlı hale gelmektedir. Bu nedenle işçilerin,

kendilerinin ve ailelerinin geçimlerini ve yaşamlarını kabul edilebilir bir standartta sağlayabilmeleri İnsan Onuruna Yakışır İş'in bir diğer boyutunu oluşturmaktadır. Bu boyutun önemi en az şirketlerin ve ülkelerin rekabet güçlerini korumaları ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması kadar hatta daha önemlidir.

İşe girişlerde ve iş yerinde ayrımcılığın önlenmesi, çalışma yaşamı ve aile yaşamı arasında bir denge oluşturulması İnsan Onuruna Yakışır İş'in bir diğer boyutudur. Bu boyut beraberinde işçilerin, adil ve eşit muameleye tabi tutulmaları ve eşit olanaklara sahip olmaları hedeflenmektedir. Ayrıca iş yerinde güvenliğin sağlanması İnsan Onuruna Yakışır İş açısından önemli olan diğer bir boyuttur. Burada bahsedilen güvenlik kavramı oldukça geniş bir şekilde değerlendirilmiştir. İşçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri, emeklilik ve hastalık gibi durumlarda sağlanması gereken sosyal güvenlik içindeki korumalar ve güvenceler bu boyut içinde ele alınmıştır. Bütün bunlarla beraber İnsan Onuruna Yakışır İş kapsamında iş yerinde insana duyulan saygının arttırılması, işçilerin işyerinde özgür bir şekilde temsil edilmelerinin ve kendilerini ilgilendiren konularda karar sürecine dâhil olmalarının sağlanması hedeflenmektedir (Anker vd., 2003: 151-152).

ILO, İnsan Onuruna Yakışır İş'in adil bir ticaret anlayışının oluşmasıyla yakından ilgili olduğunu belirtmiştir. ILO, sadece iş ve ticaret fırsatları yaratmanın yoksulluğun azaltılmasında yeterli bir etkiye sahip olmadığını ancak İnsan Onuruna Yakışır İşe ulaşılmasıyla birlikte insanların devredilemez bir şekilde sosyal koruma ve sosyal sermaye elde edebileceklerini belirtmiştir. Dolayısıyla yoksulluğun önlenmesinin ve sürdürülebilir kalkınmanın; insanların hayatta kalmaları için yeterleri olacak şartların sağlanmasıyla değil İnsan Onuruna Yakışır İş şartlarının oluşturulmasıyla mümkün olacağıın altı çizilmiştir (ILO, 2010b: 12).

İnsan Onuruna Yakışır İş Programı yukarıdaki değerlendirmeler doğrultusunda belirli hedeflere ulaşmayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda İnsan Onuruna Yakışır İş Programı dört ana stratejik hedef üzerine yoğunlaşmıştır. Çalışma yaşamındaki hakların genişletilmesi, istihdam, sosyal koruma ve sosyal diyalog bu dört stratejik hedefi oluşturmuştur (ILO, 1999: 3). Belirtilen hedeflerin her birinin birbiriyle bağlantılı olduğu ve gerçekleştirilmelerinin birbirlerine bağlı olduğu ILO tarafından özellikle belirtilmiştir (ILO, 1999: 80). Bu hedefler

gerek ILO'nun yapısal özellikleri açısından gerekse ILO Anayasası içinde oldukça önemli bir yere sahiptir. ILO Anayasası; işçilerin çalışma şartlarının; örgütlü yada örgütsüz, formel, informal, evde yada toplumsal gönüllülük esasına göre çalışan tüm işçiler için geliştirilmesi gerektiğini belirtmekte ve bu doğrultuda çağrı yapmaktadır (ILO, 1999:4). Böylece İnsan Onuruna Yakışır İş Programı çerçevesinde oluşturulan dört stratejik hedefin belirtilen tüm bu işçiler için geçerli olduğu ILO tarafından vurgulanmıştır. Kısacası ILO, İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'nı temel çalışma standartlarının sağlanmasından çok daha fazlası olarak kabul etmiştir. Bu doğrultuda zorla çalıştırmanın yok edilmesi, çocuk işçiliğinin en kötü şekillerine son verilmesi, ayrımcılığın ortadan kaldırılmasının İnsan Onuruna Yakışır İşin oluşması için yeterli görmemektedir. Bu nedenle ILO, bütün bunların sağlanmasının yanında; hiçbir işçinin adil bir ücretin altında almadığı, makul istihdam şartlarının ve yeterli sosyal korumanın sağlandığı bir sosyal zemin oluşturulmasına önem vermiş ve bu noktada sendikaların da hayati bir role sahip olduklarını vurgulamıştır (ILO, 2010b: 12- 13). Belirtilen stratejik hedeflere ulaşmada toplu pazarlıkların önemi ve etkin bir şekilde tanınması özellikle belirtilmiştir. ILO, temel prensiplerin ve hakların ihlâlinin meşru bir zeminde karşılaştırmalı bir avantaj olarak ve çalışma standartlarının ticari amaçlar doğrultusunda kullanılmayacağını altını da özellikle çizmiştir (ILO, 2010b: 13).

ILO'nun İnsan Onuruna Yakışır İş Programı çerçevesinde gerçekleştirmeye çalıştığı ilk stratejik hedefi çalışma yaşamındaki hakların genişletilmesi olmuştur. Bu hedef aracılığıyla iş yerinde özellikle önemli olan temel hak ve prensiplerin korunması ve geliştirilmesi hedeflenmiştir. İşçilerin sahip oldukları temel hak ve prensiplere saygı duyulması önemsenmiştir (ILO, 2010b: 13). Çalışma yaşamındaki hakların korunması ve geliştirilmesinin önemli bir adımını da iş fırsatlarının geliştirilmesi oluşturmaktadır. Bu doğrultuda ILO'nun önemli stratejik hedeflerinden birini de insanların onurlu bir şekilde yaşayabilecekleri iş fırsatlarının yaratılması oluşturmıştır. Bu doğrultuda sadece sayısal anlamda iş fırsatlarının çoğaltılması değil aynı zamanda oluşturulan iş fırsatlarının insan onuruna uygun koşullara sahip olması hedeflenmiştir (ILO, 1999: 4). Bu hedef bireylerin gerek kendi kişisel gereksinimleri doğrultusunda gerekse ortak refahın sağlanabilmesi için gerekli olan kapasite ve becerilerinin geliştirilmesine olanak tanınmasını da içermektedir. Bu nedenle ister kamu ister özel sektörde olsun tüm işletmelerin sürdürülebilirliklerini devam ettirerek daha fazla

gelir ve istihdam fırsatı yaratmaları amaçlanmıştır. Toplumların ekonomik kalkınma, iyi yaşam standartları ve sosyal ilerleme gibi hedeflerine ancak bu doğrultuda ulaşılabileceği savunulmuştur (ILO, 2010b: 13).

İnsan Onuruna Yakışır İş'e ulaşma noktasındaki bir diğer stratejik hedef ise sürdürülebilir bir şekilde ve ulusal koşullara uyumlu olarak sosyal koruma, sosyal güvelik ve işçinin korunması ve bu doğrultudaki hizmetlerin arttırılması olmuştur. Bu anlamda, sosyal koruma; birçok anlamdaki korumayı içine alacak şekilde temel bir gelirin sağlanmasını ve sosyal korumaların hızla meydana gelen toplumsal, teknolojik ve ekonomik değişikliklere karşı uyumlu hale getirilmesini içermektedir. Sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamının sağlanması, ücretler, çalışma saatleri ve şartlarının düzenlediği politikalar da bu stratejik hedef içinde değerlendirilmiştir (ILO, 2010b: 13). Bütün hedeflerin sosyal diyalogun geliştirilmesi ve üç taraflı (devlet, işveren ve işçi) diyalogun sağlanması koşuluyla gerçekleştirilmesi ise İnsan Onuruna Yakışır İş Programının bir diğer önemli stratejik hedefini oluşturmuştur (ILO, 2010b: 14). ILO, bu açıdan bir değerlendirme yapmış, İnsan Onuruna Yakışır İşlerin yaratılabilmesinin; hükümet, işveren ve işçi taraflarının birbirlerinin farklı çıkarlarına cevap vermesi ve bunları dikkate alması ile mümkün olabileceğini belirtmiştir (ILO, 1999: 4).

Kısaca değinilen stratejik hedeflerin bütün ülkelerin gereksinim ve koşullarına uygun hale getirilmesine, ekonomik kalkınma ve sosyal ilerlemenin birlikte gerçekleştirilmesine önem verilmiştir. İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'nın işleyişinde ulusal ve uluslararası politikalarda bir fikir birliği oluşturulmasının kolaylaştırılması, etkili bir iş gücü denetim sistemi varlığı ve çalışma ilkelerinin tanınmasına, oluşturulan çalışma yasalarına saygılı bir endüstri ilişkileri sisteminin meydana getirilmesi için yukarıda belirtilen dört stratejik hedef oldukça önemli bir rol oynamaktadır (ILO, 2010b: 14).

İnsan Onuruna Yakışır İş Programının başarılı bir şekilde işlemesi ve stratejik hedeflerini gerçekleştirebilmesi için sendikalara da önemli roller düşmektedir. Sendikalar insan onuruna yakışır işlerin geliştirilebilmesi için birçok farklı faaliyet gerçekleştirmekte ve çeşitli kampanyalar düzenlemektedirler. Özellikle çocuk işçilik ve borçları karşılığında çalıştırılan işçiler için sendikalar tarafından gerçekleştirilen birçok faaliyet olmuştur. Sendikalar, birçok ülkede ILO ile iş birliği içinde çalışmakta ve hükümetlerle olan ilişkilerde

ve diğerk STK ile iş birliklerinde İnsan Onuruna Yakışır İşin geliştirilmesi için çeşitli faaliyetler yürütmektedirler (Somavia, 2001: 36).

İnsan onuruna yakışır işlerin geliştirilmesi anlamında sendikalar tarafından üstlenilen görevlerden birini de eğitim faaliyetleri oluşturmaktadır. Özellikle küreselleşme sonucunda çalışma yaşamında meydana gelen değişimler sendikaların örgütlenme, toplu pazarlık ve diğerk faaliyet alanlarında alışılmışın dışına çıkmalarını gerektirmiştir. Bu değişimler ve karşılaşılan zorlukla başa çıkabilmenin en önemli unsurlarından biri de eğitim faaliyetleri olmuştur. Sendika üyelerinin, yöneticilerinin ve personelinin eğitilmesi her zamankinden çok daha önemli hale gelmiştir. Bu doğrultuda değerlendirildiğinde sendikalar tarafından gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri hem genel olarak hem de İnsan onuruna yakışır işlerin geliştirilmesi açısından oldukça önemli bir hal almıştır. İşçilerin İnsan Onuruna Yakışır İş Programı ve hedefleri hakkında bilgilendirilmesi bu eğitim faaliyetleri kapsamında gerçekleştirilmiştir (ILO, 2010b: 28-30). Sendikalar sosyal korumanın geliştirilmesi ve güçlendirilmesi için de önemli katkılar sağlamaktadırlar. İstihdamın kayıtlı hale gelmesi, iş yerinde ve toplum içinde işçilerin korunması için önemli katkılar sunmaktadırlar (ILO, 2010b: 54). Ayrıca sendikalar, İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'nın önem verdiği ve çözmeye çalıştığı birçok konu ve sorun üzerinde de faaliyet gösteren önemli araçlardandır. Sendikalar sadece kendi üyelerinin değil bütün işçilerin haklarını korumakla yükümlüdürler. Bu nedenle çocuk işçiliği, zorla çalıştırma, göçmen işçilerin sorunları gibi birçok sorunla ilgilenmektedirler. Bu konularla ilgili olarak faaliyetler yürütmekte ve çeşitli kampanyalar düzenlemektedirler (ILO, 2010b: 57). İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'nın önem verdiği konulardan biri olan kayıt dışı istihdamın azaltılması da sendikaların üzerinde önemle durduğu konulardandır. Sendikalar, bu sorunun çözülmesiyle ilgili birçok önemli faaliyete ve kampanyalara öncülük etmektedirler (ILO, 2010b: 57-59).

Kısacası sendikalar, insan onuruna yakışır işlerin geliştirilebilmesi için konuyla ilgili sorunları tartışmakta, gerçekleştirilmesi gereken reformlarla ilgili olarak bilgi toplamakta ve sorunların çözüm yollarına katkı sağlamaktadırlar. Ayrıca ortaya çıkan değişimler ve finansmanla ilgili konularda sendikal öncelikleri belirlemekte, ILO ve UN tarafından konuyla ilgili olarak verilen kararlarda ve gerçekleştirilen anlaşmalarda sendikaların etkin olmasını

sağlamaktadırlar. Bunlara ek olarak ulusal hükümetleri ve faaliyet yürüttükleri bölgeleri konu paralelinde etkilemeye çalışmaktadırlar (ILO, 2010b: 90). Böylece sendikalar hem İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'nın işleyişinin başarıya ulaşmasında önemli katkılar sağlamakta hem de İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'na sendikal politikaların oluşturulması ve sendikal stratejilerin şekillenmesinde önemli bir yer vermektedirler.

ITUC de konuya bu şekilde yaklaşmakta İnsan Onuruna Yakışır İş Programının başarılı olabilmesi için ve bu sayede insan onuruna yakışır işlerin geliştirilebilmesi için yoğun çaba harcamaktadır. İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'yla ilgili birçok faaliyet gerçekleştirmekte, cinsiyet eşitliği, çocuk işçiler, zorla çalıştırma, göçmen işçiler, ev işçileri, iklim değişiklikleri ve doğaya saygılı işlerin yaratılması ve diğer birçok konuyla ilgili gerçekleştirdiği faaliyetlerde insan onuruna yakışır işin ve şartların oluşturulmasını dikkate almaktadır. Faaliyet yürüttüğü bütün konularda ve sorunlarda insan onuruna yakışır işe de yer vermektedir. Belirtilen konuları bir birinden ayrı olarak değil bir birini destekleyen şekilde ele almaktadır. İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'nı ve bu Programın başarılı olabilmesi için nasıl bir strateji izlenmesi gerektiği ITUC tarafından gerçekleştirilen birçok toplantıda tartışılmakta ve konuyla ilgili ilkeler ve politikalar belirlenmektedir.

ITUC'nin 2010 yılında gerçekleştirdiği 2. Dünya Kongresi'nde İnsan Onuruna Yakışır İş Programı önemli bir gündem olarak tartışılmış, insan onuruna yakışır işlerin yaratılmasının önemi vurgulanmıştır. Kongre'de ILO'nun İnsan Onuruna Yakışır İşle ilgili olarak belirlediği dört stratejik hedef üzerinde önemle durulmuştur (ITUC, 2010e: 3). Kongre sonunda küresel sosyal adaletin sağlanması için yedi farklı strateji belirlenmiş ve bu stratejiler arasında İnsan Onuruna Yakışır İşe de yer verilmiştir (ITUC, 2010d: 7-8). Bu doğrultuda ITUC, ekonomik ve sosyal politikaların merkez hedefi olarak insan onuruna yakışır işlerin herkes için sağlanması adına çalışmak için görevlendirilmiştir (ITUC, 2010d: 7). Konfederasyon, herkes için insan onuruna yakışır işin sağlanması adına yeni bir küreselleşme modeli adına kampanyalar düzenlemeyi hedeflemiştir. Bu doğrultuda ekonomik gelişmenin; ekonomik etkinlik, sosyal adalet ve sürdürülebilir bir çevrenin sağlanmasıyla oluşturulmasını desteklemiştir. Bu hedeflere ulaşabilmek için ITUC, ITUC üyeleri, TUAC ve diğer küresel sendikalarla iş birliği içinde hareket etmeyi ve bu şekilde küresel ekonomide önemli değişiklikler yaratmayı

önemsemektedir. Bu sayede işçi haklarını da kapsayan insan haklarına ve çevreye saygının, cinsiyetler arası eşitliğin, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasını; yoksulluğun sona erdirilmesini ve az gelişmiş ülkelerin borçlarının iptal edilmesini hedeflemektedir. Bu yaklaşımla birlikte ekonominin dengelenmesini, sermaye ile işçiler, kadınlar ile erkekler, gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerin ortak bir anlaşma çerçevesinde yeniden dengelenmesi gerektiğini savunmaktadır (ITUC, 2010e: 3-4). ITUC, küresel boyutta kamu servislerine ulaşılabilirliğin artmasının, yoksulluğun ve eşitsizliğin azaltılmasında, İnsan Onuruna Yakışır İş fırsatlarının artırılmasında önemli olduğunu savunmaktadır. Bu nedenle kamu hizmetlerinin özelleştirilmesine karşı çıkmaktadır. Ayrıca sosyal alt yapının yanında kamu maliyesi yöntemleriyle ilgili önlemler de alınması gerektiğini; insanların yaşam ve çalışma koşullarının geliştirilmesi ve İnsan Onuruna Yakışır İş stratejileri açısından önemli bulmaktadır (ITUC, 2010e: 7-8). ITUC; ILO'nun İnsan Onuruna Yakışır İş Gündeminin önemli stratejik hedeflerinden olan sosyal koruma üzerinde de önemle durmuştur. Hükümetler tarafından, geniş anlamda bir sosyal korumanın oluşturulması, güvenceli işlerin sağlanması ve kayıt dışı ekonominin önüne geçilmesi için mücadele etmektedir (ITUC, 2010e: 15-16).

ITUC, temel işçi haklarının korunması ve geliştirilmesine temel öncelikleri arasında yer vermektedir. Bu hakların dünyanın her yerindeki işçiler adına korunması ve geliştirilmesini adil bir küreselleşme modelinin gerekliliği olarak kabul etmiştir. Konfederasyon, temel işçi haklarının korunması ve geliştirilmesi adına ve her nerede olursa olsun bu hakların ihlallerinin sonlandırılması için mücadele edeceğini dile getirmiştir. ITUC, ILO tarafından 2008 yılında yayımlanan “Sosyal Adalet Bildirgesi” ve 2009 yılında yayımlanan “Küresel İşler Paketi”nin İnsan Onuruna Yakışır İş Programı ve sürdürülebilir ekonomik kalkınma adına büyük önem taşıdığını kabul etmekte ve bu belgelerin hükümetler tarafından tanınması, onaylanması ve uygulanması adına faaliyetler gerçekleştirmektedir (ILO, 2010e: 5-6). Adil Bir Küreselleşme İçin Sosyal Adalet Bildirgesi ve “Ülkeler İnsan Onuruna Yakışır İş Programı”nın gelişmekte olan ülkelerde desteklenmesi gerektiğini savunmaktadır (ILO, 2010b: 8). Ayrıca Küresel İşler Paketi'nin İnsan Onuruna Yakışır İş Gündemini beslediğini ve güçlendirdiğini belirtmekte ve bu anlamda Pakta daha çok destek verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda işverenleri, hükümetleri, ÇUŞ'ları, ulusal ve uluslararası sendikal örgütlerle iş birliği içinde hareket ederek dile getirilen tavsiyeleri uygulamaya çağırılmaktadır (ITUC, 2010e: 12). ITUC,

ILO işçi grubu ile iş birliği içinde çalışarak, insan onuruna yakışır işlerin oluşturulması için ILO'nun Küresel İşler Paketi ve Sosyal Adalet Bildirgesi'nin etkinliğinin artırılması için çalışmaktadır. ILO'yu küresel krize karşı politika ürettiği her alanda desteklemektedir. ILO'nun küresel istihdam gündemi doğrultusunda hareket ederek oluşturulan ekonomik ve sosyal politikaların, tam istihdamı ve İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'nı teşvik etmesi için faaliyetler gerçekleştirmektedir (ITUC, 2010e: 13-14). ITUC, ILO ile paralel bir şekilde dünyadaki tüm insanların hayattaki temel gereksinimlerini karşılayabildikleri ve iyi bir hayat yaşayabilmek için bir işe sahip olmaları gerektiğini savunmaktadır. Bu nedenle İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'nı yoksullukla mücadelede önemli bir araç olarak görmektedir (ITUC, 2007g: 1).

ITUC, İnsan Onuruna Yakışır İş fırsatlarının yaratılmasına, dengeli bir ekonomik ve sosyal ilerlemenin sağlanmasına ve çevreyle uyumlu bir kalkınmaya önem veren yeni bir kalkınma modelinin oluşturulmasına öncelik verilmesi gerektiğini savunmaktadır. Konfederasyon, kayıt dışı ekonominin ve güvencesiz çalışmanın önlenmesi ve çalışma mevzuatlarının işçiler lehine düzenlenmesi için sendikalara önemli görevler düştüğünü belirtmektedir (ITUC, 2010e: 8). Bu doğrultuda, dünya ticaret sisteminin işçilerin öncelikleri doğrultusunda dönüştürülmesi için WTO üzerinde etkinlik sağlamaya çalışmaktadır. Çok taraflı ve bölgesel yatırım anlaşmaları üzerinde etkili olmak için çaba harcamaktadır. Bu anlaşmalardaki düzenlemelerin sürdürülebilir kalkınmayı ve insan onuruna yakışır işlerin oluşturulmasını destekleyecek şekilde yapılandırılmaları gerektiğini savunmaktadır. Küresel ticaret içinde temel çalışma şartlarının yapı taşı olması gerektiğini ve sosyal adaletin sağlanması adına önemli bir araç olarak kabul edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca ticari küreselleşme, kalkınma ve İnsan Onuruna Yakışır İş konusunda söz sahibi olan ve hem ILO hem de WTO ile iş birliği içinde hareket eden bir çalışma grubunun oluşturulması gerektiğine dikkat çekmektedir (ITUC, 2010e: 4-5). Ayrıca ITUC; barış, demokrasi ve güvenliğin İnsan Onuruna Yakışır İşin gelişmesi için önemli unsurlar arasında yer aldığını savunmaktadır. Bu nedenle hem iş yerlerinde hem de toplumsal anlamda barışın, demokrasinin ve güvenli bir ortamın oluşturulması için çaba harcamaktadır (ITUC, 2010e: 14).

ITUC Kuruluş Kongresinde uluslararası sendikal hareket tarafından dünya genelinde bir eylem günü düzenlenmesine karar vermiştir. Bu doğrultuda 7 Kasım 2008 tarihinde de Dünya İnsan Onuruna Yakışır İş Günü bu amaca hizmet edecek şekilde düzenlenmiştir. Dünya İnsan Onuruna Yakışır İş Günü, ITUC tarafından İnsan Onuruna Yakışır İşlerin yaratılması konusunda genel bir bilinç yaratma adına başlatılmış önemli bir faaliyet olmuştur. Çalışma yaşamında haklar, dayanışma, eşitsizliğin ve yoksulluğun sona erdirilmesi bu günün gündemleri içindedir. ITUC, bu günün daha çok güçlendirilmesi, genişletilmesi ve tüm üyelerinin bugüne istisnasız destek vermelerinin sağlanmasını hedeflemektedir (ITUC, 2007g: 3; ITUC, 2010e: 3).

ITUC'nin İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'nın başarısı için kullandığı araçlardan biri de "İnsan Onuruna Yakışır Yaşam İçin İnsan Onuruna Yakışır İş Kampanyası" olmuştur. ITUC, İnsan Onuruna Yakışır İş Programı'nın tanınırlığını arttırmak için çaba harcamaktadır. Bu doğrultuda konuyla ilgili olarak hayata geçirilen önemli faaliyetlerden biri 2007 yılında Kenya'nın Nairobi şehrinde Dünya Sosyal Formu'nda gerçekleştirilmiştir. ITUC, ETUC, Solidar ve Dünya Dayanışma ve Küresel İlerleme Formu birlikte hareket ederek İnsan Onuruna Yakışır İş Programının ulusal, bölgesel ve uluslararası anlamda uygulanan ekonomik, finansal, ticari, ve sosyal politikaların temeline yerleştirmeyi amaçlamışlardır. Ayrıca bu birliktelik 2007 yılının Kasım ayında ILO'nun İnsan Onuruna Yakışır İş'le ilgili büyük toplantısı öncesinde bir ön buluşma gerçekleştirmiştir. Bu buluşma ile birlikte uluslararası kurumlar ve hükümetlerin karar organları İnsan Onuruna Yakışır İş ve İnsan Onuruna Yakışır Yaşam için eylem çağrısına katılmaya çağrılmışlardır. Bu eylem çağrısı yedi anahtar talep içermiştir. Adil olmayan ticaretin değişmesi, işçilerin örgütlenme haklarının korunması, ILO ve UN sözleşmelerinin göçmen işçileri koruması ve sosyal korumanın sağlanması adına uygulanması ve onaylanması bu anahtar talepler arasında yer almıştır (ITUC, 2007g: 3).

ITUC'nin İnsan Onuruna Yakışır İş Programı ile ilgili yürüttüğü faaliyetler sadece yukarıda anlatılanlarla sınırlı olmamıştır. ITUC dünyanın birçok yerinde konuyla ilgili faaliyetler yürütmüş ve yürütmektedir. Konuyla ilgili çalışma atölyeleri kurmuş ve seminerler düzenlenmiştir. Konfederasyon, gerçekleştirdiği faaliyetlerle cinsiyet eşitliği, göçmen işçiler,

çocuk işçiler ve genç işçilerle ilgili sorunların İnsan Onuruna Yakışır İş doğrultusunda çözülmesini amaçlamıştır. 8 Mart 2008 tarihinde, İnsan Onuruna Yakışır İş ve Kadınlar İçin İnsan Onuruna Yakışır Yaşam Kampanyası'nı başlatmıştır. Bu doğrultuda kadınlar için İnsan Onuruna Yakışır İş ve iş ortamları yaratılması teşvik edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Gençler İçin İnsan Onuruna Yakışır İş Hareketi oluşturulmuştur. Bu doğrultuda 2007 yılında Berlin'de gerçekleştirilen G8 Zirvesi öncesinde 6 kıtadan 200 genç bir araya gelerek İnsan Onuruna Yakışır İş Programının önündeki engellerin kaldırılması için neler yapılabileceğini tartışmışlardır. Bu tartışma sonucunda G8 liderlerine sunulan 10 maddelik bir talep bildirgesi oluşturulmuştur (ITUC, 2007g: 3-4).

III.3.2. İklim Değişiklikleri ve Doğaya Saygılı İş

İklim değişiklikleri 21. Yüzyılın en önemli sorunları arasında yer almaktadır. Eğer İklim değişikliklerine karşı mücadele edilmezse sıcaklıklar, deniz seviyeleri ve yağışlar üzerinde olumsuz etkileri hızla artacak ve milyonlarca insanın yaşamı bu durumdan olumsuz etkilenecektir. ITUC tarafından iklim değişiklikleriyle ilgili olarak yayınlanan bir raporda; 1.8 milyar insanın 2025 yılında su kıtlığı yaşayacağı, 180 milyon insanın gıda kıtlığından etkileneceği, 2050 yılında 200 milyon insanın iklim bozulmaları nedeniyle göç etmek zorunda kalacağı belirtilmiştir (ITUC, 2012f: 2). Bu birkaç veri bile eğer mevcut duruma karşı herhangi bir müdahalede bulunulmazsa durumun ne denli büyük sorunlara neden olabileceğini açıkça göstermektedir. Bu nedenle birçok ulusal ve uluslararası kuruluş, STK'lar ve sendikalar iklim değişiklikleriyle mücadele için çeşitli stratejiler gerçekleştirmekte, anlaşmalar gündeme getirmekte ve faaliyet alanlarını bu gündem doğrultusunda şekillendirmektedirler. Özellikle ILO, UN ve uluslararası sendikalar tarafından geliştirilmeye çalışılan doğaya saygılı iş programları aracılığıyla ekonomi ve çalışma ilişkileri aracılığıyla iklim değişiklikleriyle mücadele edilmeye çalışılmaktadır.

Doğaya Saygılı İş; bir yandan işçilerin haklarına saygı duyarken diğer yandan insan onuruna yakışır çalışma ve yaşam şartları sağlamakta aynı zamanda da işletme ve sektörlerin

çevreye olan olumsuz etkilerini azaltmaya çalışmaktadır. Doğaya Saygılı İş denilince akla sadece geleneksel anlamdaki güneş paneli yapımı, rüzgâr türbinleri üretimi, su tartışmaları veya ormancılıkla ilgili işler değil aynı zamanda üretim tesislerinde enerji verimliliğinin artırılması, inşaat veya toplu taşıma gibi sektörlerde doğaya faydalı düzenlemelerin yapılması da gelmelidir (ITUC, 2012f: 3). Kısacası Doğaya Saygılı İş kavramı sadece belli başlı iş veya düzenlemelerin ötesinde çok daha geniş anlamda kullanılmakta ve tüm çalışma ilişkilerinin ve aktörlerinin doğaya faydalı şekilde düzenlenmesini içine almaktadır. İklim değişiklikleriyle mücadelede doğaya saygılı bir ekonomik modelin oluşturulması oldukça önemli bir yere sahiptir. Ülkeler arasında eşitliğin sağlanması; genç, kadın, yoksul, düşük vasıflı işçilerin katılım ve içerilmesinin sağlanması; geleneksel işlerin dönüşümü ve insan onuruna yakışır doğaya saygılı işlerin oluşturulması; çalışma ve sendikal haklara saygı; uzun vadede su, gıda, konut, enerji, arazi, sağlık, eğitim, ulaşım ve kültür gibi insani gereksinimlerin tatmin edilmesi ve sosyal amaçların karşılanması doğaya saygılı ekonominin prensipleri arasında yer aldığı belirtilmektedir. Doğaya saygılı ekonomilerin; etkin bir şekilde doğal kaynakların kullanılmasına önem verdiği ve işçi maliyetlerini azaltmak yerine materyallerin verimliliğinin artırılmasını amaçladığı üzerinde durulan önemli konulardandır (ITUC, 2012f: 15).

İklim değişiklikleriyle mücadele ve doğaya saygılı işlerin yaratılması sendikaların önemli faaliyet alanlarından birini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda gerek diğer uluslararası kuruluşlarla iş birliği halinde gerekse kendi araçları ile faaliyetlerini yürütmektedirler. Doğaya saygılı yeni işlerin yaratılması yanında geleneksel işlerin doğaya saygılı hale getirilmesi için dünya genelinde yoğun çaba harcamaktadırlar. Ekonomik dönüşümün serbest piyasa ekonomisinin kurallarına terk edilmeyeceği ve bir dönüşümün gerçekleştirilebilmesi için hükümetlerin işverenler ve sendikalar ile iş birliği içinde hareket ederek konuya duyarlı politikalar geliştirilmesi gerektiği sendikalar tarafından önemle dile getirilen konular arasında yer almaktadır. Sendikalar, doğaya saygılı işlerin yaratılmasına verilen önemin sürdürülebilir toplum, sürdürülebilir iş ve herkesin geçimi ile ilişkili olduğunu savunmaktadırlar. Konuyu da “Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Hakkında Çerçeve Sözleşme (United Nations Framework Convention on Climate Change – UNFCCC)” tarafından kabul edilen “Acil Değişim (Just Transition)” adı altında iklim değişiklikleri ile mücadele ve doğaya saygılı işlerin yaratılabilmesi için gerçekleştirilmesi gereken değişimler kapsamında değerlendirmektedirler.

Büyük yatırımların uzun dönemde sürdürülebilir endüstri politikaları üretmeyi gereksinim haline getirdiğini savunan sendikalar, bu politikaların insan onurun yakışır iş ve doğaya saygılı iş yaratmayı, bütün iş yerlerini doğaya saygılı hale getirmeyi, teknolojinin gelişim ve dağılımını bu doğrultuda yönlendirmeyi içermesi gerektiğini vurgulamaktadırlar (ITUC, 2009b: 5). Bu açıdan değerlendirildiğinde sendikalar tarafından vurgulanmak istenilen, doğaya saygılı işlerin yaratılmasının; ekonomik gelişme, kalkınma ve yoksulluğun azaltılmasında önemli etkileri olduğudur. Bu nedenle hedeflenen ilerlemenin gerçekleştirilebilmesi için doğaya saygılı işlerin kalitesinin geliştirilmesi gerektiği savunulmaktadır (ILO, 2009b: 11).

Sendikalar, iklim değişikliklerinin yoksulluğu beslediğini savunmaktadırlar. Kaynakların tükenmesi, kuraklık, seller ve diğer etkenlerin bu durumu etkilediğini dile getiren sendikalar, bu nedenle iklim değişikliği ve yoksulluğun birbiriyle bağımlı olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar (ITUC, 2009b: 18). Doğaya saygılı işlerin yaratılmasının ekonomik gelişme, kalkınma, yoksulluğun azaltılması ve insan hakları ile işçi haklarının gözetilmesi ile de yakından ilişkili olduğu sendikalar tarafından altı çizilen diğer bir boyut olmuştur. Özellikle bio yakıt için hammadde üretiminin insan hakları ve işçi hakları ihlallerinde önemli bir etkisinin olduğu belirtilmiştir (ITUC, 2009b: 11). Ayrıca iklim değişiklikleriyle mücadelenin cinsiyetler arası eşitlikle de ilişkili olduğunu dile getiren sendikalar, kadınların genel olarak daha savunmasız olduklarını ve geçimlerini genel olarak doğal kaynaklar üzerinden sağladıklarını bu nedenle de iklim değişikliklerinden daha yoğun etkilenebildiklerini vurgulamaktadırlar. Bu doğrultuda iklim değişikliğiyle mücadelenin her alanında cinsiyetler arası eşitliğe önem verilmesi ve konuyla ilgili politikaların karar aşamalarında yoğun bir şekilde kadın katılımının sağlanması gerektiğini belirtmektedirler (ITUC, 2009b: 18-19).

Sendikalar sera gazlarının neredeyse dörtte üçünün imalat, enerji üretimi veya temini, taşıma veya inşaattan kaynaklandığını öne sürmektedirler. Bu doğrultuda iş yerlerinde gerçekleştirilen faaliyetlerin iklim değişiklikleri ve doğaya saygılı olmaları açısından değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar (ITUC, 2009b: 6). Ayrıca birçok ülkedeki mevcut iş modellerinin düşük sosyal şartlar ve şartlarda sağlanan minimizasyon üzerinden

rekabeti mümkün hale getirdiklerini vurgulayan ITUC, bu durumla başa çıkabilmek için doğaya saygılı yatırım modellerini desteklemektedir. Bu şekilde hem kamu hem de özel sektör yatırımlarında doğaya saygılı işlerin ve insan onuruna yakışır işlerin yaratılmasını amaçlamaktadır (ITUC, 2012f: 2).

ITUC, işçilerin ve diğer tüm insanların haklarına saygılı, cinsiyetler arası eşitliğin sağlandığı bir ortamda sosyal ilerlemenin, ekonomik gereksinimlerin ve çevrenin korunmasının bir arada gerçekleştirilmesini hedeflemektedir. Konfederasyon iklim değişiklikleriyle mücadele için insan onuruna yakışır ve doğaya saygılı iş fırsatlarının yaratılmasını önemsemektedir. Bu doğrultuda UNEP, ILO ve IOE ortaklığı ile hazırlanan Doğa Saygılı İşler Raporundan faydalanmaktadır. Bu rapor aracılığıyla toplumsal ve istihdamla ilgili konularda ulusal ve uluslararası politikaların oluşturulmasında iklim değişikliklerine karşı mücadele etmeyi amaçlamaktadır. Bu rapor çerçevesinde çevreyle ilgili olarak alınacak olan ulusal, uluslararası, iş yeri veya sektör düzeyindeki önlemlerin uygulama ve planlama aşamaların sendikaların tam olarak katkı sağlamaları beklenmiştir (ITUC, 2010d: 65). Bununla birlikte ITUC, UN tarafından iklim değişikliğiyle mücadele için ortaya konulan anlaşmalara da katılım sağlamaktadır. Düşük karbona geçiş, doğaya saygılı ve insan onuruna yakışır iş için çözümler üretilmesine katkı sağlamak için ulusal politikalara ve sosyal diyalogun geliştirilmesine önem vermektedir. ITUC, sendikal hareketin iklim değişikliklerini de kapsayacak şekilde çevresel konularla ilgili çözüm arayışlarına uluslararası, ulusal ve işyeri boyutunda katkı sağlamak amacıyla bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirmekte, araştırma ve eğitimler gerçekleştirmekte ve politika önerilerinde bulunmaktadır (ITUC, 2010d: 68). Konfederasyon, UN tarafından iklim değişiklikleriyle mücadele konusunda oluşturulan çerçeve sözleşmelere hükümetlerin uyması ve saygı göstermesini talep etmektedir (ITUC, 2009b: 5). UN ve ILO ile iletişimini “Doğaya Saygılı Ekonomi Girişimi” adı altında gerçekleştirilen faaliyetlerde de sürdürmektedir. Kısacası iklim politikalarına karar verilmesi ve uygulanması aşamasında sendikaların etkili olması için uluslararası yapılarla iş birliği içinde çalışmaktadır. Ayrıca bu doğrultuda hükümetlerle, UN kuruluşlarıyla, STK’lerle ve işletmelerle doğaya saygılı işlerin yaratılabilmesi için toplumsal faaliyetler gerçekleştirmektedir (ITUC, 2010d: 68). UN ile gerçekleştirilen toplantılar dışında L20 zirveleri çatısı altında, Dünya Ekonomik Forumlarında ve birçok farklı alanda sendikaların ve

Konfederasyon'un iklim değişiklikleri, çevre ve doğaya saygılı işlerle ilgili görüşlerini gündeme getirmeye çalışmaktadır. Bu doğrultuda diğer paydaşlarıyla birlikte çeşitli bildirgeler ve kılavuzlar yayımlamaktadır. Aynı zamanda şirketlerin, çevre hedefleri ile uyumlu ve doğaya katkı sağlayabilecek şekilde hareket etmeleri için ITUC tarafından çeşitli sendikal eylemler ve kampanyalar düzenlemektedir. Bunlara ek olarak, doğaya saygılı işlerin geliştirilmesi için yatırımlar yapılması konusunda açıklamalar ve değerlendirmeler yapmaktadır. Bu açıklama ve değerlendirmelerde Milenyum Enstitüsü tarafından hazırlanan raporlara ve uygulanan metodolojiye önem verilmektedir (ITUC, 2009b: 5).

Toplumda oluşturulan farkındalığın yanı sıra değişim önlemleriyle ilgili olarak kamu görevlilerinde de gerekli algının yaratılması ITUC tarafından önemsenen unsurlardandır. ITUC, konuyla ilgili olarak alınması gereken önlemleri; tüm sektörlerde işçilerin becerilerinin geliştirilmesi, mesleki eğitim, yeniden istihdama yönlendirme, yeterli sosyal korumanın sağlanması, düşük karbon emisyonu olan teknolojilere yatırım, sosyal diyalogun sağlanması, sanayi politikaları ve araştırmalarının koordine edilmesi, kaynakların ekonomide etkin kullanımı, düşük karbona geçiş, şeffaf, etkin ve demokratik bir küresel yönetişimin oluşturulması şeklinde belirtmiştir (ITUC, 2010d: 65).

ITUC, doğaya saygılı ekonominin oluşturulabilmesi için sendikaların örgütlenme girişimlerinin önemli olduğunu savunmaktadır. Konfederasyon, doğaya saygılı iş yeri projeleri kapsamında işyeri emisyonları ve enerji kullanımını iklim değişiklikleri karşısında azaltılması gerektiğini ve bunun sendika üyeleriyle iş birliği içinde yürütülmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Sendika işyeri çevre temsilcilerine çevreyle ilgili konularda bilgi ve eğitim hakkı tanınması gerektiğini savunan ITUC, düşük karbon emisyonlarının sağlanması için toplu iş sözleşmesi pazarlıklarının önemli bir ara olduğunun altını çizmektedir. ITUC, iklim politikaların belirlenmesinde sendikaların etkin bir rol oynayabilmesi için, ILO'nun 98 ve 87 sayılı sözleşmelerine saygının bir ön koşul olarak kabul edilmesi gerektiğini dile getirmiştir (ITUC, 2010d: 66). İklim değişikliğinin insan haklarını da tehlikeye atacağını vurgulayan ITUC, bu nedenle iklim değişikliği ve çevresel sorunlarla mücadeleyi sendikal hareketin sosyal adalet, İnsan Onuruna Yakışır İş, cinsiyetler arası eşitlik gibi çalışma alanlarıyla da yakından ilişkili olduğunu dile getirmiştir (ITUC, 2010d: 67). Bu nedenle ITUC, bölgesel

örgütleri ve diğer paydaşlarıyla iş birliği içinde hareket ederek iklim değişiklikleri, sürdürülebilir kalkınma ve doğaya saygılı işlerin yaratılmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır (ITUC, 2010bd 67-68). Konuyla ilgili faaliyetlerin etkinleştirilmesi adına birçok Konfederasyon toplantısı ve genel kurulunda tartışmalar gerçekleştirilmiştir. ITUC'nin 2007 yılının Haziran ayında gerçekleştirilen Genel Kurulu'nda iklim değişiklikleri ve doğaya saygılı işlerin yaratılması önemli gündem maddelerinden birini oluşturmuş, Genel Konsey tarafından 2007 yılının Aralık ayında "Doğaya Saygılı İş ve İklim Değişiklikleri Hakkında Sendika Çalışma Grubu" oluşturulmasına karar verilmiştir (ITUC, 2009b: 9).

ITUC, sera gazlarının ve fosil yakıtlara bağımlılığın azaltılması için uluslararası anlamda iklim değişiklikleriyle ilgili anlaşmaların ve çerçeve geçiş politikalarının uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Konfederasyon, küresel sıcaklık artışının 2 C'de sınırlandırılması için sera gazı emisyonunun azaltılması gerektiğini vurgulamıştır. Aksi halde bu durumun gezegen ve insan yaşamı üzerindeki etkisinin geri dönülmez olacağını altı çizilmiştir (ITUC, 2010d: 66). Çevresel bozulma ve iklim değişiklikleri hakkında derin endişe duyan ITUC, bu bozulmadan dolayı milyonlarca işçinin hayatının ve toplumun sürdürülebilirliğinin bu durumdan olumsuz etkileneceğini dile getirmiştir (ITUC, 2010d: 67). Bu doğrultuda ITUC, hükümetleri UN'nin iklim değişikliği ile ilgili çerçeve sözleşmesine uymaya ve sera gazı emisyonlarının azaltılması doğrultusunda iklim değişiklikleriyle mücadele etmeye çağırmıştır. ITUC, aynı ekonomik büyüme modellerini kullanan gelişmiş ülkeleri iklim değişikliklerinin önemli sorumluları olarak işaret etmiştir. Bu doğrultuda hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin sera gazı emisyonlarının azaltılmasında sorumluluk almaları gerektiğini dile getirmiştir (ITUC, 2010b: 66). Bu sorumluluğun yerine getirilebilmesi adına kamu kaynaklarının ekonominin doğaya saygılı hale getirilmesi için kullanılmasını aynı zamanda özel sektör yatırımlarının da çalışma standartlarına ve sürdürülebilir çevre standartlarına uygun hale getirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. İklim değişiklikleriyle mücadelede sanayinin dönüştürülmesinin, doğaya saygılı enerjilerin kullanılmasının, çölleşmeye karşı önlemler alınmasının, geri dönüşümün sağlanmasını ve enerjinin etkin kullanılmasının önemi vurgulanmış, bu doğrultuda gelişmekte olan ülkelere teknoloji transferi sağlanması gerektiği dile getirilmiştir. ITUC, karbon alım ve satışının

azaltılmasının karbon emisyonunun azaltılmasında etkili olduğunu ve bu nedenle karbon marketlerin düzenlemelere tabi tutulması gerektiğini belirtmiştir (ITUC, 2010d: 67).

İklim değişiklikleri ile mücadelede ve doğaya saygılı işlerin yaratılmasında sendikaların üstlenmeleri gereken sorumluluk ITUC tarafından önem verilen konular arasında yer almıştır. Bu doğrultuda konuyla ilgili olarak gerçekleştirilen faaliyetlerde Konfederasyon üyeleri, Konfederasyona bağlı bölgesel örgütler ve diğer tüm paydaşlar iş birliği halinde hareket etmişlerdir. ITUC'nin aktif olarak katılım sağladığı Sustainlabour tarafından özellikle gelişmekte olan bölgelerde, sendikacılara iklim değişiklikleriyle ilgili eğitimler verilmiş, çalışma ve çevreyle ilgili çeşitli programlar düzenlenmiştir. Ulusal sendikal merkezler, ITUC bölgesel örgütleri, ETUC, GUF'lardan bazıları, TUAC ve ILO gibi çeşitli örgütlerin katılımı ile "Ad-Hoc Çalışma Grubu" oluşturulmuş ve bu grup aracılığıyla UNFCC kapsamında gerçekleştirilen toplantılar takip edilmeye çalışılmıştır (ITUC, 2009b: 9-10). Ayrıca ITUC'nin 2007 yılının Aralık ayında gerçekleştirilen 3. Genel Kurul Toplantısında doğaya saygılı işler ve iklim değişiklikleriyle mücadele anlamında Doğaya Saygılı İş ve İklim Değişikliği Hakkında Çalışma Ekibi (Task Force on Green Jobs and Climate Change) oluşturulması kararlaştırılmıştır. Bunun üzerine oluşturulan Çalışma Ekibi, 17 Haziran 2008 tarihinde ilk toplantısını Brüksel'de gerçekleştirmiştir. Faaliyetlerini ITUC Yürütme Bürosu, ITUC bölgesel örgütleri, GUF'lar ve TUAC katılımıyla yürüten Doğaya Saygılı İş ve İklim Değişikliği Hakkında Çalışma Ekibi iş birliği temeline dayalı olarak oluşturulmuştur (ITUC, 2008d: 1).

III.3.3. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

ITUC'nin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına verdiği önem Konfederasyon'un kurulduğu ilk andan itibaren her fırsatta dile getirilmiştir. Gerek Konfederasyon Anayasası'nda gerekse Konfederasyon Programında konuya verilen önem açık bir şekilde belirtilmiştir. Daha önceki başlıklarda da detaylı olarak belirtildiği gibi toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması, kadınların Konfederasyon'un her kademesindeki temsil oranlarının

arttırılması ve kadın erkek arasındaki ayrımın ortadan kaldırılması ITUC'nin önemli gündemlerinin ve amaçlarının başında gelmiştir.

ITUC, diğer birçok faaliyet alanında ve toplantılarında olduğu gibi 2010 yılında gerçekleştirdiği 2. Kongresinde de toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına önemli bir yer vermiştir. Kongrede alınan kararlar doğrultusunda ITUC, toplumsal cinsiyet eşitliğinin insan haklarının ve sosyal adaletin önemli unsurlarından olduğunu vurgulamıştır. Konfederasyon, ekonomik ve sosyal bütün alanlarda kadınların yaygın bir şekilde maruz kaldıkları ayrımcılığın önlenmesini ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasını bütün faaliyet alanlarına yansıtacağını belirtmiştir. Kadınların iş gücü piyasasına katılımında birçok dezavantaj ile karşılaştıkları belirtilirken, çalışma koşulları ve iş seçimi anlamında erkeklere göre daha dezavantajlı durumda oldukları dile getirilmiştir. Kadınların çoğunlukla tarım ve kayıt dışı ekonomide düşük ücretler ve kötü çalışma koşulları altında istihdam edildikleri ITUC tarafından dile getirilen sorunlar arasında yer almıştır (ITUC, 2010d: 25). Cinsel taciz ve bu yönde gerçekleştirilen istismarlar ve kadınlara yönelik uygulanan şiddet, kadınların onurlarını olumsuz etkileyen ayrımcılık türleri olarak dikkat çekilmiştir. (ITUC, 2010d: 25). Konfederasyon, seks ticaretinin ve insan kaçakçılığının ortadan kaldırılması ve kız çocuklarının eğitim haklarının ellerinden alınmaması için çeşitli faaliyetler gerçekleştirmeye görevleri arasında yer vermiştir (ITUC, 2010d: 29).

ITUC; üyeleri, bölgesel örgütleri ve GUF'lar ile birlikte hareket ederek kadınlar için insan onuruna yakışır iş ve insan onuruna yakışır bir yaşam fırsatı sağlamayı amaçlamaktadır. ITUC ve GUF'ların 2008 yılında başlattıkları "Kadınlar için İnsan Onuruna Yakışır İş ve İnsan Onuruna Yakışır Yaşam Kampanyası" bu amaca hizmet etmektedir. Bu sayede iş yerlerinde, sendikalarda oluşturulan politikalarda ve birçok alanda gerçekleştirilen anlaşmalarda sosyal adalet ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması amaçlanmaktadır (ITUC, 2010f: 5-6; ITUC, 2010d: 27). Ayrıca Konfederasyon tarafından yürütülen "Yaşam İçin Kararlar Kampanyası" ile de çalışan genç kadınların hakları için mücadele etmeleri, sendikalarda örgütlenerek toplu pazarlık güçlerini arttırmaları, örgütler içinde karar verme pozisyonlarına gelmeleri amaçlanmıştır. Kampanya kapsamında iş yerlerinde, sendikalarda, eğitim kurumlarında çeşitli tartışmalar ve faaliyetler gerçekleştirilmiştir (ITUC, 2013c: 6).

ITUC, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için bu yönde gerçekleştirilecek eğitim programları hazırlamayı ve sorunun çözümüne yönelik politikalar oluşturmayı amaçlamaktadır (ITUC, 2010d: 27). Bu doğrultuda cinsel taciz ve şiddetin ortadan kaldırılması için çeşitli prosedürler oluşturulması ve politikalar üretilmesi için çalışmakta, tüm sendika temsilcilerinin ve tüm müzakerecilerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik politikalarla uyum içinde eğitimini amaçlamaktadır (ITUC, 2010d: 28).

Kadınların işyerlerinde karşılaştıkları sağlık ve güvenlik eksiklikleri de ITUC'nin toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması anlamında önem verdiği konular arasındadır. ITUC, işyerlerinde işçi sağlığı ve güvenliğiyle ilgili bu yönde faaliyetler gerçekleştirilmesini önemsemektedir (ITUC, 2010d: 27). Konfederasyon, bu doğrultuda “Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması için Uluslararası Mücadele Günü”ne aktif olarak katılım sağlamaktadır. Bu güne katılım paralelinde kadınların sendikal haklarının ihlâlini ve bu anlamda kadın sendikacılara uygulanan baskıyı kınamaktadır (ITUC, 2010d: 29). Kadınların üreme sağlığı ve annelik haklarının sağlanmasıyla ilgili gerekli bilincin oluşturulması için iş yerlerinde çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmesine öncülük etmektedir. Ayrıca kadınların kendi bedenleri ve cinsel yaşamlarıyla ilgili kararların kendilerine ait olması gerektiğini vurgulamaktadır (ITUC, 2010d: 29).

ITUC, kadınlara yönelik toplumda mevcut olan olumsuzlukların çözümü için politikalar önermesinin ve bu yönde faaliyetler gerçekleştirilmesinin yanında sendikal hareket içinde kadınların daha aktif olarak yer almasını ve bu anlamda örgütlenme faaliyetleri gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu doğrultuda Konfederasyon içinde de kadınların hem örgütlenme hem de idari görevlerde bulunma anlamında daha yoğun yer almaları gerektiği vurgulanmaktadır (ITUC, 2010d: 26). Bu doğrultuda işyerlerinde ve toplumda ayrıca örgütlerin yapı ve uyguladıkları politikalarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması sendikaların önemli mücadele alanları ve temel sorumlulukları olarak belirtilmiştir (ITUC, 2010d: 26). ITUC; Uluslararası, bölgesel ve ulusal düzeyde cinsiyete dayalı ücret farklılıklarını önlemek amacıyla toplu pazarlıkların etkinliklerinin artırılması, konuyla ilgili bilgi paylaşım mekanizmalarının geliştirilmesi ve gerçekleştirilen araştırmalarla sorunun tüm boyutlarıyla ortaya konulması için bu yöndeki sendikal faaliyetlerin artırılmasını

hedeflemekte, kadınların sendikal faaliyetlere katılımını teşvik etmektedir (ITUC, 2010d: 28). Ayrıca ITUC tarafından serbest bölgelerde, kayıt dışı, ev hizmetlerinde, göçmen işçi olarak çalışan ve kırsal bölgelerde güvencesiz bir şekilde çalışan kadınların örgütlenmesinin kadın sorunlarının çözümünde ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında oldukça önemli bir yere sahip olduğunun altı çizilmiştir (ITUC, 2010d: 27). Sendikal hareketin her alanında, kadınlar arasındaki dayanışmanın artırılması gerektiği vurgulanmıştır (ITUC, 2010d: 30). ITUC Kadın Komitesi, kadınların sorunlarının çözümünde sendikal örgütlülüğün bir araç olarak kullanılabilmesi için yoğun çaba harcamaktadır. Bu doğrultuda “Biz de Varız (Count Us In)” isimli bir kampanya düzenlemekte ve bu kampanya aracılığıyla sendikalarda daha fazla kadının örgütlenmesi, daha fazla kadın aktivistin harekete geçirilmesi, sendikalardaki liderlik pozisyonlarında kadınların sayı ve etkinliklerinin artırılması hedeflenmektedir. Kadın sorunlarının çözümü için birçok etkinliğin gerçekleştirildiği kampanya aracılığıyla toplu pazarlıklarda, yasal düzenlemelerde ve genel uygulamalarda kadınların haklarını koruyacak düzenlemelerin yoğunlaştırılması gerekliliği vurgulanmaktadır (ITUC, 2013d: 51).

ITUC, ILO ve UN içinde gerçekleştirilen faaliyetlere kadın katılımının artırılmasını hedeflemektedir. Konfederasyon, konuyla ilgili olarak faaliyetler gerçekleştirmekte, bunun yanında IFI’lar ve WTO gibi uluslararası kuruluşların da toplumsal cinsiyet eşitliğiyle ilgili faaliyet ve toplantılarını takip etmektedir (ITUC, 2010d: 29). Ayrıca ILO’nun 100, 111, 156, 169, 175, 177 ve 183 sayılı sözleşmelerinin onaylanması ve uygulanması için ulusal, bölgesel ve uluslararası anlamda kampanyalar düzenlemektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında ILO’nun 2009 yılında yayımladığı “İnsan Onuruna Yakışır İşin Kalbinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” adını taşıyan raporu önemsemekte ve bu rapordaki tavsiyelerin uygulanması için çaba harcamaktadır (ITUC, 2010d: 28; ITUC, 2010f: 8-9). UN tarafından hazırlanan “ Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme”nin uygulanmasının güvence altına alınması için mücadele etmektedir (ITUC, 2010d: 29).

III.3.4. Göç ve Göçmen İşçiler

Küreselleşme ve beraberinde gelen yoksulluk, işsizlik, gelir dağılımındaki adaletsizlik, demokrasi eksikliği, çevresel sorunlar, işçilerin hem kendileri hem de aileleri için İnsan Onuruna Yakışır İş ve yaşam arayışları göçün önemli nedenleri olarak gösterilmiştir (ITUC, 2010d:69). Milyonlarca işçi iyi bir iş bulmak, ailesinin ve kendisinin geçimini daha iyi şartlarda sağlamak amacıyla göç etmek durumunda kalmaktadırlar. ITUC'nin 2011 yılında gerçekleştirilen Genel Kurulunda 214 milyona yakın işçinin yukarıda belirtilen nedenler doğrultusunda göç etmek durumunda kaldığını belirtmiştir (ITUC, 2011a: 1).

ITUC, kötü olan koşullardan kurtulmanın tek yolu olarak göçün tercih edilmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu doğrultuda istem dışı göçün önlenmesi için dengeli bir kalkınmanın sağlanmasını, İnsan Onuruna Yakışır İş fırsatlarının yaratılmasını ve uygun uluslararası politikaların geliştirilmesini temel sorumluluk olarak işaret etmiştir (ITUC, 2010d: 69). Göçün tamamen ortadan kaldırılmasının mümkün olmadığını altını çizen ITUC, en azından göçmen işçilerin kötü çalışma koşullarının ve onlar üzerlerindeki baskının önlenmesi için mücadele edilmesi gerektiğinin önemini vurgulamıştır. Yasal düzenlemeler doğrultusunda göçmen işçilerle diğer işçiler arasında eşitliğin sağlanması ve göçmen işçilerin temel çalışma haklarına saygı duyulması ITUC'nin üzerinde durduğu konular arasındadır (ITUC, 2010d:69). Konfederasyon, diğer faaliyet konularında olduğu gibi göç konusuyla ilgili olarak da birçok karar ve ilke yayınlamış, gerçekleştirdiği toplantılarında göç ve göçmen işçiler önemli gündem maddelerini oluşturmuştur (ITUC, 2011a: 1). ITUC, İnsan Onuruna Yakışır İş ve göç sorununu birbirinden ayrı değerlendirmemiş, bu yönde birbiriyle ilişkili sendikal eğitim programları ve yayınlar oluşturmuştur. Konfederasyon, göçmen işçilere karşı işlenen ihlalleri durdurmak ve göçmen işçilerin haklarıyla ilgili düzenlemeler yapılmasını sağlamak amacıyla çeşitli kampanyalar düzenlemeyi ve hükümetlerle müzakereler gerçekleştirmeyi görev edinmiştir (ITUC, 2010d: 72).

Hükümetlerin, sendikalar ve işveren örgütleriyle iletişim içinde hareket ederek göçmen işçilerin haklarıyla ilgili politikalar üretmesi ve uygulaması gerektiğini vurgulayan ITUC; ILO'nun göçmenleri koruyacak uluslararası göç politikaları geliştirmesi gerektiğini

belirtmiştir (ITUC, 2010d: 69). Göçmen işçilerin, çoğunlukla güvencesiz ve mevsimlik işlerde sosyal korumadan yoksun bir şekilde kayıt dışı olarak çalıştırıldıklarının altını çizen Konfederasyon, bu tür uygulamaların toplumsal bölünmeleri ortaya çıkararak işçi haklarının ve çalışma koşullarının kötüleşmesine neden olduğunu dile getirmiştir. Bu sorunun çözümü olarak da iş mevzuatlarında eşit koruma sağlayacak önlemlerin alınması gerektiğinin altını çizmiştir (ITUC, 2010d: 69). ITUC, yapılan düzenlemelerle göçmen işçilerin işlerini kaybetmeleri halinde emeklilik, sosyal güvenlik ve diğer haklarının devam etmesinin sağlanması ve düzensiz durumdaki göçmenlerin haklarına, insan onuruna yakışır yaşam koşullarına ulaşmasının ve hukuki süreçlere erişimlerinin ev sahibi ülke tarafından sağlanması gerektiğini vurgulamıştır (ITUC, 2010d: 70). Göçmen işçilerin hakları ve sorunlarıyla ilgili olarak göç edilen ülke ve köken ülke arasında anlaşmalar yapılması gerektiğini belirtmiştir (ITUC, 2010d: 72). Konfederasyon, sınır dışı edilen göçmen işçileri de kapsayacak şekilde tüm göçmenlerin insan haklarına tam saygı gösterilmesi gerektiği üzerinde durmuştur. Ayrıca yapılan düzenlemelerin bunlarla sınırlı kalmaması, ticaret anlaşmalarında ve ticari ilişkilerde de göçmen işçilerinin haklarının korunmasına yönelik önlemler alınması gerektiği savunulmuştur (ITUC, 2010d: 70). Hükümetler, ITUC tarafından iltica kurumu ve mülteci korumayla ilgili uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmeye çağırılmış, bu doğrultuda “Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Ofisi” ile yakın iş birliği kurulması gerektiği vurgulanmıştır (ITUC, 2010d: 71). Kısacası ITUC; mülteci, sığınmacı ve düzensiz göçmenler de dâhil olmak üzere tüm göçmen işçilere ulusal iş yasalarının ve uluslararası çalışma standartlarının uygulanmasını amaçlamaktadır (ITUC, 2010d: 72).

ITUC, üyeleri ve paydaşlarıyla birlikte göçmen işçilerin haklarının geliştirilmesi, yabancı düşmanlığı ve ırkçılıkla mücadele görevleri arasında yer vermiştir. Göç edilen bölgede göçmen işçilerin işsizliğe ve güvencesizliğe neden olduğuna yönelik bir algı oluştuğunu belirterek; bu yönde göçmen işçilere karşı ortaya konulan olumsuz eylemleri önlemede sendikaların sorumluluk alması gerektiğini belirtmiştir. Konfederasyon, UN’i üreteceği politikalarla ırkçılık ve yabancı düşmanlığına karşı mücadele adına sorumluluk almaya çağırmıştır. Sendikaların göç edilen ülkelerde göçmen işçilerin haklarını arayabilecekleri örgütlenmeler oluşturmaları gerektiğini dile getiren ITUC, aynı zamanda göçmen işçilerin menşee ülkelerindeki sendikaları da üçlü danışma ilkesi çerçevesinde çözüm

yolları ve politikalar üretmeye çağırmıştır. Konfederasyon, göç edilen ülkedeki ve menşee ülkedeki sendikaların konuyla ilgili kendi bölgelerinde gerçekleştirdikleri faaliyetler dışında birbirleriyle iletişime geçerek anlaşmalar oluşturulmaları ve dayanışma içinde hareket etmelerinin önemini vurgulamıştır (ITUC, 2011a: 1; ITUC, 2010d: 71-72). ITUC, küresel göç için hak temelli bir çerçeve oluşturulmasını önemekte ve bunun sağlanması için ILO ve ilgili diğer kurumlarla iş birliği içinde çalışmaktadır. Göçmen işçilerin haklarının geliştirilmesi için STK ler ile ittifaklar kurar (ITUC, 2010d: 72). ILO'nun 97 ve 143 sayılı sözleşmelerinin ve 1990 tarihli “Göçmen İşçilerin ve Ailelerinin Haklarının Korunması Uluslararası Sözleşmesi” nin onaylanmasının ve uygulanmasını sağlamayı, sözleşmelerin ülkeler tarafından uygulanma düzeyini gösteren raporlar hazırlamaya amaçları arasında yer vermiştir (ITUC, 2010d: 71). UN tarafından gerçekleştirilen göç ve kalkınma hakkındaki üst düzey diyaloglara önem veren ITUC, GU aracılığıyla oluşturduğu deklarasyonlar ile kendisinin ve sendikaların konuyla ilgili görüşlerini bu diyaloglarda dile getirmektedir. Oluşturulan bildirgelerle göçmen işçilerin haklarının korunması ve geliştirilmesi için çeşitli öneriler sunulmaktadır (ITUC, 2011a:3; GU, 2013). ITUC, bu tür katılımlar dışında GU çatısı altında gerçekleştirilen toplantılarda, küresel sendikaların göçe ilişkin stratejileri, göçmen işçilerin gerek işçi hakları gerekse insan hakları anlamında olumlu düzenlemelere nasıl erişebilecekleri tartışılmaktadır. Ayrıca göçmen işçilerin sendikal hareket içindeki konumları ve istihdam bürolarının göçmen işçiler üzerindeki rolleri ilgili toplantılarda tartışılan diğer gündem maddelerini oluşturmaktadır (GU, 2012: 1-5).

Göçmen işçilerin çalışma yaşamı içinde karşılaştıkları ayrımcılık ve çalışma koşullarının olumsuzluğu ITUC'nin özellikle üzerinde durduğu konulardan olmuştur. Bu durumun düzelmesi için ITUC tarafından birçok kampanya düzenlenmiş ve bu kampanyalar uluslararası anlamda ses getirmiştir. Bu kampanyaların en önemlilerinden biri 2022 yılında Katar'da gerçekleştirilecek dünya kupası hazırlıkları kapsamında çalıştırılan işçilerin içinde buldukları kötü çalışma koşullarına karşı yürütülen “Katar: Doğru Olanı Yap (Qatar: Do The Right Thing)” olmuştur (GU, 2012: 2). Bu Kampanya çerçevesinde Katar'da kötü şartlar altında çalışan tüm işçilerin çalışma koşullarına tepki gösterilirken göçmen işçilerin içinde buldukları durum da detaylı bir şekilde eleştirilmiştir. ITUC, konuyla ilgili raporlar hazırlamış, çeşitli bildiriler yayınlamıştır. 2022 Dünya Kupasına hazırlık sürecinde Katar'da

çalıştırılan işçilerin insanlık dışı şartlarda çalıştırıldıkları ve yaşadıkları gözler önüne serilmiştir. ITUC tarafından 2014 yılında konuyla ilgili olarak hazırlanan bir raporda, 1,4 milyon göçmen işçinin Katar'da emek istismarına maruz kaldığı belirtilmiştir (ITUC, 2014b: 4-5). Hazırlanan raporda Katar'da çalışan göçmen işçilerin yaklaşık yarısını Nepal ve Hindistan'dan gelen işçilerin oluşturduğu vurgulanırken; Dünya Kupası hazırlıklarının başladığı 2010 yılından 2013 yılına kadar toplam 400 Nepal'li işçinin bu hazırlıklar kapsamında öldüğü belirtilmiştir. Aynı raporda 2013 yılı içinde her ay ortalama 20 Hindistan'lı işçinin hayatını kaybettiğinin altı çizilirken; ciddi önlemler alınmazsa 2022 Dünya Kupası'ndan önce Katar'da işlenen işçi cinayetlerinin sayısının 4000'i bulacağı belirtilmiştir (ITUC, 2014b: 5,14). Bölgede gerçekleşen işçi cinayetleri ve çalışma koşullarının kötülüğü ITUC'nin hala önemli gündem amddeleri arasında yer almaktadır. Konuyla ilgili olarak çeşitli kampanyalar düzenlenmeye devam etmekte, konunun önemi her fırsatta dile getirilmekte, bölgede hükümet temsilcileri ve işçilerle görüşmeler gerçekleştirilmektedir.

Göçmen işçilerin üzerinde baskı oluşturan durumlardan biri de göçmen işçilerle ilgili bazı maliyetlerin işçilere yansıtılıyor olmasıdır. ITUC bu duruma karşı çıkmakta, bu durumda masrafların işverenler tarafından karşılanması gerektiğini savunmaktadır (ITUC, 2011a: 2). Düzensiz göçmen işçilerin genellikle taşeronlar veya araçlar tarafından istihdam edildiklerini belirten ITUC, bu işçilerin yoğun bir şekilde insan hakları ihlallerine maruz kaldıklarının ve işçi haklarından mahrum bırakıldıklarının altını çizmektedir (ITUC, 2011a: 2).

III.3.5. Zorla Çalıştırma

Zorla çalıştırma küreselleşme bağlamında ve artan göçle birlikte yeni biçim ve şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Özellikle Afrika'da köleliğe yakın çalışma şekilleri ve şartları ile karşılaşmaktadır. Zorla çalıştırma zengin veya fakir, gelişmiş veya az gelişmiş fark etmeksizin bütün ülkeleri ve bölgeleri küresel bir sorun olarak etkilemektedir (ITUC, 2008e: 5). Zorla çalıştırmanın farklı biçimleriyle inşaat, taş ocakları, maden ocakları, tuğla

fırınları, üretim süreçleri, ambalaj, eğlence ve fuhuş sektörleri gibi birçok alanda karşılaşılmaktadır (ITUC, 2008e: 5). Bireyler şiddet tehdidi altında veya daha farklı cezalandırmalarla zorla çalıştırıldıkları takdirde özgürlükleri kısıtlanmakta ve kişilikleri üzerinde bir sahiplenme söz konusu olmaktadır. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında zorla çalıştırma, çalışma ilişkilerine yönelik olumsuz bir durum ortaya çıkardığı gibi insan haklarına yönelik bir ihlâli de beraberinde getirmektedir (Anti-slavery and ICFTU, 2001: 1).

Zorla çalıştırma İnsan Onuruna Yakışır İşin karşısını oluşturmaktadır. Bu çalışma şekli, çalışma standartlarının ihlâline neden olmakta, zorla çalıştırılanlar sık sık etnik kökenleri ve cinsiyetleri nedeniyle ayrımcılığa maruz bırakılmaktadırlar (ITUC, 2008e: 5). Zorla çalıştırma kendi içerisinde birçok farklı konu ve sorunla birlikte değerlendirilebilmektedir. Ayrıca zorla çalıştırmanın ortadan kaldırılabilmesi çözüm aşamasında bağlantılı olduğu konuların ve sorunların da dikkate alınmasıyla yakından ilişkilidir. Konuyla ilgili önemli sorunlardan birini de zorla çalıştırmanın bir şekli olan “borç karşılığında çalışma” oluşturmaktadır. UN’nin 1999 yılında yapmış olduğu bir araştırma 20 milyondan fazla insanın borçları karşılığında çalışmaya zorlandığını göstermiştir. Borçları karşılığında çalışmak zorunda bırakılan insanların kötü şartlarda, uzun süreler, haftada yedi gün hiçbir ücret almadan ya da çok düşük bir ücret karşılığında çalıştırıldıkları gözlenmiştir (Anti-Slavery and ICFTU, 2001: 6). Zorla çalıştırmayla bağlantılı önemli konulardan bir diğerini de göçmen işçiler oluşturmaktadır. Göç edeceği ülkede iyi bir ücret karşılığında çalışmayı umut eden göçmen işçiler, iş bulabilmek, göç edilecek ülkeye ulaşımın sağlanması, seyahat belgelerinin hazırlanması ve diğer benzeri durumlar için çeşitli araçlara gereksinim duymakta, bu araçlara yüklü miktarlarda para taahhüt etmektedirler. Yasa dışı yollarla göç eden işçiler, tacirlere karşı borçlanmakta ve bu nedenle tacirler tarafından birçok farklı şekilde tehdit edilmektedirler. Çoğu durumda borçları karşılığında kendi iradeleri dışında çalışmak durumunda kalmaktadırlar. Kısacası insan kaçakçılığı zorla çalıştırmanın hızlı bir şekilde yayılmasına neden olmaktadır (Anti-slavery and ICFTU, 2001: 12). Zorla çalıştırmanın önemli boyutlarından birini de çocuk işçiliği oluşturmaktadır. Yapılan araştırmalar zor çalıştırılanların %50’sinden fazlasını çocukların oluşturduğunu belirtmektedir. Bu çocuklar yaşlarından uzaklaştırılmakta ve yoğun bir sömürüye maruz kalmaktadırlar (ITUC, 2008e: 6). Ancak her çocuk işçiliği biçimi zorla çalıştırma olarak değerlendirilmemektedir. Burada dikkate alınması gereken konu çocuğun

gönüllü veya zorla, ücretli veya ücretsiz şekilde çalıştırılmasıdır. Ancak çocukların savunmasız olmaları, onların zorla çalıştırılma noktasında daha cazip bir hal almalarına neden olmaktadır (ITUC, 2008e: 21). Konunun önemi ve kapsamının genişliği nedeniyle çocuk işçiliği bir sonraki başlıkta daha ayrıntılı bir şekilde incelenecektir.

Zorla çalıştırmanın ortadan kaldırılmasına yönelik ILO tarafından önemli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. ILO, özellikle 1998'den sonra iş yaşamında temel hakların korunması ve temel çalışma standartlarının oluşturulmasına yönelmiştir. Bu doğrultuda, oluşturduğu sözleşmeler içinde zorla çalıştırmanın ve çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması önemli bir yer tutmuştur. ILO'nun 1930 yılında kabul ettiği "Zorla Çalıştırma Sözleşmesi" zorla çalıştırmayı "bir kişinin ceza tehdidi altında ve isteği dışında mecbur edildiği tüm iş ve hizmetler..." olarak tanımlamıştır (Anti-slavery and ICFTU, 2001: 2). ILO'nun 29 sayılı Sözleşmesi'nin dışında 1957 tarihli 105 sayılı "Zorla Çalıştırılmanın Engellenmesi Sözleşmesi" de zorla çalıştırılmanın ortadan kaldırılması için gerçekleştirilen önemli adımlardan olmuştur. Yukarıda belirtilen iki sözleşme "ILO Zorla Çalıştırma Sözleşmeleri" olarak bilinmektedir (Anti-slavery and ICFTU, 2001: 2). Zorla çalıştırılmanın ortadan kaldırılabilmesi için ILO dışında diğer kurum ve kuruluşlar da yoğun çaba harcamaktadırlar. Örneğin UN'nin 1926 yılında kölelikle mücadele amacıyla çıkarttığı "Kölelik Sözleşmesi"nde kölelik ve zorla çalıştırma arasında bağlantı kurulmuş ve zorla çalıştırmanın ortadan kaldırılması gerektiğinin altı önemle çizilmiştir (Anti-slavery and ICFTU, 2001: 1). UN tarafından 1966 yılında kabul edilen "Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi" ile "Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi" zorla çalıştırmanın ortadan kaldırılmasına yönelik olmuştur (Anti-slavery and ICFTU, 2001: 5). Ancak 1926 yılında kabuledilen "Kölelik Sözleşmesi"nde zorla çalıştırmanın tamamen ortadan kaldırılması gerekliliğini vurgulanmamış, zorla çalıştırmanın kamu yararına olduğu durumlarda uygulanabileceği belirtilmiştir. UN'nin bu sözleşmede zorla çalıştırmanın tamamen ortadan kaldırılmasına yönelik bir irade ortaya koymamasını 1920'lerde bu yöntemin çok fazla kullanılıyor olmasına dayandırmak mümkündür. Bu nedenle UN 1926 yılında çıkartılan bu sözleşmeyle zorla çalıştırmanın tamamen ortadan kaldırılmasından önce en kötü şartlarının engellenmesini amaçlamıştır (Anti-slavery and ICFTU, 2001: 1).

Zorla çalıştırmaya ITUC de UN'nin yaklaşımına bezer bir şekilde yaklaşmış, hazırladığı yayınlarda zorla çalıştırmanın kölelikle ilişkili olduğunun altını çizmiştir (ITUC,2008e: 5). ITUC, zorla çalıştırmaya mücadele ittifakının bir parçası olarak ,ILO'nun “Zorla Çalıştırmayla Mücadele Özel Eylem Programı” ve ILO/ACTRAV ile yakın ilişkiler içinde çalışmaktadır. Bu şekilde zorla çalıştırmayla mücadele edilmesi ve insan kaçakçılığının önlenmesi için küresel bir sendikal birlik oluşturmaya çalışmaktadır (ITUC, 2008e: 34). ITUC uluslararası boudta ve bütün bölgelerde STK'lerle iş birliği içinde olmasının yanında; bütün bölgelerde, zorla çalıştırma ile ilgili eğitim, takip ve raporlama faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Ayrıca ITUC, “Anti-Slavery Internationa” ve “The American Solidarity Center” ile iş birliği gerçekleştirmekte ve bu kuruluşlar tarafından ortaya konulan faaliyetler desteklemektedir. Konuyla ilgili olarak GUF'lar ile de yakın iş birliği içinde olan ITUC; “Global Trade Union Alliance to Combat Forced Labour and Trafficking (Zorla Çalıştırma ve İnsan Kaçakçılığıyla Mücadelede Küresel Sendikal Birlik)” aracılığıyla zorla çalıştırma uygulamalarına karşı hükümet ve işverenleri etkilemeye çalışmaktadır. ITUC tarafından yönetilen bu ittifak, dünyada konuyla ilgili tüm birimlere zorla çalıştırma ve insan kaçakçılığının önlenmesiyle ilgili bültenler göndermekte, bu sayede kamuoyunu sendikaların konuyla ilgili gerçekleştirdikleri faaliyetler hakkında bilgilendirmektedir. İnsan Onuruna Yakışır İş'in karşıtı olan zorla çalıştırma ve insan kaçakçılığını önlemeye çalışan İttifakın finansmanı ILO'nun oluşturduğu Zorla Çalıştırma ile Mücadele için Özel Eylem Programı tarafından karşılanmaktadır. İttifak konuyla ilgili olarak gazete yayınlamakta ve gazete İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Almanca olmak üzere toplam dört dilde yayımlanmaktadır²⁹ (ITUC, 2008e: 34- 35). Ayrıca ITUC, bu ittifak ile iş birliği içinde düzenli olarak zorla çalıştırmayla ilgili olarak haritalar yayımlamaktadır. Bu haritalar aracılığıyla bölgeler halinde yaşanan zorla çalıştırma biçimleri tartışılmakta ve zorla çalıştırmayla ilgili olarak bölgelerde gerçekleştirilen dayanışma ve faaliyetlere dikkat çekilmektedir (ITUC, 2014c)

²⁹ Zorla Çalıştırma ve İnsan Kaçakçılığıyla Mücadelede Küresel Sendikal Birlik tarafından 2008 yılından beri yayımlanmakta olan gazetenin adı “Emancipate” dir ve bu isim kurtuluş anlamına gelmektedir (ITUC, 2008f).

ITUC'nin zorla çalıştırmayla ilgili olarak çeşitli ülkelerde gerçekleştirilen sendikal hak ihlalleri tespitlerine her yıl hazırlanan sendikal hak ihlalleri raporlarında da geniş olarak yer verilmektedir. Zorla çalıştırmanın yoğun olarak uygulandığı ülkelere bu raporlar aracılığıyla da dikkat çekilmektedir. Bruma'da yaşanan hak ihlalleri ve bu bölgede gerçekleştirilen zorla çalıştırma ITUC'nin özellikle dikkat çektiği konular arasında yer almaktadır. Konfederasyon Bruma'da zorunlu çalışmanın devam ettiğinin açık kanıtlarını ortaya koymakta, askeri cuntanın kamu işlerinin yapılmasında sistematik olarak zorla çalıştırmadan faydalandığına vurgu yapılmaktadır. Çalışmayı reddedenlerin işkence, tecavüz veya öldürülmeye maruz bırakıldığı ITUC tarafından dile getirilmekte ve bu durum şiddetle kınanmaktadır. ITUC, bu bölgedeki ulusal sendikal örgütlerle birlikte oluşturdukları raporlarla durumu gözle önüne sermeye çalışmakta, ülkedeki ekonomik faaliyetlerin askeri sistemden bağımsız hale getirilmesi için mücadele etmektedir (ITUC, 2008e: 39-41).

ITUC, GUF'lar tarafından imzalanan çerçeve anlaşmaların zorla çalıştırmayla mücadelede önemli rol oynayacağını ve bu anlamda GUF'ların konuya önem vermeleri gerektiğini savunmaktadır (ITUC, 2008e: 42-44). Ayrıca zorla çalıştırmayla mücadelede örgütlenmenin önemi ITUC tarafından vurgulanmakta, konuyla ilgili olarak çalışma grupları oluşturulması gerektiğinin altını çizmektedir. Konfederasyon, her türlü ayrımcılıkla mücadelenin ve adaletin sağlanmasının zorla çalıştırmayla mücadelede önemli bir araç olduğunu dile getirmektedir. ITUC, 81, 129, 29, 105, 182, 181, 97 ve 143 sayılı ILO sözleşmelerinin onaylanması ve uygulanması için mücadele etmektedir (ITUC, 2008f). Ayrıca bölgelerde zorla çalışmayla ilgili yaşanan olumsuzlukları WTO Genel Konseyine bir rapor halinde sunmakta ve konuyla ilgili WTO'nun çözüm ve politika oluşturması beklenmektedir. Bu raporlarda ilgili ülkede gerçekleşen hak ihlalleri, insan kaçakçılığına ilişkin detaylar, o ülkenin zorla çalıştırmayla ilgili imzaladığı ILO sözleşmeleri ve sorunun derinliği detaylı olarak ele alınmaktadır³⁰.

³⁰ Detaylı Bilgi için Bkz. International Trade Union Confederation (Ituc) Internationally Recognised Core Labour Standards in Thailand Report For The WTO General Council Review Of The Trade Policies Of Thailand (Geneva, 28 And 30 November, 2011), (ITUC, 2011b).

ITUC, Anti- Slavery International ile iş birliği içinde hareket ederek zorla çalıştırmayla mücadelede bilgi paylaşımı ve deneyim paylaşımının sağlanmasını amaçlamaktadır. Ayrıca bu çerçevede ITUC , Anti-Slavery International, STK'lar ve bazı sendikalar bir Avrupa koalisyonu oluşturmuş bu koalisyon aracılığıyla kadınların ve gençlerin insan kaçakçılığı temelinde korunmaları amaçlanmıştır (ITUC, 2010f: 36). Ayrıca ITUC, bölgesel Afrika Örgütü, İtalyan CISL ve ILO-ACTRAV 2009 yılı Mart ayında iş gücü göçü, zorla çalıştırma, çocuk işçiliği, insan ticareti ile mücadele stratejileri hakkında bir çalıştay düzenlemiştir (ITUC, 2010f: 39). Buna ek olarak çocuk ticaretine karşı Pakistan, Bangladeş, Birleşik Arap Emirliklerindeki çocuk ticaretinin engellenmesi için ILO Uzmanlar Komitesi ve ILO Konferans Komitesi'ne ITUC tarafından başvuru yapılmıştır (ITUC, 2010f: 43).

III.3.6. Çocuk İşçiliği

Çocuk işçiliğinin birçok farklı şekli bulunmaktadır. Bu nedenle de çocuk işçiliğinin tespiti her zaman çok kolay bir şekilde sağlanamamaktadır. Ancak genel olarak incelendiğinde en çok karşılaşılan çocuk işçiliği şekillerinin başında ev hizmetlerinde çalışma gelmektedir. Bu çalışma şekliyle çocuğun bizzat ailesi yanında çalıştırılması mümkün olacağı gibi ev dışında çalıştırılması da mümkündür. Çocuk işçiliğinin en çok rastlandığı alanlardan bir diğeri ise tarım işçiliğidir. Bunlar dışında çocuklar sanayide ve diğer birçok alanda iş gücü olarak kullanılabilir. Taş ve maden ocakları, halı dokuma, taş parlatma, tekstil, kimyasal maddelerle ilgili işler, cam, havai fişek, kibrit üretimi ve diğer birçok tehlikeli işlerde çocuk işçilere sıkça rastlanmaktadır. Çoğu tehlikeli sınıfta yer alan bu işler çocuklar için birçok sağlık sorununa neden olabilmektedir. Çocuklar birçok küçük çaplı maden ve taş ocaklarında korumadan yoksun ve eğitim verilmeden uzun saatler boyunca çalıştırılmaktadırlar. Çocuklar bu nedenle de fiziksel olarak kas ve iskelet bozukluklarına maruz kalabilmektedirler. Özellikle kırsal alanlarda çocukların zorla çalıştırıldığı durumlarla sıkça karşılaşmaktadır. Bu durumlardan en çok etnik azınlıklar ve yerli halklar etkilenmektedirler. Çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinden olan fuhuş ve çocuk kaçakçılığı da çocukların zorla çalıştırıldığı durumlar içinde yer almaktadır. Bunların dışında çocuk emeği; ayakkabı boyacılığı, dilencilik, gazete

saticılığı, çöp toplama ve daha birçok şekilde kullanılmaktadır (ITUC, 2008g: 2-5). Çocuklar bu işlerde maaşlı veya yevmiyeli bir şekilde yasal veya yasa dışı olarak çalıştırılmaktadırlar. ILO'nun 2008 yılında yayınladığı istatistiklere göre dünyada 215 milyon çocuk, çocuk işçiliğinin kaskacında bulunmaktadır (ILO, 2013a: 110). 2012 yılı için inceleme yapıldığında bu rakamın 168 milyona çıktığı gözlenmiştir. Ayrıca bu çocukların 100 milyona yakının erkek ve 68 milyonunun kız çocuklardan oluştuğu ve 85 milyondan fazlasının tehlikeli işlerde çalıştığı belirtilmiştir (ILO, 2013b: 3-4). İşçi çocukların 73 milyonunun maalesef 5 ile 11 yaş arasında olduğu raporda değinilen bir diğer önemli bilgi olmuştur (ILO, 2013b: 6).

Uluslararası birçok kurum ve kuruluş çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması veya en kötü biçimlerinin önlenmesi adına yoğun çaba harcamakta ve bu yönde çeşitli faaliyetler gerçekleştirmektedir. ILO konuyla ilgili birçok sözleşme ve tavsiye yayınlamakta, UN bu konuya kabul ettiği anlaşmalarda ve yayınlarında geniş yer vermektedir. Hem çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması hem de bu çalışma şeklinin zorla çalıştırma boyutuyla engellenmesi için birçok uluslararası standartta; çocukların çalıştırılmayacağı koşul ve durumlar belirtilmiştir. Örneğin İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde; ilköğretimin zorunlu olduğu belirtilmekte böylece çocuğun ilköğretim eğitimini almasını engelleyen her türlü çocuk işçiliğinin önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi de çocuk çalıştırmada asgari bir yaş sınırı olması gerektiği vurgulanmakta, bu durumun aksinin cezai yaptırımlara bağlanması gerektiği belirtilmektedir. ILO tarafından 1973 yılında çıkartılan 138 sayılı "Asgari Yaş Sözleşmesi" de küçük yaştaki çocukların iş gücü piyasasına girebilecekleri asgari yaşı belirleyen bir kılavuz özelliği taşımaktadır. Bu sözleşme az gelişmiş ülkelerde birçok ailenin geçimlerini çocukların haneye getirdikleri paralar aracılığıyla sağladıklarının altını çizmektedir. ILO 138 sayılı ile asgari çalışma yaşının zorunlu eğitimin bitirileceği yaşın altında ve her koşulda 15 yaşın altında olmayacağını belirtmiştir. Ancak ekonomik ve eğitim olanakları yeterince gelişmemiş ülkelerde belirli standartların sağlanması koşuluyla bu yaşın 14 olarak belirlenebileceği vurgulanmıştır. Sözleşmede 13-15 yaşları arasındaki çocukların oldukça hafif işlerde çalıştırılabileceği dile getirilirken, 12 yaşın altındaki çocukların hiçbir şekilde çalıştırılmayacağı belirtilmiştir. UN tarafından 1989 yılında çıkartılan Çocuk Hakları Sözleşmesinde, çocuğun eğitimine engel olabilecek veya sağlığına, fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki veya toplumsal gelişimine zararlı

olacak çalışmaların engellenmesi gerektiği vurgulanmıştır (Anti-slavery and ICFTU, 2001: 16).

Zorla çalıştırmayla ilgili olarak tartışılan yasaklar çocuk çalıştırma için de geçerlidir. Ancak çocuk işçiliğinin zorla çalıştırma olarak değerlendirilmesi noktasında ek faktörlerin dikkate alınması gerekmektedir (Anti-slavery and ICFTU, 2001: 16). Örneğin Haiti’de çocuklar aileleri tarafından başka ailelere ev hizmetlerinde çalıştırılmak üzere satılmakta veya gönderilmektedir. Bu koşullarda gönderilen çocuklar insan olmalarının ötesinde bir kaynak olarak değerlendirilmektedirler. Çocukları satın alan veya çocukların gönderildiği aileler bu çocukların her türlü kullanım hakkını kendi ellerinde görmektedirler (Anti-slavery and ICFTU, 2001: 17). ILO’nun 1999 yılında yaptığı bir araştırma 110.000-250.000 arasında çocuğun Haiti’de bu şekilde çalıştırıldığı göstermiştir (Anti-slavery and ICFTU, 2001: 18).

Çocuk işçiliği ulusal kalkınmanın önünde önemli bir engel olmasının yanında çocuk, temel çalışma ve insan haklarının belirgin bir şekilde ihlâlini de kapsamaktadır. ILO’nun 1999 tarihli 182 sayılı “Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimleri Sözleşmesi” çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılması açısından önemli bir yere sahiptir. Ancak Sözleşme çocuk işçiliğinin tamamen ortadan kaldırılmasını değil daha çok çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin ortadan kaldırılması üzerinde durmaktadır. Bu sözleşmeyi imzalayan ülkeler, çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin önlenmesi ve yasaklanmasını taahhüt etmektedirler. Bu sözleşmede vurgulanmaya çalışılan çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri; çocukların alım ve satımı, borç karşılığında ve bağımlı olarak çalıştırılmaları, çocukların zorla çalıştırılmaları, cinsel sömürüye maruz kalacak şekilde çalıştırılmaları gibi doğası gereği ve gerçekleştirildiği koşullar itibariyle çocukların sağlık, güvenlik ve ahlaki gelişimleri açısından olumsuz nitelikte olan tüm işlerdir (ILO, 2013a: 3-4). ILO’nun çocuk işçiliği ile ilgili gerçekleştirdiği önemli faaliyetlerden birini de 1992 yılında oluşturduğu “Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı” (International Programme on the Elimination of Child Labour –IPEC) olmuştur. Bu program aracılığıyla çocuk işçiliğinin önlenmesi noktasında hem ulusal hem de uluslararası anlamda önemli faaliyetler gerçekleştirilmektedir (ILO, 2013a: 4).

Uluslararası örgüt ve kurumlarla birlikte sendikalar da çocuk işçiliğinin önlenmesi ile ilgili önemli baskı grupları arasında yer almaktadır. Konuyla ilgili olarak hem ulusal hem de

uluslararası sendikal örgütler tarafından birçok faaliyet gerçekleştirilmekte ve çocuk işçiliğinin önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi sendikalar çalışma standartlarının ve yasal düzenlemelerin işçiler lehine düzenlenmesi, işverenin oluşturulacak düzenlemelere saygı duymasının sağlanması anlamında hem işçilere hem de topluma karşı bir sorumluluk üstlenirler. Sendikacılığın temelinde dayanışma ve sosyal adalet ilkeleri yer almaktadır. Ayrıca insan hakları ve işçi hakları da sendikaların önemle üzerinde durduğu konular arasındadır. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında çocuk işçiliğinin varlığının hem yetişkinlerin hem de çocukların haklarını ihlâl etmesi nedeniyle sendikaların faaliyet alanları içine girmektedir. Çocuk işçiliği bol ve ucuz iş gücünü temsil etmekte ve çocukların bu anlamda istismarı ücret seviyelerinin daha fazla düşmesini beraberinde getirmektedir. Bu nedenle çocuk işçiliği sendikaların pazarlık güçlerinin ücret ve çalışma şartları üzerindeki tartışmalarda zayıflamasına neden olmaktadır. Çocuk işçilerin çok daha düşük ücretlerle yetişkin işçilerin yaptığı işleri yapabiliyor olmaları genç ve yetişkin işsizliğinin artması üzerinde de etkili olmaktadır. Çocukların eğitimlerinden, yetişkinlerin ise çalışma hayatından uzak kalmaları her iki grubun geleceğini de tehlikeye atmaktadır. Bu nedenle sendikaların çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik gerçekleştireceği kampanyaların ve oluşturacağı toplumsal baskının önemi daha da artmaktadır. Bu doğrultuda sendikaların işyerlerindeki etkinliği ve iyi bir eğitim sisteminin oluşturulması çocuk emeğinin istismarının önlenmesinde önemli bir role sahiptir. Görülmektedir ki yetişkinlerin örgütlenme hakkı, ücret ve çalışma koşullarının düşük olduğu, toplu pazarlık hakkının kullanılmadığı yerlerde çocuk işçiliğine daha sık rastlanmaktadır. Bu nedenle sendikalar, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına katkıda bulunacak sosyal bir ortamın yaratılması için mücadele etmektedirler (ITUC, 2008g:5-7).

Sendikalar çok sayıda işçiye ulaşabilmekte ve bu nedenle de birçok çocuğun ailesine de rahatlıkla ulaşabilmektedirler. Konu bu açıdan değerlendirildiğinde sendikaların çocuk işçiliği ile mücadeledeki rollerinin önemi fark edilebilmektedir. Bu sayede çocukların eğitim almalarının önemi ailelere aktarabilmekte ve çocukların erken yaşlarda çalışma yaşamına girmelerinin ve tehlikeli işlerde çalışmalarının önlenmesi için etkin bir mücadele verebilmektedirler. Çocuk işçiliği, ulusal sınırların ötesinde uluslararası düzeyde toplumun her kesimini ilgilendiren bir sorundur. Sendikalar birçok boyutu olan bu sorunun çözümünde

doğal bir yere sahiptirler. Çocuk işçiliğiyle mücadelede gerek toplu pazarlık aşamalarında gerekse ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde oluşturulan toplumsal seferberlik çabalarında sendikalar oldukça önemli bir yere sahiptirler. Sendikalar, çocuk işçiliğinin kademeli bir şekilde önlenmesi için işyeri yönetimi üzerinde baskı oluşturabilirler. ILO'nun üçlü yapısı içinde işçi tarafı olarak bir yere sahip olan sendikalar bu sayede çocuk işçiliğinin önlenmesiyle ilgili olarak hükümet ve işverenlerle pazarlık yapabilirler. Kısacası çocuk işçiliği ile mücadelede, çocukların eğitime geri kazandırılmaları için sendikalar tarafından düzenlenen kampanyalar, gerçekleştirilen pazarlıklar ve eylemler büyük önem taşımaktadır (ITUC, 2010g: 1; ITUC, 2008g: 7). Bazı sendikalar az gelişmiş ve kırsal bölgelerde çocukların eğitimlerine devam edebilmeleri adına kendileri okullar açmakta, sendika aktivistleri aile aile, ev ev gezerek insan çocuklarını okula göndermeleri için ikna etmeye çalışmaktadırlar (ITUC, 2010g: 2).

Sendikaların çocuk işçiliği ile mücadelede etkin bir role sahip olduğu bilinciyle ITUC de politikalarını, faaliyetlerini ve sendikal mücadele içinde kullandığı araçları bu sorunun çözümüne yönelik olarak yoğun bir şekilde kullanmaktadır. Konuyla ilgili olarak kampanyalar düzenlemekte, parasız zorunlu ve kaliteli eğitim için mücadele etmekte, konuyla ilgili kamu bilinci oluşturmaya çalışmakta, ILO'nun çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik olarak oluşturduğu sözleşme ve tavsiyelerin onaylanması ve uygulanması için çaba harcamaktadır. Konuyla ilgili olarak "Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (United Nations International Children's Emergency Fund- UNICEF)" ve IPEC ile iş birliği içinde hareket eden ITUC, konuyla ilgili sendikal faaliyetlerin uygulanması ve yaygınlaştırılmasını teşvik etmektedir. ITUC, çocuk işçiliğinin kaçınılmaz olduğunu, çocuk işçilerin ekonomiye katkı sağladıklarını, çocuk işçiliğinin sosyal açıdan kabul edilebilir olduğunu, çocuklar ve aileleri için ekonomik avantaj sağladığı yönündeki söylemlere karşı çıkmaktadır. ITUC, Konfederasyon Programında çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin ortadan kaldırılması, her çocuğun okula gitmesinin sağlanması ve her yetişkinin iyi bir ücrete ulaşması için mücadele vereceğini belirtmiştir (ITUC, 2008g: 22). Bu durum ITUC'nin çocuk işçiliğinin önlenmesine verdiği önemi açıkça göstermekte bunun yanında ILO ve UN tarafından çıkartılan sözleşme ve anlaşmalarda da yer aldığı gibi söylemlerinde çocuk işçiliğinin tamamen ortadan kaldırılmasından çok en kötü biçimlerinin önlenmesinin amaçlandığı gözlenmektedir.

ITUC, öncelikle iyi bir eğitim sisteminin oluşturulmasını ve eğitim fırsatlarının sağlanmasını çocuk işliğiyle mücadelede önemli bir yere sahip olduğunu savunmaktadır. Konfederasyon, bu anlamda zorunlu ve ücretsiz eğitime erişimin iyileştirilmesini ve çocukların eğitimlerini yarıda bırakmamalarını önemsemektedir. Ailelerin eğitimin gerekliliğine ikna edilmesi gerektiğini vurgulayan ITUC, aksi durumda çocukların eğitimden uzaklaştırılarak çalışma yaşamına girmek zorunda bırakılacaklarını belirtmektedir (ITUC, 2008g: 7-10). ITUC, bu doğrultuda EI ile iş birliği içinde çalışmakta, çocukların kamu tarafından finanse edilen, parasız, kaliteli ve zorunlu eğitim sisteminin oluşturulması için mücadele etmektedir. Ayrıca çocuk işçiliğinin engellenmesi ve konuyla ilgili olarak uluslararası politika çerçevelerinin belirlenmesi için ILO, UN, GUF'lar ve diğer birçok STK ile iş birliği içinde çalışmaktadır (ITUC, 2010: 8g; ITUC, 2008g: 11-12).

ITUC, konuyu cinsiyet boyutuyla da gündemine alarak çocuk işçiliği ile ilgili araştırmalar yapmaktadır. İnsan onuruna yakışır iş faaliyetleri ile çocuk işçiliği arasında bağ kurarak hareket eden Konfederasyon, çocuk emeğinin istismarının ve çocukların kötü koşullarda çalıştırılmasının önüne geçmek için hedefler koymakta, analizler yapmakta ve STK'lar ile paylaşımlarda bulunmaktadır. Konfederasyon, çocuk işliğinin önlenmesi, çocukların rehabilite edilmesi ve eğitime döndürülmeleri için çocuk işçiliğinin yoğun olduğu sektörlerde ve bu sektörlerle ilişkili işkollarında GUF'lar ile ortak projeler yürütmektedir (ITUC, 2008g: 23).

Toplu pazarlık ve üçlü diyaloga önem veren ITUC, çalışma standartlarının geliştirmesi gerektiğini savunmaktadır. ITUC, çocuk işçiliğinin yoksulluk ve yetersiz sosyal korumadan bağımsız düşünülmemeyeceğini savunmakta, çocukların iş gücü maliyetlerinin azaltılmasında bir kaynak olarak görülmelerinin ve sendikaların pazarlık gücünü zayıflatmalarının önüne geçebilmek için sendikaların bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarının önemini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda konuyla ilgili kılavuzlar yayımlar, diğer sendikal örgütlerle ortak bildirimler hazırlar, sendikaların konuya bakışıyla ilgili değerlendirmelerde bulunmakta, çeşitli raporlar yayınlamakta ve araştırmalar yapmaktadır (ITUC, 2010g: 8). Çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinden biri olarak zorla çalıştırmayı işaret etmekte ve bu doğrultuda yapılan sendikal faaliyetlere veya gerçekleştirilen dayanışmalara destek verilmesi gerektiğini

vurgulamaktadır. Konuyla ilgili olarak bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilmesini ve farkındalık oluşturulmasını amaçlamaktadır. ITUC, konuya yönelik çeşitli videolar hazırlanarak bu videoların internet aracılığıyla yayılmasını sağlamaktadır. Farklı ülkelerde yaşanan çocuk işçiliği ile ilgili olumsuzluklara sessiz kalınmaması gerektiğini vurgulayan ITUC, mail grupları aracılığıyla konuyla ilgili bilgi paylaşımında bulunmakta ve sorun yaşanan bölgelerde yaşanan sorunlarla ilgili olarak geri besleme yapılmasını talep etmektedir (ITUC, 2008g: 36-44).

Yukarıda anlatılara haricinde ITUC, çocuk işçiliğiyle mücadele amacıyla gerçekleştirilen faaliyete de destek vermektedir. ITUC'nin çocuk işçiliğiyle mücadelede destek verdiği ve katkı sağladığı önemli faaliyetlerden birini “Çocuk İşçiliğine Karşı Küresel Yürüyüş” oluşturmaktadır³¹ (Globalmarch, 2014). Ayrıca IPEC tarafından organize edilen “Çocuk İşçiliğine Karşı Dünya Günü” de ITUC'nin katkı sağladığı ve katılım sağlanması için çağrı yaptığı faaliyetlerdendir (ITUC, 2008g: 34).

³¹ 1998 yılında binlerce insanın katıldığı ve 80 bin km uzaklığı kapsayan bir yürüyüşün gerçekleştirildiği bu dayanışma hala devam etmektedir.

SONUÇ

Tarihsel süreç içinde, işçilerin çıkarılarının bütün dünyada korunması ve geliştirilmesi, uluslararası düzeyde güçlü bir baskı grubu oluşturulması, işçi sınıfının genel sorunlarına karşı uluslararası düzeyde mücadele edilebilmesi için uluslararası sendikal hareketin gerekliliği yoğun bir şekilde hissedilmiştir. Uluslararası sendikal hareket ulaşmaya çalıştığı hedeflere uygun olarak, dünyadaki tüm işçilerin hak ve çıkarları için mücadele ettiği gibi aynı zamanda kendisi de yapısal bir birliktelik oluşturmaya çalışmıştır. Uluslararası sendikal hareketin tarihi incelendiğinde, geçmişten bu yana sürekli bir birleşme çabası içinde bulunduğu, bu çabaya rağmen örgütsel farklılıkların ve ayrılıkların bu birlikteliğe engel oluşturduğu görülmektedir. Uluslararası sendikal örgütler arasında birçok birleşme girişiminde bulunulmasına rağmen, yapısal ve ideolojik farklılıklar nedeniyle bu birliktelikler gerçekleşmemiş veya oluşturulan birliktelikler çok kısa süre içinde sona ermiştir. Her ne kadar gerek ulusal gerekse uluslararası anlamda, işçi sınıfının kapsayıcı bir sendikal harekete ihtiyacı olduğu tartışma götürmez olsa da sendikal yapılar arasındaki farklılıkların koşulsuz bir birlikteliğin önünde engel teşkil ettiğini kabul etmek gerekmektedir. Bu nedenle uluslararası sendikal hareket içinde denenilen ve başarısızlıkla sonuçlanan birliktelik girişimlerini rasyonel bir zeminde ve objektif olarak değerlendirmek yerinde olacaktır.

Uluslararası sendikal hareket tarafından oluşturulmaya çalışılan birlikteliklerin olumsuz sonuçlanmasına neden olan faktörlerin başında ideolojik farklılıklar gelmiştir. Uluslararası sendikal hareket tarihinde sendikal yapılar; sınıf mücadelesi zemininde örgütlenmeyi benimseyen sosyalist sendikalar, mevcut düzenin belirli iyileştirmelerle işçi sınıfı için de yaşanılabilir hale getirilebileceğini savunan reformist sendikalar ve işçi sınıfı mücadelesinin dini olgulardan ve tinsel gerçeklikten ayrılamayacağını savunan Hristiyan sendikalar olmak üzere üç ayrı safta toplanmışlardır. Bu üç ayrı görüş, birçok kez farklı duruşları benimseyen sendikal yapıları bir araya getirerek, daha kapsayıcı üst yapılar oluşturmayı denemiştir. Ancak bu denemeler her seferinde başarısızlıkla sonuçlanmış, kendinden farklı ideolojilere sahip yapılarla birlikteliği içselleştiremeyen sendikal merkezler, çoğu zaman ayrılma ve ayrışma yolunu tercih etmişlerdir. Özellikle, Sovyetler Birliği'nin yıkılmasına kadar geçen sürede

hâkim olan çift kutuplu dünya düzeni, uluslararası sendikal hareket üzerinde de etkili olmuş, bu süre içinde sendikal hareket, sınıf sendikacılığını savunan sosyalist eğilimli sendikalar ve sosyalist eğilimli olmayanlar şeklinde iki kutuplu bir yapı oluşturmuştur.

İdeolojik farklılıklar nedeniyle ortaya çıkan ayrışmaları; 1864 yılında kurulan I. Enternasyonal'de anarşistler ve Marksistler arasında yaşanan ayrışmalardan, IFTU içinde sosyalistler ve reformistler arasında yaşanan çekişmelere kadar dayandırmak mümkündür. Ayrıca, 1945 yılında, sosyalist ve reformistlerin büyük bir inanç ve beklenti ile kurdukları WFTU, o dönemdeki konjonktür içerisinde çok kalıcı olmamış, Avrupa'nın yeniden inşası niyetiyle ortaya konulan Marshall Yardımları noktasında doruğa ulaşan anlaşmazlıklar nedeniyle örgüt içinde ayrışmalar yaşanmıştır. WFTU'dan ayrılan sendikal merkezler, bir araya gelerek 1949 yılında ICFTU'yu kurmuşlardır. ICFTU ise nicel anlamda dünyadaki en büyük Konfederasyon olma özelliğini taşımasına rağmen, nitel olarak reformist sendikal merkezlerin ve reformist düşüncenin hâkim olduğu bir yapı olmanın ötesine geçememiştir. Uluslararası sendikal hareket içinde en önemli aktörlerden bir diğeri olan WCL ise her ne kadar sekülerleşme süreciyle birlikte daha kucaklayıcı ve daha laik bir yapı sergilemeye çalışmış olsa da sınıf sendikacılığını savunan sosyalist sendikalarla arasındaki mesafeyi hiçbir zaman ortadan kaldırmamıştır. ICFTU ile oluşturabileceği birlikteliğe ise dominant bir yapının içinde kaybolma korkusuyla sürekli direnç göstermiştir.

1900'lü yılların ortalarından itibaren hızla artan sekülerleşme eğilimi, 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin yıkılmasının ardından ortadan kalkan çift kutuplu dünya düzeni ve küreselleşmenin etkisini hızla arttırmasıyla birlikte değişen şartlar ve ortaya çıkan yeni sorunlar beraberinde sendikal örgütler arasındaki farklılıklarda da azalma görülmüştür. Bu çerçevede uluslararası sendikal hareket içinde her zamankinden daha kapsayıcı bir örgüt oluşturulması tartışmaları hız kazanmıştır. Ulusal sendikal merkezlerin yoğun baskısı, küresel kapitalist sistemin oluşturduğu gereksinim, değişen dünya düzeni ile birlikte sendikalar arasındaki farklılıkların azalması, tarihin bir şerhi olarak ICFTU ve WCL arasındaki birleşmeye yönelik baskılar doğrultusunda dünya genelinde faaliyet gösteren yeni bir uluslararası sendikal yapının oluşturulması için uzun süreli faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetler sonucunda ciddi bir ilerleme sağlanmış, 2006 yılında ITUC'nin kuruluşu ICFTU ve WCL'ye ek olarak her iki konfederasyona da üye olmayan bağımsız sendikal merkezlerin de

katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Kuruluş sürecinin, aşağıdan yukarıya değil de yukarıda aşağıya doğru gerçekleştirilmesi, yeni kurulan Konfederasyon'un, seleflerinin üst kademe yöneticileri tarafından şekillendirilmesi, kuruluş sürecinde yapılan toplantıların birçoğunun kapalı kapılar ardında gerçekleştirilmesi ITUC'e yöneltilen önemli eleştirilerden olmuştur.

ITUC, hem temsil ettiği işçi sayısı ile hem de Hristiyan, sosyalist ve reformist duruşa sahip birçok sendikal merkezi tek bir çatı altında toplamasıyla dünyada gereksinim duyulan bir sendikal yapıyı oluşturduğunu iddia etmiştir. Konfederasyon toplantılarında ve dökümanlarında yeni bir enternasyonalizm çağrısı ön plana çıkmış, tüm işçiler için adil çalışma ve yaşam standartlarının oluşturulması hedefi vurgulanmıştır. Ortaya konulan hedefler içinde küreselleşmenin; tüm işçilerin, işsizlerin ve yoksulların yararına olacak şekilde revize edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu söylem doğrultusunda dahi ITUC'nin işçi sınıfının sorunlarına kesin bir çözüm teklifi sunmadığı ve sendikal hareket içindeki ana akıma uygun bir şekilde reformist sendikacılığın özelliklerini taşıdığı dikkat çekmektedir. Konfederasyon'un çalışmanın II. Bölümü'nde incelenen örgütsel yapısı ve diğer söylemleri de dikkate alındığında ICFTU'a daha yakın bir çizgide hareket etmekte olduğu düşünülmektedir. Özellikle Konfederasyon Anayasası'nda yer alan birçok benzerlik ve ICFTU döneminden kalma sendikal araçların sıklıkla kullanılmaya devam ediliyor olması bu düşüncüyü pekiştirmektedir. Bu durum ise ITUC'nin oluşturulma sürecinde; WCL'in, ICFTU baskısı altında sindirilme kayıplarının çok da haksız olmadığını göstermiş, WCL'in de Konfederasyon'un yönetim kademelerinde birçok kişi bulundurmasına rağmen ICFTU anlayışının baskın olduğu bir fotoğraf ortaya konulmuştur. III. Bölümde incelenen ITUC'nin diğer uluslararası kurum ve kuruluşlarla olan ilişkileri ve belirli sorunların çözümüne yönelik izlediği sendikal stratejiler de dikkate alındığında, Konfederasyon'un uluslararası sendikal hareket tarihinde faaliyet gösteren diğer reformist yapılardan çok farklı olmadığı gözlemlenmiştir. Özellikle IFI'lar, WTO, OECD vb. kurumlarla olan ilişkileri; Konfederasyon'un sınıf sendikacılığı temelinden uzak, IFTU ve ICFTU gibi emsallerine yakın bir mücadele yöntemini benimsediğini düşündürmektedir. ITUC'nin kullandığı sendikal araçlar, benimsediği politikalar ve uyguladığı sendikal stratejiler her ne kadar tarih içindeki diğer benzerlerinden farklı gibi görünse de özü itibarıyla bu farklılık sadece dönemin algısının, kaygısının ve ihtiyacının farklılığından kaynaklanmıştır. Sorunlara yaklaşım ve

sorunlarının çözümünün dayandırıldığı sonuç itibariyle geçmiş dönemlerden çok daha farklı bir yapı gözlenememiştir.

Ancak bütün eksiklerine rağmen ITUC birçok önemli soruna yönelik verdiği mücedadele ve oluşturduğu toplumsal baskı çerçevesinde; uluslararası sendikal hareket ve toplumsal muhalefet için önemli katkılar sağlamıştır. Amacı ve yöntemi nasıl olursa olsun birçok sorun üzerinde oluşturulan toplumsal baskı ve yürütülen dayanışma işçi sınıfı açısından önemli ve anlamlı olmuştur. ITUC'nin sınıf tanımının tartışıldığı bir dönemde sadece hak ve çıkar mücadelesiyle sınırlı kalmadan birçok toplumsal ve küresel sorunla da mücadele çabası, sendikal hareketin kapsamını ve ufkunu genişletmiştir. ITUC tarafından oluşturulan raporlar, yayınlar ve gerçekleştirilen eğitimler hem sendikacıların hem de işçi sınıfının bilinçlenmesini ve sendikal mücadeleyle ilgili somut bilgiler edinmesini sağlamıştır. Konfederasyon'un uyguladığı sendikal stratejiler ve kullandığı sendikal araçlar işçi sınıfının tüm dünyada yaşadığı sorunlara, farklı bölgelerde yaşanan ihlâllere, çalışma yaşamına ve topluma yönelik birçok soruna çözüm bulmaya çalışmış, bu sorunları daha görülür ve duyulur kılmıştır. Ancak sendikal yapıların lobi faaliyetinin ötesine geçememesi, toplumsal baskı oluşturma dışında her hangi bir yaptırımlarının olmaması, bu sorunlar hakkında bilgilendirme ve bilinçlendirmenin ötesinde bir etki yaratılmaması gerçekleştirilen birçok faaliyetin daha somut bir etki yaratmasını engellemiştir. Bu nedenle sendikal mücadelenin ve uluslararası sendikal hareketin daha etkili ve daha etkin olabilmesi için gerek hukusal düzenlemelerle gerekse uluslararası sendikal yapıların hükümetler ve diğer kurumlar tarafından tanınması anlamında farklı gelişmeler sağlanması gerekmektedir.

Kuşkusuz ki yukarıda belirtilen değişim ve düzenlemerin gerçekleşmesi uzun bir süre için mümkün değildir. Bu nedenle ITUC, en azından yaptırımının en güçlü olduğu alanda yani kendi üyesi olan sendikal merkezler üzerinde baskı oluşturarak sendikal yapılanmanın eksikliklerini ve çapaklarını temizlerse sendikal harekete daha önemli bir katkı sağlamış olacaktır. Özellikle sendikaların ciddi bir şekilde güç kaybettiği günümüzde, bu güç kaybının sermayenin uygulamalarının, hukuki düzenlemelerin sendika karşıtı tavırları yüzünden olmasının dışında, sendikaların işçi sınıfı karşısında kaybettikleri temsil gücü de bu durum üzerinde etkili olmaktadır. Bu nedenle ITUC en azından kendi üyesi olan ulusal sendikal merkezler üzerinde gerekli baskıyı oluşturarak sendikaların kaybettikleri temsil gücünü ve

sendikalara duyulan güvenin yeniden kazanılması için mücadele vermelidir. Gerekirse bu amacın gerçekleştirilmesi için örgütsel yapılanmalara gitmeli ve etikili bir sendikal strateji uygulamalıdır.

Her ne kadar çalışmada, konuya; örgütlülük eğilimi, örgütlülük eğiliminin tarihsel süreçteki değişimi, son dönemdeki örgütlenme arayışları ve uygulanan sendikal stratejiler açısından yaklaşmış olursa da konunun farklı boyutlarla ve farklı bakış açılarıyla değerlendirileceği yeni çalışmalar, uluslararası sendikal hareket alanında literatüre önemli katkılar sağlayabilecektir.

Avrupa ve ETUC başta olmak üzere, sendikal hareketin yeni oluşum çabasına bölgelerin ve bölgesel örgütlerin etkileri, üst örgütlerin alt örgütler üzerinden şekillenme koşulları ve nedenleri konuya yaklaşılabilir ve çalışma konusu olarak ele alınabilecek farklı boyutlar arasındadır. Benzer bir şekilde, uluslararası sendikal hareketin gelişiminin “ulusal sendikal hareket” tarafından oluşturulduğu noktadan yola çıkarak; uluslararası sendikal hareketin tahlilinin ulusal sendikal hareketler paralelinde değerlendirilmesi ve ITUC’nin bu bakış açısıyla incelendiği bir çalışma uluslararası sendikal hareketin daha iyi anlaşılmasını sağlayabilecektir.

Kaynaklar

IV. Enternasyonal (2005), **Direnifler: XV. Dünya Kongresi Kararları**, Çev. Umut Konuş, Ecehan Balta, Özlem Barın, Nurcan Turan, Yazın Yayıncılık, İstanbul.

AKÇAYLI Nurhan (1983), **Sendika Teorisi**, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa.

ALEXANDER Rabert J. (1952), **World Labor Today**, League For Industrial Democracy, New York.

ALTAY Şakir (1983), **Hukuk ve Sosyal Bilimler Sözlüğü**, Bilgi Yayınevi, Ankara.

Amnesty International (2009), **The US Embargo Against Cuba Its Impact On Economic And Social Rights**, Amnesty International Publications, London.

ANKER Richard- CHERNYSHEV Igor- EGGER Pgilippe- MEHRAN Farhad- A. RITTER Joseph (2003), “Measuring decent work with statistical indicators”, **International Labour Review**, Vol. 142 (2003), No.2, pp.147-178.

Anti-slavery- ICFTU (2001), **Forced Labour in the 21st Century**, Evonprint, Sussex.

AYTEMİZ Seymen- BOLAT TANER Oya (2005), “Küreselleşme Olgusuna Kavramsal Bir Bakış”, **Küreselleşme ve Çok Uluslu İşletmecilik**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

BEER Max (1941), **Sosyalizmin ve Sosyal Mücadelelerin Tarihi**, Çev. Zühtü Uray, Kıtış, Ankara

BOURQUE Reynald- HENNEBERT Marc-Antonin (2011), “The Transformation Of International Trade Unionism In The Era Of Globalization”, **Just Labour: A Canadian Journal of Work and Society**, Volume 17 & 18 , pp.1-17.

BRAGER Bruce L. (2004), **The Iron Curtain The Cold War in Europe**, Chelsea House Pub., Philadelphia.

BRECHER Jeremy- CASTELLO Tim, BRENDAN Smith (2002), **Aşağıdan Küreselleşme**, Çev. Berna Kart, Zeynep Kutluata, Şirin Özgün, Aysel Yıldırım, Aram Yayıncılık, İstanbul.

BWI (2006), **Building and Wood Workers International- BWI**, <http://www.bwint.org/default.asp?index=40&Language=EN> , (17.12.2013).

COLLOMBAT Thomas (2007), “The International Labour Movement In The Americas: A Research Agenda”, **Just Labour: A Canadian Journal of Work and Society**, Volume 11, Autumn 2007, pp.43-54.

CORDOVA Efren (1968), "The Changing Character of the Christian International", **Relations industrielles / Industrial Relations**, vol. 23, no 1, pp.70-108.

ÇAĞLI Elif (2005), **Büyüyen İşçi Sınıfı Elveda Proletarya Diyenlere Yanıt**, 2. Baskı, Tarih Bilinci Yayınları, İstanbul.

ÇELİK Aziz (2013), “Modern İdeolojiler Açısından Sendikacılık”, **Sendikacılık**, Ed. Banu Uçkan, Anadolu Üniv, Eskişehir, ss.991-117

DIRK Van Esbroeck- BARBARA Simaeys (2013), **Evaluation of the Trade Union Development Cooperation Network (TUDCN) programme (2011 – 2012)**, Final Draft April 15, 2013, South Research.

Doing Business, (2011), **Doing Business Employing Workers Consultative Group Final Report**, April 25.

Doing Business (2014), <http://www.doingbusiness.org/methodology/members-of-the-employing-workers-consultative-group> , (25.02.2014).

DUCLOS Jacques (1969) , **Birinci Enternasyonal**, Çev. Ö. Ufuk, Öncü Kitapevi, İstanbul.

Dünya Sendikalar Federasyonu (1988), **11. Dünya Sendikalar Kongresinde Kabul Edilen Ana Belge**, Çev: Muhsin Selem, Amaç Yayıncılık, İstanbul.

EKİN Nusret (1976), **Endüstri İlişkileri**, İstanbul, 1976, Elektronik Ofset, İstanbul Üniversitesi No:2167 İktisa Fakültesi No:376.

EKMEKÇİOĞLU Burak (2007), “Küreselleşen Dünyada Sendikal Hareketin Bütünleşmesi ve Geleceği”, **Türk-İş Dergisi**, Mayıs- Haziran 2007, sayı:376 Eki, Ankara.

ENGELS Friedrich, **İngiltere’de Emekçi Sınıfın Durumu**, Çev. Yurdakul Fincancı, Sol, Ankara

ERDOĞDU Seyhan (2003), “Küresel Sendikacılık”, **Küreselleşme Koşullarında Kapitalizm ve Sendikal Hareket 2000-2003 Petrol-İş**, Petrol-İş Yayınları, İstanbul.

ERDOĞDU Seyhan (2006), **Küreselleşme Sürecinde Uluslararası Sendikacılık**, İmge, Ankara.

ETUC (2003), **Remarks of ICFTU General Secretary Guy Ryder to the Congress of the ETUC**, Prague.

ETUC (2004), **ICFTU/WCL Unification, ETUC Executive Committee**, Bruxelles

ETUC (2007), **The Pan- Pan-European Regional Council (PERC) Founding Assembly**,
<http://www.etuc.org/a/3489> , (29.01.2014).

ETUC-ICFTU-WCL-ORIT-CLAT (2004), **2nd European Union-Latin America And Caribbean Trade Union Summit, General Declaration**, 16 April 2004, Mexico City,
<http://www.etuc.org/IMG/pdf/Dec2cumbsind.en.pdf> , (17.12.2013).

European Communities (1983), **Trade Union Movement in the European Community the British Trade Union Movement**, Trade Union Division of the Directorate, Brussels.

FIDH- OMCT (2005), **Human Rights Defenders On The Front Line Annual Report 2004**
Foreword By Lida Yusupova
http://www.kubatana.net/docs/hr/obs_annual_report_2004_eng.pdf (13.12.2013).

GALLIN Dan (2004), **Not With a Bang But With a Whimper**,
http://www.globallabour.info/en/2007/09/not_with_a_bang_but_with_a_whi.html
(24.11.2013).

GCAP (2011), **The Global Call to Action Against Poverty (GCAP) Strategic Plan 2011-2014**,
<http://whiteband.org/sites/default/files/GCAP%20StrategicPlan%202011to14%20FINAL.pdf> , (13.04.2014).

GCAP (2014a), <http://www.whiteband.org/en/about>, (13.04.2014).

GCAP (2014b), <http://www.whiteband.org/en/about/supportingorgs>, (13.04.2014).

GCAP (2014c), <http://www.whiteband.org/en/content/global-council> , (13.04.2014).

Globalmarch (2014), <http://globalmarch.org/aboutus/howwestarted> , (28.05.2014).

Global Unions (2010), **ANNEX to Regions and Trade Union rights Issues: ITUC-AP/GUFs Informal Coordination Meeting 11-12 May 2010: Singapore, CGU General Secretaries Meeting 11 June 2010 – Geneva** , http://www.global-unions.org/IMG/pdf/11a-Regions_and_TURs_Annex.pdf , (15.05.2014).

GU (2007a), **Agreement Between the Global Union Federations, the International Trade Union Confederation, and the Trade Union Advisory Committee re: Council of Global Unions**, [file:///C:/Users/ceyhun/Downloads/cgu-agreement.en%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/ceyhun/Downloads/cgu-agreement.en%20(2).pdf) ,(10.04.2014).

GU (2007b), *Supporting Accountability, Social Dialogue and Respect for Workers' Rights, Statement by Global Unions to the 2007 Spring Meetings of the IMF and World Bank (Washington, 14-15 April 2007)*, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/statement_imfwb_0407EN.pdf , (25.02.2014).

GU (2012), **Global Unions Strategy Meeting on Migration (Brussels, 24-25 September 2012) “Building Alternatives”**, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/gu_meeting_conclusions_en.pdf , (01.07.2014).

GU (2013), **The UN High Level Dialogue on Migration and Development must deliver on a rights- based approach to migration**, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/hld_-_gu_statement_final.pdf , (31.05.2014).

GU (2014), <http://www.global-unions.org/council.html> , (29.04.2014).

GUMBRELL-MCCORMICK, Rebecca (2000), “Globalisation and the dilemmas of international trade unionism”, **Transfer: European Review of Labour and Research**, 2000, 6(1), pp.29-42.

GUMBRELL-MCCORMICK, Rebecca (2006), **From the Old Trade Union Internationals to the New**, Commentary on ICFTU/ITUC congresses, Vienna, 31.10 – 3.11.06, <http://www.labourstart.org/docs/en/000382.html> (24.11.2013).

GUMBRELL-MCCORMICK, Rebecca (2013), “The International Trade Union Confederation: From Two (or More?) Identities to One”, **British Journal of Industrial Relations**, Volume 51, Issue 2, June 2013, pp. 240-263.

GÜLMEZ Mesut (2011), **Uluslararası Sosyal Politika**, Hatiboğlu Yay., 3. Baskı, Ankara.

GÜRİZ Adnan (1998), **Sosyal Demokrasi İdeolojisi Bir İnceleme**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Yayın No: 534, Ankara.

GÜRKAN Barış Erdem (2012), “Uluslararası Çerçeve Anlaşmalar ve Sendikalar: Olanaklar, Sınırlar”, **Çalışma ve Toplum Dergisi**, 2012/4, Sayı:35, Birleşik-Metal-İş Yayınları, ss.233-262.

Hava-İş (2002), **Eğitim Broşürü, Uluslararası Sendikal Hareket**, Hava-İş, İstanbul.

HYMAN, Richard (2002), **The International Movement on the Threshold of Two Centuries Agitation, Organisation, Breaucracy, Diplomacy**, http://www.arbark.se/pdf_wrd/Hyman_int.pdf (02.10.2013).

ICEM (2007), **WFIW Dissolution Congress Prepares Integration of its Affiliates in the ICEM**, <http://www.industriall-union.org/archive/icem/wfiw-dissolution-congress-prepares-integration-of-its-affiliates-in-the-icem> (18.12.2013).

ICFTU (1999), **50 Years of Struggle, Trade Union World**, Number:7, September 99, Brussels.

ICFTU (2000), **ICFTU Constitution As Amended by the Seventeenth World Congress** (Durba, April 2000)& Standing Orders: Congress, Executive Board, Steering Committee, ICFTU, Brussel.

ICFTU(2001), **Guide to Poverty Reduction Strategy Papers**, NOVEMBER 2001, Friedrich-Ebert-Stiftung, Washington.

ICFTU (2004a), **Globalising Solidarity - Building a Global Union Movement for the Future**, http://training.itcilo.org/actrav/courses/2004/A3-50616_web/resource/ICFTU/globalising_solidarity.pdf (25.11.2013).

ICFTU (2004b), **Eighteenth ICFTU World Congress, Report**, 5-10 December 2004 , Miyazaki, Japan.

ICFTU (2006a), **Nineteenth World Congress, Report On Activities for the period 2004 to 2006**, 31 October 2006, Vienna (Austria).

ICFTU/WCL (2006), **ICFTU/WCL Political Agreement**, Brussel.

ICTUR (2005), **Trade Unions Of The World**, 6th Edition, John Harper Pub., London.

ILO (1965), **Definitive Report**, Report No 78, Case No 417 (Viet Nam) - Complaint date: 11-OCT-64, http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:50002:0::NO::P50002_COMPLAINT_TEXT_ID:2898864, (21.12.2013).

ILO (1999), **Decent Work, Report of the Director- General to the 87th Session of the International Labour Conference**, International Labour Office, Geneva.

ILO (2001), Trade Unions and The Global Economy: An Un finished Story, **Labour Education**, 2001/3-4 Nos. 124-125, International Labour Office, Geneva.

ILO (2008), **Freedom of association in practice: Lessons learned Report Of The Director-General Global Report under the follow-up to the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work**, International Labour Conference 97th Session 2008 Report I (B), International Labour Office, Geneva.

ILO (2010a), **Accelerating action against child labour, Global Report under the follow-up to the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work 2010**, INTERNATIONAL LABOUR CONFERENCE 99th Session 2010 Report I(B), International Labour Office, Geneva.

ILO (2010b), **Trade Unions and Decent Work Country Programmes: A Resource Package**, International Labour Office Geneva.

ILO (2013a), **World Report on Child Labour: Economic vulnerability, social protection and the fight against child labour**, International Labour Office, Geneva.

ILO (2013b), **Marking Progress Against Child Labour: Global Estimates and Trends 2000-2012**, International Labour Office, Geneva.

ILO (2014), <http://apyouthnet.ilo.org/network/ituc-youth-committee> (26.01.2014).

IMF (2011), **Vienna Meeting Reaffirms Cooperation of IMF, ILO, Trade Unions**, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/survey/so/2011/POL030411A.htm> , (26.02.2014).

IMF (2012), **Submission from ITUC/Global Unions1 to IMF's 2011 Review of Conditionality,**

http://www.imf.org/external/np/exr/consult/2011/spr/pdf/comment_2.pdf , (26.02.2014)

INFEDOP (2005a), **Infedop World Board, Luxemburg, 18.11.2005, Resolution** ,
<http://www.eurofedop.org/infedop/resolution.html> (16.12.2013).

INFEDOP (2005b), **Open letter to the Executive Committee of the World Confederation of LabourOne single world trade union,**
<http://www.eurofedop.org/infedop/resolution.html> (16.12.2013).

INFEDOP (2005c), **Declaration of WCL Trade Action,**
<http://www.eurofedop.org/infedop/resolution.html> (16.12.2013).

IŞIKLI Alpaslan (1995a), **Sendikacılık ve Siyaset Cilt I**, Öteki Yayınevi, Ankara.

IŞIKLI Alpaslan (1995b), **Sendikacılık ve Siyaset Cilt II**, Öteki Yayınevi, Ankara.

IŞIKLI Alpaslan (2000), "Uluslararası Sendikal Örgütler", **Mülkiye**, C.XXIV , S. 221, Ankara, ss. 212-245.

IŞIKLI Alpaslan (2003), **Gerçek Örgütlenme ve Sendikacılık**, İmge, Ankara.

ITF (2006), **Reseolution of the ITF's 41st Congress,**
<http://www.itfglobal.org/congress/resolutions.cfm#t40> (17.12.2013).

ITF (2007), "Commentary: Stronger than ever?", **Transport International Magazine**, Issue28- July 2007, <http://www.itfglobal.org/transport-international/ti28-stronger.cfm> (17.12.2013).

ITUC, (2006a), **Foundation of the International Trade Union Confederation (ITUC)**, 29 November, 2006, ITUC, Brussels.

ITUC, (2006b), **Programme of the ITUC (Adopted by the Founding Congress of the ITUC Vienna, 1 - 3 November 2006)**, ITUC, Brussels.

ITUC, (2006c), **Constitution & Standing Orders: Congress, General Council, Executive Bureau Adopted at the Founding Congress (Vienna, November 2006)**, ITUC, Brussels.

ITUC, (2006d), **Founding Congress Vienna (Austria)**, 1-3 November 2006, Congress Proceedings, ITUC, Brussels.

ITUC (2007a), **ITUC General Council, Agenda Item 8: The Regions - Unification: (A) Africa, Process Of Establishing The New African Regional Trade Union Organisation** , 20-22 June 2007, Brussels, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/2GC_E_08_a_-_Regions_-_Africa.pdf, (17.12.2013).

ITUC (2007b), **Spotlight interview with Diana Holland, Chair of the ITUC Women's Committee**, <http://www.ituc-csi.org/spotlight-interview-with-diana?lang=en>, (26.01.2014).

ITUC (2007c), **Agenda Item 8:The Regions – Unification (c) Americas, ITUC General Council**, 20-22 June 2007, ITUC, Brussels.

ITUC (2007d), **Founding of the PERC gives hope to European workers**, <http://www.ituc-csi.org/founding-of-the-perc-gives-hope-to?lang=en> , (29.01.2014).

ITUC (2007e), **Global Call to Action against Poverty (GCAP) White Band Day of 17 October, 2007 - “Stand Up and Speak Out for Decent Work!”**, Brussels, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/No_39_GCAP_Circular_letter.pdf , (13.04.014).

ITUC (2007f), **Union View, Migrant workers in the Middle East**, December 2007, Brussels, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/VS_Jordanie_EN.pdf , Erişim Tarihi: 20.03.2014.

ITUC (2007g), **Mini Action Guide: Decent Work**, ITUC, Brussels.

ITUC (2008a), **Americas: New Unified ITUC Regional Organisation Founded**, <http://www.ituc-csi.org/americas-new-unified-ituc-regional?lang=en> , (29.01.2014).

ITUC (2008b), **Practical Information and Strategies for Trade Union Engagement with International Financial Institutions**, ITUC, Brussels.

ITUC (2008c), **WTO: “NAMA” proposals still unfair for developing countries**, <http://www.ituc-csi.org/wto-nama-proposals-still-unfair?lang=en> , (04.03.2014).

ITUC (2008d), **First Meeting of the Task Force on Green Jobs and Climate Change (Brussels, 17 June 2008); Summary Report**, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/No_31_-_Annexe_TF_-_Summary_of_the_meeting.ready.pdf , (22.05.2014).

ITUC (2008e), **Mini Action Guide: Forced Labour**, ITUC, Brussels.

ITUC (2008f), **Newsletter of the Global Trade Union Alliance to Combat Forced Labour and Trafficking – 1** ,<http://www.ituc-csi.org/newsletter-of-the-global-trade,2675> , (29.05.2014).

ITUC (2008g), **Mini Action Guide: Child Labour**, ITUC, Brussels.

ITUC (2009a), **The ILO Global Jobs Pact and the global economic and financial crisis**, 20 August 2009, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/No_47_-_ILO_Global_Jobs_Pact_2_.pdf, (19.03.2014).

ITUC (2009b), **Trade Unions and Climate Change; Equity, justice & solidarity in the fight against climate change**, December 2009, ITUC, Brussels.

ITUC (2010a), **International Trade Union Confederation 2nd World Congress, REPORT On Activities of The Confederation for the period 2006 to 2009**, Vancouver, 21 – 25 June 2010, ITUC, Brussels.

ITUC (2010b), **Purposes of the ITUC Solidarity Fund**, <http://www.ituc-csi.org/purposes-of-the-ituc-solidarity,6261>, (24.01.2014).

ITUC (2010c), **Congress pre-meeting: The world's youth demand decent work**, <http://www.ituc-csi.org/congress-pre-meeting-the-world-s?lang=en>, (26.01.2014).

ITUC (2010d), **Decisions: 2nd ITUC World Congress Vancouver**, 21-25 June 2010, ITUC, Brussels.

ITUC (2010e), **ITUC Policy: ITUC Congress Resolutions on Decent Work**, ITUC, Brussels.

ITUC (2010f), **ITUC Guide: How to Combat Forced Labour and Trafficking Best practices manual for trade unions**, ITUC, Brussels.

ITUC (2010g), **Union View: Child Labour: Enough**, <http://www.ituc-csi.org/child-labour-enough>, (28.05.2014).

ITUC (2011a), **General Council Brussels, 2 - 4 February 2011: Resolution On A Fair Migration Policy**, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/8GC_E_16_d_-_Resolution_on_Migrants-3.pdf, (31.05.2014).

ITUC (2011b), **International Trade Union Confederation (Ituc) Internationally Recognised Core Labour Standards in Thailand Report For The WTO General Council Review Of The Trade Policies Of Thailand (Geneva, 28 And 30 November, 2011)**, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/tpr_thailand_final.pdf, (26.06.2014).

ITUC (2012a), **Constitutional Bodies**, 30 October – 1 November 2012, Jordan.

ITUC (2012b), **World Bank ‘Doing Business’, The ITUC’s Critique of Doing Business**, <http://www.ituc-csi.org/world-bank-doing-business?lang=en>, (24.02.2014).

ITUC (2012c), **The United Nations “Protect, Respect, Remedy” Framework for Business and Human Rights and the United Nations Guiding Principles for Business and Human Rights, A Guide for Trade Unionists**, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/12-04-23_ruggie_background_fd.pdf, (10.03.2014).

ITUC (2012d), **"The UN Guiding Principles on Business and Human Rights" and the human rights of workers to form or join trade unions and to bargain collectively**, <http://www.ituc-csi.org/the-un-guiding-principles-on?lang=en>, (10.03.2014).

ITUC (2012e), **Guide to the trade union engagement in the UN post-2015 development framework process**, Brussels, September 2012, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/120917_ituc_guide_on_post2015.pdf, (13.03.2014).

ITUC (2012f), **Growing Green and Decent Jobs**, April 2012, ITUC, Brussels.

ITUC (2012g), **The United Nations “Protect, Respect, Remedy” Framework for Business and Human Rights and the United Nations Guiding Principles for Business and Human Rights**, Brussels,

http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/12-04-21_ruggie_briefing_note_mk_3.pdf , (10.03.2014).

ITUC (2012h), **Checklist for Unions for Rio+20**, <http://www.ituc-csi.org/checklist-for-unions-for-rio-20> , (15.03.2014).

ITUC (2013a), **Involvement of the International Monetary Fund in Labour Market Reforms in European Countries ITUC Background Paper February 2013**, <http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/ituc-imf-1.europe-background-paper.0213.pdf> , (06.02.2014).

ITUC (2013b), **Participation of the ITUC to the event: “Growth and Employment in the Post-2015 Development Agenda”** . <http://www.ituc-csi.org/participation-of-the-ituc-to-the?lang=en> , (12.03.2014).

ITUC (2013c), **ITUC Campaign Guide: Decisions for Life Campaign Guide**, ITUC, Brussels.

ITUC (2013d), **Discussion Guide: 2nd World Conference Dakar, Senegal 19-21 November 2013**, ITUC, Brussels.

ITUC (2014a), **ITUC Global Right Index: The World’s Worst Countries for Workers**, ITUC, Brussels.

ITUC (2014b), **The Case Against Qatar: Host of the FIFA 2022 World Cup: ITUC Special Report** , March 2014, ITUC, Brussels.

ITUC (2014c), **Workers Alliance Against Forced Labour and Trafficking**, <http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/mapEN.pdf> (26.06.2014).

ITUC (2014e) <http://www.ituc-csi.org/spip.php?page=recherche&recherche=internationally+recognised+core+labour+standards+&lang=en> , (03.03.2014).

ITUC (2014f), <http://www.ituc-csi.org/spip.php?page=recherche&recherche=violations+of+all+core+labour+standards+&lang=en>, (03.03.2014).

ITUC (2014g), <http://www.ituc-csi.org/spip.php?page=recherche&recherche=WTO+Ministerial+Conference+&lang=en> ,(03.03.2014).

ITUC (2014h), **Rio+20**, <http://www.ituc-csi.org/rio-20> (15.03.2014).

ITUC-AF (2011), **Renewing The African Trade Union Movement Towards African Emancipation**, 2nd ITUC- Africa Congress, Birchwood Hotel, Johannesburg (South Africa), November 25-27, 2011.

ITUC-AF (2012), **REPORT ON ITUC-AFRICA PROGRAMME AREAS**, 4th ITUC-AFRICA COOPERATING PARTNERS' MEETING *Lome (Togo), 28th - 30th November, 2012.*

ITUC-AF (2014a), <http://www.ituc-africa.org/Qui-Sommes-Nous.html?lang=en> , (29.01.2014).

ITUC-AF (2014b),<http://www.ituc-africa.org/BUTS-ET-OBJECTIFS.html?lang=en> , (29.01.2014).

ITUC-AF (2014c), <http://www.ituc-africa.org/Vision-Mission.html?lang=en> , (29.01.2014).

ITUC-AP (2009a), **Rebalancing Growth through Decent Work ITUC-AP Statement to the ADB on World Day for Decent Work, 7th October 2007, 7th October 2009**, ITUC-AP, Singapore.

ITUC-AP (2009b), **Formel Letter to Dr. Pitsuwan by Noriyuki Suzuki**, 2 June 2009, ITUC-AP Singapore.

ITUC-AP (2011a), **Regional Constitution and Standing Orders, Adopted by: ITUC - Asia Pacific Founding Conference 5 September 2007 Bangalore, India**, 1st Amendment 2nd ITUC Asia Pacific Regional Conference 11 - 13 May 2011, ITUC-AP, Singapore.

ITUC-AP (2011b), **ACTIVITIES REPORT 2007 – 2010**, 2nd ITUC - Asia Pacific Regional Conference, 11 - 13 May 2011 Downtown East, ITUC-AP, Singapore.

ITUC-AP (2013), **CONSTITUTIONAL BODIES**, Bangkok, Thailand / 25-26 November 2013.

ITUC-AP (2014), http://www.ituc-ap.org/wps/portal/ituc-ap/home/ourorganisation/ourorganisationdetails?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/unions_content_library/ituc-ap/home/our+organisation/8d0bbe004c3f453bbd53bf8604ddad5b , (28.01.2014).

ITUC/Global Unions Washington Office (2008), **The IFIs' Use of *Doing Business* to Eliminate Workers' Protection: Analysis of *Doing Business 2008* and new country evidence**, Washington, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/doing_business.pdf , (24.02.2014).

ITUC/Global Unions Washington Office (2014),

http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/washington_office_vacancy.pdf, (21.02.2014).

ITUC, L20 (2014), **Recurring Events L20**, <http://www.ituc-csi.org/l20?lang=en> ,
(21.02.2014).

ITUC-PERC (2014.), <http://perc.ituc-csi.org/About-us?lang=en> , (29.01.2014).

ITUC/TUAC (2013), **The Labour 20 Input To The Russian Presidency In THE G20**,
December 2012 - December 2013, Scoping Paper.

ITUC, TUAC, GU (2009), **Trade Unions Statement To The Pittsburgh G20 Summit**
GLOBAL UNIONS Pittsburgh Declaration, 24-25 September 2009,
http://download.ei-ie.org/Docs/WebDepot/0909t_g20_Pittsburgh_en.pdf , (17.03.2014).

Joint Letter (2013), **about ITA**, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/ita_sign_on_final_en_2.pdf , (01.03.2014).

LEFRANC Georges- SÜLKER Kemal (1966), **Dünyada ve Bizde Sendikacılık**, Varlık
Yayımları, İstanbul.

KAYA Pir Ali (1999), **Uluslararası Çalışma Normaları ve Türk İş Hukuku Üzerine**
Etkileri, TUHİS, Ankara.

KORAY Meryem (1992), **Endüstri İlişkileri**, Basisen Eğitim Ve Kültür Yayınları, İzmir.

KORAY Meryem (2000), **Sosyal Politika**, Ezgi Kitapevi, Bursa.

KORAY Meryem (2003), “Küreselleşmeye Eleştirel Bir Bakış ve Yeni Bir Küresel Anlayışın ve Örgütlenmenin Kaçınılmazlığı”, **Küreselleşme Koşullarında Kapitalizm ve Sendikal Hareket 2000-2003 Petrol-İş**, Petrol-İş Yayınları, İstanbul.

KOTA Filip (1977), **Dünya Sendikal Hareketinde İki Karşıt Çizgi**, Çev. Mehmet Yurtcan, Günce Yayınları, Ankara.

KÜÇÜKAYDIN Demir (2010), **Geleceği Geçmişten Geçmiş Gelecekten Kurtarmak Denemeler**, Köksüz Yayınlar, İstanbul.

LORWIN Lewis L. (1977), **The International Labor Movement** , Greenwood Press, New York.

LOSOVSKY A.S. (1993), **Sendikalar Üzerine:Marx ve Sendikalar**, 2. Cilt, İnter Yayınları, Çev. İsmail Yarkın, İstanbul.

MAHİROĞULLARI Adnan (2002), “Küreselleşme Sürecinde Sendikacılığın Gücündeki Değişim (Fransa Örneği)”, **Çimento İşveren Dergisi**, cilt:16 sayı:4 Temmuz 2002, ss.4-16.

MAHİROĞULLARI Adnan (2003), “Fransa’da Sendika- Siyasi Parti İlişkileri”, **T.C. Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi**, Yıl:2003, Cilt: XVIII, Sayı:1, İstanbul, ss.361-380.

MARX Karl- FRIEDRICH Engels (1977), **Seçme Yapıtlar II**, Çev. A. Kardam, S. Belli, A. Bilgi, K. Somer Sol, Ankara

MARX Karl- FRIEDRICH, Engels (2012), **Komünist Manifesto**, Çev. Kemal Ülker, Versus, İstanbul.

MOODY Kim (2000), **What to Know About the WTO: A Union Activist's Guide**, February 01, 2000, <http://www.labornotes.org/2000/02/what-know-about-wto-union-activists-guide?language=en> , (03.03.2014).

MUNCK Ronaldo (2003), **Emeğin Yeni Dünyası Küresel Mücadele Küresel Dayanışma**, Kitap Yayınevi, Çev. Mahmut Tekçe, İstanbul.

MUSTILL Edd (2013), **The Global Labour Movement: An Introduction, A Short Guide to the Global Union Federations, The ITUC and Other International Bodies**, Introduced by Eric Lee, LabourStart, Lightning Source UK Ltd., Milton Keynes.

NİŞANYAN Sevan (2007), **Sözlerin Soyağacı: Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü**, 3. Basım, Adam, İstanbul

OECD (1976), **Declaration By The Goverments of OECD Member Countries and Decisions of the OECD Council on Guidelines for Multinational Enterprises National Treatment International Investment Incentives and Disincentives Consultation Procedures**, OECD, Paris.

OECD (2008), **Labour and the OECD:The Role of TUAC, Policy Brief**, December 2008.

ORIT-CLAT-ETUC (2005), **ORIT-CLAT-ETUC Work Plan**, 22 April 2005, Brasilia, http://online.cisl.it/dept.int/FOV3-0001CD91%2F/FOV3-0001CD92/FOV3-00031C25/S052FCD87.15/09-Annexe_2_ORIT-CLAT-ETUC-EN.pdf.(17.12.2013)

ÖNSAL Naci (2011), **Endüstri İlişkileri Sözlüğü 1**, Türk-İş, Ankara.

PASTURE Patrick (1994), **Christian Trade Unionism in Europe Since 1968: Tensions Between Identity and Practice**, Avebury, Aldershot.

PERC (2011), **CONSTITUTION, as amended by 2nd PERC General Assembly**, 6 December 2011, Brussels.

ROTHER Friederike (2010), **Trade Union-World Bank/IFI-Regular Dialogue**, IMF/WB Seminar June 17-18 –Washington DC, http://siteresources.worldbank.org/INTLM/Resources/IFI-TU_dialogue_overview_June_2010.pdf, (24.02.2014).

SAICM (2014), **Sustainlabour**, http://www.saicm.org/ich/index.php?option=com_content&view=article&id=33218:sustainlabour&catid=250&Itemid=660, (13.04.2014).

SAVAŞ Alpaslan (2003), “İşçi Sınıfının Değişen Yapısı ve Uluslararası Sendikal Hareket”, **Küreselleşme Koşullarında Kapitalizm ve Sendikal Hareket 2000-2003 Petrol-İş**, Petrol-İş Yayınları, İstanbul.

WEBB Sidney And Beatrice, **The History Of Trade Unionism**, 1894, New York, Longmans.

SOMAVIA Juan (2001), **Perspectives on Decent Work: Statements by the ILO Director-General**, ILO, Geneva.

Sustainlabour (2014a), <http://www.sustainlabour.org/miembros.php?lang=EN>, (13.04.2014).

Sustainlabor (2014b), <http://www.sustainlabour.org/donantes.php?lang=EN>, (13.04.2014).

Sustainlabour (2014c) (<http://www.sustainlabour.org/regiones.php?lang=EN&idregion=3>), (13.04.2014).

Sustainlabour (2014d) <http://www.sustainlabour.org/regiones.php?lang=EN>, (13.04.2014).

Sustainlabour (2014e), <http://www.sustainlabour.org/iniciativa.php?lang=EN> , (13.04.2014).

SÜKUN Hakan (1999), **Uluslararası Sendikal Örgütlenmeler**, Türkış Yayınları, Ankara.

ŞENKAL Abdulkadir (2005), **Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika**, Alfa, İstanbul.

ŞENSEVER, Levent (2003), **Dünya Sosyal Formu Aşağıdan Küreselleşme Hareketi ve Küresel Direnişi**, Metis, İstanbul.

TABAKOW Robert- PELLAR Brigitte (2006), **Another Way of Globalization, The International Structures of Trade Union Movement and Its History**, AK Wien, Vienna.

TALAS Cahit (1995), **Toplumsal Politika**, 4. Baskı, İmge, Ankara.

TALAS Cahit (1997), **Toplumsal Ekonomi: Çalışma Ekonomisi**, 7. Baskı, İmge, Ankara

THOMPSON E.P. (1963), **The Making of the English Working Class**, Vintage Books, New York.

THOMPSON E.P. (2012), **İngiliz İşçi Sınıfının Oluşumu**, Uygur Kocabaşoğlu, Birikim Yayınları, 2012.

THYS Willy (2004), **Speech by Willy Thys, WCL Secretary General to the ICFTU Congress**, http://training.etcilo.org/actrav/courses/2004/A3-50616_web/resource/ICFTU/speech_willythys_miyazaki.htm , (16.12.2013).

TOKOL Aysen (2013a), **Endüstri İlişkileri ve Yeni Gelişmeler**, Dora, Bursa.

TOKOL Aysen (2013b), **Uluslararası Sosyal Politika**, Dora, Bursa.

TRAUB-MERZ Rudolf- ECKL Jürgen (2007), “International Trade Union Movement: Mergers and Contradictions”, **Friedrich Ebert Stiftung International Trade Union Cooperation**, Briefing Papers , No 1 / 2007, <http://library.fes.de/pdf-files/iez/04589.pdf> (16.12.2013).

TROÇKİ Lev (2009), **Emperyalist Çürüme Çağında Sendikalar**, Çev. Kemal Ülker, Yazın Yayıncılık, İstanbul.

TUAC (2013a), **IT’S ALL ABOUT PEOPLE: JOBS, EQUALITY AND TRUST TUAC STATEMENT TO THE OECD MINISTERIAL COUNCIL MEETING Paris**, 29-30 May 2013.

TUAC (2013b), **Joint ITUC-TUAC expert meeting on Corporate Tax Planning OECD Conference Centre**, Paris, 29 November 2013.

TUAC (2014), <http://www.tuac.org/en/public/tuac/affiliates.phtml> , (18.03.2014).

TUCA(2014a),http://www.csa-csi.org/index.php?option=com_content&view=section&id=18&Itemid=291&lang=en , (30.01.2014).

TUCA(2014b),http://www.csa-csi.org/index.php?option=com_content&view=category&id=95&Itemid=106&lang=en , (31.01.2014).

TUCA (2008a), **Bylaws Of The CSA-TUCA,Congreso Fundador Csa Ciudad De Panamá 27 Al 29 De Marzo De 2008**, file:///C:/Users/ceyhun/Downloads/Estatutos_CSA.pdf , (15.04.2014).

TUCA (2008b), **CSA-TUCA Program Of Action, Congreso Fundador Csa Ciudad De Panamá 27 Al 29 De Marzo De 2008**, http://white.oit.org.pe/ipecc/documentos/programa_acao_csa.pdf , (15.04.2014).

TUDCN (2010) , Improving Trade Union Development Cooperation Effectiveness: Missions, mandate and workplan of the Trade Union Development Coordination Network, http://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/2-1_TUDCN_Mission_Structure_and_Workplan_EN.pdf , (10.06.2014).

TUDCN (2013), **TUDCN Activity Report (2011-2012): Promoting decent work for Sustainable development**, South Research.

TURAN Kamil (1999), **Milletlerarası Sendikal Hareket ve Küreselleşme**, Türk-Ar, Ankara.

Türk-İş (1968), **Ekmek Barış ve Özgürlük Dünya Sendikacılık Hareketinin Tarihi**, Türk-İş Yayınları, Ankara.

UÇKAN Banu (2004), “Uluslararası İşçi ve İşveren Örgütleri”, **Uluslararası Çalışma Normları**, Ed. Y. Şişman, Anadolu Üniv., Eskişehir, ss.199-222

UN (2011), **Working with ECOSOC,an NGOs Guide to Consultative Status**, OECD, New York.

UN (2014a), <http://www.un.org/en/aboutun/> , (14.03.2014).

UN, (2014b), <http://www.un.org/en/civilsociety/index.shtml> , (14.03.2014).

UNEP, ILO, IOE, ITUC (2008), **Green Jobs: Towards decent work in a sustainable, low-carbon World**, Worldwatch Institute, Washington, DC, http://www.unep.org/PDF/UNEPGreenjobs_report08.pdf , (12.03.2014).

UNAIDS (2012), **UNAIDS and ITUC to work together to increase access to HIV services for workers**, <http://www.unaids.org/en/resources/presscentre/pressreleaseandstatementarchive/2012/april/20120425priticunaidsmou/> , (12.03.2014).

UNCSD (2012), **RIO+20 United Nations Conference on Sustainable Development, The Future We Want, Rio De Janerio, 20-22 June 2012**, http://www.uncsd2012.org/content/documents/189conf_brochure.pdf , (15.03.2014).

UNDESA (2007), **Commission on Sustainable Development Fifteenth Session 30 April - 11 May 2007 New York, Industry as a Partner for Sustainable Development: work in progress, opportunities, and activities in support of capacity-building A contribution to discussions on “Industrial Development”, Submitted by: United Nations Environment Programme**, http://www.un.org/esa/sustdev/csd/csd15/documents/csd15_bp1.pdf , (10.03.2014).

UNEP (2012), [http://www.unep.org/greeneconomy/Portals/88/documents/Information%20Materials/Webinars/Sustainlabour%20presentation UNEP%20GE.pdf](http://www.unep.org/greeneconomy/Portals/88/documents/Information%20Materials/Webinars/Sustainlabour%20presentation%20UNEP%20GE.pdf) , (13.04.2014).

UNICORN (2014), <http://www.againstcorruption.org/aboutus.asp> , (18.03.2014).

UN-NGLS (2008), **Doha Declaration on Financing for Development adopted as outcome document of the Follow-up International Conference to Review the Implementation of the Monterrey Consensus**, http://www.un-ngls.org/IMG/pdf/0812_TheRoadtoDoha_Issue19.pdf , (12.03.2014).

UNWOMEN, ITUC (2013), **Domestic Workers Count Too: Implementing Protections for Domestic Workers**, http://www.unwomen.org/~media/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2013/3/UNWomen_IUTC_Factsheets%20pdf.pdf , (15.03.2014).

UYGUR Çetin (1993), **Dinazorların Krizi**, Alan Yayıncılık, İstanbul.

ÜNAL Ayşe (1999), **Uluslararası İşçi Örgütleri ve Türk Sendikaları ile İlişkileri**, Alfa, İstanbul.

YARAŞIR Volkan (2004), **Uluslararası İşçi Hareketleri**, 2.Baskı, Akyüz Yayın Grubu, İstanbul.

YÜCEKÖK Ahmet N. (1987), **Siyasetin Toplumsal Tabanı Siyaset Sosyolojisi**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları :585, Ankara.

WALLACH Lori- SFORZA Michelle (2002), **DTÖ: Kimin Ticaret Örgütü?, Şirket Küreselleşmesine Direnmek İçin Nedenler**, Çev. Deniz Aytaş, Metis Yayıncılık, İstanbul.

WATERMAN Peter (2006), **The International Union Merger of November 2006: Top-Down, Eurocentric and...Invisible?**, <http://www.labornet.org/news/0000/waterman.htm> (24.11.2013).

WATERMAN Peter- TIMMS, Jill (2004), “Trade Union Internationalism And A Global Civil Society in the Making”, in Kaldor, Mary, Helmut Anheier and Marlies Glasius (eds), *Global Civil Society 2004/5*. London: Sage. Pp. 178-202.

WCL (1977), **The World Confederation of Labour**, WCL, Brussels.

WINDMULLER J. P.- PURSEY S.K.- BAKER J. (2007), “The International Trade Union Movement”, **Comparative labour law and industrial relations in industrialized market economies.** , Ed. Alphen aan den Rijn, The Netherland.

WOW (2013), <http://www.wownetwork.be/about-wow/history/> (18.12.2013).

WTO (2009), WTO Public Forum 2008 Trading into the Future, WTO Secretariat, Switzerland, 2009, <http://www.ituc-csi.org/spip.php?page=recherche&recherche=violations+of+all+core+labour+standards+&lang=en> (03.03.2014).

WTO (2010), **WTO Public Forum 2010 The Forces Shaping World Trade**, Geneva, 15-17 September 2010, http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/public_forum10_e.pdf , (03.03.2014).

WTO (2011), **WTO Public Forum 2008 Seeking answers to global trade challenges**, 19-21 September 2011 Geneva, http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/public_forum11_e.pdf , (03.03.2014).

WTO (2014a), http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/who_we_are_e.htm , (04.03.2014).

WTO (2014b), http://www.wto.org/english/tratop_e/inftec_e/inftec_e.htm , (04.04.2014).

WTO (2014c), http://www.wto.org/english/tratop_e/dda_e/status_e/nama_e.htm , (04.04.2014).

WTO E-Learning (2012), **Market Access for goods and Non-Agricultural Market Access (NAMA) Negotiations**, WTO E-Learning – Copyright © February 2012, http://etraining.wto.org/admin/files/Course_258/CourseContents/NAMA-E-Print2.pdf , (03.03.2014).

ZAHRNT Valentin (2009), **The WTO's Trade Policy Review Mechanism: How to Create Political Will for Liberalization?**, Ecipe Working paper, No:11/2009, Brussels, http://www.ecipe.org/media/publication_pdfs/the-wto2019s-trade-policy-review-mechanism-how-to-create-political-will-for-liberalization-1.pdf , (02.03.2014).

<http://esango.un.org/civilsociety/showProfileDetail.do?method=showProfileDetails&tab=1&profileCode=3119> , (14.03.2014).

<http://www.globalresearch.ca/the-anti-globalization-movement-and-the-world-social-forum-another-world-is-possible/5335181> , (06.06.2014).

http://tr.wikipedia.org/wiki/Lech_Wa%C5%82%C4%99sa, (21.12.2013).

http://en.wikipedia.org/wiki/Guy_Ryder , (25.04.2014)

ÖZGEÇMİŞ			
Adı, Soyadı	Ceyhun		GÜLER
Doğum Yeri ve Yılı	MERSİN		1984
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		Almanca
ve Düzeyi	İyi		Orta
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı		Kurum Adı
Lise	1998	2002	Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Anadolu Lisesi
Lisans	2002	2006	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yüksek Lisans	2011		Uludağ Üniversitesi
Doktora			
Çalıştığı Kurum (lar)	Başlama - Ayrılma Yılı		Çalışılan Kurumun Adı
1.	2006	2009	Sabri Özel Tekstil Tic. San. Ltd. Şti.
2.	2009	2010	Bosphorus Gemi Acenteliği A.Ş.
3.	2010	Devam	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
Üye Olduğu Bilimsel ve			

Mesleki Kuruluşlar	
Katıldığı Proje ve Toplantılar	
Yayınlar:	
Diğer:	
İletişim (e-posta):	ceyhungler@gmail.com
Tarih	16.07.2014
İmza	
Adı Soyadı	Ceyhun GÜLER